

INFORMATIEF DOCUMENT BIJ HET BESLUIT VAN 23 MAART 2014 VAN DE VLAAMSE REGERING
TOT AANWIJZING VAN DE SPECIALE BESCHERMINGSZONE 'BE2300005 BOSSEN EN HEIDEN VAN
ZANDIG VLAANDEREN: OOSTELIJK DEEL' EN TOT DEFINITIEVE VASTSTELLING VAN DE
BIJBEHORENDE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN PRIORITEITEN

Ter informatie voor de lezer en gebruiker van dit rapport

Dit rapport is het rapport, opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos, dat de onderbouwing bevat van en de basis vormde voor de eerste principiële beslissing van de Vlaamse regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

Na deze eerste principiële goedkeuring en na afwerking van alle rapporten werd een optimalisatie-oefening gehouden op Vlaamse schaal (kalibratie-oefening). Naar aanleiding hiervan werden de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen voor alle rapporten geoptimaliseerd. De instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen in hoofdstuk 8 van dit rapport zijn dus niet meer van toepassing. Ook de in voorgaande hoofdstukken opgenomen onderbouwing van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen is hierdoor niet meer actueel ten opzichte van de definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen.

We wijzen er dan ook op dat dit rapport aanzien moet worden als informatief document. De definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen gebeurde op 23 maart 2014. Enkel dit besluit van de Vlaamse regering tot definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelstellingen d.d. 23 maart 2014 heeft juridische kracht.

De definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen zijn raadpleegbaar op de website www.natura2000.vlaanderen.be.

RAPPORT 16

Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones

BE2300005 Bossen en heiden van zandig Vlaanderen:
Oostelijk deel

Documentinformatie	S-IHD-rapport BE-2300005 - definitief rapport
Statuut van het Rapport	Voorliggend rapport is het definitief rapport dat is opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos en dat de basis vormt voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.
Auteur	AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS
Documentnummer	02 12 01 02 110214
Datum	14 02 2011

Technische fiche

De technische fiche bevat de Europees te beschermen habitats en soorten, waarvoor in dit rapport instandhoudingsdoelstellingen worden opgesteld. Dit zijn de habitats en soorten die besproken worden in hoofdstuk 8 van dit rapport en die vallen onder minimum één van onderstaande voorwaarden: • De habitat of soort werd aangemeld bij de voordracht van het gebied als Speciale Beschermingszone • De habitat of soort komt voor in het gebied, ongeacht of het werd aangemeld • De habitat of soort werd door de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen aan het gebied gekoppeld In uitzonderlijke gevallen kan voor een habitat of soort die aan minimum één van deze voorwaarden voldoet toch beslist worden geen instandhoudingsdoelstellingen op te maken. Deze wordt niet in de technische fiche opgenomen. In voorkomend geval wordt dit in het rapport gemotiveerd	
SBZ-H	BE2300005 Bossen en heiden van Zandig Vlaanderen: oostelijk deel
Provincie	Oost-Vlaanderen
Gemeenten	Knesselare, Maldegem, Eeklo, Zomergem, Waarschoot, Kaprijke, Aalter, Lovendegem, Gent, Lochristi, Wachtebeke, Moerbeke, St.-Niklaas, Lokeren, Stekene, St-Gillis-Waas, Deinze
Habitattypes Bijlage I	2330 Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen 3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojuncea 3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition 4010 Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix 4030 Droge Europese heide 6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) 6410 Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion) 6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones 6510 Laagegelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) 9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion) 9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli 9190 Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten 91E0* Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)
Soorten Bijlage II	Drijvende waterweegbree - Luronium natans Kamsalamander - Triturus cristatus Mopsvleermuis - Barbastella barbastellus
Soorten Bijlage III	Brandt's vleermuis/Gewone baardvleermuis - Myotis brandtii/Myotis mystacinus Drijvende waterweegbree - Luronium natans Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis - Plecotus auritus/austriacus Kamsalamander - Triturus cristatus Laatvlieger - Eptesicus serotinus Mopsvleermuis - Barbastella barbastellus Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus species Watervleermuis - Myotis daubentonii Rosse vleermuis - Nyctalus noctula

* Europees prioritair habitatype

INFORMATIEF DOCUMENT

Essentie van rapport

Om de biodiversiteit in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn een netwerk van Europees beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ' s) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats die overal in Europa bedreigd en/of kwetsbaar of zeldzaam zijn. België heeft de verplichting om voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsmaatregelen te nemen om een gunstige staat van instandhouding te bereiken voor de Europees te beschermen habitats en soorten. Er is gekozen om het kader daarvoor, met name instandhoudingsdoelstellingen op te maken in overleg met de belangengroepen. Hierin worden uitspraken gedaan over de na te streven oppervlakte en kwaliteit van habitats en (leefgebieden van) populaties van soorten. Bijvoorbeeld welke oppervlakte heidehabitat en hoeveel broedparen Roerdomp worden nagestreeft binnen een bepaald natura-2000 gebied. Op basis van de instandhoudingsdoelstellingen per SBZ moeten in de toekomst de nodige instandhoudingmaatregelen genomen worden.

Over welk gebied gaat het hier?

Het habitatrictlijngebied 'bossen en heiden van zandig vlaanderen' oostelijk deel is circa 3.380 ha groot en beslaat de noordelijke helft van de provincie Oost-vlaanderen. Het gebied bestaat uit 12 deelgebieden. De SBZ heeft deelgebieden in volgende gemeenten: Knesselare, Maldegem, Eeklo, Zomergem, Waarschoot, Kaprijke, Aalter, Lovendegem, Gent, Lochristie, Wachtebeke, Moerbeke, Sint.-Niklaas, Lokeren, Stekene, Sint-Gillis-Waas en Deinze.

Wie is actief in het gebied?

Ongeveer 80% van het gebied bezit een groene bestemming (natuur, groen of bos). 12% (of 410 ha) van het gebied heeft landbouw als bestemming, met een sterk wisselende hoeveelheid per deelgebied. Andere bestemmingen zoals industrie, recreatie of wonen, komen slechts beperkt voor aan de randen van de verschillende deelgebieden.

Het effectieve gebruik van landbouw is echter hoger in vergelijking met de bestemming (735 ha, geregistreerd door 264 bedrijven). Het grootste deel (2.090 ha) van het gebied wordt ingenomen door bos, waarvan ca 800 ha in privé-eigendom. Iets meer dan 50% van het gebied (1.710 ha) wordt actueel beheerd door het ANB, de provincie of een terreinbeherende natuurvereniging. Ook waterwinning voor drinkwater is in een aantal deelgebieden een belangrijke gebruiker.

Voor welke Europese natuur is dit gebied belangrijk?

Het gebied is van belang voor 13 Europese habitattypes en 13 Europese soorten. In het rapport wordt specifiek ingegaan op elk van deze habitats en soorten. Voor elke van deze habitats en soorten worden doelstellingen geformuleerd. Hierbij zijn de volgende algemene principes gehanteerd:

- Instandhoudingsdoelen worden in eerste instantie gerealiseerd door kwaliteitsverbetering. Effectieve uitbreiding en/of omvorming, waarbij Europese natuurtypen worden gerealiseerd op plaatsen die momenteel geen of nauwelijks natuurwaarden kennen, worden toegepast indien de doelen niet bereikt kunnen worden door kwaliteitsverbetering;
- Versterking van natuurwaarden vindt in eerste instantie plaats aansluitend aan bestaande kernen met natuurwaarden en op de geëigende locatie met potenties. Hierdoor wordt op de meest efficiënte manier een bepaald minimumareaal bereikt en het natuurbeheer het meest kostenefficiënt georganiseerd;
- Het realiseren van de doelen voor de Europees te beschermen habitats en soorten wordt zoveel als mogelijk ruimtelijk gecombineerd en gerealiseerd op locaties waarbij er het kleinste ruimtebeslag nodig is (= principe van zuinig ruimtegebruik en optimale ruimtelijke allocatie);
- Er wordt actief gezocht naar samenwerking met alle partners voor het realiseren van de doelen.

De habitats en soorten binnen het voorliggende gebied kunnen worden gegroepeerd in 3 natuurclusters: het **boslandschap**, het **heidelandschap** en het **grasland- en moeraslandschap**. Voor elk van deze natuurclusters wordt kort het natuurbelang

geschetst. Tevens wordt ingegaan op de aandachtspunten (knelpunten) en de belangrijkste doelen.

Het bos-landschap

Een groot aandeel van het gebied, iets meer dan 2.000 ha bestaat uit bos. Ongeveer 55% hiervan bestaat uit habitatwaardige boshabitats. Het gaat om zuurminnende beuken- en eikenbossen en alluviale bossen, met plaatselijk Eiken-Haagbeukenbossen. Daarnaast komen ook nog naalddhoutaanplanten, jonge loofhoutaanplanten en populierenbossen voor, die niet als boshabitat gekwalificeerd kunnen worden.

Van de zuurminnende beuken- en eikenbossen ¹ zijn enkele kernen aanwezig in een aantal grotere boscomplexen binnen het gebied, maar de boshabitats zijn veelal niet aaneengesloten, waardoor veel kleine, geïsoleerde en slecht gebufferde kernen voorkomen. De zuurminnende eikenbossen situeren zich in het noorden van het gebied, op de arme zandbodems. De alluviale bossen ² komen over het hele SBZ voor, maar doorgaans gaat het om erg kleine, kwetsbare en slecht gebufferde kernen. Plaatselijk en meer fragmentarisch komt ook nog Eiken-Haagbeukenbos ³ voor (enkel in Zuidwestelijk deel).

Voor de bostypes 9120 en 91E0 wordt het gebied als zeer belangrijk beschouwd. Er wordt gestreefd naar de realisatie van een robuust netwerk van enkele grote boskernen die op lange termijn garanties bieden voor de instandhouding van leefbare populaties van de habitattypische soorten van deze kernen en hun boshabitats. Hierdoor kunnen knelpunten als sterke versnippering, slecht gebufferde bossen die onderhevig zijn aan eutrofiëring / nutriëntenaanrijking gemilderd worden.

De twee andere bostypes 9160 en 9190 die nagenoeg steeds aansluiten op het type 9120, liften mee op deze globale aanpak. Hierbij wordt gezorgd dat deze twee bostypes eveneens een gunstige staat van instandhouding kunnen bereiken.

Gesommeerd over de verschillende boshabitats is het doel het behoud met kwaliteitsverbetering van de aanwezige boshabitats (1.140 ha) en een extra oppervlakte van 820-1.140 ha, welke gerealiseerd kunnen worden door omvorming (470-650 ha) en uitbreiding (350-490 ha).

Het heidelandschap

Het heidelandschap bestaat uit vochtige en droge heide en heischrale graslanden ⁴. Deze heidevegetaties komen in het gebied sterk versnipperd voor. Op recent geplagde plekken zijn deze vegetaties nog volop in ontwikkeling. Momenteel is een duurzaam behoud van de vegetaties en eraan gebonden soorten niet gegarandeerd omdat de heidehabitats versnipperd en in een te beperkte aaneengesloten oppervlakte aanwezig zijn. Er is onvoldoende oppervlakte voor leefbare populaties van habitattypische soorten.

Voor dit heidelandschap wordt gestreefd naar een complex van structuurrijke heide in combinatie met het boslandschap (vooral zuurminnende eiken- en beukenbossen). Het ecologisch functioneren van heidehabitats in overgang naar boslandschap biedt een betere buffering tegen externe invloeden en biedt een grotere structuurrijkdom. Goed ontwikkeld habitat draagt bij tot gunstige omstandigheden voor bijlagesoorten als Boomleeuwerik en Nachtzwaluw. Kwaliteit in deze complexen betekent tevens een voldoende grote oppervlakten zodat ook het voorkomen van eraan gebonden habitattypische soorten als Aarbeivlinder, Groentje, Veldkrekkel, Levendbarende hagedis wordt verzekerd.

¹ Het betreft de habitattypes '9120 – Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)' en '9190 – Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*'

² Het betreft het habitattype '91E0 – Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)'

³ Het betreft het habitattype '9160 – Sub-Atlantische en Midden-Europese Wintereikenbossen of Eiken-Haagbeukenbossen behorend tot het *Carpinion betuli*'

⁴ Het betreft de habitattypes '2330 – Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*soorten op landduinen', '4010 – Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*', '4030 – Droge Europese heide' en '6230 – Soortrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa'

Gesommeerd over de verschillende heidehabitats is het doel een extra oppervlakte van 75-135 ha door omvormingen, naast een behoud en kwaliteitsverbetering van de reeds aanwezige heidehabitats (circa 80 ha).

Daarnaast zijn ook oligotrofe-mesotrofe plassen ⁵ (in deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen) aanwezig in het heidelandschap, waar volgehouden aandacht voor waterkwaliteit en -beheer nodig is voor een duurzame instandhouding ervan.

Het grasland- en moeraslandschap

De hoofdmoot van de graslanden in het gebied zijn relatief voedselrijk en weinig soortenrijk. Habitatwaardig grasland ⁶ komt slechts lokaal en sterk versnipperd voor. In de valleigebieden komen verspreid ook ruigten ⁷ voor. Habitatwaardige eutrofe plassen ⁸ komen niet meer voor in het gebied.

De gewijzigde waterhuishouding, verdroging en verontreiniging van grond- en oppervlaktewater spelen een belangrijke rol in de gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. De aanwezigheid van minstens één groot complex is noodzakelijk voor de instandhouding van habitattypische soorten gebonden aan deze bloemenrijke graslanden en ruigten, waarbij zowel insectenfauna als vogelsoorten een belangrijk leefgebied hebben.

Als doel voor een structuurrijk grasland- en moeraslandschap (habitattypes 6410, 6430 en 6510) wordt een totale extra oppervlakte van 160 - 225 ha ⁹ vooropgesteld, welke gerealiseerd kunnen worden door omvorming (30-40 ha) en uitbreiding (130-185 ha). De reeds aanwezige habitats zullen behouden en verbeterd worden (circa 50 ha).

De hoofdmoot van de realisaties voor de uitbreidingen worden voorzien in het deelgebied 8 Vallei Moervaart-Zuidlede, waar de realisatie van 75 - 120 ha bijkomend habitat voorzien is. Door de kwalitatieve invulling van het valleigebied kan bijkomend de realisatie van leefgebied voor een satellietpopulatie (5 à 8 koppels) van de bijlagesoort Kwartelkoning beoogd worden, waarbij de kernpopulatie voorkomt in de SBZ Schelde- en Durmeestuarius (G-IHD). Ook andere bijlage en habitattypische faunasoorten zoals Blauwborst, Rietzanger en Sprinkhaanzanger en de Europees beschermde vlermuizen kunnen hier hun leefgebied versterken. Overgangen naar natte bostypes wordt voorzien. Om een goede staat van instandhouding mogelijk te kunnen maken is een natuurlijkere waterhuishouding en -beheer noodzakelijk.

Bijkomende realisaties situeren zich voornamelijk in deelgebieden 1 Drongengoed—Maldegemveld, 10 Zeverenbeek en 12 Vinderhoutse bossen, waarbij telkens kleinere kernen van moeras- en natte graslanden van circa 15-35 ha nagestreefd worden.

Daarnaast zijn er in de SBZ potenties voor de ontwikkeling van het habitatype 3150. Voor de Kamsalamander, die momenteel geïsoleerd en in gedeeltelijk aangetaste staat voorkomt in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld wordt een duurzame populatie nagestreefd.

Welke inspanningen zijn noodzakelijk voor het realiseren van de

Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de maatschappelijke context en de technische kennis. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplos-

⁵ Het betreft het habitatype '3130 – Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de *Littorelletalia uniflora* en/of de *Isoëtes-Nanojuncea*'

⁶ Het betreft de habitattypes '6410 – Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (*Eumolinion*' en '6510 – Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)'

⁷ Het betreft het habitatype '6430 – Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones'

⁸ Het betreft het habitatype '3150 – Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamion* of *Hydrocharition*'

⁹ Een deel van de oppervlakte van de doelen (20-30 ha) bestaat uit regionaal belangrijke biotopen (RBB's), zoals dotterbloemhooilanden en grote zeggenvegetaties. Deze leunen vegetatiekundig sterk bij het habitatype 6410.

doelen?

sen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen.

1. Kwaliteitsverbetering van aanwezige bos- en andere habitattypes

De aangemelde habitattypes in de SBZ bezitten allen een actueel gedegradeerde staat van instandhouding. Enkele aangemelde habitattypes (2330 en 3150) komen zelfs niet meer voor (enkel nog als relictvegetaties terug te vinden). Er dient dan ook een kwaliteitsverbetering van de voorkomende habitattypes gerealiseerd te worden door verbeteringen van de habitatstructuur en het verlagen van verstorings-indicatoren. Een ecologisch beheer, afgestemd op de habitats, is hierbij essentieel.

Voor de boshabitats wordt een betere structuurkwaliteit nagestreefd met voldoende dikke (dode) bomen, een goed ontwikkelde struik- en kruidlaag, bosranden en open plekken. Door het toepassen van natuurgericht bosbeheer in natuurreservaten, bos-reservaten en domeinbossen wordt hieraan tegemoet gekomen. Het zijn maatregelen die reeds in veel beheerplannen voorzien zijn voor domeinen in eigendom van het ANB of de erkende terreinbeherende verenigingen. Bij andere openbare besturen en privébossen in het VEN (of op vrijwillige basis) kan door het toepassen van de Criteria Duurzaam Bosbeheer (CDB) de kwaliteit eveneens verbeterd worden ¹⁰.

Bij de heide-, grasland- en moerasvegetaties gaat het vaak om een combinatie van inleidende inrichtingsmaatregelen en optimale beheervormen, afgestemd op het beoogde habitatype (zie ook verdere prioritaire inspanningen).

Het niet behalen van een minimale aaneengesloten oppervlakte van het habitatype (minimum structuur areaal) is voor vele habitattypes echter een blijvend knelpunt (zie ook verdere prioritaire inspanningen).

2. Omvorming van naaldhout naar zuurminnende eikenbeukenbossen naar heide

De naaldbossen, voornamelijk in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 6 Stropersbos en 7 Heidebos, zullen door een gericht beheer worden omgevormd naar de nagestreefde zuurminnende eikenbossen (habitattypes 9120 en 9190).

Voor de bossen, beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos en natuurbeherende verenigingen, wordt er van uitgegaan dat op termijn minimaal 80% (waarbij gestreefd wordt naar 100%) van de bosoppervlakte zal evolueren naar het gewenste habitatype door de toepassing van de bestaande beheervisie van het Agentschap en uitvoering van beheerplannen. In de private bossen, gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk kan door omvorming bijkomend habitat gerealiseerd worden via de toepassing van de Criteria Duurzaam Bosbeheer.

Verwacht wordt dat hierdoor circa 320 – 430 ha (of zo'n 60 à 65 %) van de voorziene oppervlakte doelstellingen voor de habitattypes 9120 en 9190 kunnen gerealiseerd worden.

Plaatselijk zullen naaldbossen omgevormd worden naar heidehabitats (4010, 4030 en 6230), zodat kernen gecreëerd worden van zo'n 5 à 15 ha. Deze heidekernen worden via een intern netwerk met kleinere stapstenen en corridors verbonden, zodat steeds uitwisseling tussen kern- en satellietpopulaties mogelijk is.

Omvormingen voor herstel van heidehabitats situeren zich voornamelijk in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos. Deze omvormingen worden voorzien op gronden in eigendom van het ANB of natuurverenigingen en momenteel zijn verschillende herstelprojecten voor heidehabitats in uitvoering ¹¹.

¹⁰ Naast diverse criteria die zullen bijdragen tot een kwaliteitsverbetering van de aanwezige habitats, is er ook een criterium dat de omvormingen stimuleert (zie verdere prioritaire inspanningen): "Ten minste 20% van de totale oppervlakte van het bos moet bestaan uit of in omvorming zijn naar gemengde bestanden op basis van inheemse en standplaatsgeschikte boomsoorten binnen een bosbouwtechnische verantwoorde termijn."

¹¹ DANA-project (o.a. in militair domein Urzel, deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld), Life-project Atlantische heide (o.a. in erkend natuurreservaat Maldegemveld, deelgebied 1 en erkend natuurreservaat Heidebos in deelgebied 7 Heidebos) en Life-project Stropers (uitvoering van natuurinrichtingsproject in deelgebied 6 Stropersbos)

3. Omvorming van populierenbos naar alluviale bossen

De populierenbossen, voornamelijk in deelgebieden 8&9 vallei van de Moervaart-Zuidlede, dienen door een gericht beheer worden omgevormd naar de nagestreefde alluviale bossen (habitattypes 91E0).

Voor de bossen kan door omvorming eveneens bijkomend habitat gerealiseerd worden via bestaande beheervisie, uitvoering van beheerplannen en de toepassing van de Criteria Duurzaam Bosbeheer (zie eerder).

Verwacht wordt dat hierdoor circa 155 – 225 ha (of zo'n 55 %) van de voorziene oppervlakte-doelstellingen voor het habitatype 91E0 kan gerealiseerd worden. Merk dat een deel van deze eveneens gerealiseerd worden door omvorming van naaldhout in deelgebied 6 Stropersbos (waar een menging ontstaat van habitatype 9120 en 91E0, afhankelijk van de abiotische uitgangssituatie).

4. Bosuitbreidingen

Voor de realisatie van een goede staat van instandhouding, zowel op gewestelijk niveau als voor de SBZ zijn nog bijkomende bosuitbreidingen ('nieuw' bos) noodzakelijk van circa 350 – 490 ha (totaal van alle boshabitats). Het combineren van de eerder genoemde inspanningen (kwaliteitsverbetering van de aanwezige habitats en de omvormingsmaatregelen) met bosuitbreiding moet uiteindelijk resulteren in volgende globale doelstellingen:

- Realisatie van grote boskern in de droge sfeer: een totale bosoppervlakte in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld wordt nagestreefd van circa 510 à 595 ha (circa 25% van de voorziene bosuitbreidingen situeert zich in dit deelgebied);
- Realisatie van grote boskern in de natte sfeer: een totale bosoppervlakte in deelgebieden 8&9 Vallei van de Moervaart-Zuidlede wordt nagestreefd van circa 430 à 485 ha (circa 20% van de voorziene bosuitbreidingen situeren zich in deze deelgebieden);
- Bosuitbreiding in functie van realisatie van minder uitgestrekte boskernen (minimum 150 ha) in deelgebied 3 Het Leen, 5 Burkel, 6 Stropersbos en 7 Heidebos (circa 40% van de voorziene bosuitbreidingen situeren zich in deze deelgebieden);
- Bosuitbreiding in functie van de creatie van een 'bos'netwerk in de andere deelgebieden, waarbij gestreefd wordt naar het bufferen van kleinere boskernen en/of het onderling verbinden van bos tot één netwerk (binnen deelgebieden). Dit is voornamelijk belangrijk in deelgebieden 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen.

5. Realisatie van aaneengesloten moeras- en natte graslandencomplex

De realisatie in deelgebied 8 Vallei Moervaart-Zuidlede van bijkomend 75 - 120 ha aaneengesloten moeras- en natte graslandenlandschap voor de types 6510 en 6430, met plaatselijk 6410 en regionaal belangrijke biotopen (zie voetnoot 9), waar een satellietpopulatie van Kwartelkoning kan gerealiseerd worden. Dit complex bezit diverse overgangen naar het bostype 91E0.

Bijkomende realisaties (85 - 105 ha) situeren zich voornamelijk in deelgebieden 1 Drongengoed—Maldegemveld, 10 Zeverenbeek en 12 Vinderhoutse bossen, waarbij telkens kleinere kernen van moeras- en natte graslanden van circa 10 – 25 ha nagestreefd worden.

6. Plaatselijk herstel van de hydrologie

Herstel van een meer natuurlijke hydrologie, zodat herstel en uitbreiding van (grond)waterafhankelijke habitattypes (3150, 6410, 6430, 6510, 9160 en 91E0) duurzaam kan gerealiseerd worden. Hierbij dient rekening gehouden te worden dat een zodanige oppervlakte van deze habitattypes dient gecreëerd te worden, zodat een duurzame ontwikkeling, herstel en behoud mogelijk is.

Verder onderzoek is noodzakelijk naar de technische mogelijkheden en concrete afstemming van het peilbeheer, rekening houdend met andere aanwezige functies (waaronder landbouw) in en buiten de SBZ. Te onderzoeken maatregelen, welke kaderen in een algemener integraal waterbeheer zijn onder meer aanpassing drai-

nage, verhoging van zomer- en winterpeilbeheer, hydrologische isolatie, inschakeling overstromingsgebieden en verhoging van bergingscapaciteit, vertraagde oppervlaktewaterafvoer,... Dit dient op maat van de lokale ecologische noden en maatschappelijke randvoorwaarden te worden ingevuld.

Dit geldt voornamelijk in de deelgebieden 3 Het Leen, 4 Bellebargiebos, 6 Stropersbos, 8&9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen. In diverse gebieden worden reeds afspraken gemaakt naar herstel van een meer natuurlijke hydrologie.

7. Ecologisch herstel Kraenepoel

In het westen van Vlaanderen is de Kraenepoel vrijwel de enige goed ontwikkelde vertegenwoordiger van het habitatype 3130 (oligotrofe-mesotrofe plas). Het behoud en ecologisch herstel is dan ook essentieel. Noodzakelijke maatregelen situeren zich voornamelijk op een peilbeheer in functie van de aanwezige Oeverkruidvegetatie, het verbeteren van de kwaliteit van het instromend oppervlakte- en grondwater en het beheer van de oeverzone en dreefbeheer.

Wat zijn de mogelijke maatschappelijke gevolgen van de natuurdoelen?

Voor het bereiken van de doelstellingen zijn actief inspanningen noodzakelijk. Daarnaast kunnen de natuurdoelen ook interacties hebben met:

- het gebruik binnen en buiten het gebied;
- de vergunningsplichtige activiteiten die kunnen plaats vinden in of aanpalend aan het gebied.

Onderstaand wordt getracht een beeld te schetsen van de mogelijke interacties. Dit overzicht is niet limitatief.

Mogelijke interacties met het gebruik van het gebied

SBZ- H en SBZ - V zijn geen zuivere natuurgebieden. Vaak worden ze door de mens gebruikt om te wonen, te werken of te recreëren. Afhankelijk van het type en de intensiteit van het menselijk gebruik zijn verschillende combinaties met de ontwikkeling van natuurwaarden mogelijk. Het is logisch dat op terreinen gebruikt door harde sectoren zoals bv. woon- of industriegebied minder mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van natuurwaarden.

Voor wonen en industrie hebben deze S-IHD geen grote invloed.

Landbouwgronden maken met hun 735 ha geregistreerde gronden een groot aandeel uit van het grondgebruik binnen SBZ.

Voor de gewenste bosuitbreidingen zullen inspanningen vragen in de landbouwgebieden.

Het realiseren van de doelstellingen met de gewenste bosuitbreidingen zal een bijdrage leveren aan recreatie en de belevingswaarde van het gebied. Hierdoor zal de draagkracht van de bossen groter worden, zal een betere recreatieve ontsluiting mogelijk zijn en zullen kwetsbare zones beter afgeschermd kunnen worden. Deze bosuitbreiding zal gefaseerd verlopen.

Bijkomend is voor ontwikkeling van (grond)waterafhankelijke habitats een herstel noodzakelijk van een meer natuurlijke hydrologie.

Ook de privéboseigenaars zullen gestimuleerd te worden om bij te dragen tot het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen, meer bepaald in verband met bosvorming en verbetering van de habitatkwaliteit.

Mogelijke interacties met het landgebruik buiten het gebied

Wat betreft het extern gebruik vormt de instroom van nutriënten (eutrofiëring) en de versnippering een belangrijk aandachtspunt voor de SBZ.

In deelgebied 2 Kraenepoel-Markettebossen komen zeldzame oeverkruidvegetaties (Europees habitat 3130) voor. Instroom van nutriënten naar dit gebied vanuit aanpalend bodemgebruik dient beperkt en indien mogelijk / bij voorkeur voorkomen te worden.

Een ander belangrijk aspect is het zoeken naar mogelijkheden om de verbindingen tussen deelgebieden zoals 1 Drongengood-Maldegemveld en 5 Burkel te realiseren zodat uitwisseling van habitattypische soorten tussen de (bos)kernen bevorderd wordt en zo hun overlevingskans in de SBZ vergroot wordt.

Mogelijke interacties met vergunningsplichtige activiteiten

Voor een Speciale Beschermingszone geldt voor elke vergunningsplichtige activiteit de verplichting om na te gaan of een passende beoordeling nodig is. Een passende beoordeling is nodig wanneer de activiteit betekenisvolle gevolgen kan hebben voor de staat van instandhouding van een te beschermen habitat of soort. De instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied creëren het kader voor de vergunningaanvrager en vergunningverlener.

Alleen wat in een definitief goedgekeurd S-IHD-besluit is opgenomen, is bindend. De onderliggende S-IHD-rapporten zijn informatief. De S-IHD-besluiten worden pas bindend nadat alle S-IHD-besluiten zijn goedgekeurd.

Inhoudstafel

<i>Technische fiche</i>	2
<i>Essentie van rapport</i>	4
<i>Inhoudstafel</i>	11
1. Inleiding	16
Leeswijzer	16
2. Algemeen kader voor de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen	18
2.1. Voor welke gebieden, soorten en habitats moeten instandhoudingsdoelstellingen worden opgemaakt?	18
2.2. Hoe komen de instandhoudingsdoelstellingen tot stand?	18
3. Over welk gebied gaat dit rapport	22
4. Overzicht van de habitats en soorten en hun relatieve belang voor Vlaanderen	23
5. Beschrijving van de actuele toestand van de Europees te beschermen habitattypen en soorten in het gebied	25
5.1. Beschrijving van het fysische systeem	25
5.2. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de habitats	26
2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen	26
3130 - Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojuncea	27
3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	27
4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix.....	28
4030 - Droge Europese heide.....	28
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)	29
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)	29
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	30
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis).....	31
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion).....	31
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli	32
9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten	32
91E0 - Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae).....	33
5.3. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding trend en potenties van de soorten	35
Drijvende waterweegbree - Luronium natans	35
Kamsalamander - Triturus cristatus	35
Rosse vleermuis - Nyctalus noctula, Ruige dwergvleermuis - Pipistrellus nathusii, Watervleermuis - Myotis daubentonii, Franjestaart - Myotis natterii	35
Brandt's vleermuis/Gewone baardvleermuis – Myotis brandtii/Myotis mystacinus, Mopsvleermuis – Barbastella barbastellus, Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis - Plecotus auritus/austriacus	36
Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus spec.	36
Laatvlieger - Eptesicus serotinus	37
6. Beschrijving van de maatschappelijke context binnen het Europees te beschermen gebied	38

6.1. Beschrijving van de planologische context	38
Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen	46
6.2. Situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën.....	51
Parken en kasteeldomeinen	61
Jacht en faunabeheer	62
7. Analyse van de knelpunten voor het bereiken van een goede staat van instandhouding	70
7.1. Analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen.....	70
7.1.1. Overzicht van de sterktes	71
7.1.2. Overzicht van de zwaktes.....	71
7.1.3. Overzicht van bedreigingen.....	72
7.1.4. Overzicht van kansen	75
7.1.5. Identificatie van de kwesties	76
7.2. Overzicht van knelpunten en mogelijke oplossingen.....	79
7.3. Samenvatting van de ernst van de knelpunten.....	83
7.3.1. Wijze van voorstelling knelpunten	83
7.3.2. Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor habitats.....	83
7.3.3. Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor soorten	83
8. De instandhoudingsdoelstellingen en prioritaire inspanningen	83
8.1. Doelstellingen voor de speciale beschermingszone BE2300005 Bossen en heiden van Zandig Vlaanderen: oostelijk deel.....	83
Soorten	83
8.2. Aanbevelingen	83
8.3. Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen	83
8.4. Samenvattende tabel.....	83
Wijze van voorstelling in samenvattende tabel.....	83
<i>Bijlage 1 – Het belang van het Europees te beschermen gebied in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Vlaanderen</i>	83
<i>De habitats van bijlage I.....</i>	83
<i>De soorten van bijlage II.....</i>	83
<i>De soorten van bijlage III.....</i>	83
<i>Bijlage 2 - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten</i>	83
<i>Inleiding</i>	83
<i>Toelichting over de gebruikte informatie en modellen.....</i>	83
Habitatkaart.....	83
De beoordeling van de staat van instandhouding.....	83
<i>De habitats van bijlage I.....</i>	83
2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen.....	83
3130 - Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojunctea	83
3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	83
4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix.....	83
4030 - Droge Europese heide.....	83
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)	83
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)	83
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones.....	83

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>).....	83
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei (<i>Quercion robori-petraeae</i> of <i>Ilici-Fagenion</i>).....	83
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i>	83
9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met <i>Quercus robur</i> op zandvlakten.....	83
91E0 - Alluviale bossen met <i>Alnion glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>).....	83
De soorten van bijlage II en III.....	83
Drijvende waterweegbree - <i>Luronium natans</i>	83
Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i>	83
Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i> , Ruige dwergvleermuis - <i>Pipistrellus nathusii</i> , Watervleermuis - <i>Myotis daubentonii</i> , Franjestaart - <i>Myotis natteri</i>	83
Brandt's vleermuis/Gewone baardvleermuis – <i>Myotis brandtii/Myotis mystacinus</i> , Mopsvleermuis – <i>Barbastella barbastellus</i> , Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis – <i>Plecotus auritus/Plecotus austriacus</i>	83
Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i>	83
Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - <i>Pipistrellus species</i>	83
De Vogelsoorten van Bijlage I.....	83
Nachtwaluw – <i>Caprimulgus europaeus</i>	83
Boomleeuwerik – <i>Lullula arborea</i>	83
Wespendief (<i>Pernis apivorus</i>).....	83
Zwarte specht (<i>Dryocopus martius</i>).....	83
Ijsvogel (<i>Alcedo atthis</i>).....	83
Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i>	83
Regionaal belangrijke biotopen.....	83
Regionaal belangrijke soorten (RBS).....	83
Vogels.....	83
Amfibieën en reptielen.....	83
Libellen.....	83
Dagvlinders.....	83
<i>Bijlage 3 – De aanmeldingsgegevens</i>.....	83
De habitats van bijlage I.....	83
De soorten van bijlage II.....	83
Interpretatie van de aanmeldingsgegevens.....	83
<i>Bijlage 4 – De expertgroep</i>.....	83
Samenstelling.....	83
<i>Bijlage 5 – Kaartenbijlage</i>.....	83
<i>Bijlage 6 – Rapportage landbouwgevoeligheidsanalyse</i>.....	83
<i>Bijlage 7 – Methodiek waardering drinkwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorziening</i>.....	83
<i>Bijlage 9 - Landschapsecologie: theorie en principes</i>.....	83
<i>Bijlage 10 - Afkortingen- en begrippenlijst</i>.....	83
Bijlage 11 Referentielijst.....	83

Lijst van figuren en tabellen

<i>Figuur 3-1. Situering van het gebied ten opzichte van het gehele Natura2000-netwerk in Vlaanderen.....</i>	22
<i>Tabel 3-1. Overzicht van de deelgebieden gebruikt in het rapport.....</i>	22
<i>Tabel 4-1. Samengevatte weergave van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van toepassing in dit gebied ('=' behoud van de huidige situatie of '↑' verbetering) en het belang van het gebied voor de realisatie ervan ('★★★' essentieel, '★★' zeer belangrijk of '★' belangrijk).....</i>	24
<i>Tabel 6-1. Overzicht van de ruimtelijke bestemmingen en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte van de totale oppervlakte van het gebied.</i>	39
<i>Tabel 6-2. Overzicht van de verschillende acties opgenomen in het operationeel uitvoeringsprogramma met betrekking tot het voorliggend gebied.</i>	40
<i>Tabel 6-3. Overzicht van de categorieën van het VEN en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte van het gebied.</i>	45
<i>Tabel 6-4. Overzicht van de specifieke statuten uit het beleidsveld onroerend erfgoed binnen het gebied.</i>	48
<i>Tabel 6-5. Overzicht van de acties opgenomen in de bekkenbeheerplannen in de buurt van gebied.....</i>	50
<i>Tabel 6-6. Situering van de eigendomssituatie binnen het gebied.</i>	52
<i>Tabel 6-7. Situering van de bevoegde besturen en beherende verenigingen binnen het gebied.....</i>	53
<i>Tabel 6-8: Opdeling van de aanwezige landbouwgronden per gevoeligheidsklasse (zonder terreinbeherende verenigingen).....</i>	57
<i>Tabel 6-9. Overzicht van de geïnventariseerde bostypen binnen het gebied.....</i>	59
<i>Tabel 6-10. Overzicht van de eigendomssituatie van het geïnventariseerde bos binnen het gebied.....</i>	61
<i>Tabel 6-11 Overzicht van de aanwezige parken en kasteeldomeinen binnen het gebied.....</i>	62
<i>Tabel 6-12. Kenmerken van de betrokken WBE's</i>	62
<i>Tabel 6-13 Doelstellingen uit het wildbeheerplan van de betrokken WBE's.....</i>	63
<i>Tabel 6-14. Overzicht van de ruimtelijke interferentie van de winningen met het gebied.....</i>	65
<i>Tabel 6-15. Overzicht van de geïnventariseerde recreatieve infrastructuur binnen met het Europees te beschermen gebied.</i>	67
<i>Tabel 7-1. Confrontatiematrix, waarbij de interne factoren (sterktes en zwaktes) met de externe (kansen en bedreigingen) worden geconfronteerd ter identificatie van de kwesties.....</i>	77
<i>Tabel 7-2. Legende voor het weergeven van de ernst van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.....</i>	83
<i>Tabel 7-3. Legende voor het weergeven van de mate van zekerheid van het optreden van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.</i>	83
<i>Tabel 7-4. Legende voor het weergeven van de bijdrage aan de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in de prioriteitentabel.</i>	83
<i>Tabel 8-1. Legende voor het weergeven van de prioriteit voor het oplossen van een knelpunt in de prioriteitentabel.</i>	83
<i>Tabel 8-2. Legende voor het weergeven in de prioriteitentabel van de inschatting van de grootte van de inspanning die het oplossen een knelpunt zal kosten.</i>	83
<i>Tabel 8-3. Legende voor het weergeven van de inschatting van de mate waarin het oplossen van een knelpunt gedekt wordt door gepland beleid in de prioriteitentabel.</i>	83
<i>Tabel 8-4. Evaluatie en samenvatting van de prioritaire inspanningen</i>	83
<i>Tabel 0-5. Herkomst van de soortgegevens</i>	83
<i>Tabel 8-6. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 2330 Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen</i>	83
<i>Tabel 8-7. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojuncea.....</i>	83
<i>Tabel 8-8. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojuncea over het volledige gebied.</i>	83
<i>Tabel 8-9. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 4010 Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix.....</i>	83
<i>Tabel 8-10. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 4010 Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix over het volledige gebied; momenteel enkel beoordeeld in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld</i>	83
<i>Tabel 8-11. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 4030 Droge Europese heide.....</i>	83
<i>Tabel 8-12. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 4030 Droge Europese heide over het volledige gebied.</i>	83

<i>Tabel 8-13. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)</i>	83
<i>Tabel 8-14. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) over het volledige gebied.</i>	83
<i>Tabel 8-15. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa).....</i>	83
<i>Tabel 8-16. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 6410 Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion), veldrusassociatie</i>	83
<i>Tabel 8-18. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones</i>	83
<i>Tabel 8-19. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones over het volledige gebied.....</i>	83
<i>Tabel 8-20. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 6510 laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)</i>	83
<i>Tabel 8-21. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6510 Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, San-guisorba officinalis) over het volledige gebied.....</i>	83
<i>Tabel 8-22. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)</i>	83
<i>Tabel 8-23. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)over het volledige gebied.....</i>	83
<i>Tabel 8-24. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)</i>	83
<i>Tabel 8-25. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli</i>	83
<i>Tabel 8-26. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli over het volledige gebied.....</i>	83
<i>Tabel 8-27. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli</i>	83
<i>Tabel 8-28. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 9190 Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten.....</i>	83
<i>Tabel 8-29. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 9190 Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten over het volledige gebied.....</i>	83
<i>Tabel 8-30. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 9190 Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten.....</i>	83
<i>Tabel 8-31. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 91E0 Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae).....</i>	83
<i>Tabel 8-32. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 91E0 Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) over het volledige gebied.....</i>	83
<i>Tabel 8-33. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 91E0 Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) over het volledige gebied.....</i>	83
<i>Tabel 8-34. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 91E0 Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) over het volledige gebied.....</i>	83
<i>Tabel 8-35. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 91E0 Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)</i>	83
<i>Figuur 8-36. Verspreiding van Kamsalamander – Triturus cristatus.....</i>	83
<i>Figuur 8-37. Verspreiding van Kamsalamander – Triturus cristatus.....</i>	83
<i>Tabel 8-38. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Kamsalamander – Triturus cristatus</i>	83
<i>Figuur 8-43. Verspreiding van Laatvlieger - Eptesicus serotinus.....</i>	83
<i>Figuur 8-44. Verspreiding van Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus species</i>	83

1. Inleiding

Om de soortenrijkdom van planten en dieren en hun leefgebieden in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van Europese richtlijnen, de Vogel- en Habitatrichtlijn, een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats van Europees belang. Voor Vlaanderen handelt het om 48 habitattypes, 55 dier- en plantensoorten en 88 vogelsoorten.

Op de lidstaten van de Europese Unie rust de verplichting om de nodige maatregelen te nemen om een 'gunstige staat van instandhouding' te realiseren voor soorten en habitats van Europees belang. Eerst wordt de 'gunstige staat van instandhouding' van de voorkomende soorten en habitats vastgelegd. Dit zijn de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen of kortweg instandhoudingsdoelen. Er moet dus bepaald worden hoeveel individuen van een soort in een bepaald gebied nodig, hoe groot het leefgebied daarvoor moet zijn en hoe de kwaliteit van het leefgebied moet zijn om te kunnen spreken van een leefbare populatie. En hoe groot bijvoorbeeld een heidegebied moet zijn om onderdak te kunnen geven aan alle voor dat habitat typische heidesoorten. De instandhoudingsdoelen maken duidelijk waar men naar toe wil met een bepaald gebied. Deze doelen zullen ook bepalend zijn voor de te nemen instandhoudingsmaatregelen.

Het vastleggen van de instandhoudingsdoelen gebeurt in twee stappen. In beide stappen is uitgebreid overlegd met betrokken doelgroepen. Hoeveel en welke natuur we in heel Vlaanderen nodig hebben, hoeveel bos, hoeveel heide, hoeveel duinen. Deze doelen voor heel Vlaanderen worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen genoemd. Ze geven weer wat in het totaal nodig is, in het bijzonder welk areaal, welke oppervlakte en welke kwaliteit nodig zijn om in Vlaanderen de gunstige staat van instandhouding van alle Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren. Deze doelstellingen zijn wetenschappelijk onderbouwd en werden in detail besproken en besproken met de doelgroepen. In een volgende stap worden deze globale instandhoudingsdoelen verrijkt per SBZ of groep van SBZ-H en SBZ-V. Er wordt hierbij bekeken welk deel van de opdracht ieder gebied voor zijn rekening kan nemen: we spreken ook van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Deze doelstellingen worden wetenschappelijk onderbouwd en worden ook besproken met vertegenwoordigers van de belangengroepen op Vlaams en lokaal niveau, de lokale besturen en Vlaamse administraties.

Op dit moment houdt u een rapport ter onderbouwing van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de speciale beschermingszone *BE2300005 – Bossen en heiden van Zandig Vlaanderen: oostelijk deel* in handen. Op basis van dit rapport stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor dit gebied vast.

Leeswijzer

In dit rapport worden op onderbouwde wijze de instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Eerst wordt het algemeen kader voor de opmaak van de natuurdoelen geschetst (hoofdstuk 2) en wordt het betrokken gebied gesitueerd en kort besproken (hoofdstuk 3).

Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 het belang op Vlaams niveau van de hier voorkomende habitats en soorten weergegeven, op basis van de gewestelijke instandhoudingsdoelen (G-IHD).

In hoofdstuk 5 wordt een beknopt overzicht gegeven van het huidige voorkomen, de trend, de potenties en de actuele staat van instandhouding van de habitats en soorten in dit gebied. Een meer uitgebreide bespreking hiervan is terug te vinden in bijlage 2.

Om de instandhoudingsdoelen op te maken dient ook rekening gehouden te worden met de maatschappelijke context en de natuurlijke en antropogene factoren die een –positieve of negatieve– invloed kunnen hebben op het gebied en de voorkomende of potentieel voorkomende habitats en soorten. In hoofdstuk 6 worden de voornaamste eigenaars- en gebruikersgroepen besproken en gebeurt een sterkte-zwakte-analyse met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelen (hoofdstuk 7).

Uiteindelijk worden, aan de hand van de informatie uit de voorgaande hoofdstukken, in hoofdstuk 8 de instandhoudingsdoelen per habitat en soort bepaald. Eveneens in hoofdstuk 8 wordt een aantal prioritaire acties voor het gebied voorgesteld die, naast andere acties, noodzakelijk zijn om de beoogde instandhoudingsdoelen te kunnen behalen.

INFORMATIEF DOCUMENT

2. Algemeen kader voor de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen

De opmaak van instandhoudingsdoelstellingen wordt geregeld door het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen. Dit besluit bepaalt het algemeen kader. Het besluit geeft aan voor welke gebieden, habitats en soorten instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.1). Het beschrijft ook op welke manier de instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.2).

Voor een situering van het SBZ en zijn deelgebieden wordt verwezen naar Bijlage 5 kaart 2.1.

2.1. Voor welke gebieden, soorten en habitats moeten instandhoudingsdoelstellingen worden opgemaakt?

Instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt voor alle Europees te beschermen gebieden. "Europees te beschermen gebied" is niets anders dan een verzamelnaam voor de speciale beschermingszones in hun verschillende vormen (Vogelrichtlijn¹² en Habitatrichtlijn¹³) en stadia in de aanwijzingsprocedure (voorgestelde speciale beschermingszone, gebied van communautair belang of speciale beschermingszone). In Vlaanderen zijn er 62 Europees te beschermen gebieden of Natura 2000-gebieden. **In hoofdstuk 3 wordt het in dit rapport betrokken gebied gesitueerd.**

"Europees te beschermen habitats" zijn de habitattypes vermeld in bijlage I van het Natuurdecreet¹⁴. Dit zijn de in Vlaanderen voorkomende habitats die volgens de Europese Habitatrichtlijn moeten worden beschermd, omdat ze worden bedreigd in heel Europa. In Vlaanderen komen er 48 van deze habitats voor, waarvan 8 prioritaire. Een prioritair habitat is een habitat dat sterk bedreigd is in Europa en waarvoor Europa een grote verantwoordelijkheid draagt omdat het vooral in Europa ligt.

"Europees te beschermen soorten" zijn de soorten van bijlage II, III en IV van het Natuurdecreet en de geregeld voorkomende trekvogels¹⁵. Voor de soorten van bijlage II, de vogelsoorten van bijlage IV en de geregeld voorkomende trekvogels moeten speciale beschermingszones worden aangewezen. Voor de soorten van bijlage III moeten volgens het decreet natuurbehoud ook instandhoudingsmaatregelen worden genomen en moeten volgens de Habitatrichtlijn deze soorten over het hele Vlaamse grondgebied worden beschermd. De soorten van bijlage II en III zijn voor een groot deel echter dezelfde. In Vlaanderen komen op regelmatige basis 22 soorten voor van bijlage II, 33 soorten van bijlage III, 66 vogelsoorten van bijlage IV en 22 soorten geregeld voorkomende trekvogels (zoals bedoeld in artikel 4 van de Vogelrichtlijn).

2.2. Hoe komen de instandhoudingsdoelstellingen tot stand?

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied (S-IHD) zijn "de verbeter- of behoudopgaven voor de Europees te beschermen habitats of populaties van Europees beschermde soorten en hun leefgebieden, waarvoor het Europees te beschermen gebied is aangemeld of die in het Europees te beschermen gebied voorkomen." "De bestaande regelgeving¹⁶ geeft aan dat er eerst doelen op het niveau van Vlaanderen, de zogenaamde gewestelijke instand-

¹² RICHTLIJN van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand

¹³ RICHTLIJN 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna

¹⁴ Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu en zijn wijzigingen

¹⁵ ofwel de soorten van bijlage II en IV van de Habitatrichtlijn respectievelijk annex I van de Vogelrichtlijn, en de niet in bijlage IV van dit decreet genoemde en op het grondgebied van het Vlaamse Gewest geregeld voorkomende soorten trekvogels. Een trekvogel wordt als geregeld voorkomend beschouwd als de trekkende populatie voldoet aan de internationaal aanvaardde 1%-criterium, dit wil zeggen waarvan geregeld 1% van de West-Europese populatie in ons land verblijft.

¹⁶ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen

houdingsdoelstellingen, moeten worden geformuleerd vooraleer er doelen op het niveau van een individuele speciale beschermingszone worden opgesteld.

Die gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn dus de verbeter- of behoudopgaven voor het behouden, herstellen of ontwikkelen van een gunstige staat van instandhouding op Vlaams niveau van de in het Vlaamse Gewest voorkomende Europees te beschermen habitats of soorten. Zij leggen vast wanneer een Europees te beschermen habitat, via doelen op vlak van areaal, oppervlakte en kwaliteit, en een Europees te beschermen soort, via doelen op vlak van areaal, populatie en kwaliteit van het leefgebied, in een gunstige staat van instandhouding zijn. Met andere woorden wanneer ze duurzaam zullen kunnen overleven in Vlaanderen. Het spreekt voor zich dat de instandhoudingsdoelstellingen van een speciale beschermingszone moeten bijdragen tot de realisatie daarvan. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn door de Vlaamse Regering definitief vastgesteld op 2010. **In hoofdstuk 4 worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen die van belang zijn voor dit gebied voorgesteld.**

Ter informatie: Doelen voor areaal, oppervlakte, populaties en kwaliteit

Areaal = het natuurlijke verspreidingsgebied van een habitat/soort binnen Vlaanderen. Dit komt ruwweg overeen met de ruimtelijke grenzen waarbinnen de habitat of soort binnen Vlaanderen voorkomt.

Oppervlakte = De som van de oppervlaktes van elke plek habitat die voorkomt. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen onder meer een uitspraak over de noodzakelijke oppervlakte-doelstellingen voor Vlaanderen en dit voor elk habitatype. In de S-IHD wordt het oppervlakte-doel per gebied bepaald.

Populatie = de totale populatie van de betrokken soort, dus in principe alle individuen bij elkaar opgeteld. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen een uitspraak over populatiedoelstellingen voor Vlaanderen. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen wordt het populatiedoel per gebied bepaald.

Kwaliteit = de mate waarin de ecologische kenmerken aanwezig zijn die kenmerkend zijn voor een habitat of het leefgebied van een soort. Voor bossen is er bijvoorbeeld sprake over natuurlijke verjonging, gevarieerde ouderdomsstructuur, nutriëntencycli en aanwezigheid van dood hout. Voor waterafhankelijke systemen is het ecohydrologische regime essentieel. De kwaliteit van het leefgebied van een soort wordt bijvoorbeeld bepaald door de grootte van voortplantingsgebieden, de foerageergebieden en de rustgebieden. In de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen worden algemene doelstellingen gegeven voor een aantal typische kenmerken van habitats en leefgebieden van soorten. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen wordt kwaliteitsdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten op gebiedsniveau omschreven.

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied worden opgemaakt op basis van een onderbouwend rapport dat de volgende componenten bevat:

1. Een analyse van het gebied in kwestie op vlak van de Europees te beschermen habitats en soorten.
2. De beoordeling van de actuele staat van instandhouding alsook, voor zover dat mogelijk is, de trends sinds de aanmelding, van de Europees te beschermen habitats en soorten, rekening houdend met de ecologische vereisten van die habitats en soorten.
3. Een inschatting van de potenties voor duurzame instandhouding van de relevante Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied in kwestie.
4. Een beoordeling van het belang van het gebied voor elke relevante Europees te beschermen habitat en soort, in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, en hieruit volgend een beoordeling van het belang van elke habitat en soort binnen het Europees te beschermen gebied in kwestie.
5. Het formuleren, op basis van punt 1 tot en met 4, van instandhoudingsdoelstellingen per relevante Europees te beschermen habitat en soort in het gebied, met het oog op het formuleren van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, zoals vermeld onder punt 9.
6. Een opgave van maatregelen die kunnen bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.

7. Een beschrijving, in hoofdlijnen, van de planologische status van het gebied en een socio-economische actorenanalyse van de voornaamste eigenaars- en gebruikerscategorieën in of in de nabijheid van het gebied.
8. Een beschrijving van de bedreigingen en kansen met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
9. Het formuleren van een voorstel van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, op basis van de doelstellingen, vermeld in punt 5, waarbij de prioriteiten werden geïntegreerd, rekening houdend met punt 4 en 8, en na punt 6 en 7 in overweging te hebben genomen.

Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft de opdracht gekregen voor de opmaak van de onderbouwende rapporten. Ze wordt hierbij wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Om het gehele proces van start tot finish te begeleiden heeft de minister ook een overleggroep in het leven geroepen. Deze Vlaamse overleggroep bestaat uit vertegenwoordigers van organisaties die belangen behartigen die rechtstreeks beïnvloed worden door invloed hebben op de uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen. In de praktijk zijn dit vertegenwoordigers van de landbouworganisaties, natuurverenigingen, gebruikers van het buitengebied en de economische sector.

De minister stelt een voorontwerp van instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten vast voor een Europees te beschermen gebied, op basis van:

- 1° dit rapport;
- 2° een door het Agentschap voor Natuur en Bos opgemaakt verslag van de consultatie van de betrokken doelgroepen in het betrokken gebied;
- 3° het overleg met de overleggroep over de in de twee vorige punten vermelde documenten.

De minister legt dit voorontwerp voor aan de Vlaamse Regering, die hierover een principiële beslissing neemt en hieromtrent advies vraagt aan de Milieu- en Natuurraad Vlaanderen (Miniraad), de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV). Na dit advies stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor het desbetreffende gebied definitief vast.

Ter info: statuut van dit rapport

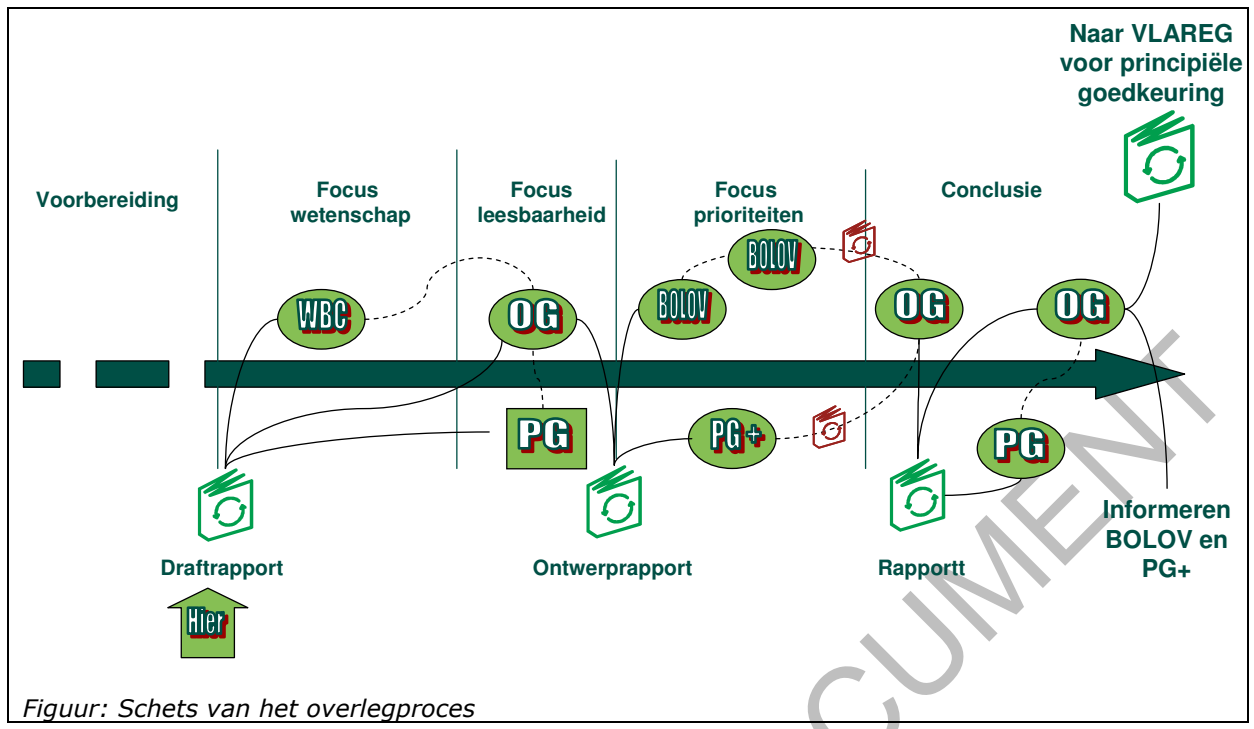
De rapporten voor de onderbouwing van de instandhoudingsdoelstellingen zijn opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Het ANB wordt wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). In overleg met de Vlaamse Overleggroep is een consultatieproces ontworpen voor elk rapport.

In een eerste stap wordt een **drafrapport** wetenschappelijke getoetst door een Wetenschappelijke Begeleidingscommissie (WBC doorgedaan op 27/5/2010). Tevens wordt het draft rapport getoetst op zijn duidelijkheid en leesbaarheid door de Vlaamse Overleggroep (OG) en de betrokken Vlaamse administraties verzameld in de Projectgroep (PG). Op basis van de verzamelde reacties wordt door het ANB een ontwerp rapport opgemaakt.

In een tweede stap wordt het **ontwerprapport** (gepubliceerd op 06/08/2010) voor advies voorgelegd aan de betrokken belangengroepen in het betrokken gebied: het bovenlokaal overleg (BOLOV). Ook wordt advies gevraagd aan lokale besturen (gemeente en provincie) en administraties (de belangrijkste betrokken administraties zetelen in de projectgroep). Door het ANB wordt een voorstel voor reactie (ontwerp van reactienota) uitgewerkt. Deze wordt besproken met de Vlaamse Overleggroep en de Projectgroep. Op basis van dit overleg werkt het ANB de ontwerpreactienota en het ontwerprapport bij.

Het **definitief rapport** vormt de basis voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

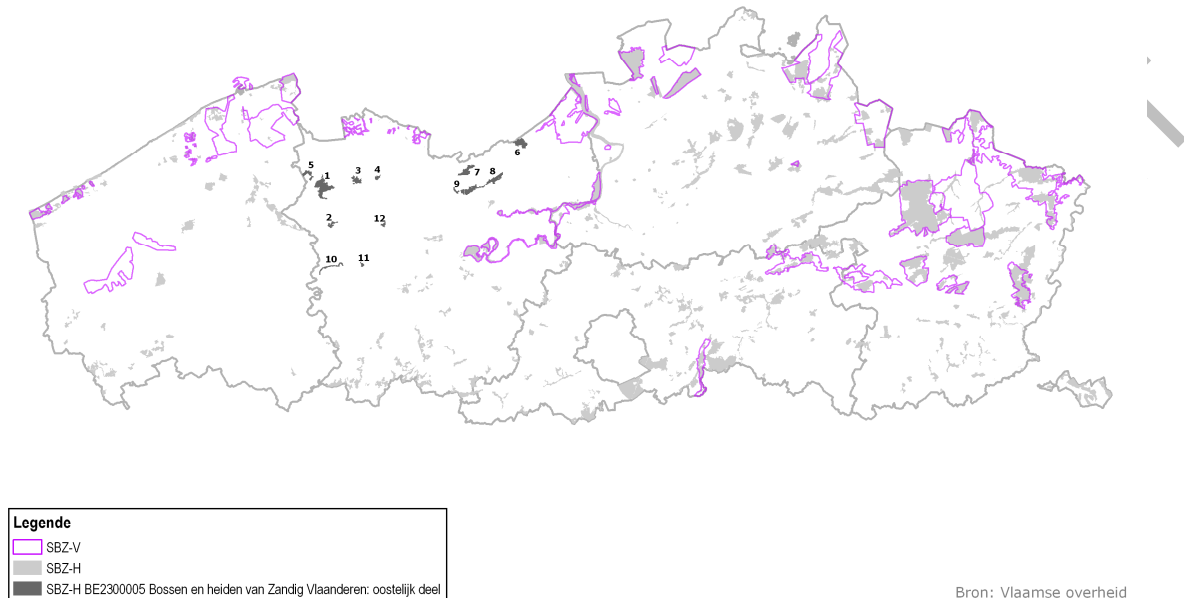
Voorliggend rapport is het definitief rapport dat is opgemaakt door het ANB op basis van de bovenlokale consultatie (BOLOV en PG+).

Figuur: Schets van het overlegproces

3. Over welk gebied gaat dit rapport

Dit rapport dient voor de onderbouwing van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor het Habitatrichtlijngebied 'BE230005 – Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel'. Het habitatrichtlijngebied beslaat de noordelijke helft van de provincie Oost-vlaanderen (zie Figuur 3-1) en heeft net zoals vele andere SBZ-gebieden een versnipperd karakter.

Figuur 3-1. Situering van het gebied ten opzichte van het gehele Natura2000-netwerk in Vlaanderen.

De SBZ heeft deelgebieden in volgende gemeenten : Knesselare, Maldegem, Eeklo, Zomergem, Waarschoot, Kaprijke, Aalter, Lovendegem, Gent, Lochristie, Wachtebeke, Moerbeke, St.-Niklaas, Lokeren, Stekene, St-Gillis-Waas en Deinze.

Tabel 3-1. Overzicht van de deelgebieden gebruikt in het rapport

Deelgebiedcode	Deelgebiednaam	Oppervlakte (ha)
1	Drongengoed-Maldegemveld	863,5
2	Kraenepoel en Markettebossen	141,2
3	Het Leen	235,4
4	Bellebargiebos (Kwadebossen)	76,1
5	Burkel (Kapelleboscomplex)	205,2
6	Stropersbos	382,2
7	Heidebos	344,8
8	Vallei Moervaart-Zuidlede	741,5
9	Vallei Moervaart-Zuidlede	74,8
10	Zeverenbeekvallei	188,6
11	Bos van Ooidonkkasteel	53,6
12	Vinderhoutse bossen	70,1
Totale oppervlakte		3376,9

4. Overzicht van de habitats en soorten en hun relatieve belang voor Vlaanderen

Op 8 mei 2009 hebben het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek een onderbouwend rapport aan de minister bevoegd voor het natuurbehoud overgemaakt. Op basis van dit rapport heeft de Vlaamse Regering de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen definitief goedgekeurd op 23 juli 2010. In dat rapport wordt het belang van een speciale beschermingszone voor het bereiken van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen gesitueerd.

Ter info: Het relatieve belang van de Speciale beschermingszones voor het realiseren van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen

Het rapport ter onderbouwing van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen geeft een indicatie over het relatieve belang van de verschillende speciale beschermingszones voor het realiseren van de globale Vlaamse instandhoudingsdoelen. Volgend onderscheid wordt gemaakt:

- In de "essentiële" en "zeer belangrijke" gebieden zijn, afhankelijk van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, prioritaire acties aangewezen voor het halen of behouden van de Vlaamse doelen.
- De "belangrijke" gebieden hebben een klein oppervlakte- of populatieaandeel van Europees te beschermen habitats en/of soorten.

In de onderbouwende rapportage worden ook "kennislacunes" aangegeven die verder onderzocht moeten worden tijdens de opmaak van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Voor deze gebieden was het, tijdens de opmaak van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, onduidelijk of ze een bijdrage kunnenleveren aan de Vlaamse doelstellingen.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de habitats en soorten waarvoor dit gebied belangrijk is. Voor de betrokken habitats en soorten wordt het belang van het gebied voor het duurzaam voortbestaan van habitat of soort (essentieel, zeer belangrijk of belangrijk) weergegeven. Daarnaast wordt een samenvatting van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen weergegeven. In Bijlage I zijn per habitat en soort de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in het geheel weergegeven.

Tabel 4-1. Samengevate weergave van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van toepassing in dit gebied ('=' behoud van de huidige situatie of '□' verbetering) en het belang van het gebied voor de realisatie ervan ('***' essentieel, '**' zeer belangrijk of '*' belangrijk).

Habitats	belang gebied	areaal	oppervlakte	kwaliteit
2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen	Kennis lacune	=	↑	↑
3130 - Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojuncea	***	↑	↑	↑
3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	Kennis lacune	=	↑	↑
4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix	*	=	↑	↑
4030 - Droge Europese heide	*	=	↑	↑
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)	**	↑	↑	=
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)	**	↑	↑	↑
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	*	=	↑	↑
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	*	=	↑	=
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)	**	=	↑	↑
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli	*	=	↑	↑
9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten	Kennis lacune	=	↑	↑
91E0 - Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	**	=	↑	↑
Soorten				
Drijvende waterweegbree - Luronium natans	Kennis lacune	=	↑	=
Kamsalamander - Triturus cristatus	*	↑	↑	↑
Brandt's vleermuis/Gewone baardvleermuis - Myotis brandtii/Myotis mystacinus	*	=	=	↑
Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis - Plecotus auritus/austriacus	**	=	=	↑
Laatvlieger - Eptesicus serotinus	Kennis lacune	=	=	↑
Mopsvleermuis - Barbastella barbastellus	***	=	↑	↑
Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus species	Kennis lacune	=	=	↑
Watervleermuis - Myotis daubentonii	*	=	=	↑
Rosse vleermuis - Nyctalus noctula	Kennis lacune	=	=	↑

5. Beschrijving van de actuele toestand van de Europees te beschermen habitattypen en soorten in het gebied

In dit rapport worden de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de Europees te beschermen soorten en habitats in hoofdstuk 8 onderbouwd. Dit gebeurt op basis van ecologische analyses, aangevuld met socio-economische analyses. In dit hoofdstuk wordt de ecologische analyse over de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten besproken. In paragraaf 5.1 wordt eerst het functioneren van het fysische systeem van het gebied besproken. Welke bodemtypes komen voor? Zijn er belangrijke grondwaterstromen? Wat is de invloed van het reliëf? Enzoverder. Het fysische systeem vormt immers de basis voor de ontwikkeling van natuurwaarden. In paragrafen 5.2 en 5.3 wordt een samenvatting gegeven van de ecologische analyse van het actueel voorkomen van de Europees te beschermen habitattypen en soorten voor dit gebied. De ecologische analyse zelf is terug te vinden in Bijlage 2. Op basis van deze analyse en rekening houdend met de socio economische context (zie hoofdstuk 6) worden in hoofdstuk 7 knelpunten geïdentificeerd en in hoofdstuk 8 doelen en prioriteiten bepaald.

Ter info: Toelichting van belangrijke termen gebruikt in dit hoofdstuk

Het *actuele voorkomen* is een beschrijving van waar een soort of habitatype voorkomt en hoeveel.

De *actuele staat van instandhouding*: dit is een beschrijving van de huidige oppervlakte en kwaliteit van het Europees te beschermen habitat of van het leefgebied van een Europees te beschermen soort in dit gebied en de omschrijving van de achterliggende redenen.

De *trend* geeft de evolutie doorheen de tijd weer van de kwaliteit of kwantiteit van een habitatype of een soort.

De *potenties* geven aan hoeveel en eventueel waar er mogelijkheden zijn voor de uitbreiding of het herstel van een habitatype of van een populatie van een soort.

5.1. Beschrijving van het fysische systeem

De speciale beschermingszone BE2300005 'Bossen en heiden zandig Vlaanderen : oostelijk deel' situeert zich in het noordelijk deel van de Provincie Oost-Vlaanderen, hoofdzakelijk in de ecoregio van de Pleistocene riviervalleien en de ecoregio van de queda's.

De ecoregio van de Pleistocene riviervalleien groepeert gebieden die hydrogeologisch/geomorfologisch geassocieerd kunnen worden met de Pleistocene Vlaamse Vallei.

De meeste deelgebieden (deelgebieden 2 Kraenepoel en Markettebossen, 3 Het Leen, 4 Bellebargiebos (Kwadebossen), 5 Burkel (Kappelleboscomplex), 8 en 9 Moervaartdepressie en Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei, 11 Bos van Ooidonk en 12 Vinderhoutse bossen) situeren zich in het ecodistrict van de Vlaamse vallei. Deze werd uitgescheurd in het Pleistoceen tijdens de afwisseling van ijstijden en tussenijstijden. Het is een zeer heterogeen gebied met sterk variërende bodemkenmerken. Het reliëf is er overwegend vlak, met een uitgesproken microreliëf. Het oppervlaktewatersysteem bestaat uit een sterk vertakt hydrologisch net. De Vlaamse vallei wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van permanent grondwater op geringe diepte, tussen 0 en 3m. Op de hoger gelegen gronden van de cuesta kan (tijdelijk) stuwwater voorkomen. Ter hoogte van de valleigronden is de invloed van het grondwater het sterkst; basische kwel is op veel plaatsen aanwezig. Voorbeelden hiervan zijn deelgebied 8 en 9 met de vallei van de Moervaart/Zuidlede, deelgebied 10 Zeverenbeekvallei (fossiele verveende oude Leieloop), deelgebied 11 Bos van Ooidonk gelegen in de Leievallei en deelgebied 12 Vinderhoutse bossen gelegen in de vallei van de Lieve. De bodemsamenstelling varieert over zandleem, licht zandleem, lemig zand tot zand en klei tot zware klei in de valleien van Zeverenbeek en Vinderhoutse bossen tot natte zandgronden en natte zandleem in de vallei Moervaart/Zuidlede. Plaatselijk komen veengronden (Zeverenbeek, Zuidlede) en moeraskalk (Vallei Moervaart/Zuidlede) en Vinderhoutse bossen voor.

Een tweede ecodistrict is het Noord-Vlaams dekzandruggendistrict. Het is een gebied met uitgesproken zandige bodemtextuur, eventueel met lemig zand, en een vlak reliëf met microreliëf. Deel-

gebieden 6 Stropers en 7 Heidebos bevinden zich in dit Noord-Vlaams dekzandruggendistrict dat in tegenstelling tot het Pleistoceen riviervalleiendistrict in het verleden enkel door rivieren werd beïnvloed en nadien opgevuld werd met zanden uit de droge Noordzee. De bodemsamenstelling varieert hier overwegend van droog zand (Heidebos) tot vochtig en nat zand en plaatselijk nat zandleem (Stropers). Het oostelijk deel van deelgebied 6 Stropers bevindt zich in het ecodistrict van de getijdenschelde en polders.

In het westelijk deel maken deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld en deels deelgebied 5 Burkel (Kappelleboscomplex) deel uit van de ecoregio van de cuesta's. Hierbij is het Zandig Maldegems cuestadistrict van toepassing. Deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld maakt deel uit van de cuesta van Oedelem - Zomergem. De asymmetrische reliëfvorm vertoont een steilrand naar het zuiden (cuestafront) en een zacht afhellend gedeelte in noordelijke richting. Ter hoogte van het cuestafront komt voornamelijk een hellingsgraad van 0,5 tot 5% voor. Verder naar het noordwesten daalt de hellingsgraad geleidelijk en vertonen heel wat percelen een hellingsgraad van minder dan 0,5%. Verspreid over het gebied komen een aantal hellingen voor met een hellingsgraad van meer dan 10%. De erosiegevoelige gebieden van het studiegebied situeren zich voornamelijk langs het cuestafront en de noordelijke hoger gelegen rug (Ursel – Blakkeveld – De Kampel). De bodemstructuur bestaat uit overwegend matig natte tot natte lemig zandbodems en matig natte tot natte licht zandleem bodems. Het zand dat er voorkomt is echter in belangrijke mate beïnvloed door substraat van tertiaire klei op geringe diepte. Wanneer gronden relatief hoog gelegen zijn, zoals de cuestarug, zorgt de aanwezigheid van deze ondiepe, ondoordringbare laag ervoor dat er een stuwwatertafel ontstaat. De alluviale gronden op lemig of kleilig materiaal zijn over het algemeen natte gronden die gebonden zijn aan beekvalleien of aan gesloten depressies. Aan de voet van het cuestafront komen verschillende gesloten depressies voor die het water opvangen dat van de steile hellingen afloopt.

5.2. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de habitats

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele situatie van de Europees te beschermen habitats binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen habitat uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen

- Het actuele voorkomen Vroeger kwam dit type voor ter hoogte van deelgebied 7 Heidebos in enkele open stukken met droge heidevegetaties, momenteel echter enkel als relict van het habitatype 2330_bu (buntgrasverbond) terug te vinden, met vooral korstmosvegetatie (geslacht van Cladonia).
- Actuele staat van instandhouding Slechts relicten aanwezig, **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** (door het ontbreken van sleutelsoorten, kleine oppervlakte, verruiging (vergrassing) en het ontbreken van onbegroeide plekken).
- Trend De trend is negatief, aangezien het habitatype werd aangemeld en er momenteel slechts relicten aanwezig zijn.
- Potenties Potentie is aanwezig in het deelgebied 7 Heidebos, op de delen waar nu ook relicten van dit type aanwezig zijn in overgang naar droge heide en soortenrijke struisgrasvegetaties.

In het kader van het actueel lopende heideherstelproject wordt 1-2 ha voorzien in overgang naar andere droge heidehabitats.

3130 - Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojuncea

- Het actuele voorkomen
Habitattype 3130 komt enkel voor in deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen. Door de gemeente Aalter en het ANB werd vanaf 1998 een herstelproject voor de Kraenepoel uitgewerkt. In 2005 werden volgende kensoorten van het habitattype 3130 (terug) waargenomen: Naaldwaterbies, Knolrus, Pilvaren, Moerashersthooi, Gesteeld glaskroos, Duizendknoopfonteinkruid en Doorschijnend glanswier.

De totale huidige oppervlakte van het habitat bedraagt ca 21 ha.
- Actuele staat van instandhouding
Het herstelproject van de Kraenepoel heeft een gunstige evolutie van het habitattype teweeg gebracht. Het beperkte doorzicht, eutrofiëring en de aanwezigheid van invasieve exoten resulteren echter nog steeds in een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding**.
- Trend
Positieve trend door uitgevoerd herstelproject, maar verdere opvolging om terug degradatie tegen te gaan is noodzakelijk. Negatieve trend t.a.v. de aanmeldingsgegevens, de laatste waarneming van Drijvende waterweegbree dateert van 1985.
- Potenties
De Kraenepoel zelf bezit voldoende potentiëel om zich verder te ontwikkelen naar een goede staat van instandhouding mits een aangepast beheer en een blijvende aandacht voor de waterkwaliteit.

Eén plas (Blauwe put) bezit eveneens mogelijkheden om zich tot oligotrofe waterhabitat te ontwikkelen (historische waarnemingen van kensoorten, maar actueel te eutroof), gelegen in deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen.

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

- Het actuele voorkomen
Komt volgens de habitatkaart niet voor. Experts geven aan dat een aantal plassen (oude turfputten) in deelgebied 8 Vallei Moervaart-Zuidlede wel een aantal typisch begeleidende soorten bezitten. Ook ter hoogte van deelgebied 6 Stropers komt ten zuiden een waterplas voor met enkele begeleidende soorten. In het deelgebied 8 Vallei Moervaart-Zuidlede zijn historische waarnemingen van o.a. de kensoort Krabbescheer (monitoringsrapport ENR 'de Linie').
- Actuele staat van instandhouding
Aangezien geen sleutelsoorten en/of relictsoorten en onvoldoende overige typisch begeleidende soorten gevonden werden, is het habitat niet aanwezig. Er werd geen beoordeling opgesteld.
- Trend
Negatieve trend door het feit dat het habitattype was aangemeld maar actueel slechts aanwezigheid van relicten vertoont (met nog enkele typisch begeleidende soorten).
- Potenties
De potenties hangen volledig samen met de ligging van waterpartijen, met name oude turfputten en plassen in deelgebied 1 Drongengoed (voortplanting Kamsalamander), 6 Stropersbos en 8 Moervaart-Zuidlede. Deze bieden de beste potenties voor het habitattype.

4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*

- Het actuele voorkomen
Momenteel wordt het habitattype 4010 'Natte heide' enkel aangetroffen in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld. De habitatkaart geeft slechts 2,4 ha aan. Hierbij dient echter nog circa 8,8 ha te worden bijgeteld door heideherstel ter hoogte van Maldegemveld tot een totale oppervlakte van ca. 11 ha.
- Actuele staat van instandhouding
Het grootste deel van de heidevegetatie bevindt zich nog in een jong stadium, waarbij de natte heidevegetatie zich volop aan het ontwikkelen is. Het resulteert in een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding**.
Vooral het beperkt voorkomen van habitattypische dwergstruiken (dop- en struikheide) en veenmossen en de vergrassing (Pijpenstrootje) zijn problematisch. De habitatplekken zijn tevens relatief klein en bereiken geen 5 ha. Hierdoor is het duurzaam voorkomen van habitattypische soorten zoals Groentje en Aardbeivlinder niet gegarandeerd.
- Trend
Positief: in het kader van recente herstelprojecten werden er in 2008-2009 inrichtingswerken uitgevoerd waarbij ontbost en geplagd werd. De komende jaren verwacht men hierdoor 9-13ha bijkomende natte heide. In het deel Maldegemveld van deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld wordt bijkomend ook nog circa 10 ha herstel van natte heide gepland voor de komende jaren.
- Potenties
Natte tot vochtige zandige, gepodzoliseerde¹⁷ bodems onder invloed van lokaal grondwater bieden de beste kansen. Belangrijke kansen zijn gelegen in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld en in mindere mate in deelgebied 6 Stropers.

4030 - Droge Europese heide

- Het actuele voorkomen
Droge heidevegetaties komen voor in 5 van de 12 deelgebieden, met een totale oppervlakte van ca. 40 ha. De heidevegetaties zijn echter voornamelijk gelegen in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld en 7 Heidebos. Elders komen ze versnipperd voor.
- Actuele staat van instandhouding
Er is sprake van een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding**. De heidevegetaties worden gedomineerd door enkel struikheide (de enig voorkomende steutelsoort voor het habitattype). Ook vergrassing (met Pijpenstrootje, Struisgras en ook Adelaarsvaren) en plaatselijk verbossing treedt op. Tevens zijn niet alle ontwikkelingsstadia, typisch voor heidevegetaties, aanwezig.
- Trend
Positief: in het kader van recente herstelprojecten werden er in 2008-2009 inrichtingswerken uitgevoerd waarbij ontbost en geplagd werd. De komende jaren verwacht men hierdoor 18ha bijkomende droge heide in de SBZ. In het deel Maldegemveld van deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld wordt ook nog een aantal ha (2à5 ha) herstel van droge heide gepland voor de komende jaren.

¹⁷ Een podzolbodemprofiel is herkenbaar door een toplaag van humusrijke grond, een bleekgrijze (uitspoelings)laag, daaronder een donkere (inspoelings)laag en geheel onder de oorspronkelijke bodem. Een podzol is ontstaan door een eeuwenlang proces van uitspoeling en inspoeling in leemarm dekzand.

- Potenties Droge, zandige en niet-vergraven bodems bieden de beste kansen voor eventueel herstel van heidevegetaties. Belangrijke kansen zijn gelegen in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropers en 7 Heidebos.

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

- Het actuele voorkomen Het 6320 habitatype bestaat voor deze SBZ uit 3 subtypes, met name vochtige heischrale graslanden, droge heischrale graslanden en soortenrijke graslanden van het struisgrasverbond.

In totaal komt ca 8 ha van het eerste subtype voor in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, deelgebied 6 Stropersbos. Verspreid komen nog relicten voor van de 2 andere subtypes.
- Actuele staat van instandhouding Door de lage bedekking van sleutelsoorten en lage soortenrijkdom wordt tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** geconcludeerd.
- Trend De trend kan als positief worden beschouwd: in het kader van de heide-herstelprojecten, is de verwachting dat ook overgangen naar nat en droog heischraal grasland zich zullen ontwikkelen.
- Potenties De belangrijkste kansen voor het ontwikkelen van droge en natte heischrale graslanden zijn gelegen in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropers en 7 Heidebos.

Te verwachten valt dat dit habitatype zich zal ontwikkelen in de rand van herstelde percelen met natte en droge heide, gezien de gelijkaardige milieuomstandigheden.

6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)

- Het actuele voorkomen Habitatype 6410, met de meer populaire naam 'blauwgrasland', meer specifiek het subtype van de veldrusassociatie komt volgens de habitatkaart enkel voor in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, langs de Drongengoedweg ter hoogte van Hoeve Porcelijnegoed. De oppervlakte bedraagt 0,6 ha.

In deelgebied 8 vallei Moervaart-Zuidlede ter hoogte van de Fondatie van Baudelo komt nog een schraal grasland voor met elementen van blauwgrasland. Dit is een laatste restant van de vroeger (vermoedelijk) aanzienlijke oppervlakte blauwgrasland in de Moervaartdepressie.
- Actuele staat van instandhouding Expertoordeel duidt op een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding**, vnl. vanwege de beperkte oppervlakte en de ongunstige ligging (wegberm).
- Trend Te weinig data gekend om trend te kunnen inschatten.

- Potenties

Blauwgraslanden zijn gebonden aan vochtige voedselarme substraten (zowel op minerale bodems als op veen) meestal onder invloed van kalkrijke kwel, waardoor de potentie in Vlaanderen eerder beperkt is. In deze SBZ zijn de grootste potenties te vinden in:

 - deelgebied 8-9 vallei Moervaart en Zuidlede: door de aanwezigheid van moeraskalk en basische kwel; deze potentie wordt bevestigd in de ecohydrologische studie voor de Moervaart/Zuidlede (Herbos *et al.*, 2008);
 - deelgebied 10 Zeverenbeekvallei: op venige gronden met kalkrijke kwel

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

- Het actuele voorkomen

In het habitattype 6430 'voedselrijke zomen' kunnen 2 subtypes worden onderscheiden:

 - natte ruigte: dit type komt voor in de valleigebieden van deelgebieden 3 Het Leen, 5 Burkel (Kappelleboscomplex), 8+9 vallei Moervaart Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen. In een aantal gevallen zijn het moerasspirearuigten onder populierenaanplanten. De totale oppervlakte bedraagt ca 16 ha.
 - nitrofiële boszomen met minder algemene plantensoorten: deze zijn niet als dusdanig gekarteerd en daarom ook niet uit de habitatkaart af te leiden.
- Actuele staat van instandhouding

Door de versnipperde aanwezigheid en onvoldoende aanwezigheid van faunasoorten wordt **de actuele staat van instandhouding als gedeeltelijk aangetast** geacht voor het subtype natte ruigte.

Voor nitrofiële boszomen is de actuele staat ongekend.
- Trend

In vergelijking met de aanmeldingsgegevens (midden jaren '90) lijkt er een dalende oppervlaktetrend te zijn van het habitattype vochtige ruigten tén opzichte van de aanmeldingsperiode (midden jaren '90). Voor de vochtige boszomen zijn er onvoldoende gegevens om de trend te kunnen evalueren.
- Potenties

Potenties voor ruigten van het Moerasspireaverbond en het verbond van Harig Wilgenroosje zijn in vrijwel alle deelgebieden in de valleien aanwezig.

Nitrofiële boszomen kunnen in elk deelgebied met boshabitats 9160 of 91E0 ontwikkeld worden door minder scherpe overgangen tussen bos en andere vegetaties te realiseren. Door een veranderd bosbeheer met meer aandacht voor interne diversiteit wordt actueel steeds meer aandacht besteed aan bosrandbeheer en zal dit in de toekomst nog toenemen.

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

- Het actuele voorkomen
Laaggelegen schrale hooilanden zijn volgens de habitatkaart slechts beperkt aanwezig. Het betreffen steeds bloemenrijke graslanden van het subtype Glanshaververbond. Grote oppervlakten vinden we terug in het deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, fragmenten in 5 andere deelgebieden. In het Drongengoed komt dit habitattype voor in overgang naar vochtig heischraal grasland (type 6230_hmo). Ook de bermen van de startbaan (in oorsprong heischrale vegetaties, maar jarenlang overbemest) kunnen voor ongeveer 50% als glanshavergrasland beschouwd worden.

De totale huidige oppervlakte van het habitatcomplex bedraagt ongeveer 35 ha, waarvan 95 % in deelgebied 1.
- Actuele staat van instandhouding
Door een gedegreerde soortenrijkdom, het onvoldoende voorkomen van sleutelsoorten en het frequent voorkomen van Engels raigras is er sprake van een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding**.
- Trend
Niet aangemeld habitattype. De aanwezigheid van dit type is achteruitgegaan in deze SBZ, net als in de rest van Vlaanderen, door vermeting en een gewijzigd landgebruik.
- Potenties
Potentie voor het subtype Glanshavergrasland is in verschillende deelgebieden aanwezig; de grootste oppervlakte tot verdere ontwikkeling is aanwezig ter hoogte van de startbaan van het vliegveld (deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld).

Verdere mogelijkheden tot ontwikkeling zijn aanwezig in de valleigebieden op iets drogere stukken, meer bepaald het deelgebied 8 Vallei Moervaart-Zuidlede en 10 Zeverenbeek.

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion roburi-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)

- Het actuele voorkomen
Dit habitattype neemt de grootste oppervlakte in de SBZ in (ca 736 ha) en komt in vrijwel alle deelgebieden voor.

Veel bossen met dit habitattype bezitten een rabattenstructuur waardoor de hogere delen het meest aanleunen bij habitattype 9120 en de boom- en kruidlaag ter hoogte van de grachten eerder behoort tot het type 91E0.
- Actuele staat van instandhouding
Het habitattype bevindt zich in een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding**. Vooral de beperkte (aaneengesloten) oppervlakte, verruiging en het beperkt voorkomen van sleutelsoorten in de kruidlaag zijn oorzaak van een gedegreerde toestand.
- Trend
De trend is licht positief. Door het inzetten van beheermaatregelen volgens de beheervisie van het ANB, de Criteria Duurzaam Bosbeheer (CDB) en diverse herstelprojecten wordt er gewerkt aan het verhogen van de structuurkwaliteit en karakteristieke soorten in de boshabitats.
- Potenties
Potentie voor dit type bos is aanwezig in alle deelgebieden (met uitzondering van deelgebied 7 Heidebos, waar de potentie eerder bestaat uit het voedselarmere habitattype 9190).

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

- Het actuele voorkomen
Het habitat Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli komt volgens de habitatkaart enkel voor in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, in deelgebied 11 Bos van Ooidonkkasteel en over een heel kleine oppervlakte in deelgebied 12 Vinderhoutse bossen, met een totale oppervlakte van 10,14 ha
- Actuele staat van instandhouding
Het habitattype bevindt zich in een **gedeeltelijke aangetaste actuele staat van instandhouding**. Vooral verruiging door braam en plaatselijk stekelvaren, het ontbreken van sleutelsoorten in boom- en struiklaag, een te beperkt aandeel (dik) dood hout en een te beperkte oppervlakte zijn oorzaak van de gedegradeerde toestand.
- Trend
Te weinig gekend om trend te kunnen inschatten.
- Potenties
De potentie voor dit type bos is beperkt aanwezig: in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld en in 5 Burkel (Kappelleboscomplex).

In de valleigebieden zijn er eveneens beperkte potenties op iets rijkere gronden (deelgebieden 8 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei en 11 Bos van Ooidonkkasteel).

9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten

- Het actuele voorkomen
Het habitattype komt in 2 deelgebieden voor: deelgebied 6 Stropersbos met ca 11 ha en in deelgebied 7 Heidebos met ca 42 ha.
- Actuele staat van instandhouding
De te beperkte oppervlakte, de beperkte hoeveelheid dik dood hout, de verruiging vnl met bramen, de aanwezigheid van exoten zoals Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers, het ontbreken van voldoende indicatorsoorten van de boomlaag en onvoldoende faunakaracteristieken resulteren in een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding**.
- Trend
Trend is actueel licht positief door in uitvoering zijnde herstelprojecten en bosbeheer.
- Potenties
De potentie van dit habitattype is direct afhankelijk van het bodemtype: gepodsoliseerde of slecht doorlatende (droge) dekzandgronden. Deze zijn vooral te vinden in deelgebied 7 Heidebos en het noordelijk deel van deelgebied 6 Stropersbos

91E0 - Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

- Het actuele voorkomen
De habitatkaart geeft aan dat dit habitattype voorkomt in bijna alle deelgebieden (met uitzondering van deelgebied 4 Bellebargiebos en 7 Heidebos) met een totale oppervlakte van ca 341 ha.

Dit habitattype valt uiteen in verschillende subtypes, waarbij voor de SBZ volgende types belangrijk zijn:
 - Bronbossen (Goudveil-essenbos), met slechts een zeer beperkte oppervlakte van minder dan 1 ha aanwezig in deelgebied 5 Burkel (Kappelleboscomplex) en 11 Bos van Ooidonkkasteel;
 - Beekbegeleidend Vogelkers-essenbos, met een totale oppervlakte van ca 73 ha (komt voor in deelgebieden 3 Het Leen, 5 Burkel (Kappelleboscomplex), 8 Vallei Moervaart-Zuidlede, 9 Vallei Moervaart Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen);
 - Oligo- tot mesotroof broekbos, met een totale oppervlakte van ca 87 ha (oligotroof broekbos is zeer plaatselijk aanwezig in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld en 3 Het Leen; mesotroof broekbos is te vinden in deelgebieden 3 Het Leen, 6 Stropersbos, 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen);
 - Eutroof / ruigt elzenbroekbos komt voor in de beekvalleien van deelgebieden 8 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen met een totale oppervlakte van ca 184 ha.
- Actuele staat van instandhouding
De actuele staat van instandhouding werd afzonderlijk beoordeeld voor elk van de aanwezige subtypes:
 - bronbossen: omwille van de beperkte oppervlakte werd voor dit type geen LSVI-toetsing opgemaakt. De aanwezige fragmenten in deelgebieden 5 Burkel en 11 Bos van Ooidonkkasteel bezitten echter omwille van deze beperkte oppervlakte een gedeeltelijk aangetaste lokale staat van instandhouding;
 - Beekbegeleidend Vogelkers-essenbos: De **actuele staat van instandhouding is gedeeltelijk aangetast** door een te klein minimum structuurareaal, onvoldoende (dik) dood hout en het ontbreken van sleutelsoorten in de kruidlaag en de karakteristieke fauna;
 - Oligo- tot mesotroof broekbos: De **actuele staat van instandhouding is gedeeltelijk aangetast** vooral door de verruiging met braam. De andere indicatoren zijn overwegend voldoende tot goed. Het minimum structuurareaal is echter te klein, met deelgebied 6 Stropersbos als uitzondering;
 - Eutroof / ruigt elzenbroekbos: De **actuele staat van instandhouding is gedeeltelijk aangetast** door een te klein minimum structuurareaal in een aantal deelgebieden, onvoldoende (dik) dood hout, en het ontbreken van typische planten- en diersoorten.
Verruiging met braam toont aan dat verdroging in alle beoordeelde subtypes een probleem vormt. Ruderalisering in het eutroof / ruigte elzenbroekbos duidt dan weer op de instroom met verontreinigd oppervlaktewater.
- Trend
Te weinig data gekend om trend te kunnen inschatten. De indicatoren uit de actuele staat van instandhouding doen echter een verdroging en ruderalisering van het habitattype vermoeden.

- Potenties

Voor de potenties werd beroep gedaan op POTNAT en ecohydrologische studies.

Uitgesproken potenties voor de diverse types zijn aanwezig in de valleigebieden, meer specifiek in 6 Stropersbos, 8 & 9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen. Beperkttere potenties zijn gelegen in deelgebieden 3 Het Leen, 5 Burkel (Kappelleboscomplex) en 11 Bos van Ooidonkkasteel.

INFORMATIEF DOCUMENT

5.3. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding trend en potenties van de soorten

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele situatie van de Europees te beschermen soorten binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen soort uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitattypen en soorten.

Drijvende waterweegbree - *Lurionium natans*

- Het actuele voorkomen Deze soort kwam vroeger voor in het gebied ter hoogte van deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen, maar is actueel verdwenen. De laatste waarneming dateert van 1985.
- Actuele staat van instandhouding Drijvende waterweegbree is verdwenen uit de SBZ-H.
- Trend De trend is negatief gezien de aanmelding van aanwezigheid en de actuele afwezigheid.
- Potenties Potentie is aanwezig in deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen. Er bestaat twijfel of de soort spontaan kan terugkeren. De soort bezit wel een langlevende zaadbank. De meest nabije populaties zijn gelegen in de Kempen.

Kamsalamander - *Triturus cristatus*

- Het actuele voorkomen De Kamsalamander komt actueel slechts voor ter hoogte van deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld in enkele poelen in het Koningsbos. In de andere deelgebieden of in de nabijheid ervan werd de soort niet waargenomen.
- Actuele staat van instandhouding Zowel de toestand van de huidige populatie als de habitatkwaliteit is voor de huidige populatie kamsalamander ontoereikend voor een duurzame overleving. De actuele staat van instandhouding is dan ook **gedeeltelijk aangetast**.
- Trend De trend is negatief. In de aanmeldingsformulieren werd de populatie nog als levensvatbaar beschreven.
- Potenties In het deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld bestaan goede potenties voor ontwikkeling van een duurzame populatie. Potentie voor de aanwezigheid van Kamsalamander in andere deelgebieden wordt zeer laag ingeschat, aangezien de verspreiding van de soort in het noorden van Oost-Vlaanderen nooit algemeen was.

Rosse vleermuis - *Nyctalus noctula*, Ruige dwergvleermuis - *Pipistrellus nathusii*, Watervleermuis - *Myotis daubentonii*, Franjestaart - *Myotis natteri*

- Het actuele voorkomen Meerdere van deze soorten zijn reeds in verschillende deelgebieden binnen het habitatrictlijngebied aangetroffen.

- Actuele staat van instandhouding De precieze populatiegrootte is slecht gekend, maar dalingen in zomerwaarnemingen van een aantal soorten wijzen erop dat de actuele staat van instandhouding minstens voor een aantal soorten gedeeltelijk aangetast is.
 - Trend Er wordt een daling in zomerwaarnemingen vastgesteld.
 - Potenties Met het ouder worden van de bossen zullen de mogelijkheden voor deze soorten significant toenemen.
- Ook het behoud en de verbetering van de kwaliteit van de aanwezige waterpartijen en moerasvegetaties biedt potenties voor deze vleermuisensoorten.

Brandt's vleermuis/Gewone baardvleermuis – Myotis brandtii/Myotis mystacinus, Mopsvleermuis – Barbastella barbastellus, Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis - Plecotus auritus/austriacus

- Het actuele voorkomen Uit de inventarisatiegegevens blijkt dat deze soorten, met uitzondering van de Mopsvleermuis, over vrijwel het volledige habitatrichtlijngebied voorkomen, omdat in elk deelgebied bossen en landschappen met een belangrijk aandeel houtige vegetatie gecombineerd voorkomen. Het voorkomen van de Grijze grootoorvleermuis is beperkt tot (de omgeving van) deelgebied 7 Heidebos.
- De Mopsvleermuis werd slechts éénmaal in de SBZ waargenomen.
- Actuele staat van instandhouding De precieze populatiegroottes zijn minder goed gekend, maar een daling van het aantal zomerwaarnemingen van een aantal soorten wijst erop dat de actuele staat van instandhouding minstens voor een aantal soorten gedeeltelijke aangetast is.
 - Trend Er wordt een daling in zomerwaarnemingen vastgesteld. Voor Mopsvleermuis zijn te weinig data gekend om trend te kunnen inschatten.
 - Potenties Potentie voor de aanwezigheid van zowel zomerverblijven als foerageergebieden is aanwezig in bijna alle deelgebieden met structuurrijke bossen waar oude bomen aanwezig zijn en waar er nabijgelegen geschikt foerageergebied (open plekken, bosranden in de bossen en omgevend landschap met veel houtige kleine landschapselementen) aanwezig is.
- Ook zijn er geschikte winterverblijfplaatsen aanwezig in de meeste deelgebieden.
- De potenties voor de Mopsvleermuis zijn laag aangezien deze soort zich in Vlaanderen op de rand van haar verspreidingsgebied bevindt.

Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus spec.

- Het actuele voorkomen De Gewone dwergvleermuis is tijdens de zomer de meest algemeen voorkomende vleermuisensoort in Vlaanderen. Het merendeel van de kolonies wordt aangetroffen in woningen.
- De soort jaagt in zeer diverse milieus, zolang het landschap maar niet te open is.

- Actuele staat van instandhouding en trend
Door de beperkte data is de inschatting van de lokale staat van instandhouding niet mogelijk. Het aantal gunstige verblijfplaatsen (gebouwen) gaat echter sterk achteruit in geheel Vlaanderen.
- Potenties
Aangezien het hier gaat om een groep die kolonies maakt in gebouwen en zijn foerageergebied heeft in eerder open tot halfopen landschap is de potentie van deze soort verbonden aan de connectiviteit die het landschap biedt om gemakkelijk vanuit de zomerverblijven tot in de jachtgebieden te geraken.

Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

- Het actuele voorkomen
De laatvlieger kan beschouwd worden als een iets algemenere soort en heeft zijn foerageergebied in deelgebieden 1 Drongengoed, 2 Kraepoel en Markettebossen, 3 Het Leen, 6 Stropersbos, 9 Vallei Moervaart-Zuidlede, en 12 Vinderhoutse bossen, waarbij het foerageergebied niet zozeer bossen zijn, maar open tot halfopen landschappen met veel kleine landschapselementen (KLE's). Zomerkolonies bevinden zich in gebouwen en zijn dikwijls buiten SBZ gelegen.
- Actuele staat van instandhouding en trend
Door de beperkte data is de inschatting van de lokale staat van instandhouding en trend niet mogelijk.
- Potenties
Aangezien het hier gaat om een groep die kolonies maakt in gebouwen en zijn foerageergebied heeft in eerder open tot halfopen landschap is de potentie van deze soort verbonden aan de connectiviteit die het landschap biedt om gemakkelijk vanuit de zomerverblijven tot de jachtgebieden te geraken.

6. Beschrijving van de maatschappelijke context binnen het Europees te beschermen gebied

De Habitatrictlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden hebben niet enkel en alleen een ecologische betekenis. Een gebied wordt ook, actief en passief, gebruikt door verschillende gebruikers. De opmaak en realisatie van instandhoudingsdoelstellingen situeert zich lokaal dan ook binnen een bepaalde planologische, beleidsmatige en socio-economische context. De actuele natuurwaarden zijn tot op zekere hoogte een gevolg van de actuele en historische socio-economische activiteiten. Daarnaast bepaalt onder andere deze context ook de perspectieven voor de natuur en de verschillende betrokken sectoren in een bepaald gebied. Het is dan ook evident dat deze context mee in overweging wordt genomen bij het bepalen van de instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteiten voor een bepaald gebied.

Dit hoofdstuk beschrijft allereerst de planologische situatie (paragraaf 6.1). Daarnaast gebeurt een eerste situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën die in het gebied actief zijn (paragraaf 6.2). De socio-economische context wordt mee in overweging genomen bij de uitwerking van de sterktezwakteanalyse (hoofdstuk 7) en van de doelstellingen (zie hoofdstuk 8). De verzamelde informatie zal bovendien gebruikt worden voor het opstellen van actieprogramma's in het kader van de realisatie van de natuurdoelen. In dit kader wordt de gehele socio-economische context verder verfijnd en aangevuld met meer gedetailleerde gegevens over de eigenaars en gebruikers. Dit hoofdstuk heeft dus niet de ambitie om een gedetailleerde en volledige beschrijving van de socio-economische toestand in het gebied te beschrijven. Het moet op basis van deze analyse wel mogelijk zijn om in overleg met betrokken doelgroepen, administraties en lokale besturen kansen en bedreigingen voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen te identificeren. De beschrijving in dit hoofdstuk kan bovendien waar nodig gedetailleerd worden op basis van dit overleg.

Noot bij de interpretatie van de cijfergegevens

Een groot deel van de analyses in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op GIS gegevens. De praktijk leert dat niet alle gegevens geografisch even accuraat zijn. Bij de verschillende berekeningen en manipulaties kunnen bovendien kleine fouten optreden. Een concreet gevolg is dat de opgenomen cijfers enkel relatief geïnterpreteerd mogen worden. Voor de opmaak van percentages is als algemeen principe gebruik gemaakt van de afbakening van de Habitatrictlijn- en Vogelrichtlijngebieden. De totale oppervlakte van het Habitatrictlijngebied is 3377 ha.

Ten slotte zijn de gegevens steeds de weergave van de situatie op het moment van inventarisatie of de studie en niet van de actuele situatie op het terrein. Daarom is steeds de bronvermelding van de gebruikte gegevens opgenomen.

6.1. Beschrijving van de planologische context

In de context van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen zijn een hele reeks van planologische statuten mogelijk, die al dan niet onder de zuivere noemer "ruimtelijke ordening" (met name plannen van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplannen) vallen. In het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen beperken we ons tot de ruimtelijke bestemmingen, de oppervlakte-delfstoffenplannen, ruimtelijke beschermingsstatuten vanuit het onroerend erfgoed en de planning in het kader van het integraal waterbeheer.

Ruimtelijke bestemmingen

De ruimtelijke bestemming van een gebied is vastgelegd in het Gewestplan en verschillende Ruimtelijke Uitvoeringsplannen. De verschillende bestemmingen kunnen geclusterd worden tot een aantal hoofdcategorieën. In Tabel 6-1 wordt een overzicht gegeven van de voorkomende bestemmingen binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt het relatieve aandeel per hoofdcategorie aangegeven. In bijlage 5 kaart 6.1.1 en 6.1.2 wordt de bestemmingsverdeling binnen het gebied gesitueerd op kaart.

Binnen de verschillende deelgebieden komen vooral groene bestemmingen voor. Meer dan 43 % van de oppervlakte van de gebieden die in dit rapport behandeld worden hebben momenteel de bestemming 'natuur' (natuurgebieden, natuurreservaat, natuurgebied met wetenschappelijke

waarde). Daarnaast komt er ook nog een aanzienlijk aandeel bosbestemming (33%) en een kleiner aandeel groenbestemming (3,5) voor. Binnen gans het Europees te beschermen gebied is ook een noemenswaardig aandeel ruimtelijk bestemd als landbouw (circa 12%) of als ander (bijna 6,5% waarvan het grootste deel de bestemming 'defensie' heeft). De andere bestemmingscategorieën nemen nooit meer dan 1% van de totale oppervlakte van het gebied in. In elk van de deelgebieden van het Habitatrichtlijngebieden overwegen de groene bestemmingen.

Tabel 6-1. Overzicht van de ruimtelijke bestemmingen en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte van de totale oppervlakte van het gebied.¹⁸

	Nr deel- gebied	Ruimtelijke bestemmingscategorie ¹⁹							
		Wonen	Recreatie	Natuur en reservaat	Overig groen	Bos	Land- bouw	Industrie	Andere
Oppervlakte per deelge- bied (ha)	1	<0,5	3	338		237	83		202
	2	<0,5		125	<0,5	5	11		
	3			168	65		2		
	4					76	1		<0,5
	5			27		147	31		<0,5
	6	1	1	275	<0,5	54	51	1	
	7					308	27		10
	8		15	321		238	165		3
	9		11			2	59	3	
	10	<0,5		155			34		
	11			1	52		<0,5		
	12			68	<0,5		2		
Totale oppervlakte (ha)		2	30	1478	119	1124	409	1	215
Aandeel(% totale op- pervlakte SBZ)		0,0	0,9	43,8	3,5	33,3	12,1	0,0	6,4

In de periode 2004-2008 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen in 13 buitengebiedregio's een ruimtelijke visie uit voor landbouw, natuur en bos. Deze visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. De visie vormt de basis voor de opmaak van concrete gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen. De prioriteiten en fasering voor de opmaak van deze ruimtelijke uitvoeringsplannen worden aangegeven in operationele uitvoeringsprogramma's.

In het operationeel uitvoeringsprogramma is aangegeven welke gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen de Vlaamse overheid de komende jaren zal opmaken voor de afbakening van de resterende landbouw-, natuur- en bosgebieden. De acties uit het uitvoeringsprogramma bij het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur worden onderverdeeld in drie categorieën:

1. Gebieden waarvoor onmiddellijk gestart kan worden met de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP).
2. Gebieden waarvoor verder overleg en/of onderzoek nodig is

¹⁸ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

¹⁹ De ruimtelijke bestemmingscategorieën zijn gebaseerd op een clustering van de categorieën opgenomen in het Gewestplan aangevuld met de geldende G-RUP's in de verschillende Habitatrichtlijngebieden.

3. Gebieden waarvoor de opmaak van een gewestelijke RUP op korte termijn niet mogelijk is.

Voorliggend gebied overlapt met drie van de dertien buitengebiedregio's waarvoor een ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos is uitgewerkt:

- De deelgebieden 1, 2, 3, 4, 5 en 12 vallen binnen de buitengebiedregio 'Veldgebied Brugge-Meetjesland'. In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelde de Vlaamse overheid in 2006 een ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos op voor de regio Veldgebied Brugge-Meetjesland. Op 20 juli 2006 keurde de Vlaamse regering de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 55.800 ha agrarisch gebied goed en op 29 juni 2007 nam ze kennis van de ruimtelijke visie en keurde ze een operationeel uitvoeringsprogramma goed.
- De deelgebieden 10 en 11 vallen binnen de buitengebiedregio 'Leiestreek'. In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelde de Vlaamse overheid in 2008 een ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos op voor de regio Leiestreek. Op 24 oktober 2008 nam de Vlaamse regering kennis van deze visie en keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 82.200 ha agrarisch gebied én een operationeel uitvoeringsprogramma goed.
- De deelgebieden 6, 7, 8 en 9 vallen binnen de buitengebiedregio 'Waasland'. In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelde de Vlaamse overheid in 2008 een ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos op voor de regio Waasland. Op 3 april 2009 nam de Vlaamse regering kennis van deze visie en keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 29.000 ha agrarisch gebied én een operationeel uitvoeringsprogramma goed.

Binnen het gebied liggen geen herbevestigde agrarische gebieden. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties die opgenomen zijn in de operationeel uitvoeringsprogramma's met betrekking tot voorliggend gebied. Tevens wordt aangegeven voor welke deelgebieden deze acties van toepassing zijn.

Tabel 6-2. Overzicht van de verschillende acties opgenomen in het operationeel uitvoeringsprogramma 'Afbakening gebieden natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS)' met betrekking tot het voorliggend gebied.²⁰

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deelgebied SBZ
Uitvoeringsacties op korte termijn op te starten	Omgeving Konings-, Kallekes-, Kappele-, Drongengoed-, en Keigatbossen (actie nr. 42)	Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: bosuitbreiding omgeving Burkel-Kallekesbos-Kapellebos-Koningsbos-Drongengoedbos-Keigatbos (44.4, 44.5, 44.6, 44.7, 44.8, 44.9, 44.10). aanduiding van bijkomende oppervlakte natuurgebied en uitbreiden van de huidige VEN-afbakening in de bosstructuur van Kallekesbos en Drongengoedbos en in de valleien van de Biestwartergang, Splenterbeek, Wagemakersbeek en Driesbeek (44.6, 44.8, 44.9, 48.2, 48.3, 48.4). het differentiëren van omgeving Burkel-Kallekesbos-Kapellebos-Koningsbos-Drongengoedbos-Keigatbos- Buisputten (43.5, 43.6, 43.7, 43.8, 43.9, 43.10, 43.11) als mozaïeklandschap. Hernemen van de agrarische bestemming voor de minder samenhangende landbouwgebieden (41.1, 41.3, 41.4, 42.3, 4.4, 42.5, 42.6, 42.7, 42.8, 42.9) De mogelijkheid bestaat dat dit gebied wordt opgesplitst in meerdere deelgebieden (uitvoeringsplannen) omwille van de omvang	1, 5

²⁰ Operationeel uitvoeringsprogramma Veldgebied Brugge-Meetjesland, 20 juli 2006

Operationeel uitvoeringsprogramma regio Leiestreek, 24 oktober 2008

Operationeel uitvoeringsprogramma regio Waasland, 3 april 2009

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel- gebied SBZ
	Lembeekse bossen (waar- onder Scheut- bos) (actie nr. 55)	van het gebied. Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan in afstemming met het afbakeningsproces kleinstedelijk gebied Eeklo voor: bosuitbreiding omgeving Lembeekse bossen, Kwadebossen en Scheutbos (69.1, 69.2, 69.3, 70.2). omzetten van deel van het woonpark Scheutbos naar bosgebied. aanduiding van bijkomende oppervlakte natuurgebied en uitbreiden van de huidige VEN-afbakening in de Kwadebossen (70.2). het differentiëren van omgeving Lembeekse bossen, Scheutbos en Kwadebossen (72.3, 72.4, 72.5) als mozaïeklandschap. Hernemen van de agrarische bestemming voor de minder samenhangende landbouwgebieden (67.4) De mogelijkheid bestaat dat dit gebied wordt opgesplitst in meerdere deelgebieden (uitvoeringsplannen) omwille van de omvang van het gebied	4
	Boscomplexen dekzandrug (actie nr. 6)	Opmaak van een gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor: Kloosterbos, Sidmarbos en omgevend mozaïeklandschap Hernemen van de agrarische bestemming op de gewestplannen voor delen van de landbouwgebieden samen met de opmaak van een gewestelijke ruimtelijk uitvoeringsplan voor: de structurele versterking van de boscomplexen Kloosterbos en Sidmarbos (8.2) (in afstemming met de Gentse Kanaalzone) en verbinding met Heidebos via stapsteenbossen. Nader uitwerken van het mozaïeklandschap rond het Karnemelkbos met ruimte voor grondgebonden landbouw, natuur- en bosontwikkeling (11.2). Omgeving Heidebos en omgevend mozaïeklandschap de uitbreiding en structurele versterking van het ecologisch waardevolle Heidebos en verbinding met het Kloosterbos (richtcijfer bosuitbreiding 40ha) en Wullebos (richtcijfer bosuitbreiding 40ha) (7.1, 8.6, 12.3). nader uitwerken van het mozaïeklandschap rond het Heidebos met ruimte voor grondgebonden landbouw, natuur- en bosontwikkeling (11.2, 11.3). het hernemen van de agrarische bestemming op de gewestplannen in voor de landbouw belangrijke gebieden. Wullebos en omgeving Hernemen van de agrarische bestemming op de gewestplannen voor delen van de landbouwgebieden samen met de opmaak van een gewestelijke ruimtelijk uitvoeringsplan voor: de structurele versterking van de boscomplex omgeving Wullebos (richtcijfer bosuitbreiding 100ha) (8.1, 8.5, 12.9) en verbinding met het Heidebos en de bossen aan Zandberg en Grote Huike. Nader uitwerken van het mozaïeklandschap tussen het Wullebos en het Heidebos met ruimte voor grondgebonden landbouw, natuur- en bosontwikkeling (11.3). <i>Er wordt maximaal rekening gehouden met bestaande landbouwbedrijfszetels en huiskavels in functie van de de landbouweconomische uitbating.</i>	7

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel- gebied SBZ
Op te starten specifiek onderzoek voorafgaand aan uitvoeringsactie	Bossen Kraenepoel – Markette – Gavers, Mozaïekland-schap Bellem – Spildoorn (actie nr 30)	Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: bosuitbreiding omgeving Kraenepoel, Markette- en (oud)Bellemse bossen en Gavers (28.29, 28.30, 28.35). aanduiding van bijkomende oppervlakte natuurgebied en uitbreiden van de huidige VEN-afbakening in de belangrijke historische bosstructuur van Kraenepoel-Markettebossen (29.11). voor het differentiëren van de omgeving van de Bellembeek (30.9) als mozaïeklandschap. Hernemen van de agrarische bestemming voor de minder samenhangende landbouwgebieden (36.12, 36.13, 36.14) <u>Motivatie:</u> <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i>	2
	Het Leen en omgeving. (actie nr. 57)	Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan in afstemming met het afbakeningproces kleinstedelijk gebied Eeklo voor: bosuitbreiding omgeving boscomplex het Leen (70.1). aanduiding van bijkomende oppervlakte natuurgebied en uitbreiden van de huidige VEN-afbakening in de boscomplex het Leen (70.1) het differentiëren van omgeving boscomplex het Leen (72.1, 72.2) als mozaïeklandschap. Hernemen van de agrarische bestemming voor de minder samenhangende landbouwgebieden (67.1) <u>Motivatie:</u> <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i>	3
	Vallei van Zeverenbeek (en Maanbeek) en Oude Mandelbeek en Vondelbeek (actie nr. 19)	Hernemen van de agrarische bestemming op de gewestplannen voor delen van de landbouwgebieden (1.2 op kaart 2b, 4.5, 4.6) samen met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan, rekening houdend met het behoud en het versterken van het typisch landschap van de vallei van de Zeverenbeek (6.3): het versterken van de natuurwaarden in de vallei van de Zeverenbeek en de vallei van de Vondelbeek (1.12); het nader uitwerken van de verweving van landbouw, natuur, bos en de waterbergingsfunctie in een deel van de Zeverenbeek-vallei, de vallei van de Oude Mandelbeek (2.13, 2.8) en de vallei van de Maanbeek (4.8, kaart 2b). Opmaak RUP onder meer ter realisatie van de opties uit het ruilverkavelingsplan Wontergem (deel plangebied). <u>Motivatie:</u> <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i>	10

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel- gebied SBZ
	Toeristische Leie, tot Deinze (actie nr. 22)	Hernemen van de agrarische bestemming op de gewestplannen voor delen van de landbouwgebieden (4.1, 4.3) samen met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan rekening houdend met het behoud en het versterken van het typische landschap van het kasteel van Ooidonk en Leiemeersen (6.2): het versterken van de natuurwaarden en de waterbergingsfunctie in de Leievallei (1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7); het nader uitwerken van de verweving van landbouw, natuur en bos (richtcijfer bosuitbreiding ivf stadsbos Deinze 35ha) in de vallei van de Leie (2.5, 2.3, 2.4, 2.6). <u>Motivatie:</u> <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i>	11
	Stroppersbos en omgeving (actie nr. 8)	Opmaak van een gewestelijke ruimtelijk uitvoeringsplan voor: de uitbreiding en structurele versterking van het ecologisch waardevolle Stroppersboscomplex (7.3, 12.2). nader uitwerken van het mozaïeklandschap rond het Stroppersbos en tussen het Stroppersbos en het Bekafcomplex met ruimte voor grondgebonden landbouw, natuur- en bosontwikkeling (11.1). het hernemen van de agrarische bestemming op de gewestplannen in voor de landbouw belangrijke gebieden. <u>Motivatie:</u> <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i>	6
Gebieden waarvoor geen acties op korte termijn opgestart worden	Vinderhoutse bossen (actie nr. 58)	Opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan in het kader van het afbakeningsproces grootstedelijk gebied Gent voor: bosuitbreiding omgeving groenpool Vinderhoutse bossen (69.5, 70.3, 69.8) na detailonderzoek en overleg over concrete mogelijkheden voor bijkomende bebossing en toetsing met inrichtingsplan aanduiding van bijkomende oppervlakte natuurgebied en uitbreiden van de huidige VEN-afbakening in omgeving boskern Vinderhoutse bossen (70.3) na detailonderzoek en overleg over de concrete mogelijkheden voor bijkomende oppervlakte natuurgebied ten opzichte van de huidige VEN-afbakening en toetsing met inrichtingsplan Vinderhoutse Bossen (VLM).	12
	Moervaart-depressie, Zuidlede, kanaal van Stekene en Durme en Moervaart ten noorden van Lokeren (actie nr. 10)	Opmaak van een landinrichtingsproject met het oog op een projectmatige aanpak van de totaliteit van deze actie en de integratie van planning en uitvoering, parallel aan en in onderlinge samenwerking met de opmaak van een gewestelijke ruimtelijk uitvoeringsplan voor: versterking van de natuurwaarden in het zuidelijk deel van de Moervaart-Zuidlede-depressie, rond het kanaal van Stekene en in de Durmevallei ter hoogte van Eksaarde – Lokeren (4.1, 12.5). versterken van het verwevingsgebied voor landbouw, natuur, bos en natuurlijke waterberging in het noordelijk en noordwestelijk deel van de Moervaart (5.1, 7.4, 12.8). aandachtspunt bij verder onderzoek voor het maximaal hernemen van het bestaande landbouwgebruik ter hoogte van Sint-Kruis-Winkel, ten noorden van het provinciaal domein Puyenbroek en ten noorden van de Fondatiegracht en het Kanaal van Stekene. Opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan afstemmen op:	8, 9

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel- gebied SBZ
		het planningsproces voor natuurcompensatie vanuit de Gentse Haven de ruilverkaveling Eksaarde <u>Motivatie:</u> Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetsels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden, het harmonieus samengaan van de bestaande landbouw en onderhoud, herstel en ontwikkeling van natuurwaarden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied. Mogelijkheid tot opstarten van grondenbank en grondruil.	

Volgende projecten met betrekking tot natuur/landschapsherstel en landbouw zijn tevens belangrijk :

- Landinrichtingsproject Leie-Schelde

Het landinrichtingsproject Leie-Schelde is een overkoepelend project dat onderverdeeld wordt in kleinere projecten, inrichtingsplannen met op 26 oktober 1994 : opmaak landinrichtingsplan, 30 juni 1998 : goedkeuring richtplan en tussen 1998 en 2007 de opmaak van diverse inrichtingsplannen.

- o Inrichtingsplan Groenpool Vinderhoutse bossen en Groene velden –deelgebied 12 (640 ha, in onderzoek)
- Planprogramma Moervaart : geïntegreerd plan waarbij alle planvormingen in de Moervaartvallei op elkaar worden afgestemd (in uitwerking), kadert in landinrichting Moervaart (zie ook beleidsbrief van de Minister van Leefmilieu en Natuur Joke Schauvliege dd. 27/10/2010)
- Natuurinrichtingsprojecten :
 - o Stropersbos (deelgebied 6) te St.-Gilles-Waas en Stekene (478 ha, uitgevoerd 2001-2010, ook LIFE-project)
 - o Fondatie-Heirnisse (deelgebied 8) : onderzoek naar de haalbaarheid, in uitvoering
- LIFE projecten :
 - o LIFE-DANAH DANAH (= Defensie + Agentschap voor Natuur en Bos = NATuurHerstel) : Drongengoed (deelgebied 1) : herstel van heide en heischraal grasland
 - o LIFE- projecten Maldegemveld (deelgebied 1) en Heidebos (deelgebied 7) : 'Herstel van intermediair Atlantische heidehabitats in het Vlaamse veldgebied' (in uitvoering) en 'Atlantische heide' (afgewerkt)
 - o LIFE-project Kraenepoel (deelgebied 2) 'Herstel van een oligotrofe waterplas' (2000-2003, uitgevoerd)
- Ruilverkavelingen
 - o Eksaarde (uitgevoerd, 1983-2000)
 - o Maldegem (uitgevoerd 2000-1994)
 - o Moerbeke (uitgevoerd)
 - o Sint-Gillis-Waas (uitgevoerd 1985-2006)

- o Stekene (in onderzoek)
- PLAN-MER's :
- o plan-MER in functie van Ruimtelijk Uitvoeringsplan nodig voor de herinrichting van de N44 en de N44a in uitvoering van streefbeeld voor de N44 en N44a; in opmaak door Grontmij in opdracht van Dep MOW, afdeling Beleid Mobiliteit en Verkeersveiligheid in relatie met deelgebied 1/Drongengoed en 5/Burkel
 - o plan-MER ring rond Eeklo (Grontmij, 2009; relatie met deelgebied 3 Het Leen)
 - o plan-MER Seine-Schelde West : onderzoekt de haalbaarheid van een verbeterde ontsluiting van de Vlaamse zeehavens via de binnenvaart, via het Afleidingskanaal van de Leie. In 2007 werd gestart met de haalbaarheidsstudie opgestart. Het Plan-MER werd in 2009 afgekeurd.

Vlaams Ecologisch Netwerk en Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk

Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) vormen twee belangrijke gebiedsgerichte instrumenten van het Vlaams natuur- en bosbeleid. Deze instrumenten worden gedeeld met het ruimtelijke ordeningsbeleid. De totale oppervlakte VEN en IVON bedroeg op 1 januari 2009 87.073 ha, respectievelijk 1.529 ha.

Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO). Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden (NVWG). Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden Natuurverbindingsgebieden (NVBG) afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

In Tabel 6-3 wordt een overzicht gegeven van de voorkomende categorieën van het VEN binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt het relatieve aandeel per categorie aangegeven. Er komt geen Natuurverwevingsgebied voor binnen het gebied. In het totaal is een groot deel van het Europees te beschermen gebied (meer dan 75%) aangeduid als VEN. Het betreft grotendeels GEN (grote eenheid natuur). In bijna alle deelgebieden is meer dan 80% van de oppervlakte aangeduid als GEN. In deelgebieden 3 en 4 is bijna 100% van de totale oppervlakte aangeduid als GEN. Binnen de deelgebieden 8, 5 en 1 is iets minder GEN aangeduid (tussen de 60 en 70% van de oppervlakte van het deelgebied). In deelgebied 8 (Moervaartdepressie) is in het noorden van het gebied wel een deel van het gebied nog bijkomend als GENO (grote eenheid natuur in ontwikkeling) aangeduid. In bijlage 5 kaart 6.2.1 en 6.2.2 wordt het VEN in en rond het gebied geïllustreerd op kaart.

Tabel 6-3. Overzicht van de categorieën van het VEN en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte van het gebied.²¹

	Nr deel- gebied	Categorie	
		Vlaams Ecologisch Netwerk	
		Grote eenheid natuur (GEN)	Grote eenheid natuur in ont- wikkeling (GENO)
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	550	
	2	125	
	3	229	
	4	76	

²¹ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gebieden van VEN en IVON, vector, toestand 10/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

	Nr deel- gebied	Categorie	
		Vlaams Ecologisch Netwerk	
		Grote eenheid natuur (GEN)	Grote eenheid natuur in ont- wikkeling (GENO)
	5	146	
	6	308	
	7	305	
	8	444	89
	9	61	
	10	149	
	11	47	
	12	61	
Totale oppervlakte (ha)		2500	89
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		74,0	2,6

Natuurverbindingsgebieden worden aangeduid door de provincies binnen de provinciale ruimtelijke structuurplannen. In en rond de gebieden zijn verschillende verbindingsgebieden voorzien. Gezien de verspreide ligging van de verschillende deelgebieden zijn er een zeer groot aantal verbindingsgebieden betrokken. Onderstaand wordt een overzicht gegeven volgens een aantal type verbindingsgebieden²².

- Waterlopen: Afleidingskanaal van de Leie (Schipdonkkanaal), Bellebeek, Biestwatergang, Burggravenstroom, Burggravenstroom – Avrijevaart, De Lieve, Driesbeek, Ede, Isabellawatergang – Isabellabeek, Joanna van Parijsbeek, Kanaal Gent-Brugge, Kanaal van Hulst, Kleine Reigerbeek, Kruisstraatwaterloop – Klein Brakeleike, Langelede, Leievallei, Moervaart, Molenbeek (Sint-Niklaas – Puivelde), Neerschuurbeek, Oude Kale, Parmavaart, Ringvaart, Slabbaartsbeek, Sleidingsvaardeken – Molenvaardeken, Splenterbeekvallei, Wage-makersbeek, Watergang Hoge Landen – Afleidingskanaal Wase Polders, Westlede, Zeverenbeek – Klaverbeek – Vondelbeek – Mandelbeek, Zuidlede, Zwarte Beek – Fondatiegracht;
- Landschappelijke eenheden: Bosgebied Sidmar, Cuesta van Ursel-Zomergem, Het Kalf – Groenendijk, Landbouwgebied Biezen – Wallebeek, Moerbeke Polder, St.-Elooispolter, Stuifzandrug Waasmunster, Sint-Niklaas, Belsele, Sinaai, Vallei Stekense Vaart (van Stekene tot aan de Stropers)
- Verbindingsgebieden: 'Achter de Wal', 'Pachtgoed', Bassevelde – Assenede overgang Zandstreek – Polders, Berg – Heikant (Noordscheidbeek – Pieter van Endensvaart – Lekebeek), Ertvelde, Knesselare, Lochristi – Eksaarde – Stekene, Meetjesland (Maldegem – Eeklo – St-Laureins), Nevele, Overslag, Polken, Sterrewijk – Schuurlo – Sint-Pietersveld, Ursel, Poekbeek

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen

De plannen van aanleg die voornamelijk in de jaren zeventig tot stand zijn gekomen, voorzien in ontginningsgebieden en uitbreidingsgebieden van ontginningsgebieden. De plannen van aanleg hebben bindende kracht.

²² Adriaens T., Peymen J. & Decler K. (2007). *Digitaal gegevensbestand Natuurverbindingsgebieden en ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang in Vlaanderen. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.*

Het beleid inzake het beheer van de oppervlakedelfstoffen werd ondertussen in het Oppervlakedelfstoffendecreet van 2003 vastgelegd en heeft als basisdoelstelling om, ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties, op een duurzame wijze te voorzien in de behoefte aan oppervlakedelfstoffen. Het Oppervlakedelfstoffendecreet voorziet in een oppervlakedelfstoffenplanning. Die oppervlakedelfstoffenplanning is nodig voor het verzekeren van een duurzame voorraadbeheer van oppervlakedelfstoffen zoals zand, leem, klei en grind. De oppervlakedelfstoffenplanning omvat het opmaken van een set van bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen, een per samenhangend oppervlakedelfstoffengebied, waar in hoofdzaak één welbepaalde oppervlakedelfstof besproken wordt. Die plannen bevatten ontwikkelingsperspectieven voor een termijn van minimaal 25 jaar en acties voor de volgende vijf jaar. Zij worden vijfjaarlijks geëvalueerd en vormen de basis voor de ruimtelijke beleidsvisie met betrekking tot ontginningen. Zij bevatten met andere woorden ook een evaluatie van de ontginningsgebieden die in de plannen van aanleg zijn vastgelegd en geven aan welke (delen van) deze gebieden een andere bestemming mogen krijgen en welke (delen van) deze gebieden nog steeds moeten behouden blijven. De bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen zijn beleidsdocumenten zonder bindende kracht. Zij worden immers omgezet in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat wel bindend is.

Plannen van aanleg:

Er is geen overlap met bestaande ontginningsgebieden of uitbreidingen van ontginningsgebieden. Wel grenst het bestaande ontginningsgebied Drongengoedbos te Maldegem aan het gebied.

Bijzondere Oppervlakedelfstoffenplannen (BOD):

Het gebied overlapt met het toepassingsgebied van het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan 'Klei van Ieper en Maldegemklei'. De Vlaamse Regering heeft op 28 november 2008 het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan 'Klei van Ieper & Maldegemklei' definitief vastgesteld.

Het gebied OVL028 'Drongengoedbos' uit het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan ligt aan de rand van het Europees te beschermen gebied. Het betreft een bestaand ontginningsgebied waar momenteel reeds Maldegemklei wordt ontgonnen voor een plaatselijke pottenbakkerij. Sommige zones (ten noorden van huidige afbakening) zijn al ontgonnen en er werd een nabestemming bos ontwikkeld (waterplassen en ontwikkeling moerasbos). Ruimtelijk sluit het gebied aan bij deze oudere kleiontginningen. Voor het gebied wordt in het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan een her-schikking voorgesteld waarbij 10,7 ha van de 15 ha geschraapt mogen worden als ontginningsgebied. Volgens de passende beoordeling leidt ontginning van het bestaande, te behouden ontginningsgebied van 4,27 ha niet tot significante negatieve effecten op het habitatrichtlijngebied. Uit het milieu onderzoek is wel naar voor gekomen dat de ontginning van het ontginningsgebied pas haalbaar is indien rekening gehouden wordt met volgende aanbevelingen die van belang zijn in het kader van het opstellen van de instandhoudingsdoelstellingen:

- mildering van eventuele verdroging van kwetsbare vegetaties (wilgenstruweel en waterplas) door retourbemaling of schermwand (het verdrogingseffect van de waterplas kan opgevolgd worden door het peil van het water te controleren);
- verder onderzoek naar geluidshinder en rustverstoring voor fauna;

De bestaande nabestemming 'bos' blijft behouden voor het deel dat ontgonnen wordt (4,3 ha). Voor het deel dat geschraapt wordt als ontginningsgebied wordt in het besluit van de Vlaamse Regering voorgesteld een deel om te zetten naar de bestemming 'bos' (5,46 ha) en een deel om te zetten naar de bestemming 'Landbouw' rekening houdende met de aanwezige landbouw (5,19 ha). Het is dit deel dat grenst aan het gebied.

In bijlage 5 kaart 6.3.1 worden de locatievoorstellen in en rond het gebied geïllustreerd op kaart.

Gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP):

Het bijzondere oppervlakedelfstoffenplan 'Klei van Ieper en Maldegemklei' is een beleidsdocument zonder bindende kracht. Het dient immers omgezet te worden in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat wel bindend is. Momenteel is het GRUP 'Klei van Ieper en Maldegemklei' in opmaak.²³

Ruimtelijke bescherming en beleid m.b.t. onroerend erfgoed

Het onroerend erfgoed wordt in Vlaanderen beschermd via een aantal ruimtelijke sporen: er is het spoor van de beschermde landschappen, dorpsgezichten, archeologische monumenten, archeologische zones, monumenten en het spoor van de tandem ankerplaatsen en erfgoedlandschappen. Via het nieuwe Decreet Ruimtelijke Ordening is het verplicht advies te vragen aan het Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed bij elke stedenbouwkundige vergunning binnen beschermde landschappen, stads- en dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten, archeologische zones en erfgoedlandschappen, alsook binnen ankerplaatsen voor wat betreft de vergunningen, onderworpen aan de zorgplicht.

De bescherming van landschappen, dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten en archeologische zones heeft gevolgen voor eigenaars, beheerders en gebruikers. Allereerst is er een zogenaamde onderhouds- en instandhoudingsplicht om het beschermde goed in goede staat te houden. Het uitvoeren van werkzaamheden is bovendien onderworpen aan een vergunning en/of toestemming. Ankerplaatsen en erfgoedlandschappen vormen een onderdeel van een vernieuwd landschapsbeleid. Erfgoedlandschappen worden aangeduid in de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Erfgoedlandschappen zijn gebaseerd op de ankerplaatsen, de meest waardevolle landschappen van Vlaanderen, waarin een geheel van verschillende erfgoedelementen (naast landschappelijke ook monumentale of archeologische) voorkomt. Erfgoedlandschappen zijn momenteel niet van toepassing in het kader van het opstellen van instandhoudingsdoelstellingen. Er zijn momenteel twee erfgoedlandschappen die gelegen zijn buiten de Europees beschermde gebieden. (mededeling Mira Van Olmen d.d. 22/07/2009). De aanduiding van ankerplaatsen op zich heeft geen rechtsgevolgen voor de burger. Na de aanduiding geldt voor de administratieve overheden wel de zorgplicht. De aanduiding van de ankerplaatsen heeft tot doel de landschappelijke waarden en landschappelijke kenmerken van deze landschappen mee te laten spelen in het afwegingskader bij het opstellen van die ruimtelijke uitvoeringsplannen die geheel of gedeeltelijk in ankerplaatsen gelegen zijn. Bij de opmaak van een dergelijk RUP, worden de landschapswaarden en -kenmerken doorvertaald in stedenbouwkundige voorschriften. Vanaf de opname in de ruimtelijke uitvoeringsplannen worden de ankerplaatsen erfgoedlandschappen genoemd. De stedenbouwkundige voorschriften uit het RUP gelden voor alle burgers uit de betrokken gebieden. Drie categorieën van ankerplaatsen worden onderscheiden namelijk definitief vastgestelde, voorlopig vastgestelde en voorstellen uit de landschapsatlas.

In tabel 6-4 wordt een overzicht gegeven van de verschillende plannen uit het onroerend erfgoed, die betrekking hebben op gebied. In bijlage 5 kaart 6.4.1 en 6.4.2 worden de planlichamen met betrekking tot onroerend erfgoed in en rond het gebied geïllustreerd op kaart. Binnen het gebied komen een groot aantal beschermde monumenten en voorstellen voor ankerplaatsen voor. Daarnaast komen een aantal beschermde landschappen en dorpsgezichten voor. Een ankerplaats is definitief vastgesteld. Een ander is voorlopig vastgesteld.

Tabel 6-4. Overzicht van de specifieke statuten uit het beleidsveld onroerend erfgoed binnen het gebied.²⁴

Categorie	Naam	Deelgebieden	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Beschermd landschap	De Broeken	10	6	5
	De 'Kraenepoel', de laan die deze waterpartij omgeeft met een strook van 10 m eromheen, en villa 'Kraenepoel' met tuin	2	22	22

²³ Schriftelijke mededeling ALBON toestand december 2009.

²⁴ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Onroerend erfgoed en Landschapsatlas, vector, toestand 22/07/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

Categorie	Naam	Deelgebieden	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
	Drongengoedweg : Drongengoed	1	53	53
	'Kraenepoel' en Markettebossen	2	111	108
	Vml. spoorlijn Mechelen-Terneuzen (baanvak Sint-Niklaas - De Klinge)	6	13	2
Beschermd dorpsgezicht	Kruiskapel met onmiddellijke omgeving	8	1	<0,5
	Omgeving van de Etboshoeve met Etbosbrug en deel van de Zuidlede	8	6	5
Beschermd monument	Fort Francipanie met deel van de Parmavaart, toegangsdreef en voormalige hoevepoort met hekken, met uitsluiting van de overige constructies	7	14	12
	Ramstraat: Kruiskapel (bedevaartkapel, opgericht in 1626 door Philip Lanchals en zijn echtgenote)	8	<0,5	<0,5
	Drongengoedweg 9: Drongengoedhoeve met stallingen, duiwentoren, bakoven, poorten en omwalling	1	3	3
	Etboshoeve, voormalige herberg en bijbehorend erf met schuur, linden en boomgaard	8	<0,5	<0,5
	Etbosdreef, kasseiweg tussen Moervaart en Zuidlede, met inbegrip van de beboomde wegbermen	8	3	<0,5
	Schouwbroekstraat 6 en 8 : Kasteel Schouwbroek (met park, ijzeren hek, walbrug met balustrade en drie monumentale oude kastanjabomen, ijskelder en alle aanhorigheden en dreefje naar Bosstraat in Drongen)	12	16	<0,5
	Kasteeldomein Ooidonk,(Ooidonkdreef, omgrachting, Engelse tuin, kasteelgoed en dreven, Goed Te Reables, omgrachting en erf Kapelanij, Goed Te Maaigem	11	97	48
Ankerplaats				
Definitief vastgesteld	Vallei van de Oude Kale en Vinderhoutse bossen	12	1.246	70
	Oostelijke Moervaartdepressie	8, 9	3.692	805
Voorlopig aangeduid	Maldegemveld te Maldegem, Knesselare, Zomergem, Beer-nem	1, 5		860
Voorstellen landschapsatlas	Stroppersbos	6	584	381
	Heidebos	7	505	337
	Burkel, Kallekensbos en Koningsbos	5	1.003	205
	Drongengoedbos	1	1.446	742

Categorie	Naam	Deelgebieden	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
	Bellebargiebos en Lembeekse bossen	4	453	76
	Het Leen	3	598	235
	Kraenepoel en Markettebossen	2	271	138
	Kasteel van Ooidonk en Leie-meersen	11	667	54
	Vallei van de Zeverenbeek	10	186	114
Archeologische sites	/			

Beheerplannen in het kader van het integraal waterbeheer

De contouren van het Vlaamse waterbeleid liggen vast in het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003. Het decreet is ook een vertaling van de Europese Kaderrichtlijn Water naar de Vlaamse wetgeving.

Het waterbeleid krijgt vorm in waterbeheerplannen. Er worden in Vlaanderen plannen opgemaakt voor de stroomgebiedsdistricten van de Schelde en de Maas, voor de elf bekkens en voor de 103 deelbekkens. Tussen al deze plannen is er een intense samenhang. De waterbeheerplannen hebben als doel samen een integraal waterbeheer in de praktijk te brengen, elk op het juiste niveau. Op 8 oktober 2010 keurde de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen voor de Schelde en de Maas en het maatregelenpakket voor Vlaanderen definitief goed. Op 30 januari 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit voor de vaststelling van de bekkenbeheerplannen en de bijhorende deelbekkenbeheerplannen definitief goed. Zowel in het bekkenbeheerplan als de deelbekkenplannen is een visie op het watersysteem en bijbehorende acties opgenomen. .

Het voorliggende gebied overlapt met 4 verschillende bekkens: Bekken Brugse polders (deelbekkens 'Ede' en 'Brugse Vaart') , Bekken Gentse kanalen (de deelbekkens van het 'Kanaal van Stekene', de 'Moervaart', 'Burggravenstroom' 'Poekebeek, en 'Oude Kale'), Beneden-Scheldebekken (deelbekken van het 'land van Waas') en het Leiebekken (deelbekken van Benedenleie). In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties opgenomen in de bekkenbeheerplannen die in de buurt liggen van het gebied. Een overzicht van de vele acties die opgenomen zijn in de deelbekkenbeheerplannen voor dit gebied vindt men op http://www.oost-vlaanderen.be/public/wonen_milieu/water/integraal/index.cfm.

Tabel 6-5. Overzicht van de acties opgenomen in de bekkenbeheerplannen in de buurt van gebied.25.

Thema	Omschrijving van de actie	Initiatiefnemer	Deelgebieden van gebied
Oppervlakte-waterkwaliteit	Uitvoering van de bovengemeentelijke saneringsprojecten van het goedgekeurde investeringsprogramma en optimalisatieprogramma tot en met het RMP 2008-2012 betreffende de aanleg van collectoren, aansluitingen, persleidingen en pompstations. Uitvoering van nog niet uitgevoerde en/of nog niet opgeleverde projecten inzake renovatie en uitbreiding van RWZI/KWZI in het bekken van de Gentse Kanalen. Uitvoering van de afkoppelingsprojecten binnen het goedgekeurde investeringsprogramma en optimalisatieprogramma tot en met het RMP 2008-2012 om verdunning van het rioleeringsstelsel tegen te gaan.	VMM, NV Aquafin	8, 9
Oppervlakte-waterkwaliteit	Zuiveren van afvalwaterlozingen afkomstig van de recreatie-infrastructuur (o.a. weekendhuisjes) in het buitengebied thv Moerhof te Moerbeke.	Gemeenten	7

²⁵ <http://geoloket.vmm.be/bekkenwerking>

Thema	Omschrijving van de actie	Initiatiefnemer	Deelgebieden van gebied
Natuur-ecologie	Ecohydrologische studie van de Moervaart-Zuidlede depressie - verkenning van de potenties voor natuur (timing: lopende).	ANB	8, 9
Bergen	Aanpak wateroverlast langs de Zuidlede en haar zijwaterlopen. (timing: 2008-2013) VMM, Polder Moervaart en Zuidlede	/	8, 9
Waterbodems	Ruiming van het Eeklo's Leiken en aansluiting ervan op het captatiegebied van het drinkwaterproductiecentrum van Kluizen. (timing: 2008-2013)	Watering van de Burggravenstroom	3
Natuur-ecologie	Opmaak inrichtingsplan Vinderhoutse bossen VLM	VLM	12
Natuur-ecologie	Onderzoek mogelijkheden voor aanleg vispaaiplaats in kader van landinrichtingsplan Vinderhoutse bossen	VMM	12

6.2. Situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën

Een divers aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën zal betrokken zijn bij de realisatie op het terrein van de instandhoudingdoelstellingen of zal daar gevolgen van ondervinden. Bepaalde groepen kunnen actief bepaalde beheertaken leveren of hun activiteiten bijsturen. Andere groepen moeten ermee rekening houden in vergunningsprocedures. In dit hoofdstuk wordt een aantal algemene eigenaars- en gebruikerscategorieën gesitueerd die een belangrijke rol zouden kunnen spelen in de uitvoering. Dit overzicht is zeker en vast niet volledig. In het kader van de realisatie van de natuurdoelen dient dit overzicht verder aangevuld en gedetailleerd te worden.

Eigendomssituatie

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn er verschillende soorten eigenaars. Naast de vele kleinere en grote privé-eigenaars zijn er percelen eigendom van uiteenlopende openbare besturen en organisaties. Denk hierbij bijvoorbeeld maar aan de gemeenten, de provinciebesturen, de OCMW's, de kerkfabrieken en natuurverenigingen. Het is op dit moment niet de bedoeling om elke individuele eigenaar te identificeren. Dergelijke oefening gebeurt op het moment dat afspraken worden gemaakt over de concrete implementatie van de natuurdoelen. Het is op dit moment wel al interessant om op globaal niveau een zicht te hebben op de gronden die in eigendom (en beheer) zijn van de "natuursector" (ANB, natuurverenigingen, ...) en op de gronden die in eigendom zijn van andere eigenaars. Een belangrijk uitgangspunt bij de opmaak van de IHD is namelijk dat de sterkste schoulers (de natuursector) de zwaarste lasten zullen moeten dragen.

In tabel 6-6 wordt een overzicht gegeven van de eigendomssituatie in de verschillende deelgebieden. In bijlage 5 kaart 6.5.1 en 6.5.2 wordt de eigendomssituatie binnen het gebied gesitueerd voor natuursector met een overzicht van de gronden in eigendom of in beheer en percelen waarop een recht van voorkoop geldt.

Ongeveer de helft van de gronden gelegen binnen het gebied is niet in beheer of eigendom van de 'natuursector'. Op een groot deel van deze gronden geldt echter een recht van voorkoop (28%). In deelgebieden 2, 11 en 12 is minder dan 90% van de gronden in eigendom of/ en beheer van de 'natuursector'. Ook in de deelgebieden 5, 8 en 10 is een groot deel van de gronden in eigendom van private eigenaars. Binnen deze gebieden rust op het grootste deel van het gebied dat in private eigendom is een recht van voorkoop gekoppeld aan natuurreservaten. Vooral in de deelgebieden 5, 6, 8 en 10 geldt er voor een grote oppervlakte van de deelgebieden een recht van voorkoop gekoppeld aan de aanwezige natuurreservaten. Op te merken valt dat binnen alle gebieden van het VEN ook een voorkooprecht voor natuur geldt. Een situering van het VEN binnen het voorliggende gebied is hoger beschreven.

Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft iets meer dan 20% van de totale oppervlakte van het totale gebied in eigendom. Daarnaast beheert het Agentschap voor natuur en bos nog iets meer

dan 6% van de totale oppervlakte. In deelgebied 4 heeft het Agentschap voor natuur en bos bijna 100% van de totale oppervlakte in eigendom (73 ha van de 76 ha). Ook binnen deelgebied 1 en 6 heeft het Agentschap voor Natuur en Bos meer dan 50% van de oppervlakte in eigendom of/en beheer. Binnen deelgebied 1 beheert het Agentschap voor Natuur en Bos bijna 200 ha. in overleg van Defensie. Binnen deelgebied 3 staat het Agentschap voor Natuur en Bos voor een groot deel van het gebied in voor het technische beheer conform het Bosdecreet. Het betreft een groot deel van het provinciale domein 'Het Leen', dat eigendom is van de provincie Oost-Vlaanderen. Ook deelgebied 9 met een deel van het recreatiedomein Puyenbroek, is eigendom en wordt beheerd door de provincie Oost-Vlaanderen.

Er zijn twee terreinbeherende natuurverenigingen actief binnen het gebied. Vooral in deelgebieden 1, 7, 8 en 10 hebben de natuurverenigingen een relatief groot aandeel van de oppervlakte van het deelgebied in eigendom en/of beheer. In deelgebied 8 is de VZW Durme actief. Binnen deelgebieden 1, 7 en 10 is Natuurpunt de erkende terreinbeherende natuurvereniging. In de Andere gebieden heeft enkel Natuurpunt nog een beperkt aantal gronden in eigendom en/of beheer.

Tabel 6-6. Situering van de eigendomssituatie binnen het gebied.²⁶

	Nr. deelgebied	Categorie						
		Eigendom ANB	Niet eigendom, beheer ANB	Technisch beheer conform bos-decreet	Eigendom Natuurvereniging	Beheer natuurvereniging	Gronden recht van voorkoop natuur ²⁷	Ander
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	308	199		84	1	40	231
	2	13						128
	3			203				33
	4	73						3
	5	1			3,3	<0,5	172	32
	6	224			4	2	116	36
	7	2		10	217	21	71	24
	8	87		48	73	8	449	77
	9			66				9
	10	1	11		33	11	110	24
	11							54
	12	5						65
Totale oppervlakte (ha)		714	210	327	413	43	959	716
Aandeel(% totale oppervlakte SBZ)		21,2	6,2	9,7	12,1	1,3	28,4	21,1

Bevoegde besturen en beherende verenigingen

²⁶ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Patrimoniumdatabank, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Erkende natuurreservaten v.z.w. Durme, vector, toestand 09/02/2009 (v.z.w. Durme)

Erkende natuurreservaten v.z.w. Natuurpunt, vector, toestand 08/04/2009 (v.z.w. Natuurpunt).

Gebieden met recht van voorkoop in de visiegebieden van de Vlaamse en erkende natuurreservaten, vector, toestand 25/07/2008 (Agentschap voor Natuur en Bos).

²⁷ Het betreft hier enkel en alleen de gebieden met recht van voorkoop in relatie tot de Vlaamse en erkende natuurreservaten. In sommige gebieden kunnen nog andere rechten van voorkoop in relatie tot de ruimtelijke uitvoeringsplannen, ruilverkaveling, natuurinrichting etc. van kracht zijn. Daarnaast is er in het ganse VEN een voorkooprecht van kracht.

Achtergrondinformatie bij de analyse

De opmaak en de realisatie van de Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen worden op Vlaams niveau gecoördineerd. Er zijn echter een groot aantal beheerniveaus en –organisaties die van belang zullen zijn bij de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast kunnen ook met privé-beheerders (vb. landbouwers, bosbeheerders, ...) afspraken gemaakt worden. De realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zal gebeuren via samenwerking met deze verschillende groepen van betrokkenen. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste bevoegde besturen en verenigingen die een ruimtelijk beheer voeren of privé beheer ondersteunen in de voorliggende context. In het vervolg van dit hoofdstuk wordt ingegaan op een aantal groepen van privé-beheerders (vb. landbouwers, watermaatschappijen, bosbouwers, jagers,...). Dit overzicht is niet volledig. In het kader van de realisatie van de natuurdoelen dient dit overzicht verder aangevuld en gedetailleerd te worden.

Tabel 6-7. Situering van de bevoegde besturen en beherende verenigingen binnen het gebied.²⁸

	Naam	Oppervlakte binnen gebied (ha)	Aandeel van gebied (%)
Betrokken provincies	Provincie Oost-Vlaanderen	3377	100
Betrokken gemeenten	Aalter	141	4,2
	Deinze	242	7,2
	Eeklo	51	1,5
	Gent	65	1,9
	Kaprijke	6	0,2
	Knesselare	515	15,3
	Lochristi	97	2,9
	Lokeren	163	4,8
	Lovendegem	5	0,1
	Maldegem	553	16,4
	Moerbeke	525	15,5
	Sint-Gillis-Waas	218	6,4
	Sint-Niklaas	198	5,9
	Stekene	170	5,0
	Waarschoot	140	4,1
	Wachtebeke	173	5,1
	Zomergem	114	3,4
Betrokken bekkenbesturen	Bekken Brugse polders	1156	34,2

²⁸Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Voorlopig referentiebestand provinciegrenzen, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIV-product).

Voorlopig referentiebestand gemeentegrenzen, vector, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIV-product).

Vlaamse Hydrografische Atlas - Zones, vector, toestand 27/05/2009 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIV-product).

Geografische indeling van watersystemen, vector, toestand 21/03/2008 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIV-product).

Regionale Landschappen, vector, toestand 22/09/2009 (Vlaams Overleg Regionale Landschappen)

Bosgroepen, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Wildbeheerseenheden, vector, toestand 30/07/2009 (Hubertus Vereniging Vlaanderen).

	Naam	Oppervlakte binnen gebied (ha)	Aandeel van gebied (%)
	Bekken Gentse kanalen	1765	52,3
	Beneden-Scheldebekken	361	10,7
	Leiebekken	95	2,8
Betrokken waterschappen	Kanaal van Stekene	349	10,3
	Land van Waas	361	10,7
	Moervaart en Gentse binnenwateren	833	24,7
	Brugse Polders Oost	1156	34,2
	Burggravenstroom	365	10,8
	Poekebeek en Oude Kale	217	6,4
	Benedenleie	95	2,8
Betrokken regionale landschappen	Meetjesland	1385	89,5
	Schelde-Durme	163	10,5
Erkende terreinbeherende natuurverenigingen	VZW Durme	79	2,3
	Natuurpunt	374	11,1
Betrokken bosgroepen	Oost-Vlaanderen Noord	3135	92,8
	Midden Oost-Vlaanderen	242	7,2
Betrokken WBE's	Waasland	382	13,0
	Moervaart-Noord	376	12,8
	Drie Koningen	205	7,0
	Zoetendaele - De Polders	<0,5	0,0
	Baggaart	75	2,6
	Etbos	495	16,9
	Lijsdonk	123	4,2
	Langs de Hoge Kale	1005	34,2
	Moerstuiver-Damkeuken	101	3,4
	De Mandelvallei	43	1,5
	Zultoutem	23	0,8
	Canteclaer	108	3,7
	Tussen Leie en Schipdonk	123	3,7

Inventarisatie van het landbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

De inventarisatie van het landbouwgebruik binnen het gebied gebeurt via de methodiek van de landbouwgevoeligheidsanalyse. Deze maakt een vergelijking tussen de landbouwgronden in de verschillende Speciale Beschermingszones (en hun deelgebieden). De meest "gevoelige" gronden zijn deze die voor de landbouw op dit moment het meest van belang zijn. Hierbij wordt zowel rekening gehouden met intrinsieke landbouwwaarde van de gronden alsook met het belang van de percelen in de bedrijfsstructuur van de huidige gebruiker. De methodiek is gebaseerd op een desk-topanalyse van bestaande datasets. De gegevens van de Mestbank vormen hiervoor een belangrijke bron, samen met heel wat geografisch kaartmateriaal over bodemtypes, juridische randvoorwaarden en dergelijke. Het is niet de bedoeling om op basis van deze ruwe data uitspraken te doen of conclusies te trekken voor individuele bedrijven. Maar het instrument biedt wel de mogelijkheid om de impact op de landbouw te vergelijken tussen de verschillende (deelgebieden van) Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Daarnaast moet ook aangegeven worden dat geen analyse kon gemaakt worden van van de eigendoms- en pachtsituatie van de betrokken bedrijven. Deze zal bij de opmaak van het natuurrichtplan en het maken van afspraken over maatregelen moeten bekeken worden om de respectievelijke rol van pachter en verpachter te bepalen.

De toegepaste methodiek is voor dit proces op maat ontwikkeld door de Vlaamse Landmaatschappij in overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos, het departement Landbouw en Visserij, de landbouworganisaties Boerenbond en ABS en het ILVO. De toepassing van de methodiek werd uitgevoerd door de VLM. Een toelichting over de gebruikte methodiek en een uitvoerige beschrijving van de uitkomsten is opgenomen in bijlage 6 (landbouwgevoeligheidsanalyse). Onderstaand wordt een korte synthese gegeven van de belangrijkste resultaten van deze landbouwgevoeligheidsanalyse voor dit gebied".

In het Natura 2000-gebied 'Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel' is 735 hectare landbouw geregistreerd door 264 bedrijven. De landbouwgebruikspcelen²⁹ komen verspreid in het gebied voor. Er liggen 5 percelen met bedrijfsgebouwen in het gebied. Daarnaast liggen er 115 percelen met bedrijfsgebouwen binnen een straal van 300 meter rond het gebied (op Vlaams grondgebied). 95 ha van de aanwezige landbouw behoort tot de 'vergroete huiskavel'³⁰ en wordt dus gezien als zeer waardevolle grond op het vlak van ruimtelijke ligging ten opzichte van de bedrijfsgebouwen.

Rekening houdend met de juridisch- en beleidsgebonden parameters (kaarten 16-2 a, b en c van bijlage 5) komen verspreid over de verschillende deelgebieden erg gevoelige percelen voor. Dit zijn percelen die gelegen zijn zowel buiten VEN-gebieden, als buiten recht van voorkoop-gebied 'natuur', als buiten groene gewestplanbestemmingen. Deze percelen scoren ook maximaal wat de bemestingsnormen betreft. De meeste percelen in dit gebied scoren eerder matig tot erg laag omdat zij juist wel in VEN-gebied, RVV-gebied 'natuur', een groene gewestplanbestemming en/of een gebied met strengere bemestingsnormen liggen. Niettemin zijn een groot aantal gronden die een groene bestemming hebben maar in landbouwgebruik zijn wel van grote waarde voor de betrokken landbouwbedrijven.

Op fysisch vlak (kaarten 16-3 a, b en c in bijlage 5) scoren de percelen in dit gebied matig tot goed. In deelgebieden 10 en 8 scoren een aantal gronden minder. Qua textuurklasse scoren de meeste deelgebieden matig tot goed, de meeste landbouwgronden in deelgebieden 10, 11 en 12 scoren zelfs heel goed. Op deelgebied 7 na komen overal mogelijke overstromingsgevoelige gebieden voor. In de deelgebieden 8, 10 en 11 komen ook effectieve overstromingsgevoelige gebieden voor. Wanneer naar de drainageklasse gekeken wordt scoren de meeste landbouwgronden matig tot goed. Deelgebied 1 en 10 scoren voor deze parameter slechter, terwijl deelgebieden 2 en 9 en het westelijk deel van deelgebied 8 erg goed scoren. De meeste gronden zijn niet erosiegevoelig, her en der komen wel licht gevoelige gronden voor. Qua kaveloppervlakte scoren de gronden in dit SBZ goed tot matig, een aantal gronden scoren minder.

²⁹ Aangegeven percelen van gekende terreinbeheerders werden niet als landbouwpercelen mee opgenomen en zijn niet meegerekend in het aantal bedrijven, het aantal percelen en de oppervlakte. Perceelstukken die aan de rand van het SBZ voor 5 meter of minder in het gebied liggen worden niet mee opgenomen om fouten bij het op elkaar leggen van kaartlagen te minimaliseren.

³⁰ De vergroete huiskavel is de aaneengesloten kavel (alle kavels die minder dan 3 meter van elkaar liggen vormen een aaneengesloten kavel) dat aansluit bij de bedrijfsgebouwen. Meer achtergrondinformatie vindt men in Bijlage 6, paragraaf 1.3.5.1.

Qua bedrijfsgebonden parameters (kaarten 16-4 a, b en c van Bijlage 5) scoren de gronden in dit gebied vrij uiteenlopend. Weinig of geen gronden scoren uitermate goed of uitermate slecht. Wat de grondgebruiksintensiteit van de teelten betreft scoren de meeste bedrijven vrij laag, wat ook af te leiden is uit het bodemgebruik: het merendeel van de percelen zijn graslanden of maïsvelden. Voor de plaatselijke landbouwers zijn deze gronden echter dan wel dikwijls van zeer hoge waarde. Qua productieomvang scoort het gebied gemiddeld gezien erg goed, wat zich deels ook vertaalt in de parameter 'leeftijd en vermoedelijke uitbollingsgraad'. Voor deze laatste parameter scoort het gebied algemeen ook goed. Voor de ander bedrijfsgebonden parameters zijn de scores vrij uiteenlopend voor de verschillende deelgebieden en de verschillende landbouwpercelen.

Ook de totale gevoeligheid (kaarten 16-1 a, b en c van Bijlage 5) van de landbouwpercelen in het gehele gebied is vrij uiteenlopend. In klasse 9 tot klasse 14 ligt telkens meer dan 10 % van de landbouwoppervlakte, maar ook in alle andere gevoeligheidsklassen komen landbouwgronden voor. Ten opzichte van de andere Natura 2000 gebieden in de Vlaamse zandstreek scoren de gronden hier gemiddeld genomen matig. Er komen wel vrij weinig 'meest gevoelig' en 'minst gevoelige' gronden voor in dit gebied t.o.v. de rest van de Natura 2000 gebieden in de Vlaamse Zandstreek.

Wanneer we naar de afzonderlijke deelgebieden kijken (tabel 6.8) valt op dat in de deelgebieden 4, 9 en 11 (zo goed als) geen geregistreerde landbouw voorkomt. In deelgebieden 5, 8 en 10 is bijna de helft van de oppervlakte in gebruik door landbouw. In deelgebieden 1, 8 en 10 ligt telkens meer dan 100 ha landbouwgrond. Er komen grote oppervlaktes (meer dan 20 ha) gronden voor die gevoeliger zijn (klasse 13 of hoger) in deelgebieden 1, 5, 6, 8 en 10.

Tabel 6-8: Opdeling van de aanwezige landbouwgronden per gevoeligheidsklasse (zonder terreinbeherende verenigingen)

Gevoeligheidsklasse	Deel- gebied 1	Deel- gebied 2	Deel- gebied 3	Deel- gebied 4	Deel- gebied 5	Deel- gebied 6	Deel- gebied 7	Deel- gebied 8	Deel- gebied 9	Deel- gebied 10	Deel- gebied 11	Deel- gebied 12	Totaal (opp)	Totaal (%)
Tot. opp. deelgebied (in ha)	863	141	235	76	205	382	345	376	366	189	54	70	3302	
Minst gevoelig (klasse 1)	<0,5		<0,5					<0,5		1			1	0,1
Klasse 2	1		<0,5	<0,5	<0,5	<0,5		<0,5		1			2	0,3
Klasse 3	2	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5	1	<0,5	2	<0,5	1		<0,5	6	0,9
Klasse 4	1	<0,5	<0,5		<0,5	1	1	2		1		<0,5	7	0,9
Klasse 5	1	<0,5	<0,5		<0,5	<0,5	<0,5	2		2	<0,5		6	0,9
Klasse 6	4	<0,5	<0,5	<0,5	1	3	<0,5	1		3	<0,5	<0,5	13	1,7
Klasse 7	6	<0,5	<0,5	<0,5	1	4	5	3	<0,5	10		2	30	4,1
Klasse 8	5	<0,5	<0,5		6	4	2	10		10		<0,5	37	5,0
Klasse 9	29	6	1		8	10	2	11		11		<0,5	78	10,7
Matig gevoelig (klasse 10)	12	2	1		5	17	5	20		19		<0,5	83	11,3
Klasse 11	18	2	1		17	15	10	35		18		5	122	16,7
Klasse 12	29	1	4		16	8	3	28	<0,5	11		<0,5	100	13,7
Klasse 13	10		2		18	9	<0,5	30	<0,5	5		<0,5	76	10,4
Klasse 14	17		<0,5		8	5	1	34		11	<0,5		76	10,4
Klasse 15	5	<0,5			5	3		26		3	<0,5		42	5,8
Klasse 16	8				1	4	1	14		1			30	4,0
Klasse 17	6				2			<0,5		<0,5			8	1,1
Klasse 18	8				1			2		4			14	2,0
Meest gevoelig (klasse 19)					1					<0,5			1	0,1
Totale oppervlakte in landbouwgebruik (in ha)	161	12	12	1	93	84	31	219	<0,5	110	<0,5	9	732	100
Oppervlakte in landbouwgebruik/ totale oppervlakte (%)	18,7	8,7	4,9	0,8	45,3	21,9	8,9	58,3	0,1	58,3	0,2	12,8	22,2	

Inventarisatie van het bosbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel het type bos (fysisch) als het bosbeheer (eigendomsituatie, beheerplan, ...) zijn belangrijk voor het bepalen van de relatie van het actuele bosbouwgebruik met de instandhoudingsdoelstellingen. Beiden elementen worden zowel kwantitatief als kwalitatief besproken. Voor het bepalen van het type bos wordt gebruik gemaakt van de informatie aanwezig binnen de boskartering Vlaanderen. Een analyse gebeurt van de boomsamenstelling en de ouderdomssituatie van de verschillende bossen die voorkomen binnen het gebied. Deze twee elementen bepalen onder andere de economische return, de mogelijkheden voor aansluiting bij Europese habitats en soorten, ...

Om het beheer te typeren wordt eerst de eigendomsituatie in kaart gebracht. Een onderscheid wordt gemaakt tussen de openbare en private bossen. Zoals hoger reeds gesteld is het de bedoeling dat de sterkste schouders de zwaarste lasten zullen dragen voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Voor openbare bossen is het bovendien sowieso verplicht om een uitgebreid beheerplan met oog voor de multifunctionele doelstellingen van een bos op te maken. Daarnaast wordt ook een inschatting gemaakt van de stand van zaken met betrekking tot het beheer. Zo wordt kwalitatief besproken voor welke bossen een beheerplan bestaat. Daarnaast wordt een beeld gegeven van de huidige stand van zaken van de werking van de bosgroep in het gebied.

Binnen het gebied ligt een aanzienlijke oppervlakte binnen een bosbestemming op het gestplan (33%, zie Tabel 6-1). Vooral in de deelgebieden 1, 4, 5, 6, 7, 8 en 9 is een relatief groot aandeel van de oppervlakte bestemd als 'bos'. Het voorkomen van de bosbestemming zegt in dit gebied echter niet steeds alles over het actueel voorkomen van bos. In totaal is immers meer dan 60 % van de totale oppervlakte van het gebied opgenomen in de bosinventarisatie. Van de bijna 2200 ha die is opgenomen binnen de bosinventarisatie is slechts iets meer 50 ha gekarteerd als niet-bos. Bijna de gehele oppervlakte 'niet-bos' is bovendien aangeduid als 'te bebossen'. Volgens de bosinventarisatie is dan ook meer dan 60% van de totale oppervlakte bos. Relatief gezien zijn de gebieden 3, 4, 7, 9 en 11 het sterkst bebost (70% tot 96% van het deelgebied). In de deelgebieden 5 (circa 43% van het deelgebied), 8 (circa 47% van het deelgebied) en 10 (circa 20% van het deelgebied) komt relatief gezien het minste bos voor. Absoluut gezien komt het meeste bos voor in de deelgebieden 5 en 8.

Er komt meer loofhout (32%) dan naaldhout (20% voor binnen het totale gebied. Er is daarnaast ook een relatief beperkt aandeel populier (9%). Er is dus meer dan 50% van de totale bosoppervlakte bebost met loofhout. In de deelgebieden 2, 3 en 4 is 70% tot 85% van de oppervlakte bebost met loofhout. Binnen de deelgebieden 1, 5 en 6 komt relatief veel naaldhout voor (meer dan 50% van de totale beboste oppervlakte binnen het deelgebied). In de deelgebieden 8, 9, 10, 11 en 12 wordt relatief gezien een aanzienlijk aandeel (meer dan 30%) van de beboste oppervlakte ingenomen door populier. Binnen deelgebied 12 is zelfs meer dan 80% van de beboste oppervlakte bebost met populier. In absolute termen gaat het hierbij om slechts beperkte oppervlaktes (>40ha). Uitzondering hierop vormt deelgebied 8, waar meer dan 150 ha van de oppervlakte bebost is met populier.

Een volledig overzicht van de aanwezige bostypen binnen het gebied wordt weergegeven in tabel 6-9. In bijlage 5 worden de voorkomende bostypen gesitueerd op kaart.

Tabel 6-9. Overzicht van de geïnventariseerde bostypen binnen het gebied³¹

	Nr deel- gebied	Categorie																				
		Loofhout				Loofhout gemengd met naaldhout				Naaldhout				Naaldhout gemengd met loofhout				Populier				Niet bebost
		Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	21	127	68	28	1	18	1	19	16	194	18		4	22	3	9	5	2			307
	2	3	57	1	3	1	9				7				5			2	3			52
	3	10	23	24	78		2	1	5	0	35	13			7	0	1		4	4		28
	4		5		10		3		43		9				3					1		3
	5	5	6	23	10		0	1	2	2	14	3			0			3	11	8		116
	6	17	59	1	25		6			10	95	2			13		2		2	1		151
	7	11	17	0	16	2	3		28	9	139	1			7			1	6			103
	8	51	57	3	50	1	20	4		4	6	0			3			11	55	85	3	390
	9	11	5	8	1			1	6	4	5				2				5	15		12
	10	15	8		1													1	10	4		148
	11		3	7	15						1				7			1	12	5		4
	12	2	0		6													19	11	9		23
Totale oppervlakte (ha)		147	369	135	240	5	60	7	104	46	505	37	0	4	67	3	11	43	121	132	3	1337
Aandeel (% totale opp SBZ)		4,3	10,9	4,0	7,1	0,1	1,8	0,2	3,1	1,4	15,0	1,1	0,0	0,1	2,0	0,1	0,3	1,3	3,6	3,9	0,1	39,6

³¹ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Bosreferentielag van Vlaanderen, vector, toestand 2001 (Agentschap voor Natuur en Bos, AGIV-product).

Een overzicht van de eigendomssituatie van het gekarteerde bosareaal binnen het Europees te beschermen gebied is opgenomen in Tabel 6-10 en in bijlage 5 kaart 6.5.1 en 6.5.2. Bijna 40% van het bosareaal is private eigendom. Binnen de deelgebieden 1, 4 en 6 is het grootste deel van het aanwezige bos in eigendom van het Agentschap voor Natuur en Bos. Defensie (deelgebied 1) en de provincie Oost-Vlaanderen (deelgebieden 3, 8 en 9) zijn de andere belangrijke openbare eigenaars. Binnen de deelgebieden 1 en 7 bezitten de natuurverenigingen ook een relatief grote oppervlakte van de beboste oppervlakte binnen het deelgebied. Binnen de deelgebieden 2, 5, 11 en 12 is bijna de gehele bosoppervlakte in private eigendom.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de opgestelde en geplande bosbeheerplannen in de verschillende deelgebieden:

deelgebied 1	uitgebreid bosbeheerplan (uBBP) voor eigendommen van het ANB gepland, samenwerking wordt nagestreefd met privé-eigenaars (gezamenlijk bosbeheerplan, waarbij bosgroep Oost-Vlaanderen Noord privé-eigenaars begeleid)
deelgebied 2	uBBP voor privé-eigendom goedgekeurd. Het beheer is in handen van een privé-beheerder. De eigendom is geconcentreerd bij 4 eigenaars die samen ongeveer 80 ha bezitten.
Deelgebied 3	uBBP voor het provinciaal domein het Leen (in opmaak)
deelgebied 4	uBBP voor domeinbos (ANB)
deelgebied 5	beperkt bosbeheerplan (bBBP) voor privé-eigendom (vrijwel alle bosoppervlakte in deelgebied is opgenomen in dit beheerplan, geconcentreerd bij één eigenaar ³²)
deelgebied 6	uBBP voor eigendom ANB opgesteld (geïntegreerd bos- en natuurbeheerplan), nog niet goedgekeurd bBBP voor privé-eigendom (noordelijke boszone), geconcentreerd bij één eigenaar gezamenlijk BBP voor aantal andere privé-eigenaars in opmaak door Bosgroep Oost-Vlaanderen Noord vzw; gezamenlijke beheerwerken worden ook door de Bosgroep georganiseerd
deelgebied 7	verschillende bBBP voor privé-eigendom (westelijke boszone), versnipperde eigendomstructuur (3 verschillende bBBP'en)
deelgebied 8-9	uBBP voor grootste deel bosdomeinen (ANB en provincie) binnen deelgebieden bBBP voor privé-eigendom (centraal), geconcentreerd bij één eigenaar
deelgebied 11	bBBP voor privé-eigendom voor het gehele deelgebied opgesteld
deelgebied 12	bBBP voor privé-eigendom, 2 eigendommen

In deelgebied 1 is de bosgroep Oost-Vlaanderen Noord in 2009 gestart met de voorbereiding voor de opmaak van een uitgebreid bosbeheerplan (waarbij samenwerking met het ANB wordt nagestreefd). Binnen dit gebied zijn meer dan 150 private eigenaars voor ongeveer 130 ha bos. Een aantal van hen zijn zeer actief. In deelgebied 3 zijn al een aantal individuele terreinadviezen gegeven. Ook in deelgebied 6 zijn eigenaars individueel geadviseerd bij kapmachtigingen, bosbeheer, ...In deelgebied 8 zijn er contacten met eigenaars uit Vette-meers.

³² Schriftelijke mededeling bosgroep Oost-Vlaanderen Noord

Tabel 6-10. Overzicht van de eigendomssituatie van het geïnventariseerde bos binnen het gebied³³

	Nr deelgebied	Categorie				
		Totale bosoppervlakte volgens boskartering	Eigendom ANB	Eigendom andere overheden	Eigendom Natuurvereniging	Private eigendom
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	564	266	104	71	123
	2	90	3	<0,5		87
	3	208	<0,5	189		19
	4	73	72	<0,5		1
	5	90	<0,5	<0,5		90
	6	237	163	<0,5		74
	7	244	1	7	174	62
	8	377	73	47	41	216
	9	63	<0,5	60		3
	10	44	<0,5	5	11	28
	11	50	<0,5	<0,5		50
	12	53	5	<0,5		48
Totale oppervlakte (ha)		2093	583	412	297	801
Aandeel (% totale bosoppervlakte SBZ)			27,8	19,7	14	38

Parken en kasteeldomeinen

Achtergrondinformatie bij de analyse

Parken en kasteeldomeinen vormen een bijzondere eenheid binnen bepaalde Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Zij hebben vaak een typisch cultuurhistorisch karakter en uitzicht. Bepaalde parken en kasteeldomeinen hebben een bijzondere natuurkwaliteit doordat ze bescherm zijn gebleven van verstoring of/ en versnippering. In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen zal in bepaalde gevallen een afweging gemaakt moeten worden tussen het cultuurhistorische en ecologische elementen. Langs de andere kant bieden parken en kasteeldomeinen ook kansen voor de ontwikkeling van natuurdoelen. Ze worden immers vaak gekenmerkt door een unieke eenheid in eigendomstructuur of/ en beheer.

In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen worden de gekende parken en kasteeldomeinen geïnventariseerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de inventaris van parken en kasteeldomeinen van het Agentschap voor Natuur en Bos. Voor elk van de parken en kasteeldomeinen wordt de eigendomssituatie meegegeven.

Binnen het voorliggende gebied ligt 1 landschapspark en 3 kasteelparken. Het landschapspark binnen deelgebied 9 is openbaar. Het is in totaal 9 ha groot. Ongeveer 2 ha hiervan ligt binnen het gebied. De drie kasteelparken zijn private eigendom. Enkel het kasteelpark binnen deelgebied 11 ligt voor een groot deel binnen het gebied. De andere kasteelparken liggen aan de rand van het gebied en overlappen heel gering. Daarnaast liggen ook nog een aantal ongedefinieerde kasteel- en parkgebieden binnen deelgebied 3. De totale oppervlakte van deze parken binnen het gebied is

³³ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Bosreferentielaag van Vlaanderen, vector, toestand 2001 (Agentschap voor Natuur en Bos, AGIV-product).

Patrimoniumdatabank, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

65 ha. Tabel 6-11 geeft een overzicht van de aanwezige parken en kasteeldomeinen binnen het gebied.

Tabel 6-11 Overzicht van de aanwezige parken en kasteeldomeinen binnen het gebied.

Deelgebied	Parktype	Eigendomssituatie	Totale oppervlakte (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
11	Kasteelpark	Privaat	143	52
12	Kasteelpark	Privaat	16	< 0,5
2	Kasteelpark	privaat	20	< 0,5
9	Kasteelpark	openbaar	9	2
3	niet aangegeven	niet aangegeven	76	65

Jacht en faunabeheer

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen verschillende Habitat- of Vogelrichtlijngebieden wordt gejaagd. De jacht wordt georganiseerd via jachtrechten en wildbeheereenheden. Jaarlijks wordt de jacht en het faunabeheer gepland via wildbeheerplannen. In deze plannen staan de doelstellingen en de maatregelen met betrekking tot de jacht voor een bepaald gebied opgenomen.

De jacht is natuurlijk maar mogelijk indien een bepaalde natuurkwaliteit aanwezig is zodat bejaagbare soorten zich kunnen ontwikkelen. Het beheer door jagers van bepaalde gebieden (vb. aanplant kleine landschapselementen, bosbeheer, ...) schept bijkomende kansen voor de ontwikkeling van (Europese) natuurwaarden. Daarnaast kunnen bepaalde jachtactiviteiten (vb. bijvoeren, aanplanten van bepaalde soorten, ...) in bepaalde gevallen ook een aandachtspunt vormen. Faunabeheer kan ten slotte ook in bepaalde gebieden noodzakelijk zijn om de doelstellingen te behalen. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen wordt daarom de aanwezige jachtactiviteiten binnen een bepaald gebied in kaart gebracht. Naast een analyse van de bejaagbare oppervlakte binnen het gebied wordt ook de jachtrechtsituatie in kaart gebracht.

Binnen het voorliggende gebied ligt een groot aantal WBE's. De actieve WBE's in de SBZ zijn opgesomd in tabel 6-7. Voor circa 85% van de totale oppervlakte van de SBZ is een WBE actief.³⁴

Binnen het voorliggende gebied liggen vier WBE's. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de betrokken WBE's en een aantal van hun kenmerken.

Tabel 6-12. Kenmerken van de betrokken WBE's³⁵

	Aantal jachtvelden binnen WBE	Bejaagbare oppervlakte binnen WBE	Oppervlakte WBE binnen Natura 2000 gebied	Bejaagbare oppervlakte binnen Natura 2000 gebied
Moerstuiver-Damkeuken	21	3215	100	27
De Mandelvallei	72	20162	43	34
Zultoutem	21	5224	23	18
Zoetendaele- De polders	19	5215	5	5
Waasland	90	18819	382	63
Tussen Leie en Schipdonk	25	5441	123	118
Moervaart-Noord	41	5242	377	109

³⁴ Gebruikte dataaag voor de analyse is:

WBE'S, tabel, toestand 01/01/2010 (Hubertus Vereniging Vlaanderen)

³⁵ Gebruikte dataaag voor de analyse is:

WBE'S, tabel, toestand 01/01/2010 (Hubertus Vereniging Vlaanderen)

	Aantal jacht- velden binnen WBE	Bejaagbare op- pervlakte binnen WBE	Oppervlakte WBE binnen Natura 2000 gebied	Bejaagbare op- pervlakte binnen Natura 2000 gebied
Langs de Hoge Kale	59	13614	1004	402
Baggaart	10	2131	75	5
Driekoningen	92	17017	200	200
Canteclaer	15	3722	108	104
Lijsdonk	14	3089	123	82
Etbos	11	2107	493	334

Voor elke wildbeheerheid is er een wildbeheerplan. In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de doelstellingen van de hierboven beschreven WBE's.

Tabel 6-13 Doelstellingen uit het wildbeheerplan van de betrokken WBE's

Naam WBE	Doelstellingen wildbeheerplan	Wildsoort voor doelstelling
Moerstuiver	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen	patrijs, grauwe gans, Canadese gans, Patrijs konijn, vos, kat, houtduif, kraai, ekster
De Mandelvallei	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen Andere	Haas Fazant konijn, eend, Canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, gaai, ekster konijn, patrijs, houtduif
Zultoutem	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen Andere	Haas, patrijs Fazant Canadese gans, vos, houtduif, kraai, ekster, konijn, patrijs, een
Zoetendaele- De polders	Toename voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen Andere	Fazant konijn, grauwe gans, Canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, gaai, ekster Ree, haas, patrijs, eend
Waasland	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen Andere	Fazant Ree, haas konijn, eend, smient, grauwe gans, Canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, ekster Ree, haas, konijn, patrijs, eend
Tussen Leie en Schipdonk	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen Andere	haas, patrijs, eend ree, konijn, fazant vos, kat, houtduif, kraai, gaai, ekster, Haas, konijn, patrijs, eend
Moervaart-Noord	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen	Fazant Haas ree, grauwe gans, Canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, ekster

Naam WBE	Doelstellingen wildbeheerplan	Wildsoort voor doelstelling
	Ander	ree, haas, konijn, patrijs, fazant, eend, houtduif
Langs de Hoge Kale	Toename voorjaarsstand Constante jaarlijkse oogst	Patrijs Patrijs
Baggaart	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Toename jaarlijkse oogst Beperking negatieve gevolgen Ander	Haas, fazant Patrijs Houtduif ree, konijn, eend, Canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, ekster Ree, fazant
Driekoningen	Niet beschikbaar – nieuw dossier tegen 1 juli 2011	
Canteclaer	Constante voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen	Haas, patrijs, fazant, wilde eend Konijn, houtduif, vos, verwilderde kat
Lijsdonk	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen	Ree, patrijs, fazant ree, haas, konijn, eend, Grauwe gans, canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, ekster
Etbos	Constante voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen Andere	Ree, haas, konijn, fazant, eend Patrijs Canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, ekster Patrijs

Inventarisatie van waterwinningen³⁶

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel voor de natuur als de mens is zuiver en voldoende kwaliteitsvol water van zeer groot belang. Het is dan ook duidelijk dat er in sommige gebieden een sterke interactie kan zijn tussen de winning van water voor menselijk gebruik en de aanwezige natuurwaarden. Enerzijds zijn de aanwezige natuurwaarden in bepaalde gebieden beschermd gebleven van externe kwaliteitsversturende invloeden omwille van de aanwezigheid van winningen. Bepaalde natuurgebieden en het hebeer in deze gebieden kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de drietrapsstrategie – vasthouden, bergen en infiltreren van water. Op die manier zijn natuurgebieden van belang als 'reservoir' of 'insijpelingsgebied' voor winningen. Langs de andere kant kunnen winningen de ontwikkeling van bepaalde natte natuurtypen hypothekeren. Gezien het belang van de relatie tussen de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen en de winning van water wordt bijzondere aandacht besteed aan de beschrijving van de waarde van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden voor de winning van water.

Bij waterwinningen wordt automatisch de link gelegd met drinkwater. Naast de winningen voor drinkwater zijn er echter nog een groot aantal grondwaterwinningen voor koeling, bedrijfsprocessen, irrigatie, ... Alle voorkomende winningen binnen het gebied worden daarom geïdentificeerd.

Gezien hun algemeen belang is voor de winningen voor drinkwater de relatie met de verschillende gebieden verder in detail onderzocht. Hierbij wordt zowel aandacht gegeven aan oppervlaktewaterwinningen als grondwaterwinningen. Door het Samenwerkingsverband Vlaams Water (SVW) is een methodiek voor een 'waardebepaling' van percelen uitgewerkt. Via deze methode wordt een 'waarde' gegeven aan de percelen in functie van de bijdrage van de percelen aan de kwaliteit en de

³⁶ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Waterwingebieden Pidpa, vector, toestand 02/07/2009 (Pidpa, Dienst Waterwinning en Milieu).

kwantiteit van het opgepompte water. De uitkomst is een relatieve waardering van verschillende percelen in het kader van de drinkwatervoorziening. De relatieve waardering van de percelen voor drinkwatervoorziening wordt uitgedrukt in een vijfdelige schaal. Naast de aanwezige infrastructuur binnen een gebied (bijvoorbeeld waterbekkens, infiltratievoorzieningen, ...) moet voor grondwaterwinningen natuurlijk ook rekening gehouden worden met het belang van de ruimere omgeving. Voor grondwaterwinningen speelt immers ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is de afpompingskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpomping dragen veel bij aan de winning en krijgen een hogere relatieve waarde. Percelen met een lage afpomping krijgen een lagere relatieve waarde. Het kan op deze manier gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen binnen het gebied bijdraagt tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning en dus gewaardeerd wordt. Vooral voor freatische grondwaterwinningen kan de bijdrage van de omliggende percelen aanzienlijk zijn. Een uitgebreide omschrijving van de methode is toegevoegd in bijlage 7.

In bijlage 7 is een volledig overzicht opgenomen van alle winningen in het gebied. In het gebied komen momenteel vijf vergunde winningen voor. De belangrijkste winningen binnen het gebied zijn de drinkwaterwinning in deelgebied 7 (grondwater) en de drinkwaterwinning in Kluzen, beiden van de VMW. Op kaart 6.8.1 en 6.8.2 wordt een overzicht gegeven van de verschillende winningen in en rond het voorliggende gebied. In Figuur 6.8 wordt het waterwingebied van de waterwinning van Kluzen getoond (VMW, 2009).

Naast de winning in deelgebied 7 interfereert er nog een winning met het gebied. De freatische winning Lembeke-Oosteeklo Vlaamse Vallei – Lembeke (dagdebiet: 4680 m³, jaardebiet: 857000 m³) interfereert met het grootste deel van deelgebied 4. Het betreft wel vooral de lagere waarderingsklassen. De interferentie van dit gebied is beduidend kleiner dan de interferentie van de winning in deelgebied 7.

In tabel 6-14 wordt een overzicht gegeven van de ruimtelijke interferentie van de voorkomende drinkwaterwinningen met de verschillende deelgebieden. Voor elk deelgebied wordt de ruimtelijke overlap met de verschillende waarderingsklassen weergegeven³⁷. In bijlage 5 kaart 6.8.1 en 6.8.2 wordt de interferentie gesitueerd op kaart.

Tabel 6-14. Overzicht van de ruimtelijke interferentie van de drinkwaterwinningen met het gebied

	Nr deelgebied	Naam Winning	Vergund debiet	Overlap met verschillende categoriën van waardering				
				1	2	3	4	5
Oppervlakte per deelgebied (ha)	4	Lembeke-Oosteeklo Vlaamse vallei	Lembeke: 4.680 m ³ /d & 875.000 m ³ /j ³⁸ Oosteeklo: 2.700 m ³ /d & 985.000 m ³ /j	26	18	10	6	4
	7	Moerbeke Wachtebeke	4.000 m ³ /d & 1.460.000m ³ /j	16	44	15	23	220
	1,3,4,5,7,8,9,12	Kluzen	oppervlaktewaterwinning met 2 spaarbekkens van 6,4 en 4,5 x 10 ⁶ m ³ ; 11 x 10 ⁶ m ³ /j ³⁹	-	-	-	-	-
Totale oppervlakte (ha) - Kluzen				42	62	25	29	224
Aandeel(% totale oppervlakte SBZ) -				1,2	1,8	0,7	0,9	6,6

³⁷ Er zijn vijf klassen onderscheiden. Klasse 1 omvat de ruimtelijke eenheden die relatief het minst gewaardeerd zijn. Ze zijn relatief gezien minder belangrijk voor de werking van de winning. Klasse vijf omvat de ruimtelijke eenheden die relatief het hoogst gewaardeerd werden. Zij zijn relatief gezien het meest belangrijk voor de werking van de winning.

³⁸ Enkel te pompen van 15/02 tot 15/04 en van 01/09 tot 31/12

³⁹ In VMW, 2009 (Ontheffing MER, Spaarbekkens Kluzen) : zie bijlage 8 (figuur Waterwingebied van het waterproductiecentrum Kluzen)

	Nr deelgebied	Naam Winning	Vergund debiet	Overlap met verschillende categoriën van waardering				
				1	2	3	4	5
Kluizen								

Voor het transport van het drinkwater is een uitgebreid leidingennetwerk aanwezig. Deze leidingen moeten op geregelde tijdstippen gecontroleerd kunnen worden. Bovendien moeten ze, bij lekken, bereikbaar zijn voor onderhoud. In bijlage 5 kaart 6.9.1 en 6.9.2 is een kaart opgenomen met een situering van de leidingen voor drinkwater.

Aanvullingen met betrekking tot waterwinningen

Merk op dat de waterwinning Sint Jansteen (gelegen te Nederland, ten noorden van deelgebied 6 Stropersbos) de grondwatertafel verlaagt, voornamelijk in het noordelijke deel van Stropersbos (Ecohydrologische studie Stropersbos, 2001). De effecten van deze winning zijn echter niet opgenomen in de kaarten 6.8.1 en 6.8.2.

De operationele winningen te Sint Jansteen zijn een infiltratiewinning (zoet grondwater in dekzand). In Sint Jansteen is vanaf 2002 gestart met de optimalisatie van de winning en infiltratie in het waterwingebied. De vergunning voor Sint Jansteen dateert van 1 juli 1959. De vergunning zou op basis van de resultaten van optimalisatie en infiltratie geactualiseerd worden. (uit: Grondwaterbeheerplan 2002-2007: Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland, 28 juni 2002). Over een eventuele aanpassing van de vergunning zijn geen gegevens beschikbaar.

Uit de scenario's, berekend in de eerder vermelde 'Ecohydrologische studie', is echter duidelijk op te maken dat de toegepaste infiltratie in het waterwingebied een verhoging van de grondwatertafel in de noordelijke zone (en rond de waterwinning) en de kwelflux (in vallei van Luisbeek-De Linie) teweeg brengt.

Ter hoogte van deelgebied 12 Vinderhoutse bossen loopt de Merebeek, welke met de Oude Kale en de Poekebeek zorgt voor het vullen van de drinkwatervoorziening te Kluizen. Eén van de grootste knelpunten in het bekken is de onnatuurlijke stroming. In het noorden van het deelgebied is het pompstation van Vinderhoutse gelegen, welke het oppervlaktewater pompt onder de Brugsevaart. Het debiet van dit pompgemaal fluctueert sterk in tijd (afhankelijk van functie vb. vullen van de spaarbekkens te Kluizen) en beïnvloedt het oppervlakte- en grondwater (Ecologische inventarisatie en visievorming, stroomgebied van de Oude Kale, 2003). De waterinname gebeurt van september tot juni (VMW, 2009). Om het verband tussen de waterinname en lage waterstanden te kennen is bijkomend onderzoek noodzakelijk

In bijlage 7 wordt een bijkomend overzicht gegeven van enkele private grondwaterwinningen.

Inventarisatie van het recreatief gebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Een groot aantal Habitat- en Vogelrichtlijngebieden heeft een bepaalde recreatieve waarde. Langs de andere kant legt recreatie in sommige gevallen een druk op bepaalde natuurwaarden. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende recreatie die ruimtelijk vastligt. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende, recreatieve bestemming volgens het gewestplan en/of geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met recreatieve gebruiken binnen deze gebieden die geïnventariseerd werden in het kader van de opmaak van een ruimte-inventaris binnen de studie 'Onderzoek ruimte voor toerisme en recreatie in Vlaanderen'⁴⁰ die opgemaakt werd door WES in opdracht van Toerisme Vlaanderen. Binnen deze studie werden volgende ruimtelijke entiteiten weerhouden in de ruimte-inventaris:

- Niet-geplande aantrekkingselementen (wandelbossen, natuurgebieden met bezoekerscentra);
- Geplande aantrekkingselementen (attractie- en themaparken, zoo's en dierenparken, openluchtrecreatieve en waterrecreatieve aantrekkingspolen,...);

⁴⁰ WES 2007.

- Logiesaccomodatie (openluchtrecreatieve verblijven);
- Overige recreatieve infrastructuur (jachthavens).

Deze gegevens zijn aangevuld met ruimtelijke informatie van BLOSO ontvangen met betrekking tot de ruimtelijke ligging van sportinfrastructuur. Het is ook mogelijk dat andere vormen en infrastructuur met betrekking tot recreatie aanwezig zijn (bijvoorbeeld routes voor wandelen, fietsen, ruitersport, puntsgewijze recreatieve infrastructuur, ...). Deze gebruiken worden verder in detail geïnventariseerd in het kader van de realisatie van de natuurdoelen.

Binnen de voorliggende gebieden is een beperkte oppervlakte via de ruimtelijke ordening bestemd voor recreatie (zie Tabel 6-1). Toch zijn er een aantal belangrijke recreatieve polen die overlappen met het voorliggende gebied. De bossen in het 'Leen', Stropersbos en Drongengoed worden gebruikt als wandel- en/of speelbos. Daarnaast ligt een deel van deelgebied 9 binnen het Provinciaal Domein Puyenbroeck. Een volledig overzicht van de aanwezige recreatieve infrastructuur binnen het Europees te beschermen gebied wordt weergegeven in tabel 6-15. In bijlage 5 kaart 6.10.1 en 6.10.2 wordt de interferentie gesitueerd op kaart.

Het deelgebied 12 is aangeduid als groenpool Vinderhoutse bossen. Dit gebied is één van de vier groenpolen voor de stad Gent. Er loopt momenteel een landinrichtingsproject. Het inrichtingsplan omvat maatregelen voor het behoud van het bestaand bos, bosuitbreiding, natuurbehoud- en ontwikkeling, het verbeteren van de landschappelijke structuur, recreatief medegebruik en mobiliteit.

Tabel 6-15. Overzicht van de geïnventariseerde recreatieve infrastructuur binnen met het Europees te beschermen gebied.⁴¹

Categorie recreatieve infrastructuur	Naam	Deelgebieden	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Niet-geplande aantrekkings-elementen	Speelbos Het Leen	3	5	3
	Speelbos Drongengoedbos	1	5	5
	Speelbos Stropersbos	6	3	3
	Wandelbos Drongengoed	1, 5	409	357
	Wandelbos Het Leen	3	206	191
Geplande aantrekkings-elementen	Domein Puyenbroeck	9	525	127
Logiesaccomodatie				
Overige recreatieve infrastructuur	weekendverblijven	1, 6, 8	?	-
Sportinfrastructuur	Sportvliegveld Ursel	1		
	Visvijver Stroperstraat	6		
	Visvijvers Liniedreef	8		

Inventarisatie van de woongebieden

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kan natuurlijk ook worden gewoond. De bestaande bewoning wordt geregeld via de vergunning in het kader van de ruimtelijke ordening. De opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen verandert hier niets. Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kunnen uitzonderlijk (deels) overlappen met woongebieden of woonuitbreidingsgebieden. In die uitzonderlijke situaties kan het verder ontwikkelen van het woongebied of woonuitbreidingsgebied mogelijks interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen voor de diersoorten en/of hun leefgebieden in de speciale beschermingszone. Ook voor woongebieden of woonuitbreidingsgebieden die grenzen aan een speciale beschermingszone kan er interferentie zijn. Binnen het kader van de opmaak van de

⁴¹ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Ruimte voor Toerisme in Vlaanderen, vector, toestand 19/06/2006 (Toerisme Vlaanderen).

instandhoudingsdoelstellingen wordt daarom in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen.

In bijlage 5 kaart 6.11.1 en 6.11.2 wordt een overzicht gegeven van de aanwezige woongebieden in en rond het gebied.

Binnen het gebied is slechts in zeer beperkte mate woongebied aanwezig. Het betreft enkel snippers langs de rand van het gebied. Enkel in deelgebied 6 ligt een beperkte oppervlakte woongebied (circa 1,5 ha).

Inventarisatie van de industriële en gerelateerde activiteiten

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijngebieden komen verschillende vormen van industriële en gerelateerde activiteiten zoals ontginningen, stortens, watervoorzieningen, etc voor. De relatie met de instandhoudingsdoelstellingen van een Habitat- of Vogelrichtlijngebied kan sterk verschillen van activiteit tot activiteit. In bepaalde situaties zullen bepaalde instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd kunnen worden op terreinen van industriële en gerelateerde activiteiten. Langs de andere kant is het duidelijk dat bepaalde activiteiten een druk leggen op bepaalde natuurwaarden.

Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende industriële en gerelateerde activiteiten die ruimtelijk vastliggen. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met informatie van het Agentschap Ondernemen over de voorkomende bedrijvenzones en ligging van de bedrijfspercelen.

Er is slechts een deelgebied dat overlapt met een industriële bestemming. Binnen dit gebied (deelgebied 6) ligt een kleine oppervlakte bedrijvenzone die grotendeels ingevuld is.

Transportinfrastructuur

Achtergrondinformatie bij de analyse

In en rond de Europese gebieden komen verschillende soorten transportinfrastructuur (autowegen, spoorwegen, waterwegen) voor. De restruimte rond deze infrastructuur biedt kansen voor de ontwikkeling van bepaalde natuurwaarden. Langs de andere kant kan de aanwezigheid en het gebruik van deze infrastructuur aanleiding geven tot een bepaalde druk.

In bijlage 5 kaart 6.13.1 en 6.13.2 wordt een overzicht gegeven van de aanwezige infrastructuur.

De spoorweg Zelzate - Gent ligt echter sinds de bouw van het Kluizendok langsheen de R4-West in plaats van langs het kanaal zoals weergegeven op de kaart.

Infrastructuur nutsbedrijven

Elia

Elia is de beheerder van het Belgische hoogspanningsnet en staat in voor de transmissie van elektriciteit. Over het hoogspanningsnet wordt stroom vervoerd van de producenten naar de distributienetbeheerders en de industriële grootverbruikers. Elia bezit alle Belgische netinfrastructuur van 150 tot 380 kV en nagenoeg 94% van de netinfrastructuur van 30 tot 70 kV.

In bijlage 5 kaart 6.14.1 en 6.14.2 staan de verschillende installaties van Elia die gelegen zijn in de buurt van of in de betrokken Natura 2000 gebieden.

De infrastructuur van Elia kan op verschillende manieren interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen van een gebied. Zowel ondergrondse als bovengrondse leidingen moeten bijvoorbeeld bereikbaar zijn voor periodiek onderhoud of voor herstellingswerken. Verandering van de fysische bodemkarakteristieken (vb. vernatting, afgraving,..) kan leiden tot structurele problemen van infrastructuur zoals pilonen of hoogspanningsstations. Tenslotte dient men voor de bovengrondse

leidingen ook rekening te houden met de bestaande veiligheidsvoorschriften. Het is vanuit veiligheid verboden om bebouwing maar ook opgaand groen (bijvoorbeeld bomen) te lokaliseren binnen een bepaalde veiligheidsafstand. Bomen binnen deze afstand moeten periodiek gesnoeid worden indien ze te dicht bij de geleiders komen. De veiligheidsafstand is groter naarmate de spanning toeneemt. Op te merken valt dat binnen deze veiligheidszone ook opportuniteiten zijn om hoogwaardige natuur na te streven. Indien gekozen wordt voor bepaalde 'lage vegetatie' is zelfs een win-win situatie mogelijk.

Fluxys

Er werd geen informatie aangeleverd door Fluxys. Toetsing bij Fluxys over mogelijke interacties moet gebeuren in het kader van de implementatie van de maatregelen.

INFORMATIEF DOCUMENT

7. Analyse van de knelpunten voor het bereiken van een goede staat van instandhouding

Op Vlaams niveau zijn doelen voor de Europese habitats en soorten afgesproken. Afspraken zijn ook gemaakt over het belang van elk van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden (zie hoofdstuk 4). Een aantal habitats en soorten is momenteel niet in een goede staat van instandhouding. Voor het bereiken van een duurzame oplossing moeten bestaande knelpunten opgelost en bedreigingen gekeerd worden. Hierbij moet optimaal gebruik gemaakt worden van actuele sterktes en toekomstige kansen. De socio-economische context (zie hoofdstuk 6) geeft input voor het identificeren van de kansen en bedreigingen.

In dit hoofdstuk wordt een analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen gepresenteerd. Op basis hiervan worden de belangrijkste knelpunten geïdentificeerd. Voor elk van de knelpunten worden de mogelijke oplossingsrichtingen geschetst (zie paragraaf 7.2). In paragraaf 7.3 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste knelpunten. Op basis van de analyses in dit hoofdstuk worden in hoofdstuk 8 de conclusies getrokken over de doelstellingen en prioritaire inspanningen per gebied.

7.1. Analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen

In deze paragraaf worden de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen geanalyseerd. Eerst wordt een overzicht gegeven van de verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Vervolgens worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd.

Ter info: Methodologisch kader voor de analyse van sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen

De methodiek van de SWOT-analyse, die wordt toegepast bij het opstellen van bedrijfsplannen voor ondernemingen, wordt gevolgd. In dat kader wordt aan de hand van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen gekeken naar de toekomst van de organisatie. Volgende stappen worden hierbij gezet:

1. **Bepalen sterke en zwakke punten** (Strengths & Weaknesses):
 - 1° Sterktes. De sterktes zijn in dit kader die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Voorbeelden van sterktes zijn onder andere de aanwezigheid van kwel, grote aaneengesloten natuurkernen, voorkomen van voor het habitat typische soorten, ...
 - 2° Zwaktes. De zwaktes zijn die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Voorbeelden van zwaktes zijn onder meer vergrassing van heidevegetatie, overstromingen van kwesbare vegetatie, ontbreken van structuurdiversiteit in bos, ...
2. **Kansen en bedreigingen** (Opportunities & Threats)
 - 1° Kansen. De kansen zijn "krachten" die niet eigen aan de natuur zijn, maar die wel helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten kunnen de natuur helpen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken? Zijn er al plannen die knelpunten zullen oplossen?
Voorbeelden van kansen zijn onder meer de aanwezigheid van een goed werkende bosgroep, lopende of geplande beheerinspanningen van het ANB, bestaande afspraken met landbouwers over natuurgericht beheer, ...
 - 2° Bedreigingen. Bedreigingen zijn "krachten" die niet eigen aan de natuur zijn en die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten zullen het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen juist moeilijk maken voor de natuur? Zijn er al plannen die knelpunten zullen veroorzaken?
Voorbeelden van bedreigingen zijn onder andere de geplande aanleg van infrastructuurwerken, de instroom van nutriënten in een gebied, versnipperde eigendomsstructuur van bossen.
3. **Identificatie van de kwesties**
In een volgende stap wordt de relatie tussen de verschillende sterktes, zwaktes, kansen en

bedreigingen geanalyseerd. Voor elke sterkte en zwakte wordt onderzocht of/en op welke manier ze een relatie heeft met de kansen en bedreigingen. Zo wordt onderzocht welke kansen sterktes versterken of zwaktes oplossen. En wordt onderzocht welke bedreigingen zwaktes versterkt en sterktes beperkt. Deze analyse wordt gepresenteerd via een matrix, de zogenaamde confrontatiematrix, met in de rijen de sterktes en zwaktes en in de kolommen de kansen en bedreigingen. Op basis van deze analyse worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd. De kwesties zijn die relaties tussen sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen die het belangrijkste zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen.

7.1.1. Overzicht van de sterktes

1. Variatie in fysico-chemische en morfologische karakteristieken

Het SBZ gebied is gekenmerkt door verschillende bodemtypes (droge zandgronden, (zand)lemige gronden en veengronden) met de daarbij horende typische vocht karakteristieken op zowel hogere gronden als in valleigebieden. Hierdoor zijn er zowel droge tot voedselarmere biotopen als vochtige tot natte voedselrijkere biotopen aanwezig. Beide worden gekenmerkt door een eigen typische flora en fauna.

2. Een aantal grotere, oude boscomplexen zijn nog aanwezig

In deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos zijn nu reeds grote boscomplexen aanwezig, die ook een eeuwenlang gebruik kennen als bos. Hierdoor bleven de bodems gespaard van directe mestaanrijking (exclusief atmosferische depositie) en behielden ze gedeeltelijk hun voedselarme kenmerken.

3. Een groot relatief intact valleigebied is nog aanwezig

Het deelgebied 8 & 9 vallei Moervaart-Zuidlede is een nog groot, relatief intact valleigebied met een open tot halfopen landschap karakter. De vallei van de Moervaart en Zuidlede was ooit een nagenoeg ondoordringbaar moeras. Typische rechtlijnige afwateringskanalen, gegraven voor veenontginningen vanaf de middeleeuwen, zijn nog goed in de vallei te herkennen. Verspreid komen nog een aantal relicten van waardevolle hooilanden, ruigten en bossen in het valleigebied voor.

4. De 'Intermediaire Atlantische heide'

Binnen de West-Europese heidegebieden neemt zandig Vlaanderen een afwijkende plaats in door het voorkomen van speciale Atlantische soorten zoals Tweenervige zegge, Rode dopheide, Gaspeldoorn, Fraai hertshooi, Klein glidkruid en Echt melkviooltje. Het belang van deze intermediaire Atlantische heide ligt precies in de geïsoleerde plaats die ze innemen als uitlopers van de Euro-Atlantische heidevegetaties, waarbij ze een bijzonder overgangstype vormen tussen de Noord-Atlantische heide van de Kempen tot Noord-Duitsland en deze van Zuidwest Engeland tot Bretagne (van Bretagne tot Noordwest Spanje).

7.1.2. Overzicht van de zwaktes

1. Verdwijnen van vegetaties door successie

In dit habitatrictlijngebied worden verschillende habitats tot doel gesteld met een uitgesproken open karakter, namelijk de oligotroof-mesotrofe vennen (type 3130) en heidehabitats (types 2330, 4010, 4030 en 6230). Al deze habitats zijn gevoelig aan processen van vegetatiesuccessie en kunnen evolueren naar andere ecotopen. Mede door het feit dat de heidehabitats versnipperd voorkomen en niet allemaal een voldoende aangepast beheer kennen, is lokaal sprake van verruiging/verbossing (o.a. ook plaatselijk aanwezigheid van Adelaarsvaren) en gaan heiderelicten verloren.

Voor de drogere boshabitattypes (9120, 9190) bezitten eveneens een ongewenste vegetatiesuccessie door de aanwezigheid van invasieve exoten. In de SBZ vormen vooral Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik probleemsoorten.

2. Barrières tussen en in deelgebieden van het Habitatrichtlijngebied

Het habitatrichtlijngebied bestaat in feite uit 12 afzonderlijke entiteiten waartussen harde barrières zoals wegen (vb. E40, gewestwegen N44 tussen deelgebieden 1 en 5, N9 tussen deelgebieden 3 en 4, N47), geplande zuidelijke ringweg thv deelgebied 3, waterwegen (kanaal Gent-Terneuzen) en woongebieden voorkomen. Daarenboven liggen de verschillende deelgebieden meestal ver uit elkaar (5 tot 10 km of soms meer). Enkel de afstanden tussen deelgebieden 8&9 Vallei Moervaart-Zuidlede (naast elkaar gelegen) en de deelgebieden 1 en 5 (circa 1 km) is geringer.

Verbindingen tussen de gebieden ontbreken. Hierdoor zijn de deelgebieden de facto ecologisch niet verbonden met elkaar en kan uitwisseling van weinig mobiele soorten tussen deelgebieden problemen stellen.

Ook binnen de deelgebieden zijn vaak enkele harde barrières aanwezig: vb. N461 en het militair vliegveld te Ursel in deelgebied 1, spoorlijn Gent-Brugge in deelgebied 2, N403 in deelgebied 6, N35 in deelgebied 10, R4A in deelgebied 12.

3. Versnipperd voorkomen van habitats en leefgebieden van soorten

De oppervlakken van de habitats in de heidesfeer (types 2330, 4010, 4030) zijn klein binnen het voorliggend SBZ-H. Dit heeft vooral gevolgen naar het voorkomen van typisch hieraan gebonden soorten en de duurzaamheid van de populaties van deze soorten. Het sporadisch voorkomen van een soort als nachtzwaluw, het slechts lokaal voorkomen van heidekartelblad, levendbarende hagedis, groentje en aardbeivlinder en de grote zeldzaamheid van een soort zoals de boomleeuwerik in het gebied illustreren dit.

Ook de boshabitats (9120, 9160 en 91E0) komen versnipperd voor: binnen in een deelgebied zijn weinig aaneengesloten grotere boshabitats aanwezig, resulterend in veel (scherpe) randen. Daarenboven bevinden de kleine boskernen zich vaak in een intensief agrarisch landschap. Boshabitats 9120 en 9190 zijn dikwijls aanwezig in grotere naaldhoutbestanden, waar dikwijls ook Amerikaanse Eik en Amerikaanse vogelkers voorkomen, waardoor problemen ontstaan met betrekking tot invasieve exoten (zie ook zwakte 1: Verdwijnen van vegetaties door successie).

4. Kwetsbaarheid van de vegetaties

Heidevegetaties (zowel droge als natte) zijn op Vlaams niveau zeldzaam en gevoelig voor diverse verstoringsvormen zoals tredverstoring, verzuring en eutrofiëring.

Ook door het versnipperd voorkomen van veel habitattypes in de bossfeer (zie hoger) zijn er ook veel randeffecten zoals eutrofiëring en vermessing.

De vegetatietypes 3130, 4010, 6230, 6410, 6430 en 9160 en 91E0 zijn (grond)waterafhankelijk en zijn kwetsbaar voor verdroging.

7.1.3. Overzicht van bedreigingen

1. Eutrofiëring door instroming, inspoeling of atmosferische depositie van nutriënten

Directe instroom van voedselrijk water afkomstig van omliggend landbouwgebied en afstroom van huishoudelijk afvalwater doet zich voornamelijk voor in de deelgebieden 1 Drongengoed (Groen Ursel, huishoudelijke verontreiniging door permanente bewoning; De Vlaeminck et al., 2008) 5 Burkel (Kappelleboscomplex), 6 Stropersbos, 8 Vallei Moervaart-Zuidlede en 10 Zeverenbeekvallei. Hier zijn verontreinigde waterlopen aanwezig.

Enkele uitgesproken voorbeelden zijn terug te vinden in:4

- deelgebied 8 Moervaartvallei (Prati-index op de Zuidlede: verontreinigd VMM-website),
- deelgebied 6 Stropersbos (Vanderhaeghe et al, 2007; vnl. afvalwater van weekendhuisjes).
- deelgebied 10 Zeverenbeekvallei (Coppens & Van den Berghe. 2007).

Kleinere boscomplexen omgeven door omliggend landbouwgebied kennen inwaaï van nutriënten en pesticiden met vooral aan de bosranden vermestings-effecten zoals verzuïging van de vegetatie (zie LSVI-tabellen). Het veelvuldig voorkomen van Grote brandnetel is hiervoor indicatief.⁴²

Het MIRA-T rapport Vermesting (2006; synthesesetekst 07) geeft de som van alle vermestende emissies (stikstof en fosfor) in de compartimenten bodem, water en lucht (exclusief de stikstofdepositie op Vlaamse bodem die voorkomt uit Vlaamse en buitenlandse emissies, zie verder) weer in de jaren 1990 en 2005 op Vlaams niveau. Alhoewel een sterke daling ten opzichte van 1990 kon worden vastgesteld, had landbouw in 2005 nog steeds het grootste aandeel (65 %) in de nutriëntenemissie (Van Gijseghe et al; 2006). Huishoudens, transport, industrie en energie volgen met een gezamenlijk aandeel van 34%.

Via de lucht komt bijkomend een grote stroom anorganische stikstof neer op bodem en water. Deze stroom is het gevolg van emissies van stikstofverbindingen NO_x (belangrijkste bron : verkeer) en NH₃ (belangrijkste bron : landbouw) naar de lucht (MIRA Achtergronddocument 2006, Verzuïging, Van Avermaet et al). Deze verbindingen verspreiden zich over korte of lange afstanden, zodat in Vlaanderen ook emissies van buiten de Vlaamse grenzen afgezet worden op de bodem. Voor 2006 bedraagt de berekende gemiddelde stikstofdepositie voor Vlaanderen 37,0 kg N/(ha.jaar). De depositie in het noorden van Oost-Vlaanderen bedraagt echter 40 à 50 kg N/(ha.jaar), in het deelgebied 2 Kraenepoel en Marktgebossen is dit zelfs 50 à 70 kg N/(ha.jaar). Voor het deelgebied 6 Stropersbos zijn de deposities iets geringer: 30-40 kg N/(ha.jaar) (<http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/milieuthemas/vermesting/vermestende-depositie/spreiding-van-de-stikstofdepositie>; achtergronddocument MIRA-T vermesting, 2007; Dumortier et al., 2005).

In het deelgebied 2 Kraenepoel-Marktgebossen is de Blauwe put gelegen, welke potentie bezit voor herstel van habitattypen 3130, maar geëutrofiëerd is⁴³.

Grondwaterkwaliteitsproblemen zijn bekend voor volgende deelgebieden:

- 2 Kraenepoel (waar de alkaliniteit en sulfietconcentratie te hoog is; Belconsulting, 2003),
- 6 Stropersbos (De Becker et al., 2004)
- 8 Moervaartvallei (vaststelling van hoge nitraatconcentraties vermoedelijk door uitspoeling van meststoffen, met daarnaast vermoedelijke insijpeling van licht brak grondwater via de hoge peilen op de Zuidlede; Herbos et al., 2008).

2. Verzurende atmosferische depositie

Een maximaal depositieniveau van 300 tot 700 Zeq/ha.jaar wordt vermeld in het MINA-plan 2 om verzuringsgevoelige habitats als heide en vennen te beschermen. Langetermijndoelstelling voor boshabitats bedragen 1400 Zeq/ha.jaar. In het noorden van Oost-Vlaanderen ligt de depositie veel hoger, met een totale verzurende depositie in 2004 van 3.000 à 4.000 Zeq/ha.jaar, wat (rekening houdend met denitrificatieprocessen) resulteert in een overschrijding van de kritische last met 1.000 tot 2.000 Zeq/(ha.jaar) (achtergronddocument MIRA-T verzuring, Van Avermaet et al, 2006; Dumortier et al., 2003).

Het afzetten van verzurende componenten uit de lucht (atmosferische depositie) leidt tot verzuring van de bodem en het oppervlaktewater en tot aantasting van de vegetaties. Externe verzuring van bodem en oppervlaktewater leidt tot aanrijking met nitraat en zware metalen. Bij interne verzuring worden metalen zoals cadmium, lood, zink, arseen en kwik in verhoogde mate uitgelooft. Interne verzuring is een gevolg van diverse processen in de bodem of substraten van oppervlaktewaters. Zandige bodems maar ook voedselarme wateren op weinig bufferend substraat zoals vennen op zandige bodems zijn onderhevig aan verzuring (Kuijken, 2001). Door verzuring vergrast heide en

⁴² Milieurapport 2007. Achtergronddocument 'thema verspreiding van bestrijdingsmiddelen': Via volatilisatie vanop de bodem of het bladoppervlak en/of drift en/of winderosie komen actieve stoffen in de lucht terecht. Een deel ervan wordt afgebroken door fotochemische oxidatie, maar persistente actieve stoffen kunnen tot honderden en zelfs duizenden kilometers getransporteerd worden, om dan via natte en droge depositie in het oppervlaktewater terecht te komen. Geschat wordt dat de emissie naar het oppervlaktewater via atmosferische depositie in omvang 2,5 x zo groot is dan de emissie via drift en af- en uitspoeling. Atmosferische depositie veroorzaakt een grote totaalvracht, maar leidt meestal niet tot een piekbelasting. Voor natuurgebieden is dit een zeer belangrijke bron van verontreiniging.

⁴³ Zie ook bijlage 2: Het uitstrooien van aas wordt als belangrijkste reden genoemd voor de eutrofiëring van deze vijver, hetgeen reeds in 1978 gerapporteerd werd.

wordt het bufferend vermogen in de bodem aangetast. Specifiek onderzoek is echter nodig om de invloed hiervan te zien op de bos- en heidehabitats.

3. Gewijzigde waterhuishouding / verdroging

De deelgebieden met typische valleigebonden en (grond)waterafhankelijke habitattypen situeren zich in deelgebieden 3 Het Leen, 5 Burkel (Kappelleboscomplex), 6 Stropersbos, 8 & 9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen.

Deze gebieden worden doorsneden met waterlopen die hetzij historisch sterk gewijzigd werden hetzij kunstmatig zijn. Bijkomend wordt een peilbeheer ingesteld, veelal in functie van landbouw. Het deelgebied 8&9 vallei van Moervaart-Zuidlede bestond in de jaren 50 van vorige eeuw nog uit 80-90% (vochtig) weiland. De grootschalige omzetting naar akkergebied kon slechts gebeuren door het bijkomend plaatsen en beheren van pompgemalen in de vallei.

Verdroging van grond- en oppervlaktewatersystemen door te sterke drainagestructuren werkt ook remmend op de ontwikkeling en het herstel van de nattere biotopen zoals elzenbroekbossen en vochtafhankelijke bossen met voorjaarsflora. De volgende deelgebieden kampen (minstens plaatselijk) met een gewijzigde afwatering van het oppervlaktewater:

- Deelgebied 3 Het Leen: er wordt vastgesteld dat de lage waterpeilen in de Burggravenstroom/Eeklo's Leiken een drainerend effect hebben op de grondwaterstanden. Ook de rabattenstructuren die in de bossen aanwezig zijn, vullen zich enkel in de natste perioden van het jaar en drogen nadien zeer snel uit (Dienstencentrum voor Bosbouw, 2010). Dit wordt bevestigd door onderzoek gevoerd door het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek Oost-Vlaanderen (Poelman, 2009)
- Deelgebied 3 Het Leen : bij de verdere ontwikkelingen rond de aanleg van de Ring rond Eeklo dient voldoende aandacht te gaan naar de mogelijke impact op de lokale waterhuishouding. Het planMER (Grontmij, 2009) beoordeelt het globaal aspect op het grondwater als verwaarloosbaar.
- Deelgebied 4 Bellebargiebos (Kwadebossen) (Opstaele, 2009): idem als deelgebied 3.
- Deelgebied 8&9 vallei van Moervaart-Zuidlede (Herbos et al., 2008): in het kader van een ecohydrologische studie werd vastgesteld dat de vochtgebonden habitats te lijden hebben aan verdroging en verzuuring. De meest gevoelige soorten verdwijnen tevens uit het deelgebied.
- Deelgebied 12 Vinderhoutse bossen (Janssens et al., 2003) : het debiet van het pompgemaal (onder Brugsevaart) fluctueert sterk in tijd afhankelijk van functie vb. het vullen van de spaarbekkens te Kluizen en beïnvloedt het oppervlakte- en grondwater. Dit dient verder te worden onderzocht.

In de SBZ of in de onmiddellijke omgeving zijn enkele grondwaterwinningen voor drinkwater aanwezig, welke in meer of mindere mate mede aan de oorzaak zouden liggen aan de vastgestelde verdrogingsverschijnselen. Een interferentie met deze winningen treedt op in de deelgebieden 4 Bellebargiebos (Kwadebossen), 6 Stropersbos, 7 Heidebos en 12 Vinderhoutse bossen (zie eerder).

Merk op dat een secundair effect van verdroging eutrofiëring kan zijn door veraarding van veenlagen in valleizones.

4. Versnipperde eigendomsstructuur en landgebruik

Door de versnipperde eigendomsstructuur is het beheer vaak minder efficiënt. Voorbeelden zijn de bestrijding van invasieve exoten zoals Amerikaanse vogelkers (in het bijzonder in deelgebied 7 Heidebos) en het herstel of beheer van de waterhuishouding in de valleigebieden.

Akkerbouw en intensief cultuurgrasland binnen de SBZ geven aanleiding tot versnippering en eutrofiëring waardoor de doelstellingen van connectiviteit en uitbreiding van habitats moeilijker kunnen worden gerealiseerd.

5. Intensiteit van recreatie

Ook verstoring door intensieve (bv. grote groepen wandelaars en/of fietsers, groepsmanifestaties) of harde recreatie (gemotoriseerd) kan een belangrijke verstoringbron zijn voor gevoelige soorten.

Langs de Zuidlede is een kajakroute aanwezig, welke een negatieve invloed kan hebben op broedende vogelsoorten.

In het deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld zijn tevens mobiliteitsproblemen, met een vrij intensief gemotoriseerd verkeer in het gebied, ter hoogte van de N461 en de Drongengoedweg, Om de Drongengoedhoeve te bereiken rijden momenteel bezoekers tot vlakbij de hoeve langs de half verharde wegen. Uit de analyse van de gebiedvisie Drongengoed (Devlaeminck, 2008) blijkt dat parkeergelegenheid in de periferie van het gebied noodzakelijk is om de verkeerstroom beter te begeleiden.

De aanwezigheid van het vliegveld Ursel in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, kan een belangrijke verstoringbron vormen voor verstoringsoefelige vogelsoorten zoals nachtzwaluw en wespandief. Het vliegveld van Ursel is een voormalig reservevliegveld van de NAVO (formele niet-actieve NAVO-basis) die momenteel gecategoriseerd staat als reservevliegveld van de Belgische luchtmacht. Het vliegveld heeft één grote start- en landingsbaan van 2980 meter lengte waarvan momenteel voor civiele activiteiten 799 meter wordt gebruikt. Tevens is er een kleinere reserve-landingsbaan die dienst doet als taxiway. Het vliegveld is in gebruik bij eigenaren van privévliegtuigen en ultralight vliegtuigen en is ook de thuisbasis van de vliegverenigingen Aéroclub Brugge en de Vliegclub Ursel die actief zijn tijdens weekeinden en feestdagen. Jaarlijks vindt er een militaire plaats, "Wings and Wheels" genaamd.

Ook ter hoogte van deelgebied 6 Stropersbos kan de aanwezigheid van de vele weekendverblijven een bron van verstoring zijn.

Zowat 85% van de SBZ is opgenomen in een wildbeheerseheid. Terwijl de jacht in het algemeen in dit SBZ vaak niet als een probleem wordt beschouwd, kan het uitoefenen van jachtactiviteiten op zich een belangrijke verstoringbron zijn voor kwetsbare (vogel)soorten. Door de jagerij wordt bovendien een soortgericht beheer gevoerd gericht op bejaagbaar wild (fazant, wilde eend, haas, konijn, ree). Maatregelen die hiervoor genomen worden, zoals het aanleggen van wildakkers, het aanplanten van groeninfrastructuur of het bijvoederen van het jachtwild, kunnen het bereiken van doelstellingen ten gunste van arme, open natuurtypen bemoeilijken. Op een aantal plaatsen in deelgebied 8 Moervaartvallei veroorzaken dergelijke wildakkers en voederplaatsen in zeldzamere boshabitattypes (91^{E0}) plaatselijk wijzigingen in de vegetatie.

7.1.4. Overzicht van kansen

1. Veel gronden kennen reeds een natuurgericht beheer

Grote en ecologisch zeer waardevolle delen van het habitatrictlijngebied zijn in beheer van het Agentschap voor Natuur en Bos of een erkende terreinbeherende natuurvereniging en/of kennen een beheer volgens de beheervisie van het ANB of Criteria duurzaam bosbeheer: deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, 2 Kraenepoel en Markettebossen, 3 Het Leen, 4 Bellebargiebos (Kwadebossen), 6 Stropersbos, 7 Heidebos, 8 & 9 Vallei Moervaart-Zuidlede (beperkte oppervlakte) en 10 Zeverenbeekvallei.

2. Life-projecten in het kader van habitatherstel

Zowel herstelprojecten voor heide- als boshabitats zijn momenteel in uitvoering (verdere gespecificeerd in hoofdstuk 8):

- deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld: voornamelijk heideherstel ter hoogte van militair domein (LIFE DANAH) en ter hoogte van Maldegemveld;
- deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen : Life-project Kraenepoel;
- deelgebied 6 Stropersbos: heideherstel en herstel nat bos;
- deelgebied 7 Heidebos: heide- en bosherstel.

3. Gebiedsgerichte projecten

Er zijn verschillende gebiedsgerichte projecten opgestart waarvan verwacht kan worden dat ze positief inspelen op de milieu- en natuurwaarden in het algemeen en de Europese natuurwaarden in het bijzonder:

- Visie Drongengoed (De Vlaeminck et al., 2008; deelgebieden 1 & 5): Er wordt gestreefd naar het duurzaam herstel en behoud van habitats, een duurzaam model met samenwer-

king tussen de betrokken actoren en een ruim gedragen project (voornamelijk sociaal en middenveld draagvlak) door mogelijkheden tot participatie, communicatie en sensibilisatie. De mogelijkheden tot recreatie binnen de draagkracht van het gebied worden onderzocht.

- Landinrichting Groenpool Vinderhoutse bossen (deelgebied 12): stadrandbos (één van de 4 groenpolen rond Gent): Het inrichtingsplan omvat maatregelen voor het behoud van het bestaand bos, bosuitbreiding, natuurbehoud- en ontwikkeling, het verbeteren van de landschappelijke structuur, recreatief medegebruik en mobiliteit. Maatregelen zijn in opmaak (structuurdiversiteit bossen, uitbreiding natte bossen, uitbreiding natte ruigte)
- Landinrichting Moervaartdepressie (deelgebied 8): opgenomen in het planprogramma.
- Natuurinrichtingsproject Fondatie-Heirnisse (deelgebied 8): Onderzoek naar de haalbaarheid van een natuurinrichtingsproject is lopend.
- Bosuitbreiding thv het Provinciaal domein Het Leen (deelgebied 3): in het kader van dit project is overleg lopende met de Watering de Burggravenstroom in functie van een mogelijk peilbeheer, beter afgestemd op de aanwezige natuurwaarden.
- Provinciaal domein Puyenbroek (deelgebied 9): natuurgericht bosbeheer via bosbeheerplan en mogelijke realisatie aanpassing waterbeheersing waardoor de ecologische kwaliteit van de alluviale bos kan verbeterd worden.

4. Interesse voor medewerking vanuit private partners en openbare besturen

De bosgroepen geven aan dat er via de opmaak van uitgebreide beheerplannen en specifieke samenwerkingsverbanden kan gezocht worden hoe de doelen mee gerealiseerd worden. In deelgebied 1 is de bosgroep Oost-Vlaanderen Noord in 2009 gestart met de voorbereiding voor de opmaak van een uitgebreid bosbeheerplan (waarbij samenwerking met het ANB wordt nagestreefd). Ook op eigen initiatief kunnen privé-eigenaars, landbouwers, provincie- en gemeentebesturen samen met het ANB of terreinbeherende organisaties zoeken naar mogelijke samenwerkingsverbanden.

Ook vanuit samenwerkingsverbanden met individuele landbouwers of via samenwerking met agro-beheersgroepen kan er naar mogelijke oplossingen gezocht worden om de vooropgestelde doelen te helpen bereiken.

Ook andere beleidsdomeinen kunnen meehelpen een invulling te geven aan de realisatie van de IHD :

- Vanuit het integraal waterbeleid kan er gezocht worden naar het uitwerken van maatregelen die zowel natuurherstel als het meer geïntegreerd beheren van watersystemen beogen (samenwerkingsmogelijkheden met VMM);
- Vanuit het principe duurzame landbouwontwikkeling kan er samen met de bevoegde instanties (ADLO; DL&V; ANB) verder gezocht worden naar een landbouwvoering die beter afgestemd is op de doelen, met de nodige financiële ondersteuning;

7.1.5. Identificatie van de kwesties

In de bovenstaande paragraaf zijn verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen besproken. Het is duidelijk dat er een relatie bestaat tussen een aantal sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Sommige kansen versterken sterktes of lossen zwaktes op. Sommige bedreigingen versterken zwaktes of beperken sterktes. In onderstaande tabel (de zogenaamde confrontatiematrix) worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd. De kwesties zijn die relaties tussen sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen die het belangrijkste zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen. Vervolgens worden de belangrijkste kwesties uit de tabel besproken. De kwesties vormen de basis voor het identificeren van de verschillende knelpunten (zie paragraaf 7.2).

Tabel 7-1. Confrontatiematrix, waarbij de interne factoren (sterktes en zwaktes) met de externe (kansen en bedreigingen) worden geconfronteerd ter identificatie van de kwesties

Confrontatie-matrix		Kansen			Bedreigingen				
		grote delen natuurgericht beheer	projecten ihkv habitattherstel & gebiedsgerichte projecten	interesse vanuit private partners	eutrofiëring	verzurende depositie	gewijzigde waterhuishouding / verdroging	eigendomsstructuur en landgebruik	intensiteit van recreatie
sterktes	gevarieerde abiotiek met grotendeels natuurlijke situatie	+ kwestie (2)		+ kwestie (4,7)					- kwestie (5)
	aantal grotere boscomplexen aanwezig		+ kwestie (10)	+ kwestie (10)					
	groot relatief intact valleigebied aanwezig	+ kwestie (2)		+ kwestie (4)					
	De intermediaire Atlantische heide	+ kwestie (2)							
zwaktes	verandering vegetatie door successie	+ kwestie (1)		+ kwestie (4)	- kwestie (6)	- kwestie (6)	- kwestie (6)		
	harde barrières								
	versnipperd voorkomen habitattypes en leefgebieden		+ kwestie (3)	+ kwestie (4,7)			- kwestie (6)	- kwestie (8)	
	kwetsbaarheid vegetaties	+ kwestie (2)					- kwestie (5)	- kwestie (8+9)	- kwestie (9)

- (1) Successie van vegetaties is een probleem voor de heidehabitats en voor habitattypen 3130 in de Kraenepoel. Ook ongewenste successie door invasieve exoten vormt een zwakte, voornamelijk in boshabitats. Het natuurgericht beheer in grote delen van het gebied moet het mogelijk maken om het beoogde successiestadium vast te houden of ongewenste successies tegen te gaan. -> **Belangrijke positieve kwestie.**
- (2) In door het Agentschap voor Natuur en Bos of door natuurverenigingen beheerde gebieden bestaan mogelijkheden om relicten van bepaalde vegetaties uit te breiden en robuuster te maken. -> **Belangrijke positieve kwestie.**
- (3) Actueel lopende herstelprojecten beogen heide- en bosherstel in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos. Daarnaast lopen allerhande gebiedsgerichte projecten die een breder draagvlak kunnen creëren voor het verhogen van de milieukwaliteit: groenpool voor de stad Gent thv Vinderhoutse bossen, visie Drongengoed, landinrichtingsproject Moervaartdepressie, natuurinrichtingsproject Fondatie Heirnis. -> **Belangrijke positieve kwestie.**
- (4) Interesse vanuit privé-initiatief kan mee helpen de IHD te realiseren en de versnippering weg te werken op het terrein. In de bossfeer kunnen de bosgroepen hierin een grote rol spelen. Ook in het kader van agrarisch natuurbeheer zijn er kansen. Op die manier kan een ecologische en economische meerwaarde worden gecreëerd.-> **Belangrijke positieve kwestie.**
- (5) Gewijzigde waterhuishouding leidt tot de degradatie van natuurlijke abiotische kenmerken en doet de kans op herstel en het bereiken van een gunstige staat afnemen. Versnippering wordt in de hand gewerkt. -> **Belangrijke negatieve kwestie.**
- (6) Aanrijking met nutriënten (via instroming, inspoeling en/of atmosferische depositie) is problematisch voor zowel watergebonden als terrestrische soorten en habitats die gebonden zijn aan voedselarmere condities (3130, 4010, 4030, 9120, 9190, 91E0_vovm). Hierdoor verhoogt hun kwetsbaarheid en dalen de kansen om tot een gunstige staat te evolueren. Versnippering wordt in de hand gewerkt. -> **Belangrijk negatieve kwestie**
- (7) Een aantal grotere boscomplexen zoals het Drongengoed en het Heidebos zijn door hun oppervlakte beter gebufferd tegen externe invloeden zoals vermessing, verzuring en eutrofiëring. het streven naar grote aaneengesloten complexen is dan ook een belangrijk uitgangspunt bij het bereiken van een gunstige staat voor habitats en soorten. -> **Positieve kwestie**
- (8) Door de versnipperde eigendomstructuur komen ook habitats en soorten versnipperd voor en heeft dit een directe impact op hun staat van instandhouding en kwetsbaarheid. De versnipperde eigendomsstructuur maakt het tevens moeilijk om invasieve soorten effectief te bestrijden. -> **Belangrijke negatieve kwestie**
- (9) Er kan uitgegaan worden van een toenemende recreatiedruk in de gebieden waar aan natuurgericht beheer wordt gedaan. Kwetsbare heidevegetaties en de daaraan gekoppelde fauna zoals bvb nachtzwaluw staan in de toekomst mogelijk meer onder druk van verstoring. -> **Negatieve kwestie**
- (10) De aanwezigheid van grotere complexen maakt dat er meer ruimte is om recreatie te spreiden en de meest kwetsbare delen te ontzien + aanwezigheid van speciale varianten heidevegetaties (intermediaire Atlantische heide) -> **Positieve kwestie**

7.2. Overzicht van knelpunten en mogelijke oplossingen

Op basis van de geschetste kwesties kan een aantal knelpunten worden geïdentificeerd. Voor deze knelpunten moeten oplossingen gezocht worden om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. In onderstaande paragraaf worden de belangrijkste knelpunten besproken en mogelijke oplossingen voorgesteld. In paragraaf 7.3 worden conclusies met betrekking de ernst van de knelpunten gepresenteerd.

1. Knelpunt: Suboptimaal ecologisch beheer (zwakte 1 en 4, kwestie 8)

Duiding. Alle onderzochte habitattypes bevinden zich actueel in een actuele gedegradeerde staat van instandhouding. Een suboptimaal ecologisch beheer is één van de knelpunten hierbij.

Een aantal tot doel gestelde habitats in de heidesfeer (2330 Stuifduinen, 4010 Vochtige heide, 4030 Droge heide en 6230 heischraal grasland) zijn open van karakter en ook een aantal van de tot doel gestelde soorten vereisen open ecotopen. Deze dienen vrij intensief beheerd te worden om vegetatiesuccessie tegen te gaan. Deze successie, welke versterkt wordt door eutrofiëring, is dus een constante bezorgdheid.

Voor de boshabitats (9120, 9160, 9190, 91E0) zijn de structuurkenmerken (voldoende leeftijdsklassen, aanwezigheid gelaagdheid, voldoende dood hout) en de aanwezigheid van specifieke soorten onvoldoende ontwikkeld om tot een goede staat van instandhouding te komen. Dit is ook belangrijk voor diverse vleermuissoorten, die zich dikwijls in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding bevinden.

Naaldbossen die hun ontstaansgeschiedenis kennen vanuit financiële overwegingen hebben een zekere betekenis voor natuurwaarden gebonden aan bossen. Niettemin zouden meer natuurlijke bossen (met meer loofhout) een grotere ecologische waarde hebben, waarbij eveneens invasieve exoten dienen bestreden worden.

Oevervegetaties van het habitatype 3130 komen nu vaak slechts over een smalle strook voor langs de Kraenepoel. De soortendiversiteit is relatief beperkt.

Oplossingen (kans 1 en 2, kwestie 1 en 3)

- Aangepast beheren van open vegetaties in de heidesfeer. Dit kan impliceren dat het verwerven van zones met relictvegetaties door het Agentschap voor Natuur en Bos of een terreinbeherende vereniging noodzakelijk is;
- Natuurinrichtingsprojecten (herstelbeheer). In de SBZ zijn al allerhande initiatieven lopend of opgestart naar herstel van habitats (zie kwestie 3, NIP en Lifeproject Stropersbos, Life Kraenepoel en LifeDANA voor het militair domein te Urssel), maar verdere herstelprojecten zijn noodzakelijk.
- Duurzaam bosbeheer: In heel wat gevallen kan de habitatkwaliteit op termijn verbeterd worden door een natuurgericht bosbeheer in natuurrezervaten, bosreservaten en domeinbossen. Het beheer dient optimaal afgestemd te worden om het behoud, herstel en de optimale ontwikkeling van diverse habitats te realiseren. Bij andere openbare besturen en privé-eigenaars kan door toepassing criteria duurzaam bosbeheer een ecologische kwaliteitsverbetering in de boshabitats beoogd worden.
- In het kader van het herstel van graslandshabitats en moerashabitats (6510, 6430, 6410) zijn er mogelijkheden voor het inschakelen van lokale landbouwers via gebruiks- en/of beheersovereenkomsten en/of via voor het inschakelen van agrobeheersgroepen.

2. Knelpunt: Versnippering van habitats of leefgebieden van soorten & barrières (zwakte 2 en 3, kwestie 8)

Duiding. De oppervlakte van leefgebieden en habitats bepaalt in belangrijke mate de staat van instandhouding ervan.

In habitats met een onvoldoende groot oppervlak kunnen natuurlijke processen niet of onvoldoende tot stand komen die bijdragen aan de duurzame instandhouding. In voorliggend habitatrichtlijngebied stelt het probleem zich voor de heide- (4010, 4030, 6230) en boshabitattypes (9120, 9190 en 91E0).

Ook leefgebieden van soorten dienen groter te zijn dan een kritische oppervlakte opdat potentieel geschikte ecotoop- of habitatvlekken ook effectief als leefgebied in aanmerking komen. Dit is dus een belangrijke sturende factor t.a.v. van de vraag (a) of de soort voorkomt en (b) met welke aantallen. Voor soorten van open ecotopen is dit een belangrijk knelpunt. De open zones die nu in het gebied aanwezig zijn, zijn ruimtelijk onvoldoende geconfigureerd met het oog op het duurzaam voorkomen van soorten in netwerken. Ter illustratie geven we aan dat er circa 30 afzonderlijke habitatsnippers in de heidesfeer gelegen zijn in het habitatrichtlijngebied. Gezien de totale oppervlakte aan betreffende habitats circa 60 ha bedraagt, betekent dit dus dat de snippers gemiddeld slechts 2 ha groot zijn.

Populaties van soorten, gebonden aan deze heidehabitats, dreigen daardoor achteruit te gaan en mogelijk uit te sterven. Dit geldt evengoed voor de kamsalamander, maar ook nog voor verschillende andere soorten (zie zwakte 3).

Harde barrières (zie zwakte 2) tussen leefgebieden van soorten betekenen dat netwerken van soorten uiteenvallen. De ligging van wegen en plaatselijk recreatie- en bedrijvenszones zijn in de context van dit gebied het belangrijkste. Bijzonder aandachtspunt zijn de verschillende amfibieënsoorten maar ook andere habitattypische soorten met een beperkt dispersievermogen (o.m. vlinders).

Oplossingen. (sterkte 2, 3 en 4; kans 1 en 2; kwestie 2, 3, 4 en 7)

- Natuurinrichtingsprojecten en herstelprojecten;
- Het implementeren van opgestelde beheerplannen (meer bepaald in functie van habitatherstel, -uitbreiding en/of ontsnipperende maatregelen);
- Een doordacht ruimtelijk beleid dat afgestemd wordt op de SBZ en de instandhoudingsdoelstellingen: hierbij dient steeds rekening gehouden te worden met landschapsecologische principes zoals het vrijwaren en versterken van ecologische verbindingen. In die context is het ook aangewezen dat er voldoende rekening wordt gehouden met Europese natuurwaarden net buiten het Habitatrichtlijngebied. Behoud van deze zones heeft evenzeer een wezenlijk effect op de duurzaamheid van dit netwerk. Dit geldt zeker in een fase dat de beoogde ecologische doelstelling voor bepaalde habitats en soorten nog niet is bereikt. Denken we hierbij aan vlermuizenpopulaties die de SBZ-gebieden, maar ook de omliggende natuur- en landschapselementen gebruiken als verblijfplaats of als foerageergebied.
- Uitbreiding van de open (heide)habitats, moeras- en graslandhabitats en gesloten (bos)habitats zodat voldoende grote habitatvlekken ontstaan. Binnen de SBZ dient een voldoende oppervlakte habitats gecreëerd te worden voor het laten ontwikkelen en duurzaam behoud van kern- en satellietpopulaties van soorten; mogelijkheden zijn ook aanwezig ter hoogte van het vliegveld te Ussel (weghalen verharding).
- Verbinden van deelgebieden met elkaar via ecologische corridors, ook rekening houdend met andere natuur- en landschapswaarden. Via deze ecologische verbindingen kunnen sommige sleutelsoorten op termijn terugkeren, en uitwisseling tussen deelpopulaties wordt mogelijk.
 - Voorbeeld hiervan is de beoogde ecologische verbinding (via bosuitbreiding en mozaieklandschap) tussen deelgebied 1 Drongengoed en deelgebied 5 Burkel [voorgesteld in 1) streefbeeldstudie voor Drongengoed; De Vlaeminck et al., 2008; 2) studie bosuitbreiding Meetjesland; De Somviele & Vanderheijden, 2003 en 3) Ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos regio Veldgebied Brugge-Meetjesland (zie ook Tabel 6-2), met goedkeuring van herbevestigde agrarische gebieden door de Vlaamse Regering op 20/07/2006] en het voorstel voor de bouw van een ecoduct over de N44 (streefbeeldstudie/Plan MER voor de N44; Grontmij, in opmaak). Voor een duurzame goede staat van instandhouding van voornamelijk het habitattypen 9120 en de hieraan verbonden habitattypische soorten, is een dergelijke ecologische verbinding noodzakelijk.

Op deze manier wordt de bosstructuur versterkt. In principe kan deze verbinding gerealiseerd worden buiten Herbevestigd Agrarisch Gebied (HAG 44). Voorgesteld wordt om deze ecologische verbindingen te realiseren door bijvoorbeeld (een combinatie van) onderstaande maatregelen:

- Behoud en ontwikkeling van kleinschalige landschapselementen, drevenstructuur en bosfragmenten tussen de deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld en 5 Burkel;
 - Aanleg van bosverbinding (bosuitbreiding, gecombineerd met veldvijvers) ten zuiden van de straat 'Groot Burkelkalseide'. Een deel van deze gronden zal echter eerst ontgonnen worden (kleiontginning Maldegemse klei, ontginningsgebied op Gewestplan met nabestemming bosgebied);
 - Multifunctionele faunaoversteekplaats N44: Herinrichting van de N44 vormt een opportuniteit om de versnipperende werking ervan te milderen. Dit kan vb. door een ecoduct of door een passage op maaiveld waarbij de N44 verlaagd heraangelegd wordt. Ter hoogte van de faunaoversteekplaats kan tevens een oversteekplaats voorzien worden voor recreanten (met scheidingszone fauna & zone gebruikt door recreanten);
 - Ecologische verbinding langs de Splenterbeek: Waar de Splenterbeek de N44 kruist, kan een verhoogd wegdek voor het behoud van de functie als natte ecologische verbinding tussen het Drongengoedbos en de vallei van de Splenterbeek-Burkel zorgen.
- Ook landschapsherstel met behoud en aanplanten/onderhouden van KLE in samenwerking met de landbouw- en jachtsector kan mogelijkheden bieden om de verbinding zowel tussen als binnen deelgebieden te verbeteren.

3. Knelpunt gewijzigde waterhuishouding en verdroging (bedreiging 3, kwestie 5)

Duiding. Verschillende van de tot doel gestelde habitats zijn afhankelijk van grond- of oppervlaktewater (bv. broekbossen, natte heide en vochtig heischraal grasland, moeras- en vijvergebieden). Ook leefgebieden van bepaalde tot doel gestelde soorten situeren zich in de natte sfeer (Kamsalamander, vlermuizen...). Een gewijzigde waterhuishouding en verdroging zijn dus belangrijke aandachtspunten voor ecotopen.

Oplossingen (kans 2, 3 en 4; kwestie 3)

- Instellen van een natuurlijker peilbeheer / aangepaste detailafwatering met het oog op de gestelde doelen voor habitats en soorten. Afstemming van het waterpeil is belangrijk voor (grond)waterafhankelijke habitats in de deelgebieden 3 het Leen, deelgebied 4 Bellebargie, deelgebied 6 Stropers, deelgebied 8+9 Moervaartvallei, deelgebied 10 Zeverenbeekvallei, deelgebied 12 Vinderhoutse bossen. Minder ideale mogelijke oplossingen zijn hydrologische isolatie en/of buffering (bv. Kraenepoel);
- Voor (grond)waterwinningen, welke grondwaterstanden of -stromingen in de SBZ beïnvloeden dient een afweging gemaakt te worden naar mogelijkheden voor het nemen van milderende maatregelen (vb. infiltratiegebieden / natuurlijker peilbeheer);
- Het opstarten van gebiedsgerichte projecten kan een draagvlak creëren voor effectieve beheers- of inrichtingsmaatregelen om de waterhuishouding beter af te stemmen op de aanwezigheid of potentiële natuurwaarden.
- In het kader van integraal waterbeleid kunnen gezamenlijke projecten worden opgezet met de bevoegde overheidsinstanties (VMM, bekkenbesturen, waterschappen, ...).

4. Knelpunt kwaliteit oppervlakte- en grondwater (bedreiging 1 en 2; kwestie 1 en 6)

Duiding. De kwaliteit van het oppervlaktewater van waterlopen die door SBZ-gebied loopt is rechtstreeks bepalend voor de ontwikkeling van de habitats. Vooral voor deelgebied 2 (Kraenepoel Bloembeekskan), 3 (Burggravenstroom), 5 (Splenterbeek, beek van Vijverbeek), 8 (Zuidlede + afwaterende waterlopen), 10 (Maanbeek), 12 (Lieve, Meerbeek-Kale) is de water-

kwaliteit nog niet overeenkomstig de gewenste situatie voor natuurontwikkeling in de directe omgeving ervan. Afvalwater afkomstig uit lozingen (al of niet diffuus) in het oppervlaktewater vormen een probleem voor waterhabitats 3130, 3150, en de broekbossen 91E0.

Vermesting is vooral te verwachten via instroom en inwaai van nutriënten waardoor hogere nutriëntenconcentraties voorkomen in de bodem en water. Hierdoor treedt verzuuring op. Het is een probleem voor enkele van de tot doel gestelde habitattypen: nl. boshabitats (9120, 9160, 9190, 91E0) en de heidehabitats (4010, 4030 en 6230).

Oplossingen (kans 3, kwestie 3)

- Toezicht op het naleven van de wetgeving mbt het lozen van afvalwater, in en rondom de vermelde habitats;
- In het deelgebied 2 Kraenepoel-Markettebossen dient waterkwaliteit in de Kraenepoel verzekerd blijven, door het bewaken van de kwaliteit van grondwater en oppervlaktewater (Bloembeekskan). Ook andere mogelijke eutrofiëringsbronnen (vb. guantrofiëring) dienen vermeden te worden;
- Bijzondere aandacht voor de kwaliteitsnormen voor oppervlaktewater en voor overstorten in de vermelde waterlopen;
- Investeren in rioleringen en de bouw van IBA's voor de sanering van vaak kleine vuilvrachten met een grote ecologische impact.;
- Aangepast landgebruik en aanpassing van de bemesting in de gekende voedingsgebieden. Gepaste acties nemen via bvb beheerovereenkomsten (bufferstroken) en/of oeverzones. Specifiek dient het landgebruik in het waterleverend gebied van de Kraenepoel geoptimaliseerd te worden in functie van vermisting.
- In het kader van integraal waterbeleid kunnen gezamenlijke projecten worden opgezet met de bevoegde overheidsinstanties (VMM, bekkenbesturen, waterschappen, ...).

5. Knelpunt: eutrofiëring en verzuring via atmosferische depositie (zwakte 4, bedreiging 1 en 2, kwestie 6)

Duiding. Er is een duidelijke afname van eutrofiërende en verzurende componenten via de atmosferische depositie (sinds aanmelding), maar kritische lasten worden in de SBZ vaak nog overschreden. Hoe langer de depositie in kwetsbare habitats hoger blijft dan de kritische last, hoe moeilijker en hoe duurder het herstel van die habitats wordt.

Verzuring en vermisting is een probleem voor verschillende tot doel gestelde habitats: heidehabitats (2330, 3130, 4010, 4030 en 6230) en boshabitats (9120, 9160, 9190 en 91E0). Dit speelt vnl. t.h.v. de deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 2 Kraenepoel en Markettebossen, 3 Het Leen, 4 Bellebargie, 5 Burkel, 6 Stropers en 7 Heidebos.

Oplossingen (kwestie 7)

- Het beter bufferen van kwetsbare habitats door uitbreiding van habitats (uit een Nederlandse analyse blijkt dat natuurgebieden van meer dan 5000 ha gemiddeld 1700 stikstofequivalenten/ha.jaar ontvangen, in natuurgebieden van 10 tot 100 ha is dat 2500 Neq/ha.jaar en in gebieden van 0 tot 10 ha 3600 Neq/ha.jaar, NARA 2005);
- Het verbinden / ontsnipperen van boshabitats (bij bossen speelt immers het bosrandeffect. Grote bossen vangen per oppervlakte gemiddeld minder deposities op dan kleine bossen omdat hun aandeel bosrand kleiner is. In externe bosranden is de depositie van verzurende componenten gemiddeld anderhalf tot twee keer hoger dan in de boskernen);
- Bosomvorming van naaldhout (aan loofbos wordt een 4-ledig verbeterend effect toegekend: minder captatie van verzurende componenten door het boscossysteem, meer consumptie van stikstof door de vegetatie zelf, een betere ontsluiting en circulatie van nutriën-

ten waardoor voedingsonevenwichten worden vermeden en een verhoogde stikstofexport bij exploitatie);

- Een effectiever brongericht beleid zou eveneens een hele besparing betekenen. Voor de 28.700 ha droge heide in Nederland betekent een daling van de depositie onder de kritische last een besparing van 1,4 miljoen euro in beheerkosten (Wamelinck et al, 2003).

6. Knelpunt: Gebiedsspecifieke recreatieve verstoringsvormen (zwakte 3 en 4, bedreiging 4, kwestie 9)

Duiding. Het SBZ is gelegen in de omgeving van dichtbevolkte gebieden, wat vanzelfsprekend een grote recreatiebehoefte (en -druk) met zich meebrengt. In deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 6 Stropersbos en 7 Heidebos vormt dit een mogelijk probleem voor verstoringsgevoelige soorten. In de SBZ komen verstoringsgevoelige habitattypische soorten voor die rust vergen (o.a. nachtzwaluw,...).

(Permanent bewoonde) weekendverblijven kunnen een negatieve impact hebben in de omgeving van het deelgebied 1 Drongengoed, deelgebied 8 Moervaartvallei en ter hoogte van deelgebied 6 Stropersbos (gelinkt aan andere knelpunten : vegetatiesuccessie, waterkwaliteit, versnippering van habitats, verstoring).

Oplossingen (kans 4, kwestie 10)

- Door het creëren van grote natuurdomeinen wordt enerzijds een grotere draagkracht bekomen van habitats en habitattypische soorten. Anderzijds ontstaan hierdoor grotere mogelijkheden om een recreatief aantrekkelijk gebied / landschap aan te bieden aan recreanten. Het streven naar grote aaneengesloten natuur- en bosdomeinen kan met andere woorden een grotere recreatievraag opvangen (door het zoneren van het gebied). Bijkomend is het gebied beter gebufferd tegen externe invloeden;
- Bij het beheer en inrichting van reservaten en domeinen van het ANB wordt in het bijzonder aandacht besteed om negatieve effecten door recreatie te voorkomen. Dit betekent enerzijds de revisie van de recreatieve ontsluiting in bestaande natuur- en bosgebieden, kanaliseren van recreatie naar zones die minder verstoringsgevoelig zijn, en anderzijds het weldoordacht ontsluiten van nog in te richten gebieden;
- Opmaak van RUPs op basis van de goedgekeurde visie voor weekendverblijven, rekening houdend met ligging in of nabij SBZ en zijn draagkracht (Provincie Oost-Vlaanderen). Volgens deze visie mogen geen nieuwe constructies en/of uitbreidingen vergund worden en is er een uitdoofscenario voor bestaande vergunningen.
- Afspraken met individuele jagers of de WBE kunnen verstorende effecten mildereren en er kan gezocht worden naar maatregelen die voor beide partijen een oplossing moeten bieden. Indien uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat predatie voor een soort effectief een knelpunt is, kan voor het behalen van een goede staat van instandhouding wildbeheer, al dan niet tijdelijk, een oplossing bieden.

7.3. Samenvatting van de ernst van de knelpunten

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de analyse van de knelpunten. In de samenvattende tabel wordt eerst aangegeven hoe belangrijk het habitatrichtlijngebied is voor het betreffende habitat of de soort, rekening houdend met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor elk van de tot doel gestelde habitats en soorten wordt daarnaast aangegeven **hoe ernstig de beschouwde knelpunten** zijn. De ernst van een knelpunt is ofwel groot ofwel klein voor een Europees te beschermen habitat of soort (voorstellingsvorm zie inzet). Daarnaast wordt ook aangegeven **hoe zeker het beschouwde knelpunt** voorkomt binnen het gebied. Afhankelijk van bepaalde kansen of bedreigen zullen immers bepaalde knelpunten al dan niet optreden (voorstellingsvorm zie inzet).

7.3.1. Wijze van voorstelling knelpunten

Tabel 7-2. Legende voor het weergeven van de ernst van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Ernst	Omschrijving
	Groot	Habitat / soort is verdwenen, verdwijnt of zal verdwijnen, of Oppervlakte / kwaliteit van habitat neemt sterk af of zal sterk afnemen, of Populatie / leefgebied (kwaliteit of oppervlakte) neemt sterk af of zal sterk afnemen, of Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering sterk beperkt
	Klein	Habitat van goede kwaliteit is beperkt aanwezig of kwaliteit gaat langzaam achteruit, of Duurzame populaties zijn beperkt aanwezig of nemen beperkt af, of Oppervlakte / kwaliteit van habitat / leefgebied neemt beperkt af, of Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering beperkt

Tabel 7-3. Legende voor het weergeven van de mate van zekerheid van het optreden van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.

Code	Zekerheid	Omschrijving
!!	Zeker	Zeker aanwezig: abiotische en vegetatiekundige of andere gegevens duiden op hetzelfde knelpunt.
!	Waarschijnlijk	Waarschijnlijk aanwezig: abiotische, vegetatiekundige of andere gegevens duiden op het knelpunt.
?	Onduidelijk	Het is onduidelijk of het knelpunt optreedt of hoe groot het is.

Tabel 7-4. Legende voor het weergeven van de bijdrage aan de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Omschrijving
★★★	Essentiële Speciale Beschermingszone
★★	Zeer belangrijke Speciale Beschermingszone
★	Belangrijk Speciale Beschermingszone

7.3.2. Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor habitats

De belangrijkste conclusies zijn:

- Voor veel habitattypes zoals heide (2330, 4010 en 4030), graslanden (6230, 6410, 6510) is het beheer nog niet volledig afgestemd op de specifieke kenmerken voor een goede staat van instandhouding; voor de boshabitats (9120, 9160, 9190 en 91^{E0}) gaat het vooral over structuurkenmerken, aanwezigheid van dood hout en open plekken en aanwezigheid van niet typische soorten of invasieve exoten (Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers vormen in veel gebieden een belangrijk knelpunt).
- Versnippering en een beperkte oppervlakte van de habitats resulteert in een grotere kwetsbaarheid van de habitattypes tegen randeffecten enerzijds en een verminderde ecologische kwaliteit (aanwezigheid van habitattypische fauna en flora). Uitbreiding, aaneengesloten-

heid en verbinding van de habitats tot robuuste kernen waarbij ook overgangen een belangrijke rol spelen is noodzakelijk.

- Verdroging is een belangrijke oorzaak van de gedeeltelijke aangetaste staat van de vochtafhankelijke habitattypes zoals natte heide 4010, vochtig heischraal grasland 6230 hmo, natte ruigte/natte boszoom 6430 en alluviaal bos 91E0 en andere vochtafhankelijke bostypes zoals 9160.
- Eutrofiëring (watergebonden habitats) via oppervlakte- en grondwater en vermesting (droge habitats), d.w.z. de te hoge hoeveelheden nutriënten resulteren in de afwezigheid of in te kleine aantallen typische fauna en florasorten.

INFORMATIEF DOCUMENT

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel

HABITATS	2330	3130	3150	4010	4030	6230	6410	6430	6510	9120	9160	9190	91E0
Belang voor G-IHD	★	★★★		★	★	★★	★★	★	★	★★	★	★	★★
Knelpunten	Ernst van het knelpunt												
1. suboptimaal ecologisch beheer	?	!		!!	!!	!!	!!	!	!	!!	!!	!!	!!
2. versnippering & barrières	!!	!!		!!	!!	!!	!!	!	!	!	!!	!!	!!
3. waterhuishouding & verdroging		!			!	!	!!	?			!		!!
4. kwaliteit oppervlakte- en grondwater		!!	?				!!	!					!!
5. vermesting & verzuring	!	!!	!	!!	!!	!!	!!		!	!	!	!	!
6. recreatieve verstoringsvormen		!		!	!	!						!	

7.3.3. Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor soorten

De belangrijkste conclusies zijn:

- Leefgebiedkwaliteit en habitatversnippering vormen de grootste knelpunten voor de Kam-salamander;
- Onvoldoende structuurkwaliteit van de bossen, afwezigheid van insectenrijke ruigtes en hooilanden en het ontbreken van landschappelijke verbindingen tussen de leef- en foera-gebieden zijn knelpunten voor de Europees beschermde vleermuizen

INFORMATIEF DOCUMENT

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel

SOORTEN	Drijvende waterweegbree	Kamsalamander	Mops vleermuis	Brandt's/Gewone baardvleermuis	Gewone/Grijze grootoorvleermuis	Laatvlieger	Ruige/Gewone/Kleine dwergvleermuis	Watervleermuis	Rosse vleermuis
Belang voor G-IHD	actueel afwezig	★	★★★	★	★★	kennislacune, actueel aanwezig	kennislacune, actueel aanwezig	★	kennislacune, actueel aanwezig
Knelpunten	Ernst van het knelpunt								
1. suboptimaal ecologisch beheer	?	!!	?	!	!	!	!	!	!
2. versnippering & barrières	?	!!	?	!	!	!	!	!	!
3. waterhuishouding & verdroging	?						?	?	?
4. kwaliteit oppervlakte- en grondwater	?	!!							
5. vermessing & verzuring	?	!!							
6. recreatieve verstoringsvormen	?		!!						

8. De instandhoudingsdoelstellingen en prioritaire inspanningen

In dit hoofdstuk worden de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor het Habitatrichtlijngebied Bossen en heiden van zandig Vlaanderen : oostelijk deel' beschreven. Daarnaast worden ook de prioritaire inspanningen voor het bereiken van deze doelstellingen opgelijst. De doelstellingen en prioriteiten volgen uit de verschillende analyses gepresenteerd in de voorgaande hoofdstukken. In hoofdstuk 4 werd beschreven voor welke habitats en soorten bijkomende inspanningen noodzakelijk zijn binnen het voorliggende gebied om de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. De actuele toestand van deze habitats en soorten werd beschreven en geanalyseerd in hoofdstuk 0. Voor de meeste habitats en soorten is de actuele toestand niet voldoende. In hoofdstuk 7 werden knelpunten voor de verschillende habitats en soorten besproken. Hierbij werd ook rekening gehouden met de maatschappelijke context (hoofdstuk 6).

In paragraaf 8.2 worden de doelstellingen voor de Europees te beschermen soorten en habitats gepresenteerd. Per soort en habitat wordt een kwantiteitsdoel (populaties of oppervlakten) en kwaliteitsdoel beschreven. De doelstellingen worden gemotiveerd met elementen uit de voorgaande hoofdstukken. In de volgende paragraaf wordt een overzicht gegeven van de inspanningen die noodzakelijk zijn voor het bereiken van de verschillende doelstellingen.

Bij het formuleren van doelstellingen voor een gebied worden heel wat elementen in overweging gebracht. De meeste daarvan werden eerder in het rapport reeds uitvoerig belicht zijnde:

1. De **gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen** die de krijtlijnen uitzetten voor doelen op niveau van afzonderlijke gebieden (habitat- of vogelrichtlijngebieden). Wanneer de G-IHD voorschrijven dat zich voor een bepaald habitat of soort een belangrijke verbeteropgave stelt, dan zal deze in de eerste plaats gezocht worden in gebieden die voor dat habitat of die soort als 'zeer belangrijk' of 'essentieel' vermeld staan in de G-IHD.

In hoofdstuk 4 werd het belang van het voorliggend gebied voor de verschillende habitats en soorten opgegeven;

2. De **actuele staat van instandhouding van een habitat of soort** in het gebied.

Deze werd in beknopte versie weergegeven in hoofdstuk 5 en een uitgebreide analyse vindt u in bijlage II;

3. De **trend en de potenties voor een habitat of soort**.

Hier werd eveneens op ingegaan in hoofdstuk 5;

4. **Socio-economische factoren** worden bij het bepalen van doelen eveneens in overweging genomen.

Een feitelijke analyse daarvan werd weergegeven in hoofdstuk 6. Een belangrijke doorvertaling daarvan werd gegeven in hoofdstuk 7 met de beschrijving van sterkten, zwakten kansen en bedreigingen en het formuleren van de belangrijkste knelpunten.

Er is nog een 5de factor die stuurt op het formuleren van doelen. Het betreft **landschapsecologische overwegingen**. Deze wegen in de eerste plaats op de ruimtelijke allocatie van de doelen. Dit afwegingskader wordt in Bijlage 8 van dit rapport theoretisch toegelicht.

In hoeverre is de ruimtelijke allocatie – of m.a.w. waar welk doel dient te worden gerealiseerd - van belang in dit SIHD rapport?

De feitelijke instandhoudingsdoelstellingen, zijnde de doelstellingen per habitat en soort, worden uitgedrukt in termen van oppervlakte habitat of leefgebied (kwantiteit dus) en de kwaliteit van de habitats en leefgebieden.

Instandhoudingsdoelstellingen kunnen echter niet zonder meer worden geformuleerd door: (a) abstractie te maken van de huidige ruimtelijke spreiding van habitatplekken en leefgebieden van soorten en (b) van de situering van de ruimtelijke kansen voor verbetering of uitbreiding van habitats en leefgebieden. Doelen moeten daarom worden geformuleerd met een doorkijk naar de ruimtelijke vertaalslag. Door doelen op die manier te formuleren, wordt ook met zin voor realiteit gewerkt.

8.1. Doelstellingen voor de speciale beschermingszone BE2300005 Bossen en heiden van Zandig Vlaanderen: oostelijk deel

Legende	
Symbool	Omschrijving
↑	Het doel is een stijging van oppervlakte of populatiegrootte of een verbetering van de kwaliteit
=	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit

Habitats

De voorkomende habitattypes werden opgesplitst in 3 grote landschapstypes: het boslandschap, het heidelandschap en het grasland- en moeraslandschap.

Boslandschap

Het boslandschap wordt in deze SBZ beschouwd als bestaande uit de habitattypes 9120, 9160, 9190 en 91E0. Deze komen voor in samenhangende complexen met diverse overgangen tussen diverse types, waarbij in enkele gebieden de droge types domineren (9120 en 9190) en in andere de natte (91E0).

Voor de habitattypes 9120 en 91E0 wordt de SBZ als zeer belangrijk beschouwd. Er wordt gestreefd naar de realisatie van een robuust netwerk van enkele grote boskernen die op lange termijn garanties bieden voor de instandhouding van leefbare populaties van de typische soorten van deze kernen en hun boshabitats. Hierdoor kunnen knelpunten als sterke versnippering, slecht gebufferde bossen die onderhevig zijn aan eutrofiëring / nutriëntenaanrijking gemilderd worden. De twee andere bostypes 9160 en 9190 die nagenoeg steeds aansluiten op vorige types, liften mee op deze globale aanpak.

Concreet kunnen enkele grote categorieën op vlak van doelstellingen onderscheiden worden voor de bossen:

1. Kwaliteitsverbetering op vlak van structuur

De boshabitats binnen dit SBZ hebben op dit ogenblik in heel veel deelgebieden een onvoldoende gevarieerde structuur.

Door het toepassen van een natuurgericht bosbeheer in bossen zal het aandeel aan dikke bomen, dood hout, gevarieerde randen en open plekken op termijn toenemen. Dit zijn maatregelen die veel van de habitattypische soorten en bijlagesoorten ten goede zullen komen. Een dergelijk natuurgericht beheer wordt voorzien in veel beheerplannen, voor bossen in eigendom van/beheerd door het ANB of de erkende terreinbeherende verenigingen. Bij andere openbare besturen en privé-bossen gelegen in VEN zal door toepassen van de CDB (Criteria Duurzaam Bosbeheer), ook de structuurdiversiteit op termijn nog toenemen.

Op de droge zandgronden is het van belang om gevarieerde randen met overgangen naar heide en heischrale vegetaties te voorzien om kleine populaties van de bijlagesoorten Boomleeuwerik en Nachtzwaluw te voorzien (vnl. in noordelijke delen van het SBZ: deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos) evenals habitattypische soorten als Levendbare hagedis, Hazelworm, etc.... Op de natte zandgronden zijn dergelijke kleinschalige habitats van belang voor diverse habitattypische soorten van natte heide en overgangssituaties (o.a. Groentje, Aarbeivinder, ...). 1 Drongengoed-Maldegemveld en 6 Stropersbos zijn de belangrijkste deelgebieden voor dergelijke overgangssituaties. Op de rijkere natte bodemtypes zijn dergelijke randen en zomen van belang om optimale condities te creëren voor leefbare populaties van habitattypische soorten van natte ruigtes en graslanden (Sprinkhaanzanger, Blauwborst, ...) – evenals meer habitattypische soorten van lichtrijke natte bossen (Goudvink, Nachtegaal, Kleine Ijsvogelvlinder). Het voorzien van dergelijke overgangssituaties is voornamelijk van belang in deelgebieden 3 Het Leen, 8 Vallei Moervaart-Zuidlede, maar ook plaatselijk in 6 Stropersbos en 10 Zeverenbeekvallei.

2. De realisatie van kwalitatief degelijke grote boshabitatkernen voornamelijk voor de types 9120 & 91E0

De realisatie van een aantal grote boskernen, die een leefbare populatie bevatten van de grotere oppervlaktebehoevende faunasoorten, is een belangrijk streefdoel om een goede staat van instandhouding te bereiken binnen dit SBZ voor de boshabitats.

Er wordt één grote boskern in de droge sfeer van circa 510 à 595 ha beoogd in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld (belangrijke kern van 9120, lokaal ook 9160 en 91E0), waardoor lange termijn garanties kunnen gegarandeerd worden voor een stabiele populatie van onder meer de bijlagesoorten Zwarte Specht, Middelste Bonte Specht en Wespandief, maar evenzeer voor tal van andere habitattypische bossoorten (indicatoren van stuctuurrijke bossen Bosuil, Boomklever, Havik, en Rode Lijst-soorten gebonden aan randen en open plekken zoals Zomertortel). Daarnaast vormen 3 Het Leen, 5

Burkel, 6 Stropersbos en 7 Heidebos ook belangrijke gebieden voor de realisatie van kwalitatieve grote boskernen (vnl. 9120 / 9190, maar ook 91E0 in Stropersbos).

Voor de realisatie van één grote boskern in de alluviale sfeer (91E0) is er slechts één mogelijkheid, namelijk in deelgebieden 8&9 Vallei Moervaart-Zuidlede. Een dergelijk kern, met een oppervlakte van 430 à 485 ha is van belang voor een belangrijke populatie van de bijlage soort Wespandief, maar evenzeer voor tal van andere habitattypische soorten en Rode Lijstsoorten van natte bossen, zoals Wielewaal, Matkop, Nachtegaal, Goudvink, Kleine IJsvogelvlinder, etc...

Volgende methoden kunnen de realisatie van deze boskernen bewerkstelligen:

A. **Omvorming** van bestaande 'niet habitatwaardige' bossen voorzien (2a). In de door de Vlaamse overheid beheerde bossen en bossen in beheer van de erkende terreinbeherende verenigingen en in het kader van herstelprojecten worden maatregelen voorzien welke tot bijkomend habitat zullen leiden. De deelgebieden met een aanzienlijke bosoppervlakte in beheer van het ANB/provincie/erkende terreinbeherende verenigingen zijn 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 4 Bellebargiebos (Kwadebossen), 6 Stropersbos, 7 Heidebos en 8&9 vallei van Moervaart-Zuidlede. 20-80% van de niet inheemse bestanden zal hier op termijn tot bijkomend habitat leiden.

Via stimulerende maatregelen, kunnen ook privé-eigenaars ingezet worden om bijkomend habitat te realiseren. Zij kunnen een uitgebreid bosbeheerplan opstellen, waarbij ook de CDB dienen gevolgd te worden. Een voorbeeld hiervan is deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen.

B. **Bosuitbreiding**. Er wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen bosuitbreiding ten behoeve van de realisatie van hoofdzakelijk het type 9120 (drogere bossen, al dan niet aangevuld met plaatselijk andere bostypes 9190) en bosuitbreiding voor de realisatie van het type 91E0 (natte en alluviale bossen, al dan niet aangevuld met plaatselijk andere bostypes).

Voor de realisatie van een grote aaneengesloten oppervlakte bos dat een groot aandeel van het type 9120 en 9190 bezit, komen deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 5 Burkel, 6 Stropersbos en 7 Heidebos het best in aanmerking. Aanvullend zijn kleinere uitbreidingen wenselijk in onder meer deelgebied 3 Het Leen. Dit gaat om bij benadering 195 - 270 ha bosuitbreiding.

Voor de realisatie van een grote aaneengesloten oppervlakte bos in de alluviale sfeer (vnl. type 91E0, plaatselijk 9160), komen de deelgebieden 8&9 Vallei van de Moervaart-Zuidlede het best in aanmerking. Hierbij wordt de realisatie van voldoende grote kernen aan alluviaal bos beoogd. Kleinere oppervlaktes aan bosuitbreiding zijn daarbovenop noodzakelijk in deelgebieden 10 Zeverenbeekvallei, 3 Het Leen, 5 Burkel, 9 Vallei Moervaart-Zuidlede (Puyenbroeck) en 12 Vinderhoutse Bossen (ook zie hieronder bij verbinden en versterken van de kernen). Dit gaat in het totaal om 135 à 180 ha bosuitbreiding, waarbij deelgebied 8 Moervaartvallei voor de realisatie van een grote aaneengesloten kern moet zorgen.

3. Het degelijk bufferen van kleinere boskernen en/of verbinden van kleinere boskernen

Dit is een algemene doelstelling die voor de kleinere boskernen binnen de verschillende deelgebieden voorgesteld wordt. Veel kleine boskernen in de deelgebieden voldoen niet aan het MSA en zijn bovendien vaak in een erg intensief agrarisch gebied gelegen, waardoor ze slecht gebufferd zijn. Hierdoor is het verdwijnen van typische bossoorten in deze kernen een reëel gevaar. Door deze kernen, die vaak kleine en kwetsbare satellietpopulaties van typische soorten bevatten, te bufferen en uit te breiden of ze te verbinden met de grotere bossen, kan de kans op het lokaal uitsterven sterk worden gereduceerd. Dit gaat om verbindingen via kleinschalige bosuitbreiding tot kleinschalige landschappelijke elementen zoals hagen en houtkanten. Kleinschalige bosuitbreidingen worden voorgesteld in de hierboven vernoemde deelgebieden zoals 2 Kraenepoel en Markettebossen, 3 Het Leen, 5 Burkel, 7 Heidebos, 9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse Bossen.

Daarnaast hebben ook bossen met een geïsoleerde ligging, zoals 4 Bellebargiebos (Kwadebossen) en 11 Bos van Ooidonkkasteel, ook nood aan buffering om lange termijn garanties voor het overleven van de habitattypische soorten te kunnen garanderen.

4. Plaatselijk de hydrologie herstellen

Deze doelstelling geldt in hoofdzaak voor herstel en realisatie van (grond)waterafhankelijke bostypes (91E0, plaatselijk 9160), waarbij ook mogelijkheden voor herstel en realisatie gecreëerd worden voor habitattypes uit het grasland- en moeraslandschap (6410, 6430 en 6510). Om een gunstige staat van instandhouding te kunnen bereiken is het van belang dat de natuurlijke hydrologie voor dit type hersteld wordt. De voornaamste deelgebieden waar

plaatselijk hydrologie dient hersteld te worden ten voordele van het type 91E0 zijn deelgebieden 3 Het Leen, 4 Bellebargiebos, 6 Stropersbos en 8&9 vallei Moervaart-Zuidlede. Uiteraard dient dit bekeken te worden vanuit de principes van goed nabuurschap en het omliggende grondgebruik. In 6 Stropersbos is men reeds gestart met deze maatregelen via een Life-dossier. Potentieverkenning voor herstel van hydrologie gebeurde reeds in de Ecohydrologische studie van de Moervaartvallei en wordt o.a. verder uitgewerkt in onderzoek naar de haalbaarheid van een Natuurinrichtingsproject in de Fondatie-Heirnisse. Uit deze studies blijken voldoende potenties te bestaan voor de beoogde habitattypes. In het ecohydrologisch onderzoek voor natuurinrichtingsproject Fondatie-Heirnisse werden de scenario's verfijnd om binnen het afgebakende studiegebied maximale natuurwinst te realiseren en de effecten erbuiten minimaal te behouden (streven naar hydrologische isolatie),

Boslandschap	Oppervlakte doelstellingen		kwaliteitsdoelstellingen	
<i>Habitatype</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>doel</i>	<i>toelichting</i>
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robur-petraeae of Ilici-Fagenion)	↑	Actueel : 740 ha Doel: + 385 – 535 ha door omvorming (210 – 300 ha) en bosuitbreiding (175 – 235 ha). Motivatie: zie hierboven (SBZ is zeer belangrijk voor habitatype). De doelstelling zal hier gerealiseerd kunnen worden in domeinen van het ANB, erkende terreinbeherende organisaties of provincie en in privé-bossen.	↑	Doel: Goede staat van instandhouding, met goede staat met betrekking tot de habitatstructuur en verstoring. Motivatie: zie motivatie oppervlakte doelstellingen. Goede habitatstructuur is tevens noodzakelijk ihkv de verbetering van het leefgebied voor Europees beschermde vleermuizen (zie verder).
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli	↑	Actueel : 10 ha Doel: 20-40 ha door bosuitbreiding, met realisatie van 1 boskern van habitatype met MSA van min. 15 ha in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld. Beperkttere uitbreidingen in deelgebieden 5 Burkel (Kappelleboscomplex) en op iets rijkere gronden in deelgebieden 8 Moervaart-Zuidlede & 10 Zeverenbeek Motivatie: Een vergroting van de oppervlakte is noodzakelijk om de eraan gebonden fauna voldoende ontwikkelingskansen te bieden en om de actueel zeer beperkte en versnipperde oppervlakte te verstevigen.	↑	Doel: Voldoende staat van instandhouding, met voldoende tot goede staat met betrekking tot de habitatstructuur en verstoring. Motivatie: zie motivatie oppervlakte doelstellingen. Deze voldoende tot goede staat met betrekking tot de habitatstructuur is tevens noodzakelijk ihkv de verbetering van het leefgebied voor Europees beschermde vleermuizen (zie verder).
9190 – Zuur eikenberkenbos op zandvlakten	↑	Actueel : 53 ha Doel: + 130 - 165 ha door omvorming (110 – 130 ha) en bosuitbreiding (20 – 35 ha) in deelgebieden 6 Stropersbos (noordelijk deel) en 7 Heidebos Motivatie: zie hierboven, actueel beperkte oppervlakte ver-	↑	Doel: Goede staat van instandhouding, met goede staat met betrekking tot de habitatstructuur. Motivatie: zie motivatie oppervlakte doelstellingen. Een goede staat met betrekking tot de habitatstructuur is tevens noodzakelijk in functie van faunakarakteristieken (Grijze grootoerleer-

Boslandschap	Oppervlakte-doelstellingen		kwaliteitsdoelstellingen	
<i>Habitatype</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>doel</i>	<i>toelichting</i>
		snipperd aanwezig		muis).
91E0 - Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) alle subtypes	↑	Actueel : (alle subtypes) : 341 ha Doel: (alle subtypes) + 290 – 405 ha. Motivatie: Het SBZ is zeer belangrijk voor dit habitatype in G-IHD. Omvormingen en uitbreidingen van het subtype 91E0_oli_meso worden op grote schaal minder realistisch ingeschat. Er wordt eerder gemikt op herstel van de subtypes 91E0_veb en 91E0_eutro (iets voedselrijkere subtypes).	↑	Doel: zie specifieke subtypes. Motivatie: -
91E0_veb: subtype Vogelkers-essenbos	↑	Actueel : 73 ha Doel: + 120 - 180 ha door omvorming (85-120 ha) en uitbreiding (35 - 60 ha). Realiseren van 1 boskern in natte sfeer met goede staat van instandhouding voor faunakaracteristieken. Motivatie: Zie hierboven (SBZ is zeer belangrijk voor dit habitatype in G-IHD).	↑	Doel: Goede staat van instandhouding in deelgebied 8&9 vallei Moervaart-Zuidlede. Voldoende staat in deelgebieden 5 Burkel (Kappelleboscomplex) en 10 Zeverenbeekvallei. Motivatie: SBZ is zeer belangrijk voor dit habitatype in G-IHD. Vele bossen van dit type zijn momenteel slechts in kleine oppervlaktes en versnipperd aanwezig; ook naar structuurdiversiteit en waterhuishouding (doorwerking naar kensoorten) en faunakaracteristieken is een kwaliteitsverbetering noodzakelijk
91E0_vo_vm : subtype oligotroof en mesotroof elzenbroek	=	Actueel : 84 ha Doel: Behoud huidige oppervlakte. Motivatie: zie eerder, mogelijke uitbreidingen van dit subtype zijn in SBZ plaatselijk mogelijk. Verder onderzoek ten aanzien van abiotiek is noodzakelijk.	↑	Doel: Voldoende staat van instandhouding. Motivatie: zie eerder
91E0_vn: subtype eutroof elzenbroek	↑	Actueel : 184 ha Doel: + 170 – 225 ha door omvorming (70-105 ha) en uitbreiding (100-120 ha). Realiseren van 1 boskern in natte sfeer met goede staat van instandhouding voor faunakaracteristieken. Motivatie: Zie hierboven (SBZ is zeer belangrijk voor dit habi-	↑	Doel: Goede staat van instandhouding in deelgebied 8&9 vallei Moervaart-Zuidlede. Voldoende staat in deelgebieden 5 Burkel (Kappelleboscomplex), 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen. Motivatie: zie eerder

Boslandschap	Oppervlakte-doelstellingen	kwaliteitsdoelstellingen
<i>Habitatype</i>	<i>doel Toelichting</i>	<i>doel toelichting</i>
6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland - subtype boszoom	tatype in G-IHD). Actueel : onbekend Doel: 1/3 van bosranden ontwikkelen als goed ontwikkelde boszomen, voornamelijk van de vochtige bossen (habitats 9160 en 91E0). Motivatie: SBZ is belangrijk in het kader van de G-IHD. Ontwikkeling van het habitatype is nodig omwille van rode lijstsoorten (vnl. vlinders zoals Kleine ijsvogelvlinder) en habitatypische vleermuissoorten.	Doel: Voldoende tot goede staat van instandhouding, met mantelzoomvegetaties van meer dan 5 meter breedte. Motivatie: zie motivatie oppervlakte-doelstellingen. Het behalen van de doelen verhoogt tevens structuurkwaliteit in vochtige boshabitats en er ontstaat bijkomende buffering van de boshabitats tegen externe invloeden.

Het heidelandschap

Het heidelandschap bevat in deze SBZ de habitatypes 2330, 3130, 4010, 4030 en 6230. Deze habitatypes zijn in deze SBZ onlosmakelijk met elkaar verbonden en komen in mozaïeken voor. Bemerkt dat in het deelgebied Drongengoed-Maldegemveld eveneens glanshaverhooiland voorkomt (habitatype 6510), in overgang naar vochtig heischraal grasland (type 6230_hmo). Ook de berm van de startbaan (in oorsprong heischrale vegetaties, maar jarenlang overbemest) kunnen voor ongeveer 50 % als glanshavergrasland beschouwd worden. Deze mozaïek zal (met mogelijke verschuiving naar heischraal grasland) ook in de toekomst behouden blijven (voor de doelen van het habitatype 6510 verwijzen we naar het grasland- en moeraslandschap).

Volgens de G-IHD is deze SBZ zeer belangrijk voor habitatype 6230 heischraal grasland, terwijl voor de natte en droge heide (4010, 4030) de SBZ als belangrijk werd aangeduid. Binnen het huidige versnipperde heidelandschap wordt voor de habitatypes 2330, 4010, 4030 en 6230 naar een voldoende staat van instandhouding gestreefd. Kwaliteit in deze complexen betekent voldoende grote oppervlakten zodat ook het voorkomen van eraan gebonden fauna zoals de bijlagesoorten Nachtzalw en Boomleeuwerik, maar ook diverse Rode Lijst-soorten zoals Aarbeivlinder, Kleine ijsvogelvlinder, Groentje, Veldkrekkel, Levendbarende hagedis wordt verzekerd. Momenteel zijn duurzame populaties van deze soorten niet gegarandeerd.

Gesommeerd over de verschillende heidehabitats (2330, 4010, 4030, 6230) is het doel een extra oppervlakte van 75-135 ha. De doelstellingen voor herstel van heidevegetaties situeren zich vooral in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos. Binnen deze deelgebieden worden kernen nagestreefd van 5 à 15 ha grootte, binnen de gestelde ecologische potenties (vb. geen potenties voor natte heide in Heidebos). Deze kernen worden omgeven door kleinere satellietpopulaties (die minstens tijdelijk populaties kunnen herbergen van de habitatypische soorten) en met elkaar verweven. Doordat uitwisseling tussen kern- en satellietpopulaties mogelijk is, wordt de kans op lokaal uitsterven tot een minimum beperkt.

Binnen de deelgebieden dient in eerste instantie zorg besteed te worden aan de kwaliteitsverbetering van de aanwezige heidehabitats. Verder is uitbreiding noodzakelijk om een landschappelijke en ecologische verbinding van deze heidekernen te realiseren, zodat migratie van soorten tussen de verschil-

lende kernen mogelijk wordt. Dit heidelandschap is een dynamisch landschap en is in dit SBZ aanwezig in een complex met het boslandschap (vooral habitatype 9120 en 9190). Structuurrijkdom vormt het streefdoel, met oude heidestruiken afgewisseld met jonge heide en open plekjes, naast boom- en struikopslag (tot maximum 30%). Overgangen naar het bos zijn geen scherpe randen (ontwikkelen van bosranden, bosschages,...). Het ecologisch functioneren van heidehabitats in overgang naar boslandschap biedt een betere buffering tegen externe invloeden en biedt een grotere structuurrijkdom voor de aanwezige fauna zoals Boomleeuwerik en Nachtzwaluw.

Daarnaast maken ook oligotrofe plassen deel van het heidelandschap (habitatype 3130, essentieel). Het type komt voor in deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen.

Het heidelandschap zal grotendeels gerealiseerd worden door omzetting van naaldhoutaanplanten (in eigendom van het ANB of natuurvereniging) in het kader van heideherstelprojecten in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos, zoals in uitgevoerde en lopende projecten al mogelijk bleek, en aangepast opvolgingsbeheer.

Heidelandschap	Oppervlakte doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
<i>Habitatype</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>
2330 Open grasland met Corynephorus- en Agrostis-soorten op landduinen	↑	Actueel : relicten Doel: + 1-2 ha in deelgebied 7 Heidebos Motivatie: Belangrijk aangemeld habitatype. Maakt deel uit van heidevegetaties op droge zandgronden. Kleine oppervlakte wordt voorzien in overgang naar andere droge heidevegetaties i.h.k.v. herstelproject. Geschikt habitatype voor o.a. Nachtzwaluw (broedplaats).	↑	Doel: Voldoende tot goede staat van instandhouding, waarbij vergrassing tot maximum 30% beperkt wordt. Een afwisseling van open zand, buntgras- en korstmosvegetaties en mostapijtes. Motivatie: zie motivatie oppervlakte doelstellingen. Momenteel is het habitatype enkel als relict aanwezig in de SBZ.
3130 Oligo- tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het Littorelletalia uniflora en/of Isoëtes-Nanojuncetea	↑	Actueel : 21 ha Doel: verder herstellen / uitbreiden van de typerende oeverzones in de Kraenepoel (deelgebied 2). Mogelijkheid voor uitbreiding van 3,5 ha (Blauwe put in deelgebied 2) dient onderzocht te worden. Motivatie: SBZ is essentieel voor dit habitatype, maar verkeert in gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding. Potenties voor 3130 zijn aanwezig in de Blauwe put (privé-eigendom): risicospreiding door 2 ^e vijver te realiseren met habitatype	↑	Doel: Goede staat van instandhouding. Indien Drijvende waterweegbree terug verschijnt dient specifieke aandacht besteed te worden aan de soort (instandhouding dynamisch milieu). Motivatie: zie motivatie oppervlakte doelstellingen. Indien geen inspanningen geleverd worden naar kwaliteitseisen, zal de vijver terug degraderen door eutrofiëring.
4010 Noord-Atlantische vochtige heide met Erica	↑	Actueel : 11 ha	↑	Doel: Voldoende tot goede staat van instandhouding. De ver-

Heidelandschap	Oppervlakte-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
<i>Habitatype</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>
tetralix		Doel: + 20 - 25 ha, voornamelijk in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, plaatselijk in deelgebied 6 Stropersbos. Versterking van bestaande kernen van natte heide en/of kernen van andere habitats in de heidesfeer. Motivatie: SBZ is belangrijk in het kader van de G-IHD. Een vergroting van de oppervlakte (in complex met andere heide- en boshabitats) is noodzakelijk om de eraan gebonden fauna voldoende en duurzame ontwikkelingskansen te bieden.		grassing met Pijpenstrootje bedraagt maximum 50%. Motivatie: zie motivatie oppervlakte-doelstellingen. Habitatype is momenteel in gedeeltelijk aangetaste staat.
4030 Droge Europese heide	↑	Actueel : 40 ha Doel: + 20 - 35 ha, voornamelijk in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos. Versterking van bestaande kernen van droge heide en/of kernen van andere habitats in de heidesfeer. Motivatie: zie motivatie oppervlakte-doelstellingen 4010.	↑	Doel: Voldoende tot goede staat van instandhouding. De vergrassing / verruiging (Pijpenstrootje, Struisgras, Adelaarsvaren) bedraagt maximum 50%. De verbossing maximum 30%. Motivatie: zie motivatie oppervlakte-doelstellingen. Habitatype is momenteel in gedeeltelijk aangetaste staat.
6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)	↑	Actueel : 8 ha Doel: + 35 - 70 ha voor alle voorkomende types, voornamelijk in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos. Versterking van bestaande kernen van heischrale graslanden en/of kernen van andere habitats in de heidesfeer. + 15 - 35 ha vochtige heischrale graslanden (6230_hmo) door versterking van bestaande kernen in overgang naar natte heide. + 20 - 35 ha droge heischrale graslanden / grasland van struisgrasverbond (6230_hn/ha) in overgang naar droge heide. Motivatie: SBZ is zeer belangrijk voor dit habitatype. Een vergroting van de oppervlakte (in complex met andere heide- en boshabitats) is noodzakelijk om de eraan gebonden fauna voldoende en duurzame ontwikkelingskansen te bieden en om de robuustheid van het structureel heidelandschap te vervullen.	↑	Doel: Voldoende tot goede staat van instandhouding. De verruiging / verbossing / verstruweling bedraagt maximum 10%. Motivatie: zie motivatie oppervlakte-doelstellingen. Habitatype is momenteel in gedeeltelijk aangetaste staat.

Nat grasland- en moeraslandschap

Het nat grasland-en moeraslandschap wordt beschouwd als een samenhangend complex van structuurrijke hooilanden (6510), schralere graslandtypes (6410) en natte ruigtes (6430). Tevens worden eutrofe plassen (3150) toegevoegd. Deze SBZ is zeer belangrijk voor het habitatype 6410 (blauwgrasland-veldrusassociatie), de overige types worden, met uitzondering van het type 3150, als belangrijk aangeduid in de G-IHD.

Momenteel komen deze habitatypes sterk versnipperd voor. De aanwezigheid van minstens één groot complex is noodzakelijk voor de instandhouding van habitattypische soorten gebonden aan deze bloemenrijke graslanden, waarbij voor zowel insectenfauna als vogelsoorten een belangrijk leefgebied gecreëerd wordt.

Binnen de deelgebieden dient in eerste instantie zorg besteed te worden aan de kwaliteitsverbetering van de aanwezige grasland- en moerashabitats. Als doel voor uitbreiding van de habitatypes 6410, 6430 en 6510 tot een structuurrijk grasland- en moeraslandschap wordt een totale extra oppervlakte van 160- 225 ha vooropgesteld. De doelstellingen voor herstel van de habitatypes 6410, 6430 en 6510 situeren zich gedeeltelijk in deelgebieden 1 Drongen-goed-Maldegemveld, 6 Stropersbos, 8&9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeek en 12 Vinderhoutse bossen.

De kern van de realisaties voor de uitbreidingen worden echter voorzien in het deelgebied 8 Vallei Moervaart-Zuidlede met een oppervlakte van bijkomend 75 – 120 ha. Door de kwalitatieve invulling van het valleigebied kan bijkomend de realisatie van leefgebied voor een satellietpopulatie (5 à 8 koppels) van de bijlagesoort Kwartelkoning⁴⁴ beoogd worden, waarbij de kernpopulatie voorkomt in de SBZ Schelde- en Durmeëstuarium (G-IHD). Ook andere bijlage en habitattypische faunasoorten zoals Blauwborst, Rietzanger en Sprinkhaanzanger en de Europees beschermde vleermuizen kunnen hier hun leefgebied versterken. Overgangen naar natte bostypes 91E0 worden voorzien. Om een goede staat van instandhouding en de realisatie van de doelstellingen mogelijk te maken, zal een meer natuurlijke hydrologie (natuurlijker beheer van het (grond)waterpeil) in een aantal deelgebieden hersteld dienen te worden. Potentieverkenning hiervoor gebeurde reeds in de Ecohydrologische studie van de Moervaartvallei en zal o.a. verder uitgewerkt worden in onderzoek naar de haalbaarheid van een Natuurinrichtingsproject in de Fondatie-Heirnisse (zie ook boslandschap: Plaatselijk de hydrologie herstellen).

⁴⁴ In de G-IHD wordt een totale doelstelling voor Kwartelkoning opgesteld van 100 paren verdeeld over 4 kernpopulaties, gelegen in de valleien van de Schelde, IJzer, Demer en Maas. In de toelichting bij de kwantificatie van de vooropgestelde doelen, is naast de mogelijkheden binnen de vier vermelde gebieden, sprake van een tekort van 18 tot 23 broedparen om het doel van 100 paren te realiseren. Dit tekort wordt dan best over kleinere satellietpopulaties in Vlaanderen verdeeld. Het aantal mogelijke locaties voor kleine satellietpopulaties is erg beperkt: enkel voldoende open valleigebieden, waar de realisatie 50 tot 100 ha aan geschikt habitat tot de mogelijkheden behoort, komen hiervoor in aanmerking. De Moervaartvallei is één van de schaarse locaties waar dit nog mogelijk is en waarin al heel wat habitatrelicten voorkomen. Daarom worden in de Moervaartvallei gezamenlijke doelen voor Kwartelkoning en de natte graslanden en ruigtes voorzien.

Door realisatie van geschikt habitat voor een satellietpopulatie van Kwartelkoning, wordt een robuuste kern van de verschillende graslandtypes, ruigtes en moeras gerealiseerd, waar kernpopulaties kunnen voorkomen van andere habitattypische soorten, die geringere oppervlaktebehoeftes hebben. Op die manier wordt ruimtebesparend gewerkt en kan zowel een voldoende grote kern van moeras- en graslandhabitats gerealiseerd worden, zodat het behalen van een gunstige staat van instandhouding voor deze habitats binnen het SBZ mogelijk is, maar wordt eveneens voor een deel invulling gegeven aan de G-IHD doelstellingen voor de Kwartelkoning.

Daarnaast zijn in de SBZ potenties voor ontwikkeling van het habitatype 3150 (eutrofe plassen). In deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 8 Vallei Moervaart-Zuidlede komen nog enkele plassen / putten voor met potentie tot ontwikkeling van habitatype 3150. In het deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld is de bescherming van het leefgebied voor Kamsalamander essentieel.

De doelstelling kunnen deels op terreinen van erkende terreinbeherende natuurverenigingen en ANB-domein bereikt worden (o.a. Fondatie-Heirnisse), maar uitbreiding in privé-terreinen is noodzakelijk in deelgebied 8 vallei Moervaart-Zuidlede.

nat grasland- & moeras-landschap	Oppervlakte-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	↑	Actueel : onbekend/relict Doel: geen oppervlakte-doelstelling. Het terug voorkomen van het habitatype wordt nagestreefd. Motivatie: Habitatype is aangemeld, maar is enkel als relict aanwezig in SBZ. Potenties zijn aanwezig in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos, 8 Vallei Moervaart-Zuidlede. In een aantal plassen zijn een aantal typisch begeleidende soorten van het habitatype aanwezig. In het bijzonder dient aandacht besteed te worden aan de poelen in deelgebied 1 Drongengoed (leefgebied voor Kamsalamander).	↑	Doel: Behoud begeleidende soorten / streven naar sleutelsoorten van habitatype, zodat habitatype terug voorkomt in SBZ. Motivatie: zie motivatie oppervlakte-doelstellingen. Het betreft een aangemeld habitatype.
6410 Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)_veldrusttype	↑	Actueel : 0,6 ha Doel: + 10 - 15 ha ⁴⁵ Motivatie: SBZ is zeer belangrijk voor dit bedreigde en zeer zeldzaam habitatype (hier veldrusttype 6410_ve). Uitgesproken potentie is aanwezig in deelgebieden 8 Moervaartvallei (eveneens ten noorden van / buiten de SBZ) en lokaal in deelgebied 10 Zeverenbeekvallei	↑	Doel: Goede tot voldoende staat van instandhouding van subtype veldrusassociatie, waarbij de storingsindicatoren minstens in voldoende staat verkeren. Motivatie: zie motivatie oppervlakte-doelstellingen.
6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en	↑	Actueel : 16 ha Doel: + 70 - 90 ha, voornamelijk in deelgebieden 6 Stropersbos, 8 vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeek en 12 Vin-	↑	Doel: Een goede staat van instandhouding gekoppeld aan faunaelementen (min. 30 ha per deelgebied) wordt nagestreefd in deelgebieden 8 Vallei Moervaart-Zuidlede. Voor de andere deel-

⁴⁵ Er wordt een complex van 30 - 45 ha soortenrijke graslanden tot doel gesteld, waarvan 10-15 ha tot het habitatype 6410 behoort. De resterende oppervlakte bestaat uit vegetatiekundig sterk aanleunende, maar regionaal belangrijke biotopen (RBB's), zoals dotterbloemhooilanden en grote zeggenvegetaties. Deze oppervlakte-doelstellingen zijn deels ook in functie van de satellietpopulatie van Kwartelkoning.

nat grasland- & moeras- landschap	Oppervlakte doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>
<i>habitattype</i> alpiene zones subtype natte ruigte		derhoutsebossen. Herstel van samenhangende hooiland- en moerascomplexen met hoge faunawaarde. Motivatie: SBZ is belangrijk in het kader van de G-IHD. Een vergroting van de oppervlakte (in complex met andere hooiland- en moerashabitats) is noodzakelijk om de eraan gebonden fauna voldoende en duurzame ontwikkelingskansen te bieden en om de robuustheid te vervolledigen.		gebieden wordt een voldoende staat vooropgesteld. Motivatie: zie motivatie oppervlakte doelstellingen
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>), subtype Glanshavergraslanden (<i>Arrhenaterion</i>)	↑	Actueel : 35 ha Doel: + 60 - 90 ha, voornamelijk in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 8 vallei Moervaart-Zuidlede en 10 Zeverenbeekvallei. Versterking van hooiland- & moeraslandschap. Motivatie: SBZ is belangrijk in het kader van de G-IHD. Een vergroting van de oppervlakte (in complex met andere hooiland- en moerashabitats) is noodzakelijk om de eraan gebonden fauna voldoende en duurzame ontwikkelingskansen te bieden en om de robuustheid te vervolledigen.	↑	Doel: Een goede staat van instandhouding gekoppeld aan faunaelementen (min. 30 ha per deelgebied) wordt nagestreefd in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld en 8 Vallei Moervaart-Zuidlede. Voor deelgebied 10 Zeverenbeekvallei wordt een voldoende staat vooropgesteld. Motivatie: zie motivatie oppervlakte doelstellingen.

INFORMATIEEL DOCUMENT

Soorten

In de onderstaande tabel worden de doelen bepaald voor de Europees te beschermen soorten in de SBZ.

soort	Populatiedoelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	toelichting
Drijvende waterweegbree		Doel: geen doelstellingen Motivatie: de soort is sinds 1985 niet meer in de SBZ waargenomen.		Doel: Indien de soort spontaan terugkeert, zijn de kwaliteitsdoelstellingen dezelfde als voor habitatype 3130 (zie eerder)
Kamsalamander	↑	Doel: Uitbouw duurzame populatie in goede staat van instandhouding ter hoogte van deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld (>50 adulte dieren, voortplanting van >50 larven of eieren). De doelstelling dient deels buiten de SBZ gerealiseerd te worden. Motivatie: De enige populatie in de SBZ is momenteel sterk achteruitgegaan en kan niet als een leefbare populatie worden beschouwd. De soort komt momenteel maar in 1 poelencplex voor waardoor de kans op uitsterven reëel is.	↑	Doel: Goede staat van instandhouding met betrekking tot water- en landhabitat: uitbouw van minimum 2 complexen van meer dan 5 permanente kleine poelen (habitatype 3150), ingebed in een kleinschalig landschap met o.a. bos, ruigte en houtwallen binnen 300 m rond geschikte waterbiotopen. Motivatie: zie populatiedoelstellingen
Rosse vleermuis – <i>Nyctalis noctula</i> , Ruige dwergvleermuis – <i>Pipistrellus nathusii</i> , Watervleermuis – <i>Myotis daubentonii</i> , Franjestaart – <i>Myotis nattereri</i>	↑	Doel: Aanwezigheid van zomerkolonies van de soorten, met jaarlijks zwangere wijfjes en/of juvenielen in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 4 Bellebargie (Kwadebossen), 6 Stropersbos, 7 Heidebos, 8&9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei, 11 Bos van Ooidonkkasteel en 12 Vinderhoutse bossen. Motivatie: Dalingen in zomerwaarnemingen wijzen er op dat actuele staat van instandhouding minstens voor een aantal soorten aangetast is. Aanwezigheid van duurzame populaties van de soorten wordt beoogd (i.e. gunstige staat van instandhouding).	↑	Doel zomer: Verhoging van habitatkwaliteit in de bossen. Creatie geleidelijke bosranden, in het bijzonder nabij open waterpartijen. Behoud en verbetering kwaliteit waterpartijen. De doelen worden gerealiseerd in het kader van doelen habitats 3130, 3150, 9120, 9160, 9190 en 91E0. Bijkomend aandacht voor behoud van bestaande verbindingen, en waar nodig uitbreiding van en verbinding tussen bossen en foerageergebieden, bv. verbinding tussen 1 Drongengoed-Maldegemveld / 3 Het Leen en Schipdonkkanaal. Motivatie: Creatie van ruimte / geschikte locaties voor roest- en kraamkolonies (in zomerverblijf, mogelijk ook als winterverblijf). Zowel zomerverblijven als foerageergebieden dienen een voldoende hoge kwaliteit te bezitten. Doel winter: Behoud, inrichten en verbeteren van winterverblijven (ijskelders, tunnels, bunkers, oud munitiedepot,...) in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 6 Stropersbos, 8 en 9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 11 Bos van Ooidonk-

soort	Populatie doelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	toelichting
Gewone grootoorvleermuis – <i>Plecotus auritus</i> , Grijze grootoorvleermuis – <i>Plecotus austriacus</i> , Brandt's vleermuis/Gewone Baardvleermuis – <i>Myotis brandtii</i> / <i>Myotis mystacinus</i>	↑	Doel: Aanwezigheid van zomerkolonies van de soorten met jaarlijks zwangere wijfjes en/of juvenielen in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 4 Bellebargie (Kwadebossen), 5 Burkel (Kappelleboscomplex), 6 Stropersbos, 7 Heidebos, 8&9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei, 11 Bos van Ooidonkkasteel en 12 Vinderhoutse bossen. Motivatie: De SBZ is zeer belangrijk voor Gewone / Grijze grootoorvleermuis. Dalingen in zomerwaarnemingen van alle soorten in deze groep wijzen er op dat de actuele staat van instandhouding minstens voor een aantal soorten aangetast is. Aanwezigheid van duurzame populaties van de soorten wordt beoogd (i.e. een gunstige staat van instandhouding).	↑	kasteel en 12 Vinderhoutse bossen. Motivatie: Behoud winterverblijven. Doel zomer: zie kwaliteitseisen Rosse vleermuis, Behoud kolonieplaats in de kerk van Overslag (Wachtebeke) buiten SBZ. Motivatie: Creatie van ruimte / geschikte locaties voor roest- en kraamkolonies (in zomerverblijf, mogelijk ook als winterverblijf). Zowel zomerverblijven als foerageergebieden dienen een voldoende hoge kwaliteit te bezitten Doel winter: Behoud, inrichten en verbeteren van winterverblijven (ijskelders, tunnels, bunkers, oud munitiedepot,...) in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 6 Stropersbos, 8 en 9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 11 Bos van Ooidonkkasteel en 12 Vinderhoutse bossen. Motivatie: Behoud winterverblijven.
Mopsvleermuis – <i>Barbastella barbastellus</i>		Doel: Voor de Mopsvleermuis wordt geen populatie doelstelling vooropgesteld Motivatie: slechts éénmalige waarneming. De SBZ ligt tevens aan de rand van haar verspreidingsgebied.		Doel zomer en winter: idem als eerdere vleermuissoorten. Specifiek voor de Mopsvleermuis is de aanwezigheid van voldoende dood staand hout en holle bomen noodzakelijk. De soort overwintert in eerste instantie in spleten en scheuren van holle loofbomen, in tweede instantie (zeer koude winters) overwintert de soort ook in forten, bunkers en ijskelders. Motivatie: Indien de Mopsvleermuis in de SBZ verschijnt, is een goede kwaliteit van verblijven noodzakelijk
Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i> , Gewone/Kleine dwergvleermuis – <i>Pipistrellus species</i>	=/↑	Doel: Behoud en uitbreiding van de bestaande populatie Motivatie: Vrij algemeen voorkomende soorten, welke niet specifiek gebonden zijn aan de SBZ en/of voorkomende habitats	=/↑	Doel: Behoud van de bestaande kwaliteit, behoud en uitbreiding van connectiviteit tussen de gebieden. Motivatie: Vooral de connectiviteit in het landschap via kleine landschapselementen is belangrijk om de soortgroep te bestendigen.

INFORMATIEF DOCUMENT

8.2. Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen in sommige gevallen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de maatschappelijke context en de technische kennis. Er wordt ook onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen.

Voor een overzicht van welke prioritaire acties in welke deelgebieden noodzakelijk zijn wordt verwezen naar Kaart 8.2 Prioriteitenkaart in de kaartenbijlage.

1. (A) Kwaliteitsverbetering van aanwezige bos- en andere habitattypes

De aangemelde habitattypes in de SBZ bezitten allen een actueel gedegradeerde staat van instandhouding. Enkele aangemelde habitattypes (2330 en 3150) komen zelfs niet meer voor (enkel nog als relictvegetaties terug te vinden). Er dient dan ook een kwaliteitsverbetering van de voorkomende habitattypes gerealiseerd te worden door verbeteringen van de habitatstructuur en het verlagen van verstoringsindicatoren. Een ecologisch beheer, afgestemd op de habitats, is hierbij essentieel.

Voor de boshabitats wordt een betere structuurkwaliteit nagestreefd met voldoende dikke (dode) bomen, een goed ontwikkelde struik- en kruidlaag, bosranden en open plekken. Door het toepassen van natuurgericht bosbeheer in natuurreservaten, bosreservaten en domeinbossen wordt hieraan tegemoet gekomen. Het zijn maatregelen die reeds in veel beheerplannen voorzien zijn voor domeinen in eigendom van het ANB of de erkende terreinbeherende verenigingen. Bij andere openbare besturen en privébossen in het VEN (of op vrijwillige basis) kan door het toepassen van de Criteria Duurzaam Bosbeheer (CDB) de kwaliteit eveneens verbeterd worden.

Bij de heide-, grasland- en moerasvegetaties gaat het vaak om een combinatie van inleidende inrichtingsmaatregelen en optimale beheervormen, afgestemd op het beoogde habitatype (zie ook verdere prioritaire inspanningen).

Het niet behalen van een minimale aaneengesloten oppervlakte van het habitatype (minimum structuur areaal) is voor vele habitattypes echter een blijvend knelpunt (zie ook verdere prioritaire inspanningen).

2. (B) Omvorming van naaldbout naar zuurminnende eikenbossen en heidehabitats

De naaldbossen, voornamelijk in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 6 Stropersbos en 7 Heidebos, zullen door een gericht beheer worden omgevormd naar de nagestreefde zuurminnende eikenbossen (habitattypes 9120 en 9190).

Voor de bossen, beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos en natuurbeherende verenigingen, wordt er van uitgegaan dat op termijn minimaal 80% (maar waarbij gestreefd wordt naar 100%) van de bosoppervlakte zal evolueren naar het gewenste habitatype door de toepassing van de bestaande beheervisie van het Agentschap en uitvoering van beheerplannen. In de private bossen, gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk kan door omvorming bijkomend habitat gerealiseerd worden via de toepassing van de Criteria Duurzaam Bosbeheer.

Verwacht wordt dat hierdoor circa 320 – 430 ha (of zo'n 60 à 65%) van de voorziene oppervlakte-doelstellingen voor de habitattypes 9120 en 9190 kunnen gerealiseerd worden.

Plaatselijk zullen naaldbossen omgevormd worden naar heidehabitats (4010, 4030 en 6230), zodat kernen gecreëerd worden van zo'n 5 à 15 ha. Deze heidekernen worden via een intern netwerk met kleinere stapstenen en corridors verbonden, zodat steeds uitwisseling tussen kern- en satellietpopulaties mogelijk is.

Omvormingen voor herstel van heidehabitats situeren zich voornamelijk in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos. Deze omvormingen worden voorzien op

gronden in eigendom van het ANB of natuurverenigingen en momenteel zijn verschillende herstelprojecten voor heidehabitats in uitvoering ⁴⁷.

3. (C) Omvorming van populierenbos naar alluviale bossen

De populierenbossen, voornamelijk in deelgebieden 8&9 vallei van de Moervaart-Zuidlede, dienen door een gericht beheer worden omgevormd naar de nagestreefde alluviale bossen (habitattypes 91E0).

Voor de bossen kan door omvorming eveneens bijkomend habitat gerealiseerd worden via bestaande beheervisie, uitvoering van beheerplannen en de toepassing van de Criteria Duurzaam Bosbeheer (zie eerder).

Verwacht wordt dat hierdoor circa 155 – 225 ha (of zo'n 55 %) van de voorziene oppervlakte-doelstellingen voor het habitatype 91E0 kan gerealiseerd worden. Bemerkt dat een deel van deze eveneens gerealiseerd worden door omvorming van naaldhout in deelgebied 6 Stropersbos (waar een menging ontstaat van habitatype 9120 en 91E0, afhankelijk van de abiotische Ausgangssituatie).

4. (D) Bosuitbreidingen

Voor de realisatie van een goede staat van instandhouding, zowel op gewestelijk niveau als voor de SBZ zijn nog bijkomende bosuitbreidingen ('nieuw' bos) noodzakelijk van circa 350 – 490 ha (toetaal van alle boshabitats). Het combineren van de eerder genoemde inspanningen (kwaliteitsverbetering van de aanwezige habitats en de omvormingsmaatregelen) met bosuitbreiding moet uiteindelijk resulteren in volgende globale doelstellingen:

- Realisatie van grote boskern in de droge sfeer: een totale bosoppervlakte in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld wordt nagestreefd van circa 510 à 595 ha (circa 25% van de voorziene bosuitbreidingen situeert zich in dit deelgebied);
- Realisatie van grote boskern in de natte sfeer: een totale bosoppervlakte in deelgebieden 8&9 Vallei van de Moervaart-Zuidlede wordt nagestreefd van circa 430 à 485 ha (circa 20% van de voorziene bosuitbreidingen situeren zich in deze deelgebieden);
- Bosuitbreiding in functie van realisatie van minder uitgestrekte boskernen (minimum 150 ha) in deelgebied 3 Het Leen, 5 Burkell, 6 Stropersbos en 7 Heidebos (circa 40% van de voorziene bosuitbreidingen situeren zich in deze deelgebieden);
- Bosuitbreiding in functie van de creatie van een 'bos'netwerk in de andere deelgebieden, waarbij gestreefd wordt naar het bufferen van kleinere boskernen en/of het onderling verbinden van bos tot één netwerk (binnen deelgebieden). Dit is voornamelijk belangrijk in deelgebieden 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen;

5. (E) Realisatie van aaneengesloten moeras- en natte graslandencomplex

De realisatie in deelgebied 8 Vallei Moervaart-Zuidlede van bijkomend 75 - 120 ha aaneengesloten moeras- en natte graslandenlandschap voor de types 6510 en 6430, met plaatselijk 6410 en regionaal belangrijke biotopen (zie voetnoot 9), waar een satellietpopulatie van Kwartelkoning kan gerealiseerd worden. Dit complex bezit diverse overgangen naar het bostype 91E0.

Bijkomende realisaties (85 - 105 ha) situeren zich voornamelijk in deelgebieden 1 Drongengoed—Maldegemveld, 10 Zeverenbeek en 12 Vinderhoutse bossen, waarbij telkens kleinere kernen van moeras- en natte graslanden van circa 10 – 25 ha nagestreefd worden.

6. (F) Plaatselijk herstel van de hydrologie

Herstel van een meer natuurlijke hydrologie, zodat herstel en uitbreiding van (grond)waterafhankelijke habitattypes (3150, 4010, 6230, 6410, 6430, 6510, 9160 en 91E0) duurzaam kan gerealiseerd worden. Hierbij dient rekening gehouden te worden dat een zodanige oppervlakte van deze habitattypes dient gecreëerd te worden, zodat een duurzame ontwikkeling, herstel en behoud mogelijk is.

Verder onderzoek is noodzakelijk naar de technische mogelijkheden en concrete afstemming van het peilbeheer, rekening houdend met andere aanwezige functies (waaronder landbouw, grondwaterwinning en drinkwatervoorziening) in en buiten de SBZ. Te onderzoeken maatregelen, welke

⁴⁷ DANA-project (o.a. in militair domein Ussel, deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld), Life-project Atlantische heide (o.a. in erkend natuurreserveat Maldegemveld, deelgebied 1 en erkend natuurreserveat Heidebos in deelgebied 7 Heidebos) en Life-project Stropers (uitvoering van natuurinrichtingsproject in deelgebied 6 Stropersbos)

kaderen in een algemener integraal waterbeheer zijn onder meer aanpassing drainage, verhoging van zomer- en winterpeilbeheer, hydrologische isolatie, inschakeling overstromingsgebieden en verhoging van bergingscapaciteit, vertraagde oppervlaktewaterafvoer,... Dit dient op maat van de lokale ecologische noden en maatschappelijke randvoorwaarden te worden ingevuld.

Dit geldt voornamelijk in de deelgebieden 3 Het Leen, 4 Bellebargiebos, 6 Stropersbos, 8&9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeek en 12 Vinderhoutse bossen. In diverse gebieden worden reeds afspraken gemaakt naar herstel van een meer natuurlijke hydrologie.

7. (G) Ecologisch herstel Kraenepoel

In het westen van Vlaanderen is de Kraenepoel vrijwel de enige goed ontwikkelde vertegenwoordiger van het habitatype 3130 (oligotrofe-mesotrofe plas). Het behoud en ecologisch herstel is dan ook essentieel.

Volgende maatregelen zijn essentieel voor het behoud van de Kraenepoel:

- Streven naar een peilbeheer in functie van de vegetaties van de Oeverkruidklasse (laag zomerpeil, hoger winterpeil);
- Actief peilbeheer, waarbij het peilbeheer geregeld wordt door het inlaten van nutriëntenarm oppervlaktewater en het uitlaten via een uitlaatconstructie. Dergelijk actief peilbeheer kan maar wanneer het oppervlaktewater voldoet aan deze van zwak gebufferde wateren. Dit is op dit moment echter niet het geval, zodat op dit ogenblik enkel passief peilbeheer, aangevuld met aflaten van het water (in de zomer) mogelijk is;
- De kwaliteit van het instromend oppervlaktewater dient in functie van actief peilbeheer verbeterd te worden (aanpakken van het afwateringsgebied met afkoppeling regenwater, bufferstroken,...);
- Opstuwen en saneren van de ringgracht voor het versterken van de invloed van kwelwater;
- Beheer van oeverzone en dreefbeheer (zie ook prioritaire inspanning 1).

8.3. Samenvattende tabel

Wijze van voorstelling in samenvattende tabel

De verschillende prioriteiten hebben een verschillende urgentie. In de prioriteitentabel wordt een voorrangsorte aangegeven voor het aanpakken van de prioriteit. De omschrijving en betekenis van de vier categorieën van prioriteit (groot, matig, laag of onbekend) wordt weergegeven in Tabel 8-1.

Voor de aanwijzing van de prioriteiten per deelgebied wordt verwezen naar de Prioriteitenkaart 8.1.

Tabel 8-1. Legende voor het weergeven van de prioriteit voor het oplossen van een knelpunt in de prioriteitentabel.

Kleur-code	Grootte van de prioriteit	Omschrijving
▲	Groot	<i>Als actie niet wordt opgestart treedt onherroepelijk verlies op van Europees te beschermen habitats of van populaties Europees te beschermen soorten of ernstig verlies van de eventuele herstelpotenties van die soorten en habitats.</i>
▲	Matig	<i>Als actie niet wordt opgestart zullen Europees te beschermen habitats en het leefgebied of de populatie van Europees te beschermen soorten slechts matig ontwikkelen of treedt er een matig verlies op van de herstelpotenties voor die soorten en habitats.</i>
▲	Laag	<i>Ook zonder deze actie is het instandhoudingsdoelstelling binnen bereik.</i>
?	Onbekend	<i>Verder onderzoek is nodig om het belang van de actie knelpunt uit te klaren.</i>

Tevens wordt in de samenvattende tabel een indicatie gegeven van de inspanning die het de betrokken actoren (eigenaar, gebruiker, overheid,...) zal kosten om de actie uit te voeren. De omschrijving en betekenis van de drie categorieën van inspanning (groot, matig en laag) wordt weergegeven in Tabel 8-2.

Tabel 8-2. Legende voor het weergeven in de prioriteitentabel van de inschatting van de grootte van de inspanning die het oplossen een knelpunt zal kosten.

Kleur-code	Grootte van inspanning	Omschrijving
◆	Groot	<i>De distance to target is groot of de inspanning nodig om die te overbruggen is groot voor de betrokken actoren</i>
◆	Matig	<i>De distance to target is matig of de inspanning nodig om die te overbruggen is matig voor de betrokken actoren</i>
◆	Klein	<i>De distance to target is klein of de inspanning nodig om die te overbruggen is laag voor de betrokken actoren</i>

Tot slot wordt in de samenvattende tabel aangegeven in welke mate de actie wordt gedekt door bestaand of gepland beleid, zoals natuurinrichtingsprojecten, bekkenbeheerplannen, bosbeheerplannen en dies meer. De omschrijving en betekenis van de categorieën van de dekkinggraad (groot, matig en laag) wordt weergegeven in Tabel 8-3.

Tabel 8-3. Legende voor het weergeven van de inschatting van de mate waarin het oplossen van een knelpunt gedekt wordt door gepland beleid in de prioriteitentabel.

Kleur-code	Mate van de dekking
●	<i>Niet gedekt</i>
●	<i>Niet of nauwelijks gedekt</i>
●	<i>Gedeeltelijk gedekt</i>
●	<i>Volledig gedekt</i>
?	<i>De dekking is onduidelijk</i>

Tabel 8-4. Evaluatie en samenvatting van de prioritaire inspanningen

Prioritaire acties	Grootte van de prioriteit	Grootte van de inspanning	Grootte van de dekingsgraad
1. Kwaliteitsverbetering van aanwezige habitattypes	▲	◆	●
2. Omvorming van naaldhout naar zuurminnende eikenbossen en plaatselijk heide	▲	◆	●
3. Omvorming van populierenbos naar alluviale bossen	▲	◆	●
4. Bosuitbreidingen	▲	◆	●
5. Realisatie van aaneengesloten moeras- en natte graslandencomplex	▲	◆	●
6. Plaatselijk herstel van de hydrologie	▲	◆	●
7. Ecologisch herstel Kraenepoel	▲	◆	●

Bijlage 1 – Het belang van het Europees te beschermen gebied in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Vlaanderen

De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn volgens het besluit van 3 april 2009⁴⁸ de verbeter- of behoudopgaven voor het behouden, herstellen of ontwikkelen van een gunstige staat van instandhouding op Vlaams niveau van in het Vlaamse Gewest voorkomende Europees te beschermen habitats of soorten. In feite leggen zij vast wanneer een Europees te beschermen habitat, via doelen op vlak van areaal, oppervlakte en kwaliteit, en een Europees te beschermen soort, via doelen op vlak van areaal populatie en kwaliteit van het leefgebied, in een gunstige staat van instandhouding zijn; met andere woorden wanneer ze duurzaam zullen kunnen overleven in Vlaanderen. Het spreekt voor zich dat de instandhoudingsdoelstellingen van een speciale beschermingszone moeten bijdragen tot de realisatie daarvan.

Op 8 mei hebben het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek een onderbouwend rapport aan de minister bevoegd voor het natuurbehoud overgemaakt. Op basis van dit rapport heeft de Vlaamse Regering de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen goedgekeurd op 23 juli 2010. In dat rapport wordt het belang van elke speciale beschermingszone voor het bereiken van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen aangegeven.

Het relatieve belang van de speciale beschermingszones voor het realiseren van de globale gewestelijke doelen en dus voor het bereiken van een gunstige regionale staat van instandhouding op Vlaams niveau wordt vertaald naar de volgende rangschikking: essentieel gebied; zeer belangrijk gebied; belangrijk gebied.

In de "essentiële" en "zeer belangrijke" gebieden zijn, afhankelijk van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, prioritair acties aangewezen op vlak van oppervlakte en kwaliteit van het habitattype of van populatie en kwaliteit van het leefgebied voor een soort als aanzet tot het halen of behouden van een gunstige regionale staat van instandhouding voor het habitattype of de soort op niveau Vlaanderen.

In de "belangrijke" gebieden dienen de acties of maatregelen minimaal gericht te zijn op "standstill", teneinde de stabiliteit van het areaal en de oppervlakte te verzekeren en de eventueel voldoende tot goede kwaliteit van het habitattype te vrijwaren.

Handleiding van de bijlage

<nummer habitat> <omschrijving habitat> of <soort> - <Wetenschappelijke naam>

De doelstellingen van het gebied in die in het vlaamse context liggen, deze worden weergegeven door: ('***' essentieel, '**' zeer belangrijk of '*' belangrijk).

thema	Doel	Omschrijving van het doel volgens de essentie van de G-IHD
Areaal	= ↑	
Oppervlakte	= ↑	
Kwaliteit	= ↑	

De habitats van bijlage I

2330 - Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*soorten op landduinen

⁴⁸ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen (B.S. 28.05.2009)

Kennislacune

Thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 280 - 380 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

3130 - Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojuncea

Essentieel

Thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	sterke uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 44 - 57 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, gedegreerde waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

Kennislacune

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	minimaal behoud van het huidig areaal en zo mogelijk uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 25 - 85 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, gedegreerde waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 700 - 900 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatie-

wijziging

4030 - Droge Europese heide

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 640 - 480 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal met 3 %
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 257 ha
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, vegetatiewijziging

6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding met 12%
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 52 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, vegetatiewijziging

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal

Oppervlakte	↑	uitbreiding met 122 - 187 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van gedegradeerde waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 900 - 1650 ha
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, gedegradeerde waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vervuiling, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 2.050 - 3.200 ha door effectieve bosuitbreiding en 12.450 tot 16.600 ha door bosvorming
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het *Carpinion-betuli*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 450 - 690 ha door effectieve bosuitbreiding en 525 - 700 ha door bosvorming
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten

Kennislacune

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 520 - 890 ha door effectieve bosuitbreiding en 4.800 - 6.400 door bosomvorming
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

91E0 - Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 1.800 - 3.000 ha door effectieve bosuitbreiding en 8.775 - 11.700 ha door bosomvorming
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

De soorten van bijlage II

Drijvende waterweegbree - *Luronium natans*

Kennislacune

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	=	Oplossen van gedegradeerde waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kamsalamander - *Triturus cristatus*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal
Oppervlakte	↑	Uitbreiding van het huidig aantal populaties en versterken van de resterende populaties waarbij gestreefd wordt naar minimum 50 adulte individuen per populatie, die zich in een of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voortplanten.
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Mopsvleermuis - *Barbastella barbastellus*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	Minimaal het behoud of de uitbreiding van het actueel areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

De soorten van bijlage III

Brandt's vleermuis/Gewone baardvleermuis - *Myotis brandtii/Myotis mystacinus*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige overwinterende populatie van gemiddeld 2.000 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

milieubeleid.

Drijvende waterweegbree - *Luronium natans*

Kennislacune

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	=	Oplossen van gedegradeerde waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis - *Plecotus auritus/austriacus*

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kamsalamander - *Triturus cristatus*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal
Oppervlakte	↑	Uitbreiding van het huidig aantal populaties en versterken van de resterende populaties waarbij gestreefd wordt naar minimum 50 adulte individuen per populatie, die zich in een of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voortplanten.

Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

Kennislacune

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Mopsvleermuis - *Barbastella barbastellus*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	Minimaal het behoud of de uitbreiding van het actueel areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - *Pipistrellus species*

Kennislacune

thema	doel	Omschrijving van het doel

Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied

naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Watervleermuis - Myotis daubentonii

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van gedegradeerde waterkwaliteit, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Rosse vleermuis - Nyctalus noctula

Kennislacune

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud of groei van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Instandhouding, herstel en ontwikkeling van waterrijke gebieden in een straal van 10 km van de zomerkolonies, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Bijlage 2 - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten

Inleiding

Bij het formuleren van doelstellingen voor de Europees te beschermen habitats en soorten worden verschillende aspecten in beschouwing genomen, waaronder (a) de beoordeling van de huidige kwaliteit van het habitat of soort in het gebied (de zogenaamde actuele staat van instandhouding), (b) de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied en (c) de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, die een doorwerking hebben op gebiedsniveau.

Vaststellingen hierbij kunnen leiden tot het besluit dat uitbreiding vereist is voor het habitat of het leefgebied van de soort. In dat geval is het belangrijk om in te kunnen schatten of uitbreiding binnen het betreffende gebied effectief tot de mogelijkheden behoort. Met andere woorden, de potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort moet gekend zijn.

In deze bijlage 2 wordt per tot doel gestelde habitat en soort informatie gegeven over:

- a. de beoordeling van het habitat of soort in het gebied in de huidige situatie (actuele staat van instandhouding);
- b. de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied;
- c. potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort.

Deze informatie ondersteunt het formuleren van de instandhoudingsdoelstellingen op niveau van het gebied.

Om aan te geven waarop de kwaliteitsbeoordelingen, de inschatting van potenties en dergelijke berusten, wordt in een eerst volgende paragraaf aangegeven welke modellen en basisinformatie worden gebruikt voor het bepalen daarvan.

In de daarop volgende paragrafen wordt voor elke Europees te beschermen habitat of soort de concrete situatie geanalyseerd. Nadat beknopt ingegaan wordt op de actuele aanwezigheid van het habitat of de soort in het gebied ('het actuele voorkomen'), zullen de drie hoger genoemde aspecten worden toegelicht (actuele staat van instandhouding, trend en potenties).

Afsluitend wordt kort aangegeven hoe het staat met de in het gebied voorkomende regionaal belangrijk biotopen. Een regionaal belangrijk biotoop is een vegetatie die op Vlaams niveau zeldzaam en bedreigd is. Om het voortbestaan daarvan in Vlaanderen niet in het gedrang te brengen en omdat deze biotopen vaak een leefgebied zijn van Europees te beschermen soorten is het belangrijk om ook daar een zicht op te hebben.

Toelichting over de gebruikte informatie en modellen

Habitatkaart

De habitatkaart (v.5.2) geeft de best beschikbare informatie weer over de verspreiding van de Natura 2000 habitats en regionaal belangrijke biotopen in Vlaanderen (Paelinckx et al. 2009). De verspreiding op het niveau van individuele Natura 2000 gebieden kan met de habitatkaart dus nagegaan worden.

De indicatieve situering van de habitattypen en regionaal belangrijke biotopen is de resultante van:

- een vertaling van de Biologische Waarderingskaart v.2 naar de Natura 2000 habitattypen en regionaal belangrijke biotopen;

- gericht veldwerk; met name sinds 2003 werd er binnen de habitatrictlijngebieden rechtstreeks met Natura 2000 habitattypen gekarteerd. In dit opzicht werd een habitatsleutel ontwikkeld (De Saeger et al. 2008);
- integratie met aanvullende datalagen (vnl. vegetatiekaarten) voor habitats die anders niet eenduidig of onvoldoende gedetailleerd uit de Biologische Waarderingskaart af te leiden zijn.

De belangrijkste 'sterkten' van de habitatkaart zijn:

- een uniforme, gebiedsdekkende situering en typering van nagenoeg alle habitattypen in Vlaanderen;
- een vaste, uniforme werkwijze voor heel Vlaanderen, waardoor alle toepassingen die nood hebben aan de situering van de habitattypen herhaalbaar, controleerbaar en objectiever worden.

De belangrijkste 'zwakten' van de habitatkaart zijn:

- de tijdsperiode 1997–2009 nodig voor het beëindigen van een volledige karteercyclus is lang, waardoor de informatie voor sommige SBZ's gedateerd kan zijn;
- het vertalen van de geraadpleegde informatiebronnen in het algemeen, en deze van de BWK (vnl. veldwerk van voor 2003) in het bijzonder blijft voor sommige habitattypen onderhevig aan kennislacunes.

Op basis van terreininventarisaties die plaatsvonden in het kader van de opmaak van voorliggend S-IHD rapport, kunnen in functie van het rapport nog specifieke correcties doorgevoerd worden. Deze komen aan bod onder de respectievelijke habitats.

Paelinckx D., De Saeger S., Oosterlynck P., Demolder H., Guelinckx R., Leyssen A., Van Hove M., Weyembergh G., Wils C., Vriens L., T'Jollyn F., Van Ormelingen J., Bosch H., Van de Maele J., Erens G., Adams Y, De Knijf G, Berten B., Provoost S., Thomaes A., Vandekerkhove K., Denys L., Packet J., Van Dam G. & Verheirstraeten M. 2009. Habitatkaart, versie 5.2. Indicatieve situering van de Natura 2000 habitats en de regionaal belangrijke biotopen. Integratie en bewerking van de Biologische Waarderingskaart, versie 2. Rapport en GIS-bestand INBO.R.2009.4. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

De Saeger S., Paelinckx D., Demolder H., Denys L., Packet J., Thomaes A. & Vandekerkhove K. 2008. Sleutel voor het karteren van NATURA2000 habitattypen in Vlaanderen, grotendeels vertrekkende van de karteringseenheden van de Biologische Waarderingskaart, versie 5. Intern Rapport INBO.IR.2008.23. Instituut voor Natuur- en bosonderzoek, Brussel.

▪ **PotNat**

Het INBO ontwikkelde een methode om voor heel Vlaanderen op basis van (a)biotische factoren de potenties voor natuur in te schatten, het potentiële natuur (PotNat) model. Het model toont waar in Vlaanderen bepaalde natuurtypen zich kunnen ontwikkelen.

Potnat steunt op twee kennispijlers, enerzijds de abiotische eisen die een natuurtype stelt aan haar standplaats, en anderzijds het ruimtelijk voorkomen van die standplaatskenmerken in Vlaanderen.

Voor 60 in Vlaanderen voorkomende terrestrische natuurtypes werden abiotische profielen opge maakt. Deze profielen geven voor 9 standplaatskenmerken (zijnde bodemtextuur, bodemzuurtegraad, bodemprofiel, trofie, gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand, gemiddelde laagste grondwaterstand, overstromingstolerantie, waterkwaliteit en zouttolerantie) de waarden aan waarbinnen een bepaald natuurtype kan voorkomen. Hierbij moet opgemerkt dat op eenzelfde standplaats doorgaans verschillende natuurtypen tot ontwikkeling kunnen komen (ecoserie). Welk natuurtype uit de ecoserie uiteindelijk voorkomt is een gevolg van het gevoerde beheer. Voor de tweede pijler werd het ruimtelijk voorkomen van deze 9 standplaatskenmerken in Vlaanderen in kaart gebracht.

Het PotNat-model is een GIS-toepassing. Het combineert beide kennispijlers en toont waar in Vlaanderen de standplaatskenmerken geschikt zijn voor welk natuurtype (of ecoserie). Het resultaat is een geschiktheidscore van een bepaalde locatie voor een bepaald natuurtype. De scores gaan van zeer geschikt tot ongeschikt. Bij essentiële ontbrekende data is de score onbekend. De

scores worden weergegeven op een kaart. De kaart geeft ruimtelijk weer waar in Vlaanderen een bepaald natuurtype kan voorkomen (potentie).

Beperkingen van het model:

- het model is beperkt tot terrestrische natuurtypen, waterhabitats worden niet besproken;
- het model maakt gebruik van meerdere datalagen. De beperkingen van elk van deze datalagen afzonderlijk werken steeds door in de resultaten van het PotNat-model;
- de vereiste standplaatskenmerken voor een natuurtype zijn niet altijd voldoende gekend. Ook ontbreekt soms voldoende gedetailleerde en gebiedsdekkende info van de standplaatskenmerken in Vlaanderen.

Wouters J. & Declerck K. (in prep). *PotNat, een model voor het inschatten van natuurpotenties in Vlaanderen*. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel
http://www.inbo.be/content/page.asp?pid=BOL_NAT_PotNat

▪ **De soortgegevens**

De verspreidingsgegevens van soorten van de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn uit diverse bronnen afkomstig. Een groot deel komt uit databanken van het INBO of Natuurpunt, en werd als punt- of hokgegevens aangeleverd. Gegevens over libellen werden verstrekt door de Libellenvereniging Vlaanderen. Daarnaast werden ook LIKONA, Natuurstudiewerkgroep Dijleland, www.waarnemingen.be, Vlaamse Vereniging voor Entomologie, de Nationale Plantentuin, KBIN, ANB en privégegevens van enkele waarnemers geraadpleegd. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de herkomst van gegevens over de verschillende soortgroepen.

Tabel 0-5. Herkomst van de soortgegevens

Soortengroep/soort	Databank	Instantie
amfibieën en reptielen	Hyla databank	Natuurpunt
broedvogels	broedvogeldatabank	INBO
watervogels	watervogeldatabank	INBO
flora	florabank, herbarium Nationale Plantentuin en veldgegevens Vlaamse Bryologische Werkgroep	INBO, Nationale Plantentuin
libellen	Libellenvereniging Vlaanderen	Libellenvereniging Vlaanderen
vissen	VIS Informatiesysteem	INBO
zoogdieren	databank zoogdierenwerkgroep, databank vleermuizenwerkgroep, diverse	Natuurpunt, INBO, ANB, LIKONA
Vliegend Hert	INBO	INBO
Spaanse Vlag	diverse	LIKONA, Natuurstudiewerkgroep Dijleland, www.waarnemingen.be , Vlaamse vereniging voor Entomologie
weekdieren	diverse	KBIN, INBO, privégegevens Bart Vercoutere, Koen Verschoore en Floris Verhaeghe

Deze set van gegevens, hoewel uitgebreid, was niet altijd volledig. Eventuele kennislacunes konden worden opgevangen door nazicht van een expertgroep, en indien nodig door het bevragen van lokale waarnemers.

De beoordeling van de staat van instandhouding

De *actuele staat van instandhouding* is de staat van instandhouding op niveau van het gebied als geheel.

Om te komen tot de actuele staat van instandhouding voor een habitatype wordt gestart met de beoordeling op niveau van afzonderlijke habitatplekken. Deze eerste stap laat toe om een uitspraak te doen over de *lokale staat van instandhouding* van een specifiek habitatype. Voor het beoordelen van de *lokale staat van instandhouding* – voor habitatypen en soorten – zijn beoordelingstabellen beschikbaar. Deze tabellen – ontworpen voor de beoordeling van afzonderlijke habitatvlekken en leefgebieden van soorten – worden verder LSVI-tabellen genoemd. De LSVI-tabellen voor de beoordeling van habitats en soorten zijn terug te vinden in verschillende rapporten (Adriaens et al. 2008, Adriaens & Ameeuw 2008, T’Jollyn et al. 2009).

De LSVI-tabellen bevatten een aantal criteria en indicatoren die evaluatie behoeven om te komen tot de lokale staat van instandhouding voor de Europees te beschermen habitats. Voor de soorten kunnen zowel de toestand van de lokale populatie als de kwaliteit van de leefomgeving aan de hand van indicatoren getoetst worden aan weloverwogen drempelwaarden. Voor habitatypen wordt dit beoordeeld aan de hand van de criteria habitatstructuur, aanwezige verstoringen en vegetatieontwikkeling.

De keuze van de indicatoren en de bijhorende drempelwaarden in de beoordelingstabellen van dit rapport is gebaseerd op hun objectiviteit (nationale en internationale literatuur), eenduidigheid, praktische bruik- en meetbaarheid en de volledigheid waarmee ze de ecologie van de soorten en habitats beschrijven. Ook hun relevantie werd hierbij in overweging genomen.

Voor de beoordeling van individuele indicatoren dient gekozen tussen volgende scores:

- Score A: goed;
- Score B: voldoende;
- Score C: gedegradeerd.

Voor elk habitat of soort wordt uiteindelijk een beoordeling gegeven van de huidige situatie op ecologisch vlak.

Dit wordt gedaan door het samennemen van de verschillende scores over de indicatoren heen zodat voor een heel gebied één score verkregen wordt voor de staat van instandhouding van een Europees habitat of een soort binnen het voorliggende gebied.

Voor de beoordeling van de actuele staat van instandhouding worden twee eindbeoordelingen onderscheiden:

- Goede tot uitstekende staat van instandhouding;
- Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding.

De conclusie van de actuele staat van instandhouding wordt afgeleid uit de de geïntegreerde scores van criteria en indicatoren over de verschillende deelgebieden en habitatvlekken heen. Deze worden als volgt gekoppeld aan een einduitspraak over de actuele staat van instandhouding.

- Indien alle beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën ‘overal voldoende tot goed’, ‘overwegend voldoende tot goed’ en ‘deels voldoende tot goed’ dan wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als ‘Goede tot uitstekende staat van instandhouding’;

- Indien er één of meer beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën 'overwegend gedegradeerd' of 'overall gedegradeerd' dan wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als "Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding".

Intermezzo: Fauna als criterium bij de beoordeling van de actuele staat van instandhouding voor habitats

De LSVI-tabellen bevatten ook steeds een beoordelingsluik "fauna" dat toelaat te toetsen naar de geschiktheid voor faunasoorten die in het habitattype mogen verwacht worden. Dit criterium wordt in regel niet beoordeeld op niveau van habitatplekken of deelgebieden maar enkel op niveau van het hele gebied. Redenen hiervoor zijn:

- het speelt op een hoger schaalniveau (gebiedsniveau en niet op niveau van een afzonderlijke habitatvlek of een kleine groep van habitatvlekken);
- het hoeft niet te gaan over soorten die actueel aanwezig zijn (en dus niet hoeven vastgesteld, in tegenstelling tot alle andere beoordelingscriteria), maar over het creëren van de nodige oppervlaktevoorwaarden voor een normale respectievelijk optimale ontwikkeling op vlak van de typische fauna (een voldoende respectievelijk goede oppervlaktevereiste voor faunaontwikkeling);
- het laat toe tot genuanceerde uitspraken te komen: qua habitatstructuur en vegetatie heeft het habitattype in dit gebied bijvoorbeeld een voldoende kwaliteit (waarbij vooral criteria x en y een aandachtspunt zijn), maar de verwachtingskansen voor de aan het habitattype gebonden fauna zijn laag.

Via literatuur, expertoordeel, ... kan dit faunaluik verder geduid en geargumenteed worden.

Dezelfde redenering gaat op voor de beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van habitatrichtlijnsoorten. Ook hier is het de bedoeling dat in een eerste stap beoordelingen plaatsvinden op niveau van afzonderlijke leefgebieden ('*lokale staat van instandhouding*') en dat deze in een tweede stap worden geïntegreerd om te komen tot de staat van instandhouding op niveau van het gebied (*actuele staat van instandhouding*).

Adriaens P. & Ameeuw G. 2008. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten*. INBO.R.2008.36. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 246 pp.

Adriaens D., Adriaens T. & Ameeuw G. 2008. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrichtlijnsoorten*. INBO.R.2008.35. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 217 pp.

T'Jollyn F. Bosch H., Demolder H., De Saeger S., Leyssen, A. Thomaes, A., Wouters J. & Paerlinckx D., 2009. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de NATURA2000 habitattypen*. INBO.R.2009.46. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 326 pp.

De habitats van bijlage I

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen habitats opge-lijst en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- Het actueel voorkomen;
- De potenties voor het habitat binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- De trend;
- De beoordeling van de actuele staat van instandhouding aan de hand van de LSVI-tabellen.

Voor het actueel voorkomen van een habitat wordt vertrokken van de hoger vermelde habitatkaart. De Vlaanderen dekkende kaart wordt kort toegelicht en waar nodig becommentarieerd en aangevuld.

Met het bepalen van de potenties wordt bedoeld dat wordt nagegaan waar in het gebied het habitat zich nog zou kunnen ontwikkelen op basis van de ecologische vereisten van dat habitat. Op deze wijze wordt de op ecologische basis maximale mogelijke oppervlakte-uitbreiding bepaald. Voor het bepalen van de potenties wordt vertrokken van een experteninschatting. Het model POTNAT wordt aangewend ter ondersteuning van deze inschatting. Het resultaat van deze modellen wordt kort toegelicht, becommentarieerd en aangevuld.

Wanneer specifieke gegevens bekend zijn over de evolutie van de kwantiteit of de kwaliteit van een habitat wordt dat beschouwd onder 'trend'.

De beoordeling van criteria en indicatoren wordt in tabellen weergegeven.

De eerste tabel geeft de conclusies weer door integratie over alle deelgebieden heen. De daar op volgende tabellen geven de beoordeling van elk indicator, gebruikt in de LSVI-tabellen, weer voor elk deelgebied waarin het habitat voorkomt. Deze tabel wordt gevolgd door een tabel waarin de geïntegreerde beoordeling over de criteria heen wordt afgeleid uit de beoordelingen van de criteria op niveau van afzonderlijke deelgebieden.

Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de habitats vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

2330 - Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*soorten op landduinen

Het actuele voorkomen

Dit aangemelde habitattype komt actueel niet meer voor in de SBZ. Vroeger kwam dit type wel voor ter hoogte van deelgebied 7 Heidebos in enkele open stukken met droge heidevegetaties (habitattype 4030). Momenteel vinden we relicten terug van het habitattype 2330_bu het Buntgrasverbond, waarbij vooral *Cladonia* vegetatie aanwezig is.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

Potenties

Potentie is aanwezig in deelgebied 7 Heidebos, op de delen waar nu ook relicten van dit type aanwezig zijn in overgang naar droge heide (4030) en soortenrijke struisgrasvegetaties (6230_ha). In het kader van het actueel lopende Life-project 'Herstel van intermediaire Atlantische heidehabitats in het Vlaams veldgebied' wordt 1-2 ha voorzien in overgang naar andere droge heidehabitats.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.13.

Trend

De trend is negatief, aangezien het habitattype werd aangemeld en er momenteel slechts relicten aanwezig zijn.

Tabel 8-6. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 2330 Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*soorten op landduinen

2330	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 7	0 (relicten)		Enkele ha
Totaal	0	Ca 1%	Enkele ha

Beoordeling en conclusie op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Slechts relicten aanwezig, een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding mag aangenomen worden (door het ontbreken van frequent voorkomende sleutelsoorten, kleine oppervlakte, verruiging (vergrassing) en het ontbreken van een horizontale structuur).

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlaktedoelstelling

1 à 2 ha bijkomend ontwikkelen in deelgebied 7 Heidebos in overgang naar andere heidevegetaties, is voorzien in lopend LIFE-project.

Kwaliteitsdoelstelling

Voldoende tot goede staat van instandhouding, waarbij vergrassing tot maximum 30% beperkt wordt. Een afwisseling van open zand, buntgras- en korstmosvegetaties en mostapijtjes.

Relictvegetatie is momenteel vergrast en zal door plaggen en aangepast beheer in stand worden gehouden. Geschikt habitatype voor o.a. Nachtzwaluw (broedplaats). Ook belangrijk voor Wespandief die foerageert op wespennesten aanwezig in deze vegetatie.

3130 - Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojuncea

Het actuele voorkomen

Habitattypen 3130 komt enkel voor in deelgebied 2 Kraenepoel en Marktgebos (onderstaande beschrijving naar Van Wichelen *et al.*, 2008). De Kraenepoel (Aalter) is een naar Vlaamse begrippen vrij grote (22 ha) en ondiepe plas, die sinds 1957 in twee delen verdeeld is door de aanleg van een lage dam. Het waterpeil vertoont grote jaarschommelingen (enkele tientallen cm) en de diepte van de vijver varieert van ongeveer 0,5 tot 1,25 meter. Beide vijverhelften staan zo goed als doorlopend met elkaar in verbinding doordat de scheidingsdam het grootste gedeelte van het jaar plaatselijk overstroomd wordt. Dankzij de bodemgesteldheid en het regelmatig droogleggen (in functie van visvangst) werden de vijvers gekenmerkt door een zeer diverse en vrij unieke flora, aangepast aan voedselarm, zwak gebufferd water. In de tweede helft van de 19de eeuw werden in de geregeld droogvallende oeverzone van de Kraenepoel ondermeer volgende soorten aangetroffen: Moerasweegbree, Oeverkruid, Moerassmele, Gesteeld glaskroos, Naaldwaterbies, Veelstengelige waterbies, Armbloemige waterbies, Moerasherstshooi, Snavelzegge, Draadzegge en Klein glidkruid. In het water groeiden ook Waterlobelia, Teer vederkruid en de habitatrichtlijnsoort Drijvende waterweegbree, naast enkele krans- en glanswieren. De Kraenepoel had ook een unieke en zeer diverse sierwieren- en watervlooiengemeenschap. Het stopzetten van het specifieke beheer vanaf het midden van de 20ste eeuw, de aanvoer van voedselrijk water via het Bloembeek (intensief gebruik van meststoffen, lozing van ongezuiverd huishoudelijk afvalwater), verhoogde atmosferische stikstofdepositie en de toename van bladval in de vijver door bebossing in de onmiddellijke nabijheid, hadden verstrekkende gevolgen. Het min of meer voedselarme en licht zure water werd geleidelijk voedselrijker en op de bodem van de Kraenepoel stapelde zich een dikker wordende laag organisch materiaal op. Deze eutrofiëring leidde in de loop van de 20ste eeuw tot een verregaande verarming van de waardevolle flora en geassocieerde fauna.

Door de gemeente Aalter en het ANB (vroeger AMINAL, afd. Natuur) werd een herstelproject uitgewerkt in het kader van LIFE (start 1998) met volgende herstelmaatregelen:

- ontslibbing van de noordelijke vijver (oppervlakte 12,93 ha) in 2000 met selectieve verwijdering van 24.600 m³ slib gecombineerd met een afwissing (biomanipulatieingreep); afkoppeling verontreinigde waterloop Bloembeek, waardoor het waterpeil in de vijver bepaald wordt door een natuurlijk evenwicht tussen het omliggende grondwater en voedend hemelwater, aanleg zachtglooiende oevers, kapping overhangende bomen en takken;
- ontslibbing van de zuidelijke vijver in 2002 met afvoer van ca. 23.000m³ slib.

Daarnaast wordt ook in een monitoring voorzien: waterplanten en algen (INBO), waterkwaliteit (gemeente), zoöplankton en visfauna (KUL - tot 2003). De maatregelen resulteerden in het herstel van het mesotrofe karakter van de vijver met een specifieke planktongemeenschap, en een herstel van specifieke water- en oevervegetatie. In 2005 werden volgende kensoorten van het habitattypen 3130 (oeverkruidklasse) waargenomen: Naaldwaterbies, Knolrus, Pilvaren, Moerasherstshooi, Gesteeld glaskroos, Duizendknoopfonteinkruid en Doorschijnend glanswier.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

Lokale staat van instandhouding

Abiotische parameters zoals de waterkwaliteit bepalen in grote mate de leefomstandigheden voor de flora en fauna gebonden aan oligo- tot mesotrofe wateren. Volgende tabel geeft een overzicht van de concentraties van verschillende parameters tijdens de periode 2003 – 2007 in de Kraenepoel en het Bloembeek (Gemeentebestuur Aalter, 2009).

Jaar	staalnamepunt	HCO ₃ ⁻ (mg/l)	Ca (mg/l)	K (mg/l)	Mg (mg/l)	Na (mg/l)	NH ₄ ⁺ (mg N/l)	NO ₃ ⁻ (mg N/l)	(PO ₄) ²⁻ (µg P/l)
2003	KR Zuid		19.50	7.98	3.38	12.75	0.66	0.09	
	KR Noord		17.25	7.03	2.93	11.50	0.29	0.08	

Jaar	staalnamepunt	HCO ₃ ⁻ (mg/l)	Ca (mg/l)	K (mg/l)	Mg (mg/l)	Na (mg/l)	NH ₄ ⁺ (mg N/l)	NO ₃ ⁻ (mg N/l)	(PO ₄) ²⁻ (µg P/l)
	Bloembeek monding	357.50	62.00	16.50	8.75	70.00	7.15	0.34	
2004	KR Zuid	10.00	17.25	7.13	3.08	12.75	0.25	0.14	
	KR Noord	11.00	16.25	6.08	2.90	12.00	0.15	0.14	
	Bloembeek monding	135.50	39.25	9.93	5.83	26.00	2.61	0.80	
2005	KR Zuid		8.60	6.35	2.15	9.90	0.10	0.10	16
	KR Noord		8.10	5.80	2.00	9.35	0.08	0.06	
	Bloembeek monding	56.50	32.05	16.00	7.65	55.70	0.92	1.66	22
2006	KR Zuid		7.00	4.85	1.45	8.40	0.62	0.07	89
	KR Noord	57.00	6.90	5.00	1.45	8.80	0.19	0.06	16
	Bloembeek monding	65.00	32.25	12.50	6.00	40.55	0.39	1.48	42
2007	KR Zuid		4.90	2.35	1.16	5.10	0.34	0.20	14
	KR Noord		6.60	3.00	1.40	7.60	0.29	0.19	14
	Bloembeek monding	104.00	39.50	12.00	7.60	42.65	0.42	1.48	22

Vooral nutriënten zoals fosfor en stikstof zijn van belang. Volgens de habitatkarakteristieken dient het totaal gehalte fosfor lager te zijn dan 40 µg/l en het totaal gehalte aan stikstof lager dan 0,8 mg/l. De atmosferische stikstofdepositie dient lager te zijn dan 5,8 kg N/ha.j.

De Kraenepoel wordt gevoed door grondwaterstromingen vanuit de twee uitlopers van de cuesta Hertsberge – Aalter. Daar de kwel bufferende eigenschappen en lage nutriëntenconcentraties heeft, ontstaat zo een zwakgebufferd ecosysteem. Een belangrijke conclusie uit de grondwaterstroming is de drainerende werking van de Blauwe put. Deze put, uitgegraven ten tijde van de aanleg van de autoweg, vangt door zijn grote diepte een deel van het grondwater weg die normaliter in de Kraenepoel terecht komt. In natuurlijke omstandigheden ontstaat op zo'n plaats een venig gebied met hoge waterstanden. Door de aanleg van een vijver in dit gebied is het grondwaterpatroon enigszins verstoord.

Potenties

De Kraenepoel zelf bezit voldoende potentiëel om zich verder te ontwikkelen naar een goede staat van instandhouding. Volgende acties zijn hiervoor noodzakelijk:

- verdere afstemming van de waterpeilschommelingen (noordelijke waterpartij, privé-eigendom);
- op regelmatige basis aflaten van water in de zuidelijke waterpartij (eigendom ANB/gemeente Aalter);
- opvolging van beheer van randzones (vrijstelling, maai-beheer).

Andere plassen die mogelijkheden hebben om zich tot oligotrofe waterhabitat te ontwikkelen is gelegen in het boscomplex 'de Markettebossen' (Blauwe put). Soorten als gesteeld glaskroos en

naadwaterbies werden er recent niet meer waargenomen, terwijl indicatoren van voedselrijker water (o.a. liesgras en zittende zanicellia) voor het eerst werden waargenomen. De beginnen eutrofiëring werd voor het eerst reeds in 1978 gerapporteerd (Hoste, 1978). Als belangrijkste reden werd het uitstrooien van aas door de, ook nu nog actieve, vissersclub genoemd.

Trend

Positieve trend door de ingrepen in het kader van Life, maar verdere opvolging om terug degradatie tegen te gaan zijn noodzakelijk. Negatieve trend t.a.v de aanmeldingsgegevens, de laatste waarneming van Drijvende waterweegbree dateert van 1985.

Tabel 8-7. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattypen 3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojuncea

3130	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 2	21,19		+ 3,5 ha?
Totaal	21,19	Ca 1%	3,5 ha?

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-8. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattypen 3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojuncea over het volledige gebied.

Beoordeling slechts voor één waterpartij, de Kraenepoel aanwezig in deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen, op basis van 2 vegetatiestypes voor habitatstructuur en vegetatie.

3130_litt ,3130_na	BE2300005	
Habitatstructuur	<i>Indicator horizontale structuur: meer dan 10 m², bodem meer volledig begroeid met vegetatie</i>	A
	<i>Indicator ruime oeverzone zuid-westzijde:</i>	
	<i>3130_litt: bomen tot aan de oever</i>	C
	<i>3130_na: meer dan 30% van de oever bestaat uit opgroeiende vegetatie</i>	C
	<i>3130_litt: Indicator doorzicht: minder dan 1,5 m</i>	C
Vegetatie	<i>Indicator sleutelsoorten</i>	
	<i>3130_litt: pilvaren, moerashertshooi, duizendknoopfonteinkruid en doorschijnend glanswier aanwezig</i>	A
	<i>3130_na: enkel aanwezigheid van gesteeld glaskroos en naaldwaterbies</i>	C
Verstoring	<i>Indicator verzuring: < 10 % aanwezig</i>	A
	<i>Indicator eutrofiëring: deels nog bladval; atmosferische depositie; > 10% aanwezig</i>	C
	<i>Indicator vergrassing: 10 -30 % aanwezig</i>	B
	<i>Indicator invasieve exoten: dwergkroos en watercrassula zijn aanwezig > 10%</i>	C
Faunabeoordeling	De totale oppervlakte bedraagt ca 21ha, wat volgens de LSVI-tabel zou moeten resulteren in een goede staat voor de kenmerkende fauna. Voorkomen van habitattypische libellensoorten gebonden aan oligo- tot mesotrofe waters (tengere grasjuffer, variabele waterjuffer, azuurwaterjuffer, bruirode heidelibel, steenrode heidelibel, viervlek & watersnuffel), met in totaal 22 soorten libellen. Zeldzame soorten zoals Gevlekte wits-	

	nuitlibel en Speerwaterjuffer ontbreken. Voor wat betreft zoöplankton bestaat de vrees voor een verdere degradatie te wijten aan te hoge N-waarden (Van Wichelen <i>et al.</i> , 2008). <i>Overwegend gedegradeerd</i>

Conclusie actuele staat van instandhouding

Voor de indicator doorzicht, eutrofiëring en de aanwezigheid van invasieve exoten resulteren in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding voor de Kraenepoel.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling Verder herstellen / uitbreiden van de typerende oeverzones in de Kraenepoel (deelgebied 2).

Mogelijkheid voor uitbreiding van 3,5 ha dient onderzocht te worden. Potenties voor 3130 zijn aanwezig in de Blauwe put (privé-eigendom in deelgebied 2): risicospreiding door 2e vijver te realiseren met habitatype

Kwaliteitsdoelstelling Goede staat van instandhouding.

Motivatie: zie motivatie oppervlakte-doelstellingen. Indien geen inspanningen geleverd worden naar kwaliteitseisen, zal de vijver terug degraderen door eutrofiëring.

Kwaliteit kan verbeterd worden door:

- verdere afstemming van waterpeil vnl in noordelijke helft van de vijver (te hoog waterpeil); regelmatig afdalen van water in zuidelijke helft om de oevervegetatie te behouden;
- waterkwaliteit dient verzekerd te blijven in de toekomst (aansluiting Bloembeekskanalen);
- opvolging beheer in randzones;
- verwijdering van Canadese ganzen die negatief effect hebben op doorzicht en eutrofiëring;
- thv de Blauwe put (privé-eigendom): afschuinen oevers, visbeheer, vrijstellen van omliggend bos, waterhuishouding.

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

Het actuele voorkomen

Komt volgens de habitatkaart niet voor. Experts geven wel aan dat een aantal plassen (oude turfputten) in deelgebied 8 Vallei Moervaart-Zuidlede wel een aantal typisch begeleidende soorten bezitten met o.a. Ongelijkbladig fonteinkruid, Waterviolier en Grof hoornblad. In het deelgebied 8 Vallei Moervaart-Zuidlede zijn historische waarnemingen van o.a. de kensoort Krabbescheer (monitoringsrapport ENR 'de Linie'). Ook ter hoogte van deelgebied 6 Stropers komt ten zuiden een waterplas voor met Grof hoornblad en enkele fonteinkruiden.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

Potenties

De potenties hangen volledig samen met de ligging van waterpartijen, met name oude turfputten en plassen in deelgebied 1 Drongengoed (voortplanting Kamsalamander), 6 Stropersbos en 8 Moervaart-Zuidlede. Deze bieden de beste kansen voor het habitat.

Trend

Negatieve trend door het feit dat het habitatype was aangemeld maar actueel slechts aanwezigheid van relictten vertoond.

Beoordeling en conclusie op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Aangezien geen sleutelsoorten en/of relictsoorten en onvoldoende overige typisch begeleidende soorten gevonden werden, is het habitat niet aanwezig. Er werd dan ook geen beoordeling opgesteld op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling

Geen specifieke oppervlakte-doelstellingen. Het habitatype is enkel als relict aanwezig in SBZ. Potenties zijn aanwezig in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos, 8 Vallei Moervaart-Zuidlede. In een aantal plassen zijn een aantal typisch begeleidende soorten van het habitatype aanwezig. In het bijzonder dient aandacht besteed te worden aan de poelen in deelgebied 1 Drongengoed (leefgebied voor Kamsalamander).

Kwaliteitsdoelstelling

Gedegradeerde tot goede staat van instandhouding. Behoud begeleidende soorten / streven naar sleutelsoorten van habitatype. Aangepast beheer en een goede waterkwaliteit is noodzakelijk voor de verdere ontwikkeling en instandhouding van het habitatype, vnl in deelgebied 1 Drongengoed, leefgebied voor Kamsalamander.

4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix

Het actuele voorkomen

Momenteel wordt het habitatype 4010 'Natte heide' enkel aangetroffen in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld. De habitatkaart geeft slechts 2,4 ha aan. Hierbij dient echter nog circa 8,8 ha te worden bijgeteld van het heideherstel dat werd uitgevoerd op de terreinen van Natuurpunt ter hoogte van Maldegemveld (ontbost en geplagd in het kader van het Life project 1998-2003). De heidevegetatie hiervan bevindt zich in een jong stadium. Doordat verschillende afwateringssloten afgesloten werden met stuwtjes zijn deze gaan vervenen en resulteert dit in een vernatting van de desbetreffende percelen waarbij de natte heidevegetatie zich volop aan het ontwikkelen is (met oa. sterke uitbreiding gewone dopheide, tormentil, ronde & kleine zonnedauw, tweenervige zegge,...). Tevens komen hier overgangen voor naar habitatype 6230_hmo 'vochtig heischraal grasland'.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

Potenties

Wanneer de PotNat voorspellingskaart voor dit habitatcomplex wordt vergeleken met het actueel voorkomen dan blijkt dat de ligging moeilijk te voorspellen valt. De potentiekaart (POTNAT) geeft slechts voor een deelgebied 6 Stropersbos potentie weer voor de ontwikkeling van natte heide.

De studie 'Potentieverkenning voor heiden en bossen in zandig Vlaanderen', waarbij ook rekening gehouden wordt met de historiek en relictaanwezigheid van een gebied, geeft volgende potenties voor heideherstel (onder bos, zowel droge als natte heide en heischrale graslanden) voor deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld (voormalig heidegebied en aanwezigheid ondiepe stuwwaterafzel onder zandgrond) circa 200 ha, voor deelgebied 6 Stropersbos circa 45 ha en voor deelgebied 7 Heidebos circa 33 ha. Door ongunstige abiotische randvoorwaarden (hydrologie) in het Heidebos zijn de potenties voor het habitatype 4010 voor het deelgebied verwaarloosbaar.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.14.

Trend

Positieve trend: door de herstelprojecten in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld (en thv de startbaan van het vliegveld) en in deelgebied 6 Stropers zal de natte heide zich verder kunnen ontwikkelen & uitbreiden.

In het kader van 3 projecten (Life DANAH, Life Stropers & Natuurinrichtingsproject en Life Heideherstel in Maldegemveld en Heidebos) werden er in 2008 en 2009 inrichtingswerken uitgevoerd waarbij ontbost en geplagd werd. De komende jaren verwacht men dat er zich bijkomend circa 8 ha in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld en 1 tot 4 ha in deelgebied 6 Stropersbos natte heide ontwikkelt. In het deel Maldegemveld van deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld wordt ook nog circa 10 ha herstel natte heide gepland voor de komende jaren. Natte heide komt in deze gebieden voor in overgang naar habitatype 6230_hmo 'vochtig heischraal grasland' en 4030 'droge heide', zodat een exacte oppervlakteuitbreiding moeilijk in te schatten is.

Tabel 8-9. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 4010 Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix

4010	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	11,17		50-100 ha (enkel natte heide)
Deelgebied 6			35 ha
Totaal	11,17	Ca < 1%	85-135 ha

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-10. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix* over het volledige gebied; momenteel enkel beoordeeld in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld

4010	BE2300005	
Habitatstructuur	<i>Dwergstruiken</i> : gewone dopheide en struikheide zijn aanwezig, doch nog niet abundant	C
	<i>Veenmoslaag</i> : is lokaal aanwezig	A
	<i>Horizontale structuur</i> : afwisseling van dopheivlekken met nattere slenken is lokaal aanwezig	B
Verstoring	<i>Vergrast</i> : Pijpestrootje bereikt bedekkingen van > 50% door weggevalen beheer en verlaagde grondwatertafel (Drongengoed, niet ter hoogte van Maldegemveld)	C
	<i>Verbost</i> : verbossing komt plaatselijk voor (10-30%) vnl door weggevalen beheer, plaatselijk is echter ook wastinevorming een doel, zodat boom- en struikopslag tot de natuurlijke successie behoren van dit type. Begrazing, maai-beheer en ontstronking zouden dit habitattype in de toekomst beter in stand moeten houden.	B
Vegetatie	<i>Aantal sleutelsoorten</i> : Kleine en Ronde zonnedauw, Tweenervige zegge, Trekrus en Gewone Dopheide komen voor	A
	<i>Aantal Veenmos</i> : voorkomen van gewoon en amfibisch veenmos (monitoring ENR Maldegemveld), geen gegevens bekend van voorkomende sleutelsoorten veenmos	C
Faunakarakteristieken en -beoordeling	De oppervlakte bedraagt momenteel 11,2 ha, maar is niet aaneengesloten. Karakteristieke fauna voor dit habitattype zoals Aardbeivliinder, Groentje, Snortikker, Knopsprietje, Levendbarende hagedis, Nachtzwaluw en Boompieper komen sporadisch voor, met een opvallende toename van enkele karakteristieke soorten na uitgevoerde herstelprojecten. Overwegend gedegrademd.	B

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het grootste deel van de heidevegetatie bevindt zich nog in een jong stadium, waarbij de natte heidevegetatie zich volop aan het ontwikkelen is (met oa. Gewone dopheide, Tormentil, Ronde zonnedauw, Tweenervige zegge, ...). Hierdoor zijn dwergstruiken aanwezig, maar niet abundant. Tevens komt vergrassing en overgangen naar habitattype 6230_hmo 'vochtig heischraal grasland' voor. Karakteristieke faunasoorten voor dit habitattype zoals Aardbeivliinder, Groentje, Levendbarende hagedis, Nachtzwaluw en Boompieper komen sporadisch voor.

De actuele staat van instandhouding is gedegrademd voor het criterium dwergstruiken, vergrassing en veenmossen. De lokale staat van instandhouding is voldoende voor de criteria horizontale structuur, verstoring, vegetatie en fauna. Samenvattend is er een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling + 20-25 ha, voornamelijk in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, plaatselijk in deelgebied 6 Stropersbos. Versterking van bestaande kernen van natte heide en/of kernen van andere habitats in de heidesfeer.

SBZ is belangrijk in het kader van de G-IHD. Een vergroting van de oppervlakte (in complex met andere heide- en boshabitats) is noodzakelijk om de eraan gebonden fauna voldoende ontwikkelingskansen te bieden.

Kwaliteitsdoelstelling

Doel: Voldoende tot goede staat van instandhouding. De vergrassing met Pijpenstrootje bedraagt maximum 50%.

Verhoging van de kwaliteitsvereisten van een structuurrijke natte heide: structuurrijkdom, vergrassing, verbossing en aangepaste waterhuishouding zijn aandachtspunten in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld en 6 Stropersbos. Ook structuurrijke overgangen (heidelandschap in overgang naar bos) zijn een streefdoel, zodat boom- en struikopslag lokaal kunnen voorkomen.

INFORMATIEF DOCUMENT

4030 - Droge Europese heide

Het actuele voorkomen

Volgens de habitatkaart is habitatype 4030 'Droge Europese heide' aanwezig in 5 deelgebieden (deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen, deelgebied 3 Het Leen, deelgebied 5 Burkel (Kappelleboscomplex), deelgebied 6 Stropersbos en deelgebied 7 Heidebos) met een totale oppervlakte van ca 37 ha. Ook hier is er een onderschatting t.a.v de actuele situatie: t.h.v Maldegemveld in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, werden er tijdens het Lifeproject in 2001-2002 inrichtingswerken uitgevoerd (ontbossing en plagwerken) waardoor er zich naast de natte heide ook circa 4 ha droge heide ontwikkeld heeft. Hierdoor komt de totale oppervlakte op circa 40 ha. Ter hoogte van Deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld komt hiervan circa 40% voor terwijl in deelgebied 7 Heidebos circa 52% aanwezig is.

De heiderelicten in deze SBZ kunnen beschouwd worden als relict van **intermediair Atlantische heide** in Vlaanderen. Deze heide wordt getypeerd door de aanwezigheid van enkele soorten met een strikt Atlantische verspreiding die niet aangetroffen worden in de Kempische heide. De intermediair Atlantische heide leunt aan bij de Atlantische heide van Zuidwest-Engeland en Bretagne en vormt een overgangstype naar de Noord-Atlantische heide uit Nederland en de Belgische Kempen.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

Potenties

De potentiekaart (POTNAT) geeft slechts voor deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen, 6 Stropersbos en 7 Heidebos grotere oppervlakten potentieel habitatype weer voor de ontwikkeling van droge heide.

De studie 'Potentieverkenning voor heiden en bossen in zandig Vlaanderen', waarbij ook rekening gehouden wordt met de historiek van het gebied, en expertoordeel geeft voor potentie voor heideherstel (onder bos, zowel droge als natte heide en heischrale graslanden) voor deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld (voormalig heidegebied en aanwezigheid ondiepe stuwwatertafel onder zandgrond) circa 200 ha, voor deelgebied 6 Stropersbos circa 45 ha en voor deelgebied 7 Heidebos circa 33 ha.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.15.

Trend

Positief: in het kader van herstelprojecten (Life DANAH, Life Stropers/ook Natuurinrichtingsproject en Life Heideherstel in Maldegemveld en Heidebos) werden er in 2008 en 2009 inrichtingswerken uitgevoerd waarbij ook geplagd werd en wordt verwacht dat er bijkomend circa 6 ha in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, circa 7 ha in deelgebied 6 Stropersbos en circa 5 ha in deelgebied 7 Heidebos droge heide ontwikkelt in de komende jaren. In het deel Maldegemveld van deelgebied wordt ook nog een aantal (2-5) ha herstel droge heide gepland voor de komende jaren. Droge heide komt in deze gebieden meestal voor in overgang naar habitatype 6230 'vochtig of droog heischraal grasland' en 4010 'natte heide', zodat een exacte oppervlakteuitbreiding moeilijk in te schatten is.

Tabel 8-11. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 4030 Droge Europese heide

4030	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	15,92		50-100 (voor droge heide)
Deelgebied 2	0,19		ca 10
Deelgebied 3	0,10		-
Deelgebied 5	1,12		-

4030	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 6	2,06		50 (door vernattingsproject ihkv Life/NIP is dit cijfer vermoedelijk overschatting)
Deelgebied 7	20,85		320
Totaal	40,24	Ca < 1 %	370 – 440 ha

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-12. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 4030 Droge Europese heide over het volledige gebied.

4030	BE2300005	
Habitatstructuur	<i>Dwergstruiken</i> : Enkel Struikheide is abundant aanwezig, lokaal komt ook Gewone dopheide voor	overal gedegradeerd
	<i>Ouderdomstructuur Struikhei</i> : meerdere maar niet alle ontwikkelingsstadia zijn lokaal aanwezig	overwegend voldoende tot goed
Verstoring	<i>Vergassing/verruiging</i> : Pijpestrootje, Struisgras en ook Adelaarsvaren bereiken plaatselijk bedekkingen van meer dan 50% (minder ter hoogte van Maldegemveld), door weggevalen beheer en verlaagde grondwatertafel (Drongengoed en Heidebos)	overwegend gedegradeerd
	<i>Verbost</i> : verbossing komt 10- 30% voor vnl. door weggevalen beheer, plaatselijk is echter ook wastinevorming een doel, zodat boom- en struikopslag tot de natuurlijke successie behoren van dit type. Begrazing en maai-beheer zouden dit habitatype in de toekomst beter in stand moeten houden.	overwegend gedegradeerd
Vegetatie	<i>Aantal sleutelsoorten</i> : Van de habitattypische soorten komt actueel enkel Struikheide voor	overwegend gedegradeerd
Faunakaracteristieken- en beoordeling	De oppervlakte bedraagt tussen 5 en 50 ha; deze oppervlakte resulteert in een voldoende staat van instandhouding voor dit criterium. Karakteristieke fauna voor dit habitatype zoals Aardbeivlinder, Groentje, Snortikker, Knopsrietje, Levendbarende hagedis, Nachtzwaluw, Boomleeuwerik en Boompieper komen sporadisch voor, met een opvallende toename van enkele karakteristieke soorten na uitgevoerde herstelprojecten. Overwegend gedegradeerd.	

Conclusie actuele staat van instandhouding

De lokale staat van instandhouding is gedegradeerd voor het criterium dwergstruiken, vergassing/verruiging en vegetatie. De lokale staat van instandhouding is voldoende voor de criteria ouderdomstructuur, verbossing en fauna. Samenvattend is er een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0-1. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 4030 Droge Europese heide

Deelgebied	1	2	3	5	6	7	Conclusie
Habitat 4030	15,90	0,20	0,10	1,10	2,00	20,90	40,20
Oppervlakte-aandeel	39,55	0,50	0,25	2,74	4,98	51,99	100,00
Habitatstructuur							
Bedekking dwergstruiken	C	C	C	C	C	C	overal gedegradeerd
Ouderdomsstructuur Struikhei	B	C	C	C	B	A	overwegend voldoende tot goed
Verstoring							
Vergrast/Verruigd	C	C	C	C	A	C	overwegend gedegradeerd
Verbost	C	C	C	C	C	A	deels voldoende tot goed
Vegetatie							
Sleutelsoorten	B	C	C	C	C	C	deels voldoende tot goed

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling

+ 20-35 ha, voornamelijk in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, plaatselijk in deelgebied 6 Stropersbos. Versterking van bestaande kernen van droge heide en/of kernen van andere habitats in de heidesfeer.

SBZ is belangrijk in het kader van de G-IHD. Een vergroting van de oppervlakte (in complex met andere heide- en boshabitats) is noodzakelijk om de eraan gebonden fauna (o.a. Nachtzwaluw en Boomleeuwerik) voldoende ontwikkelingskansen te bieden.

Kwaliteitsdoelstelling

Voldoende tot goede staat van instandhouding. De vergrassing / verruiging (Pijpenstrootje, Struisgras, Adelaarsvaren) bedraagt maximum 50%. De verbossing maximum 30%.

Verhoging van de kwaliteitsvereisten van een structuurrijke droge heide: structuurrijkdom, vergrassing en verbossing zijn aandachtspunten in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos. Ook structuurrijke overgangen (heidelandschap in overgang naar bos) zijn een streefdoel, zodat boom- en struikopslag lokaal kunnen voorkomen.

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

Het actuele voorkomen

Het 6230 habitatype bestaat voor deze SBZ uit 3 subtypes:

- 6230_hmo: vochtige heischrale graslanden
- 6230_hn: droge heischrale graslanden
- 6230_ha: soortenrijke graslanden van het struisgrasverbond

In de habitatkaart komt enkel het type 6230_hmo 'vochtige heischrale graslanden' voor in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld en deelgebied 6 Stropersbos.

Ter hoogte van het Drongengoed zijn goed ontwikkelde vochtige heischrale graslanden terug te vinden ter hoogte van de westelijke uiteinden van de startbaan van het vliegveld met o.a. Heidekartelblad en Zaagblad (kensoort van blauwgraslanden). Bijkomend (niet op de habitatkaart) komen vochtige heischrale vegetaties voor in het natuurreservaat Maldegemveld, op een voormalige akker (erg jong ontwikkelingsstadium) en in de in 2001/2002 ontboste en geplagde percelen met circa 5 ha, in overgang naar natte en droge heide.

In 2008 werd ter hoogte van de startbaan circa 12 ha ontbost en geplagd (in het kader van heideherstel Life-DANAH) zodat verwacht wordt dat dit habitatype hier ook nog uitbreiding neemt. Habitatypes 4010 'natte heide', 4030 droge heide, 6230_hmo 'vochtig heischraal grasland' en 6230_hn 'droog heischraal grasland' komen hier telkens in overgang met elkaar en in mozaïekvorm voor, zodat een exacte oppervlakteuitbreiding moeilijk in te schatten is. Vochtige heischrale graslanden kunnen ook voorkomen in overgang naar het type 6410 'veldrustype'.

Ter hoogte van deelgebied 6 Stropersbos zijn enkele percelen vochtige heischrale graslanden aanwezig ten noorden van de Linie.

Daarnaast zijn ook nog relictten van habitatype 6230_hn en 6230_ha soortenrijk struisgrasland en 6230_hmo voor in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld in de wegbermen van de Drongengoedweg, en ter hoogte van de berm van de startbaan met soorten zoals Tormentil, Tandjesgras, Hondsviooltje, Blauwe zegge, Tweekervige zegge en Liggende vleugeltjesbloem. In deelgebied 5 Burkel (Kappelleboscomplex) worden langs enkele dreven soorten aangetroffen zoals Struikheide, Tormentil, Mannetjesereprijs, Veelvloemige veldbies, Pilzegge, en Trekrus. Ook in deelgebied 7 Heidebos komen relictten voor van de droge varianten van heischrale graslanden (6230_hn en 6230_ha). In deelgebied 6 Stropersbos wordt 3,5 ha gekarteerd als 'struisgrasland' waarbij nader onderzoek wijst op habitatype 6230_hn 'droog heischraal grasland'. De zeldzame Veldkrekkel heeft hier zijn leefgebied (enige leefgebied voor de Provincie Oost-Vlaanderen).

Deze relictvegetaties zijn niet terug te vinden op de habitatkaart en werd om deze reden ook niet verder beoordeeld. De aanwezigheid van dergelijke relictvegetaties is belangrijk als kolonisatiebron indien herstelprojecten worden uitgevoerd.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

Potenties

De potentiekaart (POTNAT) geeft bijna voor alle deelgebieden potentie weer voor de ontwikkeling van droge en natte heischrale graslanden.

De studie 'Potentieverkenning voor heiden en bossen in zandig Vlaanderen', waarbij ook rekening gehouden wordt met de historiek en relictaanwezigheid van een gebied, geeft voor potentie voor heideherstel (onder bos, zowel droge als natte heide en heischrale graslanden) voor deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld (voormalig heidegebied en aanwezigheid ondiepe stuwwatertafel onder zandgrond) circa 200 ha, voor deelgebied 6 Stropersbos circa 45 ha en voor deelgebied 7 Heidebos circa 30 ha.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.16 (6230_hn) en 5.17 (6230_hmo).

Trend

De trend kan als positief worden beschouwd: in het kader van de herstelprojecten (Life & natuurinrichting) wordt zowel droge als natte heide hersteld, waarbij ook overgangen naar nat en droog heischraal grasland aanwezig zullen zijn.

Tabel 8-13. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

6230_hmo	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)	
			droog	nat
Deelgebied 1	6,80		155	Ca 50?
Deelgebied 2			6	12
Deelgebied 3			54	14
Deelgebied 4			30	2
Deelgebied 5			120	59
Deelgebied 6	1,56		125	113
Deelgebied 7			18	<0,5
Deelgebied 8			66	95
Deelgebied 9			15	15
Deelgebied 10			14	<0,5
Deelgebied 11			13	
Deelgebied 12				<0,5
Totaal	8,36	Niet aangemeld	Ca 590	Ca 360-460

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-14. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) over het volledige gebied.

6230_hmo	BE2300005	
Habitatstructuur	<i>Indicator levensvormen:</i> 3 levensvormen zijn aanwezig, maar door het maaibeheer kunnen zich de dwergstruiken zich niet goed ontwikkelen	Overal voldoende tot goed
	<i>Indicator hoogopstietende soorten:</i> bedekking met soorten > 60 cm is meestal afwezig	Overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator verruiging :</i> < 10 %	Overal voldoende tot goed
	<i>Indicator vervilt:</i> 10-30 %	Overal voldoende tot goed
	<i>Indicator vergrast met Pijpenstrootje:</i> plaatselijk >30 %	Overal voldoende tot goed
	<i>Indicator strooisellaag:</i> bedekking strooisellaag < 30 %	Overal voldoende tot goed

6230_hmo	BE2300005	
	<i>Indicator verbost/verstruweeld: plaatselijk > 10 %</i>	Overwegend gedegradeerd
Vegetatie	<i>Indicator soortenrijkdam: 4-8 sleutelsoorten, minstens frequent aanwezig</i>	Overwegend voldoende tot goed
	<i>Totale bedekking sleutelsoorten: dikwijls < 10 % (zeker op de zeer jonge vegetatie in het Maldegemveld)</i>	Overal gedegradeerd
Faunakarakteristieken en -beoordeling	De oppervlakte bedraagt tussen 8,4 ha. Karakteristieke fauna voor dit habitatype zoals Aardbeivlinder, Groentje, Snortikker, Knopsrietje, Levendbarende hagedis, Nachtzwaluw, Boomleeuwerik en Boompieper komen sporadisch voor. De aanwezigheid van het habitatype is zeer versnipperd aanwezig (vooral thv deelgebied 6 Stropersbos). Overwegend gedegradeerd.	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Door de lage bedekking van sleutelsoorten en lage soortenrijkdom wordt tot een gedeeltelijk aangetaste actuele staat instandhouding geconcludeerd.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 8-15. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

Deelgebied	1	6	Conclusie
totale opp vh deelgebied			
Habitat 6230_hmo	6,80	1,56	8,36
Oppervlakte-aandeel	81,34	18,66	100,00
Habitatstructuur			
Levensvormen	A	A	overal voldoende tot goed
Hooqopschietende soorten	A	B	overal voldoende tot goed
Verstoring			
Verruigd	A	B	overal voldoende tot goed
Vervilt	B	B	overal voldoende tot goed
Pijpenstrootje	B	A	overal voldoende tot goed
Strooisellaag	A	B	overal voldoende tot goed
Verbost/verstruweeld incl. bramen	C	B	overwegend gedegradeerd
Vegetatie			
Soortenrijkdom	A	C	overwegend voldoende tot goed
Totale bedekking sleutelsoorten	C	C	overal gedegradeerd

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlaktedoelstelling

Voor beide subtypes: + 35 – 70 ha

- 6230_hmo: + 15 – 35 ha door versterking van bestaande kernen in overgang naar natte heide.
- 6230_hn/ha : + 20 - 35 ha door omvorming en uitbreiding in overgang naar droge heide.

Een vergroting van de oppervlakte is noodzakelijk om de eraan gebonden fauna voldoende ontwikkelingskansen te bieden (o.a. Nachtzwaluw en Boomleeuwerik) en om de robuustheid van het structuurrijk heidelandschap te vervolledigen.

Kwaliteitsdoelstelling

Inspanningen zijn nodig om aan de kwaliteitsvereisten te voldoen: vergrassing, verbossing zijn aandachtspunten in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos. Ook structuurrijke overgangen (heidelandschap in overgang naar bos) zijn een streefdoel, zodat boom en struikopslag lokaal kunnen voorkomen. Waterhuishouding is een aandachtspunt in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld en 6 Stropersbos. Overgangen naar habitattypes natte (4010) en droge (4030) heide komen voor.

6410 - Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)

Het actuele voorkomen

Habitattype 6410, met de meer populaire naam 'blauwgrasland', meer specifiek het subtype 'basenarme Molinion graslanden – inclusief de veldrusassociatie' komt volgens de habitatkaart enkel voor in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld. , Langs de Drongengoedweg ter hoogte van Hoeve Porcelijnegoed komt dit type (veldrusassociatie op zwak zure bodems) met o.a. soorten zoals Blauwe knoop, Blauwe zegge, Bleke zegge, Veelbloemige veldbies, Kruipganzerik en Liggende vleugeltjesbloem, voor over een hele kleine oppervlakte (0,63 ha). Voor deze beperkte oppervlakte werd geen tabel met de lokale staat van instandhouding ingevuld, maar expertoordeel duidt op een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding (te kleine oppervlakte en in de wegberm).

In deelgebied 8 Vallei van de Moervaart-Zuidlede ter hoogte van de Fondatie van Baudelo komt nog een schraal grasland met elementen van blauwgrasland voor. Kenmerkende soorten zijn hier: Blauwe zegge, Veldrus, Platte rus, Teer guichelheil, Echte koekoeksbloem, Gewoon reukgras, Veelbloemige veldbies. Ook ter hoogte van deelgebied 10 Vallei van de Zeverenbeek (de Blekerij) komen in enkele dotterbloemgraslanden (RBB) relictsoorten voor zoals Kleine valeriaan, Snavelzegge en Gevlekte orchis. Ook hier wijst de aanwezigheid van deze soorten op een potentie voor blauwgraslanden bij doorgedreven verschraling en aangepast waterpeil.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

Potenties

Blauwgraslanden zijn gebonden aan vochtige voedselarme substraten (zowel op minerale bodems als op veen) meestal onder invloed van kalkrijke kwel, waardoor de potentie in Vlaanderen eerder beperkt is. In deze SBZ zijn de grootste potenties te vinden in:

- deelgebied 8-9 Vallei van de Moervaart-Zuidlede (270 ha): door de aanwezigheid van moeraskalk en basische kwel; deze potentie wordt bevestigd in de ecohydrologische studie voor de Moervaart-Zuidlede (Herbos *et al.*, 2008);
- deelgebied 10 Vallei van de Zeverenbeek: op venige gronden met kalkrijke kwel

In de studie 'Verkennde ecologische gebiedsvisie voor de Moervaart en Durmekanaal (INBO, 2009) wordt aan de hand van historische floragegevens het vermoeden geuit dat blauwgraslanden (met sleutelsoorten als spaanse ruiter, blauwe zegge, blonde zegge, dwergzegge, bevertjes, moerasstrepzaad,..) vroeger een groot aandeel in de vegetatie in de Moervaartdepressie innamen (naast andere in Vlaanderen intussen zeldzame graslanden als dottergraslanden en heischrale graslanden).

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.18 en 5.19.

Trend

Te weinig data gekend om trend te kunnen inschatten.

Tabel 8-16. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion), veldrusassociatie

6410	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0,63		
Deelgebied 5			19
Deelgebied 6			1
Deelgebied 8			96

6410	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 10			43
Deelgebied 12			42
Totaal	0,63	Ca < 1 %	Circa 200

Beoordeling en conclusie op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Voor deze beperkte oppervlakte werd geen tabel met de lokale staat van instandhouding ingevuld, maar expertoordeel duidt op een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding (door een te kleine oppervlakte en in de wegberm).

Conclusie actuele staat van instandhouding

Een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding (expertoordeel).

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling

+ 10 – 15 ha ⁴⁹

SBZ is zeer belangrijk voor dit bedreigde en zeer zeldzaam habitatype (hier veldrusttype 6410_ve); uitgesproken potentie is aanwezig in deelgebieden 8 Moervaartvallei en (ook buiten, ten noorden van de SBZ) en lokaal in deelgebied 10 Zeverenbeekvallei, uitbreiding

Kwaliteitsdoelstelling

Goede tot voldoende staat van instandhouding van subtype veldrusassociatie, waarbij de storingsindicatoren minstens in voldoende staat verkeren.

⁴⁹ Er wordt een complex van 30 – 45 ha soortenrijke graslanden tot doel gesteld, waarvan 10-15 ha tot het habitatype 6410 behoort. De resterende oppervlakte bestaat uit vegetatiekundig sterk aanleunende, maar regionaal belangrijke biotopen (RBB's), zoals dotterbloemhooilanden en grote zeggenvetaties. Deze oppervlakte-doelstellingen zijn deels ook in functie van de satellietpopulatie van Kwarterkoning.

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Het actuele voorkomen

In het habitattype 6430 'voedselrijke zomen' kunnen 2 subtypes worden onderscheiden:

- subtype 6430_hf: moerasspireaverbond; dit type is rechtstreeks uit de habitatkaart af te lezen als BWK-code Hf (moerasspirearuigte) en komt voor in de valleigebieden van deelgebied 3 Het Leen, deelgebied 5 Burkel (Kappelleboscomplex), deelgebied 8 en 9 Vallei van de Moervaart-Zuidlede, deelgebied 10 Zeverenbeekvallei en deelgebied 12 Vinderhoutse bossen. In een aantal gevallen gaat het om moerasspirearuigten onder populierenaanplanten.

- subtype 6430_bz: nitrofiële boszomen met minder algemene plantensoorten; mantel- en zoomvegetaties zijn niet als dusdanig gekarteerd als aparte percelen en daarom ook niet uit de habitatkaart af te leiden. Door een veranderd bosbeheer met meer aandacht voor interne diversiteit wordt actueel reeds meer aandacht besteed aan bosrandbeheer en zal dit in de toekomst nog toenemen.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

Potenties

Potenties voor voedselrijke natte ruigten (voornamelijk ruigten van het Moerasspireaverbond (6430_hf), beperkt ook het verbond van Harig Wilgenroosje (6430_hw)) zijn in vrijwel alle deelgebieden in de valleien aanwezig, en kunnen ontwikkeld worden door rooien van populierenbestanden en gewijzigd beheer in graslanden.

Vochtige boszomen kunnen in elk deelgebied met boshabitats 9160 of 91E0 ontwikkeld worden door minder scherpe overgangen tussen bos en andere vegetaties te realiseren.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.20 en 5.21.

Trend

In vergelijking met de aanmeldingsgegevens (midden jaren '90) lijkt er een dalende oppervlakte-trend te zijn van het habitattype vochtige ruigten ten opzichte van de aanmeldingsperiode (midden jaren '90). Voor de vochtige boszomen zijn er onvoldoende gegevens om de trend te kunnen evalueren.

Tabel 8-18. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

6430_hf_mr_hw	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 3	0,57		7
Deelgebied 5	1,02		40
Deelgebied 8	6,35		201
Deelgebied 9	0,45		1
Deelgebied 10	3,35		93
Deelgebied 11			10
Deelgebied 12	4,10		66
Totaal	15,84	Ca 10%	ca 420

6430_bz	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 2			1,5

6430_bz	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 3			2
Deelgebied 6			11
Deelgebied 7			4
Deelgebied 8			85
Deelgebied 9			52
Deelgebied 10			3
Deelgebied 11			11
Deelgebied 12			1
Totaal	?	?	ca 165

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-19. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones over het volledige gebied.

6430_hf_mr_hw BE2300005		
Habitatstructuur	<i>Indicator grassen: < 10 %</i>	Overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator soortenrijkdom subtypes hf en hw : > 70% bedekking</i>	Overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Bedekking sleutelsoorten (enkel voor subtype hf):</i>	Overal voldoende tot goed
	<i>Indicator sleutelsoorten: meestal 5-9 sleutelsoorten (Engelwortel, Moesdistel, Moerasspirea, Dotterbloem, Gele lis, Kattestaart, Bosbies, Dagkoekoeksbloem, Moerasandoorn, Valeriaan, Wolfspoot, Watermunt, Geoord helmkruid)</i>	
Verstoring	<i>Indicator verruigd: < 30 % verruigd</i>	Overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Invasieve soorten: < 10 %</i>	Overal voldoende tot goed
Faunakaracteristieken –en beoordeling	Oppervlakte van habitatvlekken is regelmatig > 0.5 ha, maar versnipperd aanwezig (liggen ook meestal in open grasland- of moeraszones). Indicatorsoorten fauna: Blauwborst (bijlage IV-soort), Rietgors, Sprinkhaanzanger enkel in deelgebied 8; voor andere deelgebieden zijn habitattypische faunasoorten slechts sporadisch aanwezig. Overwegend gedegrademd.	

Een beoordeling van het type vochtige boszoom is momenteel niet mogelijk met de huidige kennis.

Conclusie actuele staat van instandhouding

Door de versnipperde aanwezigheid en onvoldoende aanwezigheid van faunasoorten wordt de actuele staat van instandhouding als gedeeltelijk aangetast geacht.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Deelgebied	3	5	8	9	10	12	Conclusie
totale opp vh deelgebied							
Habitat 6430_hf_mr_hw	0,60	1,00	6,30	0,50	3,30	4,10	15,80
Oppervlakte-aandeel	3,80	6,33	39,87	3,16	20,89	25,95	100,00
Habitatstructuur							
Grassen	A	A	A	A	A	A	overal voldoende tot goed
Verstoring							
Soortenrijkdom subtypes hf en hw	B	A	A	A	A	A	overal voldoende tot goed
Totale bedekking sleutelsoorten subtypes hf en hw	B	B	A	A	B	A	overal voldoende tot goed
Vegetatie							
Verruigd	B	B	B	B	B	B	overal voldoende tot goed
Invasieve exoten	B	B	B	B	B	B	overal voldoende tot goed

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling

6430_natte voedselrijke ruigte: + 70 - 90 ha, voornamelijk in deelgebieden 6 Stropersbos, 8 vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeek en 12 Vinderhoutsebossen. Herstel van samenhangende hooiland- en moerascomplexen met hoge faunawaarde.

SBZ is belangrijk in het kader van de G-IHD. Een vergroting van de oppervlakte (in complex met andere hooiland- en moerashabitats) is noodzakelijk om de eraan gebonden fauna voldoende ontwikkelingskansen te bieden en om de robuustheid te vervolledigen.

6430_boszoom: ? ha. Ontwikkelen en creëren van goed ontwikkelde boszomen in de bosranden, voornamelijk van de vochtige bossen (habitats 9160 en 91E0).

SBZ is belangrijk in het kader van de G-IHD. Ontwikkeling van het habitatype is nodig omwille van rode lijst-soorten (vnl. vlinders zoals Kleine ijsvogelvlinder) en habitatsoorten vleermuizen,...Hierbij worden eerst de gebieden in eigendom van het ANB of natuurverenigingen aangesproken waarbij vooral omvorming aan bod komt, op plaatsen waar randeffecten een negatieve invloed hebben op de bosomgeving wordt gewerkt met uitbreiding (externe bosrand).

Kwaliteitsdoelstelling

6430_natte voedselrijke ruigte: Een goede staat van instandhouding gekoppeld aan fauna-elementen (min. 30 ha per deelgebied) wordt nagestreefd in deelgebieden 8 Vallei Moervaart-Zuidlede en 10 Zeverenbeek. Voor de andere deelgebieden wordt een voldoende staat vooropgesteld.

6430_boszoom: Voldoende tot goede staat van instandhouding, met mantelzoomvegetaties van meer dan 5 meter breedte.

Het behalen van de doelen verhoogt tevens structuurkwaliteit in vochtige boshabitats en er ontstaat bijkomende buffering van de boshabitats tegen externe invloeden.

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Het actuele voorkomen

Laaggelegen schrale hooilanden zijn volgens de habitatkaart slechts beperkt aanwezig, het betreft steeds bloemenrijke graslanden van het subtype Glanshaververbond met soorten zoals Margriet, Knoopkruid, Peen, Duizendblad, Kraailook, Brunel, Grote oppervlakten vinden we terug in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, fragmenten in 5 andere deelgebieden. In het Drongengoed (ten noorden van Koningsbos, 0,18ha) komt dit habitatype voor in overgang naar vochtig heischraal grasland (type 6230_hmo). Ook de bermen van de startbaan (in oorsprong heischrale vegetaties, maar jarenlang overbemest) kunnen voor ongeveer 50 % als glanshavergrasland beschouwd worden. Door het voorbijgaande intensieve maaibeheer komen volgende kensoorten voor: Margriet, Knoopkruid, Gewone rolklaver, Goudhaver, Veldsalie en Wilde peen, Plaatselijk vinden we hier zelfs al kensoorten van de droge heischralere graslanden terug zoals Tormentil, Kruipganzerik, Muizenootje, Spits havikskruid en Biezenknoppen terug.

In de overige deelgebieden gaat het om kleine oppervlaktes, meestal ter hoogte van bredere wegbermen met een soortenrijke glanshavervegetatie.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

De bepaling van de lokale staat van instandhouding wordt hoofdzakelijk bepaald door de aanwezigheid van dit habitatype in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld (95% van de in totaal aanwezige 35,3 ha). De onderstaande tabel beoordeelt dan ook enkel deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld.

Potenties

Potenties voor het subtype Glanshavergrasland (6510_hu, *Arrhenaterion*) is in verschillende deelgebieden aanwezig; de grootste oppervlakte tot verdere ontwikkeling is aanwezig ter hoogte van de startbaan van het vliegveld. Verdere mogelijkheden zijn aanwezig in de valleigebieden op de iets drogere stukken.

Potentie voor het verbond van grote vossenstaart met Weidekerveltorkruid (6510_hua, *Alopecurion*) wordt niet realistisch geacht in deze SBZ.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.22 en 5.23.

Trend

Niet aangemeld habitatype. Aanwezigheid van dit type is algemeen achteruitgegaan in Vlaanderen door vermessing en gewijzigd landgebruik.

Tabel 8-20. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 6510 laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

6510	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)	
			6510_hu	6510_hua
Deelgebied 1	33,5		101	
Deelgebied 2	0,12			
Deelgebied 6	0,29			
Deelgebied 7	0,08			
Deelgebied 8	0,26		22	61
Deelgebied 10			4	59
Deelgebied 11			26	<0,5

6510	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)	
			6510_hu	6510_hua
Deelgebied 12	1,05		1	
Totaal	35,30	Niet aangemeld	147	120

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-21. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 6510 Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *San-guisorba officinalis*) over het volledige gebied.

Daar het oppervlaktaandeel in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld 95% van het totale aandeel is, werd de beoordeling enkel voor dit deelgebied gemaakt.

6510_hu	BE2300005	
Habitatstructuur	<i>Indicator lage, middelhoge, hoge grassen</i> : drie klassen zijn gelijkmatig aanwezig	A
	<i>Indicator dominantie soorten</i> : afwezig	A
Verstoring	<i>Indicator verbossing/verstruweling</i> : < 5% (percelen worden gemaaid)	A
	<i>Indicator strooisellaag</i> : < 10%	A
	<i>Indicator verruiging/ruderalisering</i> : 10-30 % met Engels raaigras	B
Vegetatie	<i>Indicator soortenrijkdom</i> : 7 sleutelsoorten aanwezig	B
	<i>Indicator soortenrijkdom</i> : < 50%	C
Faunakarakteristieken en -beoordeling	De totale oppervlakte bedraagt 35,3 ha; volgens de LSVI-tabel zou dit moeten resulteren in een goede staat voor de kenmerkende fauna. De aanwezigheid van dit type in de wegbermen van de startbaan van het vliegveld, is echter geen goede ecologische basis (verstoring, tussenliggende betonstroken). Ook ontbreken kenmerkende vogels zoals Paapje en Kwartelkoning (geen doel); aanwezige vlindersoorten in het Drongengoed zijn (Rode lijstsoorten): Groentje, Kleine ijsvogelvinder (enkele), Aardbeivlinder, Rouwmantel (zwerper). Overwegend gedegrademd.	

Conclusie actuele staat van instandhouding

De lokale staat van instandhouding is goed voor de indicatoren lengte grassen, dominante soort, verbossing en strooisellaag. De lokale staat is voldoende voor de indicatoren verruiging en faunakenmerken maar gedegrademd voor soortenrijkdom. De conclusie is bijgevolg een gedeeltelijke aangetaste actuele staat van instandhouding.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlaktedoelstelling

+ 60 - 90 ha, voornamelijk in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 8 vallei Moervaart-Zuidlede en 10 Zeverenbeekvallei. Versterking van hooiland- & moeraslandschap.

SBZ is belangrijk in het kader van de G-IHD. Een vergroting van de oppervlakte (in complex met andere hooiland- en moerashabitats) is noodzakelijk om de eraan gebonden fauna voldoende ontwikkelingskansen te bieden en om de robuustheid te vervolledigen. Door omvorming is er potentie in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld (+ 25-35 ha) op ANB-terrein; moge-

lijkheden door vnl uitbreiding dienen gezocht te worden in deelgebied 8 Vallei Moervaart-Zuidlede en deelgebied 10 Zeverenbeekvallei.

In deelgebied 8 Vallei Moervaart_Zuidlede is er potentie voor habitattypen 6510_hu op de iets hoger gelegen gronden thv Etbos en Linie. In dit deelgebied wordt het herstel van een samenhangend hooilandcomplex opgehangen aan het creëren van een satellietpopulatie van kwartelkoning (een kernpopulatie van kwartelkoning wordt nagestreefd in het SBZ Schelde- en Durmeestuarium)

Kwaliteitsdoelstelling

Een goede staat van instandhouding gekoppeld aan fauna-elementen (min. 30 ha per deelgebied) wordt nagestreefd in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld en 8 Vallei Moervaart-Zuidlede. Voor deelgebied 10 Zeverenbeekvallei wordt een voldoende staat vooropgesteld.

Voor deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld is er potentie om de glansshavergraslanden op de bermen van de startbaan lokaal verder te laten evolueren naar heischraal grasland (6230).

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)

Het actuele voorkomen

Habitattype 9120 'Atlantische zuurminnende beukenbossen met Hulst in de ondergroei' komt in alle deelgebieden, behalve deelgebied 10 Zeverenbeekvallei, voor en is het habitattype dat de grootste oppervlakte, met name 736 ha inneemt in deze SBZ. In deelgebied 7 Heidebos bepaalt expertoordeel echter dat het aanwezige bostype hoofdzakelijk het habitattype 9190 (zuur eiken-berkenbos) betreft.

Veel bossen met dit habitattype (bvb deelgebied 3 Het Leen, 4 Bellebargiebos (Kwadebossen), 8 Vallei Moervaart-Zuidlede) bezitten een rabattenstructuur waardoor de hogere delen het meest aanleunen bij habitattype 9120; en de boom- en kruidlaag ter hoogte van de grachten eerder behoort tot het type 91E0.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

Potenties

Potentie voor dit type bos is overeenkomstig POTNAT aanwezig in bijna alle deelgebieden, behalve in deelgebied 6 Stropersbos en deelgebied 7 Heidebos. In het Stropersbos wijst het actueel voorkomen van het habitattype 9120 echter op een hoge potentie (hoogstwaarschijnlijk zorgt verdroging tot een gedeeltelijke verschuiving van 91E0 naar 9120). In het Heidebos en het noordelijk deel van het Stropersbos leunt de potentie (vermoedelijk) beter aan bij het voedselarme habitattype 9190 (volgens expertoordeel).

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.24.

Trend

De trend is positief, door de inzet van beheermaatregelen volgens de beheervisie van het ANB en diverse Life projecten wordt er reeds gewerkt aan structuurkwaliteit in de boshabitats.

Tabel 8-22. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)

9120	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	277,31		484
Deelgebied 2	62,58		5
Deelgebied 3	130,49		44
Deelgebied 4	70,70		30
Deelgebied 5	40,78		99
Deelgebied 6	55,79		- (vermoedelijk ca 50)
Deelgebied 8	49,76		92
Deelgebied 9	23,69		20
Deelgebied 10	-		14
Deelgebied 11	24,34		31
Deelgebied 12	1,56		2
Totaal	736,00	Ca 13%	820-870

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-23. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*) over het volledige gebied.

9120	BE2300005		
Habitatstructuur	<i>Indicator minimum structuurareaal</i> : het habitattype komt ook in de grotere bosbestanden versnipperd voor (tussen naaldhoutbestanden), waardoor het MSA van 40 ha in de meeste deelgebieden niet wordt gehaald.	overwegend gedegradeerd	
	<i>Indicator verticale structuur</i> : In de meeste deelgebieden zijn zowel boom-, struik-, kruid- en moslaag aanwezig; in sommige bestanden is de struik-of kruidlaag minder abundant.	overwegend voldoende tot goed	
	<i>Indicator horizontale structuur</i> : In de meeste deelgebieden is een zekere mozaïekstructuur aanwezig, zeker als bestanden samen bekeken worden, in Drongengoed is er een meer homogene leeftijdbouw.	deels voldoende tot goed	
	<i>Indicator groeiklassen</i> : In de meeste deelgebieden zijn er ten minste 3 groeiklassen aanwezig, maar ontbreken zeer dikke bomen (diam > 80cm).	overal voldoende tot goed	
	<i>Indicator aandeel dood hout</i> : In de meeste gebieden is het volume dood hout gelijk of lager dan 4%	overwegend voldoende tot goed	
	<i>Indicator hoeveelheid dik dood hout</i> : de hoeveelheid dik dood hout ligt de meeste deelgebieden lager dan 1 ex./ha	overwegend voldoende tot goed	
	<i>Indicator bosconstantie</i> : bebossing in de meeste deelgebieden permanent sinds de Ferrariskaarten (eind 18 ^{de} eeuw)	overal voldoende tot goed	
	Verstoring	<i>Indicator invasieve exoten</i> : In de meeste deelgebieden zijn invasieve exoten in hogere dichtheden aanwezig; vooral Amerikaanse vogelkers (bvb Heidebos), Amerikaanse eik (Drongengoed en Markette), naaldhout (alle deelgebieden) zijn plaatselijk massaal aanwezig en kennen een uitgesproken verjonging	deels voldoende tot goed
		<i>Indicator verruiging</i> : Gewone braam en plaatselijk ook stekelvarens bereiken in de meeste deelgebieden dichtheden > 30%. Verhoging van de braamdensiteit heeft meerdere oorzaken 1) op plaatsen waar recent geëxploiteerd werd, verhoogt de lichtinval de braamdensiteit, dit fenomeen is eerder tijdelijk en wordt niet als problematisch beschouwd; 2) de laatste decennia wordt ook in het bos zelf een verhoging van de braamdichtheid vastgesteld (groep laagblijvende bosbramen); vermoedelijk is dit te wijten aan een verhoogde stikstofdepositie; 3) in homogene beukenbestanden (plaatselijk Drongengoed) treedt naast te weinig lichtinval, strooiselophoping en bodemverstoring op waardoor de bodem kan verzuren, waardoor bramen kunnen toenemen.	overal gedegradeerd
		<i>Indicator ruderalisering</i> : In de meeste deelgebieden ligt het aandeel indicatorsoorten tussen 10 en 30%. Grote brandnetel komt meer voor aan de bosranden (intern) zeker daar waar intensief bemest wordt op aanpalende landbouwgronden.	overwegend voldoende tot goed
<i>Indicator vergrassing</i> : in geen enkel deelgebied vormt vergrassing een probleem		overal voldoende tot goed	
Vegetatie		<i>Indicator boomlaag</i> : de sleutelsoorten in de boomlaag zijn in de meeste deelgebieden aanwezig, maar in een aantal gebieden is nog veel naaldhout en Amerikaanse eik aanwezig	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator kruidlaag</i> : de sleutelsoorten in de kruidlaag zijn in de	overwegend ge-	

9120	BE2300005
	meeste deelgebieden in onvoldoende aantal en bedekking aanwezig; degradeerd in deelgebieden met veel naaldhout en Amerikaanse eik ondervindt de kruidlaag negatieve effecten als gevolg van de strooiselophoping.
Faunakaracteristieken en -beoordeling	De meeste deelgebieden bezitten geen aaneengesloten oppervlakte van 150 ha bos. Maar kenmerkende vogelsoorten van grotere droge bostypes zoals Zwarte specht, Middelste bonte specht, Wespendif, Nachtegaal (bosranden), Wielewaal en Goudvink komen actueel beperkt tot broeden. Ook de aan het habitatype gebonden vleermuizen (o.a. Gewone/Grijze grootvleermuis, Mopsvleermuis) verkeren in een gedegradeerde staat van instandhouding. Overwegend gedegrademd.

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het minimum structuurareaal, horizontale structuur, invasieve exoten, verruiging, sleutelsoorten boom- en kruidlaag en faunakaracteristieken, geven een overwegende gedegradeerde tot deels voldoende tot goede staat, waardoor geconcludeerd kan worden tot een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding. Ook het aandeel en de hoeveelheid dood hout & ruderalisering verdienen verdere aandacht.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 8-24. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)

Deelgebied	1	2	3	4	5	6	8	9	11	12	Conclusie
totale opp vh deelgebied											
Habitat 9120	277,30	61,58	130,48	70,70	40,77	55,79	49,76	23,69	28,93	1,58	740,58
Oppervlakte-aandeel	37,44	8,32	17,62	9,55	5,51	7,53	6,72	3,20	3,91	0,21	100,00
Habitatstructuur											
Min. Structuurareaal	C	C	A	A	C	C	4	C	C	C	overwegend gedegrademd
Vertikale Structuur	B	B	A	B	C	B	B	B	B	B	overwegend voldoende tot goed
Horizontale Structuur	C	B	B	A	B	B	B	B	B	B	deels voldoende tot goed
Groeiklasse	B	B	B	A	B	B	B	B	B	B	overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	B	C	B	B	C	C	C	C	B	C	overwegend voldoende tot goed
Hoeveelheid Dik Hout	B	C	B	B	C	C	C	C	B	C	overwegend voldoende tot goed
Bosconstantie	A	B	A	A	A	B	A	A	A	B	overal voldoende tot goed
Verstoring											
Invasieve exoten	C	C	B	B	B	C	B	B	B	B	deels voldoende tot goed
Verruigd	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	overal gedegrademd
Geruderaliseerd	B	A	A	B	B	B	B	B	C	C	overwegend voldoende tot goed
Vergrast	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	overal voldoende tot goed
Vegetatie											
Sleutelsoorten Boomlaag	C	C	B	B	B	B	B	B	B	C	deels voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	C	C	C	C	B	C	C	C	B	C	overwegend gedegrademd

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling + 210 – 300 ha door omvorming; 175 – 235 ha door bosuitbreiding tot een totale oppervlakte van 1.120 – 1.270 ha.

Het deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld wordt als kerngebied ontwikkeld van 500 à 570 ha, waarbij het habitatype zich optimaal kan ontwikkelen. Ook in deelgebied 3 Het Leen en 6 Stropersbos wordt het een uitbreiding nagestreefd tot het minimum structuurareaal (>150 ha).

In deelgebieden 2 Kraenepoel-Markettebossen, 4 Bellebargie, 5 Burkel en 11 Bos van Oidonkkasteel worden eveneens omvormingen en/of uitbreidingen van het habitatype beoogd.

Verder zijn uitbreidingen noodzakelijk om de aanwezige bossen te ontsnipperen en te bufferen tegen randeffecten.

Kwaliteitsdoelstelling

Goede staat van instandhouding wordt nagestreefd. Verhoging structuurdiversiteit met heterogene leeftijdsopbouw, boszomen en open plekken, dood hout, exotenverwijdering en buffering tegen externe invloeden is noodzakelijk om dit habitatype in een goede staat te realiseren.

Verhoging structuurdiversiteit is tevens noodzakelijk ihkv de verbetering van het leefgebied voor Europees beschermde vleermuizen (zie hoger) en o.a. Zwarte specht.

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

Het actuele voorkomen

Het Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli komt volgens de habitatkaart enkel voor in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, in deelgebied 11 Bos van Ooidonkkasteel en over een heel kleine oppervlakte in deelgebied 12 Vinderhoutse bossen, met een totale oppervlakte van 10,14 ha.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

Potenties

De potentie voor dit type bos is eerder beperkt aanwezig: in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld en 5 Burkel (Kappelleboscomplex); en in de valleigebieden op de iets drogere gronden (deelgebieden 8, 10 en 11).

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.25.

Trend

Te weinig gekend om trend te kunnen inschatten.

Tabel 8-25. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattype 9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

9160	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	6,39		20-40 (potentiekaart geeft overschatting)
Deelgebied 5	-		10
Deelgebied 8	-		26
Deelgebied 10	-		10
Deelgebied 11	3,20		30
Deelgebied 12	0,55		-
Totaal	10,14	Ca < 1%	310

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-26. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli over het volledige gebied.

9160	BE2300005	
Habitatstructuur	<i>Indicator minimum structuurareaal:</i> het habitattype komt erg versnipperd voor, waardoor het MSA van 15 ha in de deelgebieden niet wordt gehaald.	overal gedegradeerd
	<i>Indicator verticale structuur:</i> In de meeste deelgebieden zijn zowel boom-, struik-, kruid- en moslaag aanwezig.	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator horizontale structuur:</i> In de meeste deelgebieden is een zekere mozaïekstructuur aanwezig, zeker als bestanden samen bekeken worden	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator groeiklassen:</i> In de meeste deelgebieden zijn er ten minste	overal voldoende

	3 groeiklassen aanwezig, maar ontbreken zeer dikke bomen (diam > 80cm).	tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> In de meeste gebieden is het volume dood hout gelijk of lager dan 4%	overal gedegradeerd
	<i>Indicator hoeveelheid dik dood hout:</i> de hoeveelheid dik dood hout ligt de meeste deelgebieden lager dan 1 ex./ha	overal gedegradeerd
	<i>Indicator bosconstantie:</i> bebossing in de meeste deelgebieden is niet permanent sinds de ferrariskaarten, maar tussen 100 en 200j	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator invasieve exoten:</i> In de meeste deelgebieden zijn invasieve exoten zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, naaldhout, sporkehout en gele dovenetel, maar niet meer dan 10 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator verruiging:</i> Gewone braam en plaatselijk ook stekelvarens bereiken in de meeste deelgebieden dichtheden > 30%. Verhoging van de braamdensiteit heeft meerdere oorzaken 1) op plaatsen waar recent geëxploiteerd werd verhoogt de lichtinval de braamdensiteit, dit fenomeen is eerder tijdelijk en wordt niet als problematisch beschouwd; 2) de laatste decennia wordt ook in het bos zelf een verhoging van de braamdichtheid vastgesteld (groep laagblijvende bosbramen); vermoedelijk is dit te wijten aan een verhoogde stikstofdepositie; 3) in homogene beukenbestanden treedt naast te weinig lichtinval, strooiselophoping en bodemverstoring op waardoor de bodem kan verzuren, waardoor bramen kunnen toenemen.	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator ruderalisering:</i> In de meeste deelgebieden ligt het aandeel indicatorsoorten tussen 10 en 30%, Grote brandnetel komt meer voor aan de bosranden (intern) zeker daar waar intensief bemest wordt op aanpalende landbouwgronden.	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator boomlaag:</i> de sleutelsoorten in de boomlaag zijn in de meeste deelgebieden aanwezig, maar in een aantal gebieden is nog veel naaldhout en Amerikaanse eik aanwezig	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator kruidlaag:</i> de sleutelsoorten in de kruidlaag zijn in de meeste deelgebieden in onvoldoende aantal en bedekking aanwezig; in deelgebieden met veel naaldhout en Amerikaanse eik ondervindt de kruidlaag negatieve effecten als gevolg van de strooiselophoping.	overwegend gedegradeerd
Faunakaracteristieken en -beoordeling	Door de lage oppervlakte van dit bostype en de versnipperde staat hebben net zoals voor het type 9120 ook de faunasoorten onvoldoende oppervlakte om in leefbare populaties voor te komen. Overwegend gedegradeerd.	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het minimum structuurareaal, verruiging, aandeel dood hout en dik dood hout, sleutelsoorten boom- en kruidlaag, verruiging en faunakaracteristieken is overal overwegend gedegradeerd. Hierdoor is het habitattype in een gedeeltelijke aangetaste actuele staat van instandhouding.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 8-27. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

Deelgebied	1	11	12	Conclusie
totale opp vh deelgebied				

Habitat 9160	6,39	3,20	0,55	10,14
Oppervlakte-aandeel	63,02	31,56	5,42	100,00
Habitatstructuur				
Min. Structuurareaal	C	C	C	overal gedegradeerd
Vertikale Structuur	A	B	B	overal voldoende tot goed
Horizontale Structuur	B	B	B	overal voldoende tot goed
Groeiklasse	B	B	B	overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	C	C	C	overal gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	C	C	C	overal gedegradeerd
Bosconstantie	B	A	A	overal voldoende tot goed
Verstoring				
Invasieve exoten	B	B	B	overal voldoende tot goed
Verruigd	C	B	C	overwegend gedegradeerd
Geruderaliseerd	B	B	C	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie				
Sleutelsoorten Boomlaag	C	B	C	overwegend gedegradeerd
Sleutelsoorten Kruidlaag	C	B	C	overwegend gedegradeerd

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling 20-40 ha door bosuitbreiding tot een totale oppervlakte van 30 – 50 ha

Actueel is zeer beperkte oppervlakte versnipperd aanwezig; potentie voor 1 boskernen met MSA van min. 15 ha is vooral aanwezig in deelgebied 1 Drongegoed-Maldegemveld. (Beperkttere) uitbreidingen zijn mogelijk in deelgebieden 5 Burkel (Kappelleboscomplex) en op iets rijkere gronden in deelgebieden 8 Moervaart-Zuidlede & 10 Zeverenbeek.

Kwaliteitsdoelstelling Kwaliteitsverbetering tot voldoende staat is nodig door verhoging structuurdiversiteit met heterogene leeftijdsopbouw, boszomen en open plekken, dood hout, exotenverwijdering en buffering tegen externe invloeden.

Versterking van kwaliteit is noodzakelijk om voldoende staat te realiseren. Verhoging structuurdiversiteit met dood hout, holle bomen en mantelzoomvegetaties is tevens noodzakelijk ihkv de verbetering van het leefgebied voor Europees beschermde vleermuizen (zie hoger) en o.a. Zwarte specht

9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten

Het actuele voorkomen

Habitatype 9190 'Oude zuurminnende eikenbossen met Zomereik op zandvlakten' komt slechts in 2 deelgebieden voor: deelgebied 6 Stropersbos met 10,72 ha en in deelgebied 7 Heidebos met 42,29 ha (in deelgebied 7 Heidebos bepaalt expertoordeel dat het aanwezige bostype 9120 hoofdzakelijk het habitatype 9190 (zuur eiken-berkenbos) betreft).

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

Potenties

De potentie van dit habitatype is direct afhankelijk van het bodemtype: gepodsoliseerde of slecht doorlatende (droge) dekzandgronden zijn hier vooral te vinden in deelgebied 7 Heidebos en het noordelijk deel van deelgebied 6 Stropersbos.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.26.

Trend

Negatieve trend t.a.v de aanmeldingsgevens maar licht positief door de Life-projecten in deelgebied 6 Stropers en deelgebied 7 Heidebos.

Tabel 8-28. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitatype 9190 Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten.

9190	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 5	-		1
Deelgebied 6	10,72		64
Deelgebied 7	42,29		322
Totaal	53,01	Ca 1 %	ca 380

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-29. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 9190 Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten over het volledige gebied.

9190	BE2300005	
Habitatstructuur	<i>Indicator minimum structuurareaal:</i> het MSA van 50 ha in geen van de deelgebieden gehaald.	overal gedegradeerd
	<i>Indicator verticale structuur:</i> In de meeste deelgebieden zijn zowel boom-, struik-, kruid- en moslaag aanwezig; in sommige bestanden is de struik-of kruid laag minder abundant.	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> In de meeste deelgebieden is een zekere mozaiekstructuur aanwezig, maar niet natuurlijk	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator groeiklassen:</i> In de meeste deelgebieden zijn er ten minste 3 groeiklassen aanwezig, maar ontbreken zeer dikke bomen (diam > 80cm).	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> In Stropers in het aandeel dood hout lager dan 4%, terwijl in het Heidebos is het volume dood hout tussen 4 en 10 % ligt	overwegend voldoende tot goed
		overal gedegradeerd
	<i>Indicator hoeveelheid dik dood hout:</i> de hoeveelheid dik dood hout	

9190	BE2300005	
	ligt de 2 deelgebieden lager dan 1 ex./ha	deerd
Verstoring	<i>Indicator bosconstantie</i> : de permanente bebossing bedraagt in de Stopers tussen 100 een 200 ha en in het Heidebos langer dan 200	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator invasieve exoten</i> : In de meeste deelgebieden zijn invasieve exoten in hogere dichtheden aanwezig; vooral Amerikaanse vogelkers (bvb Heidebos), Amerikaanse eik, naaldhout en Rododendron zijn plaatselijk massaal aanwezig en kennen een uitgesproken verjonging	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator verruiging</i> : Gewone braam en plaatselijk ook stekelvarens bereiken in de meeste deelgebieden dichtheden > 30%. Verhoging van de braamdensiteit heeft meerdere oorzaken 1) op plaatsen waar recent geëxploiteerd werd verhoogt de lichtinval de braamdensiteit, dit fenomeen is eerder tijdelijk en wordt niet als problematisch beschouwt; 2) de laatste decennia wordt ook in het bos zelf een verhoging van de braamdichtheid vastgesteld (groep laagblijvende bosbramen); vermoedelijk is dit te wijten aan een verhoogde stikstofdepositie; 3) in bestanden met veel naaldhout treedt er strooiselophoping en bodemverstoring op waardoor de bodem kan verzuren, waardoor bramen kunnen toenemen.	overal gedegradeerd
	<i>Indicator ruderalisering</i> : In Stropersbos ligt het aandeel Grote brandnetel hoger dan 30 %, in het Heide bos ligt dit tussen 10 en 30%.	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator vergrassing</i> : in geen enkel deelgebied vormt vergrassing een probleem	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator boomlaag</i> : de sleutelsoorten in de boomlaag zijn in de 2 deelgebieden aanwezig, maar het aandeel naaldhout en Amerikaanse eik is nog te hoog	overal gedegradeerd
	<i>Indicator kruidlaag</i> : de sleutelsoorten in de kruidlaag zijn in Stropersbos in onvoldoende aantal en bedekking aanwezig; Het Heidebos is iets rijker en heeft een voldoende aantal en bedekking van de sleutelsoorten	overwegend voldoende tot goed
Faunakaracteristieken en -beoordeling	<i>Indicator LSVI-tabel</i>: (totale oppervlakte habitat 53,01 ha) oppervlakte natuurdoeltypen Nederland 30-150 ha → B De 2 relevante deelgebieden bezitten geen aaneengesloten oppervlakte van 150 ha aaneengesloten type bos (overwegend naaldhout). Kenmerkende vogelsoorten van grotere droge bostypes zoals Zwarte specht, Middelste bonte specht, Wespandief, Nachtegaal (bosranden), Wielewaal en Goudvink komen actueel beperkt tot broeden. Ook de aan het habitattype gebonden vleermuizen (o.a. Gewone/Grijze grootootvleermuis, Mopsvleermuis) verkeren in een gedegradeerde staat van instandhouding. Conclusie faunakenmerken: overwegend gedegradeerd.	

Conclusie actuele staat van instandhouding

De te kleine oppervlakte van het minimumstructuurareaal, onvoldoende dik dood hout, de verruiging vnl met bramen, de aanwezigheid van Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers de indicatorsoorten van de boomlaag en faunakaracteristieken welke overal gedegradeerd zijn resulteren in een zijn gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 8-30. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 9190 Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten

Deelgebied	6	7	Conclusie
totale opp vh deelgebied			
Habitat 9190	10,72	42,29	53,01
Oppervlakte-aandeel	20,22	79,78	100,00
Habitatstructuur			
Min. Structuurareaal	C	C	overal gedegradeerd
Vertikale Structuur	C	B	overwegend voldoende tot goed
Horizontale Structuur	C	B	overwegend voldoende tot goed
Groeiklasse	B	B	overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	C	B	overwegend voldoende tot goed
Hoeveelheid Dik Hout	C	C	overal gedegradeerd
Bosconstantie	B	A	overal voldoende tot goed
Verstoring			
Invasieve exoten	B	C	overwegend gedegradeerd
Verruigd	C	C	overal gedegradeerd
Geruderaliseerd	C	B	overwegend voldoende tot goed
Vergrast	A	A	overal voldoende tot goed
Vegetatie			
Sleutelsoorten Boomlaag	C	C	overal gedegradeerd
Sleutelsoorten Kruidlaag	C	B	overwegend voldoende tot goed

Conclusie actuele staat van instandhouding

De te kleine oppervlakte van het minimumstructuurareaal, hoeveel dik dood hout, de verruiging vnl met bramen, de aanwezigheid van exoten zoals Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers, de indicatorsoorten van de boomlaag en faunakaracteristieken welke overal gedegradeerd zijn resulteren in een zijn gedeeltelijke staat van instandhouding.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling

+ 130 – 165 ha, waarvan 110 – 130 ha omvorming en 20 – 35 ha uitbreiding tot een totale oppervlakte van 185 – 220 ha.

actueel beperkte oppervlakte versnipperd aanwezig; potentie voor 1 boskern met MSA van min. 50 ha is enkel aanwezig in deelgebied 7 Heidebos; om in deelgebied 7 Heidebos een goede staat te realiseren met aanwezigheid van kenmerkende fauna (vleermuizen, Zwarte specht en wespendif) of aansluitend aan heidehabitats (Nachtzwaluw, Boomleeuwerik) is een oppervlakte van min. 150 ha bos noodzakelijk, aansluitend aan heidehabitats.

Kwaliteitsdoelstelling

Verdere ontwikkeling van dit habitat tot een goede staat: verhoging structuurdiversiteit met heterogene leeftijdsopbouw, boszomen en open plekken, dood hout, exotenverwijdering en buffering tegen externe invloeden is noodzakelijk om dit habitattype in een goede staat te realiseren. Mogelijkheden zijn er in deelgebieden 6 Stropersbos en 7 Heidebos.

Versterking van kwaliteit is noodzakelijk om goede staat te realiseren in functie van faunakaracteristieken (vleermuizen met specifiek jacht gebied voor de Grijs grootoorvleermuis, Zwarte specht, Wespendif, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw), in overgang naar heidelandschap.

91E0 - Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Het actuele voorkomen

De habitatkaart geeft aan dat dit habitatype voorkomt in bijna alle deelgebieden (met uitzondering van deelgebied 4 Bellebargiebos en 7 Heidebos) met een totale oppervlakte van 340,98 ha.

Dit habitatype valt uiteen in verschillende subtypes. Voor de SBZ zijn volgende types belangrijk:

- 91E0*-bron (BWK-eenheid Vc): bronbossen (Goudveil-essenbos), slechts in een zeer beperkte oppervlakte van 0,91 ha aanwezig ter hoogte van deelgebied 5 Burkel (Kappelleboscomplex) en deelgebied 11 Bos van Ooidonkkasteel. Omwille van de beperkte oppervlakte en potentie voor dit type werd geen lokale staat van instandhouding opgemaakt.
- 91E0*-veb (BWK-eenheid Va): Beekbegeleidend Vogelkers-essenbos met soortenrijke boomlaag en voorjaarsflora, 's winters soms kortstondig overstroomd, overgangen naar eutroof en mesotroof broekbos komen voor. In deze SBZ komt dit type voor over een oppervlakte van 72,55 ha en komt voor vooral in deelgebieden, 5 Burkel (Kappelleboscomplex), 8 en 9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen en fragmenten (< 1ha) in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegem en 3 Het Leen.
- 91E0*-oli_meso (BWK-eenheid Vo & Vm): Oligo- tot mesotroof broekbos. Een totale oppervlakte van 83,90 ha; beiden subhabitatypes worden in de beoordeling samengenomen omdat een eenduidig onderscheid moeilijk te maken valt. Oligotroof broekbos zeer plaatselijk aanwezig in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld en deelgebied 3 Het Leen (91E0*-oli); Mesotroof broekbos (91E0*_vm) komt voor in de deelgebieden 3 Het Leen, 6 Stropersbos, 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen.
- 91E0*-eutr (BWK-eenheid Vn): Eutroof of ruigt elzenbroekbos komt voor in de beekvalleien van voornamelijk de deelgebieden 8 Vallei van de Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen met een totale oppervlakte van 184,33 ha. Kleinere oppervlakten zijn te vinden in deelgebied 3, 6 en 11.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar de Habitatkaarten 5.1 t.e.m. 5.12.

Potenties

Voor deelgebied 8+9 Vallei Moervaart-Zuidlede wordt specifiek beroep gedaan op de Ecohydrologische studie voor de Moervaartvallei en Zuidlede (Herbos et al., 2008), en voor deelgebied 6 Stropersbos op de Ecohydrologische studie Stropers.

Uitgesproken potenties voor de diverse types is aanwezig in valleigebieden, meer specifiek in 6 Stropersbos, 8 & 9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen. Beperkte potenties zijn gelegen in deelgebieden 3 Het Leen, 5 Burkel (Kappelleboscomplex) en 11 Bos van Ooidonkkasteel.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.27, 5.28, 5.29, 5.30 en 5.31.

Trend

Te weinig data gekend om een trend te kunnen inschatten. De indicatoren uit de actuele staat van instandhouding doen echter een verdroging en ruderalisering van het habitatype vermoeden.

Tabel 8-31. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) habitattypen 91E0 Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

91E0_veb	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)	
Deelgebied 1	0,33		-	
Deelgebied 3	0,84		-	
Deelgebied 5	16,43		7	
Deelgebied 8	27,10		124	
Deelgebied 9	13,58		1	
Deelgebied 10	8,62		90	
Deelgebied 11	-		9	
Deelgebied 12	5,65		56	
Totaal	72,55	Ca 13% (voor alle subtypes samen)	Ca 300	

91E0_oli_mes o	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)	
			oligotroof	mesotroof
Deelgebied 1	0,69			
Deelgebied 3	11,39			
Deelgebied 5	-			5
Deelgebied 6	49,18		Enkele ha	
Deelgebied 8	-		Enkele ha	
Deelgebied 10	17,19			84
Deelgebied 12	5,45			42
Totaal	83,90	Ca 13% (voor alle subtypes samen)	10	200

91E0_eutr	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)	
Deelgebied 2	0,13			
Deelgebied 3	3,40			
Deelgebied 5	8,76		5	
Deelgebied 6	1,79			
Deelgebied 8	141,61		95 (onderschat – ecohydrologische studie)	
Deelgebied 10	5,01		105	
Deelgebied 11	2,37			
Deelgebied 12	21,26			
Totaal	184,33	Ca 13% (voor alle subtypes samen)	200	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-32. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattypen 91E0 Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) over het volledige gebied.

91E0_veb	BE2300005		
Habitatstructuur	Indicator minimum structuur areaal (MSA): voor de meeste deelgebieden		deels voldoende

91E0_ veb	BE2300005	
	wordt het MSA (10 ha) niet gehaald	tot goed
	<i>Indicator verticale structuur:</i> alle vegetatielagen (boom-, struik-, kruid- en moslaag) zijn aanwezig, de struiklaag is dikwijls minder abundant	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator horizontale structuur:</i> de meeste bosbestanden van dit type hebben een voldoende structuurdiversiteit, enkel thv de Vinderhoutse bossen zijn de bestanden homogener en meer gelijkjarig	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator groeiklassen:</i> In de meeste deelgebieden zijn er ten minste 3 groeiklassen aanwezig, maar ontbreken zeer dikke bomen (diam > 80cm).	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> Het volume dood hout is in de meeste deelgebieden lager dan 4%	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator hoeveelheid dik dood hout:</i> de hoeveelheid dik dood hout is in de meeste deelgebieden lager dan 1 ex./ha	overal gedegradeerd
	<i>Indicator bosconstantie:</i> in een de meeste beekvalleien is de bebossing permanent sinds 150 jaar	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator invasieve exoten:</i> in een aantal deelgebieden zijn invasieve exoten aanwezig, meestal gaat het hier om Gevlekte dovenetel, Japanse duizendknoop en Reuzenbalsemien, maar meestal lager dan 10%	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator verruiging:</i> Gewone bramen bereiken in de meeste deelgebieden dichtheden >30 %. Gewone braam is een atypische soort voor alluviale bostypes. De belangrijkste oorzaken van verruiging (en ruderalisering) zijn de verdroging (drainage van beken) en verontreiniging door lozing huishoudelijk afvalwater, doorslag van nutriënten via het grondwater en een verhoogde erosie/sedimentatie. Wanneer er rabatten aanwezig zijn kan op de tussenliggende hoger gelegen delen wel braam aanwezig zijn.	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator ruderalisering:</i> In de meeste deelgebieden ligt het aandeel indicatorsoorten, zoals Grote brandnetel hoger dan 30% (zeker in de zomerperiode) kan Grote brandnetel dominant worden. Een hoge presentie van Grote brandnetel duidt op de aanwezigheid van een verhoogde nutriëntenconcentratie als gevolg van eutrofiëring van oppervlakte- en/of grondwater en/of op verdroging.	deels voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator boomlaag:</i> de sleutelsoorten in de boomlaag zijn in de meeste deelgebieden aanwezig	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator kruidlaag:</i> in de meeste deelgebieden zijn sleutelsoorten zowel in aantal als in bedekking onvoldoende aanwezig	deels voldoende tot goed
Faunakarakteristieken en -beoordeling	Verwachtingskansen voor de aan het habitatype gebonden fauna: totale oppervlakte habitat 73 ha	
	De meeste deelgebieden bezitten geen aaneengesloten oppervlakte van 150 ha bos. Kenmerkende vogelsoorten van nattere bostypes zoals Wielewaal, Nachtegaal (bosranden), Matkop en Boomvalk komen actueel beperkt tot broeden. Ook kenmerkende vlindersoorten zoals Kleine ijsvogelvlinder en Grote weerschijnvlinder worden momenteel niet waargenomen -> overwegend gedegradeerde staat	

Tabel 8-33. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 91E0 Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) over het volledige gebied.

91E0_meso_oli BE2300005

91E0_meso_oli		BE2300005
Habitatstructuur	<i>Indicator minimum structuur areaal (MSA):</i> voor de meeste deelgebieden wordt het MSA (20 ha) niet gehaald, enkel voor deelgebied 6 Stropersbos is dit wel het geval	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator verticale structuur:</i> alle vegetatielagen (boom-, struik-, kruid- en moslaag) zijn aanwezig, de struiklaag is dikwijls minder abundant	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator horizontale structuur:</i> de meeste bosbestanden van dit type hebben een voldoende structuurdiversiteit, enkel thv de Vinderhoutse bossen en het kleine stukje oligotroof berkenbroek in Drongengoed zijn de bestanden homogener en meer gelijkjarig	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator groeiklassen:</i> In de meeste deelgebieden zijn er ten minste 3 groeiklassen aanwezig, maar ontbreken zeer dikke bomen (diam > 80cm).	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> Het volume dood hout is in de meeste deelgebieden net 4%	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator hoeveelheid dik dood hout:</i> de hoeveelheid dik dood hout is in de meeste deelgebieden tussen 1 en 3 ex./ha, meestal door omgevallen populieren	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator bosconstantie:</i> in een de meeste beekvalleien is de bebossing permanent sinds 150 jaar	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator invasieve exoten:</i> in een aantal deelgebieden zijn invasieve exoten aanwezig, meestal gaat het hier om Gevlekte dovenetel, Japanse duizendknoop en Reuzenbalsemien, maar meestal lager dan 10%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator verruiging:</i> Gewone braam bereiken in de meeste deelgebieden dichtheden > 30 %. Gewone braam is een atypische soort voor alluviale bostypes. De belangrijkste oorzaken van verruiging (en ruderalisering) zijn de verdroging (drainage van beken) en verontreiniging door lozing huishoudelijk afvalwater, doorslag van nutriënten via het grondwater en een verhoogde erosie/sedimentatie. Wanneer er rabatten aanwezig zijn kan op de tussenliggende hoger gelegen delen wel braam aanwezig zijn.	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator ruderalisering:</i> In de meeste deelgebieden ligt het aandeel indicatorsoorten, zoals Grote brandnetel hoger dan 30% (zeker in de zomerperiode) kan Grote brandnetel dominant worden. Een hoge presentie van Grote brandnetel duidt op de aanwezigheid van een verhoogde nutriëntenconcentratie als gevolg van eutrofiëring van oppervlakte- en/of grondwater en/of op verdroging.	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator boomlaag :</i> de sleutelsoorten in de boomlaag zijn in de meeste deelgebieden aanwezig, in de meeste deelgebieden haalt echter de cultuurpopulier nog hoge dichtheden	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator kruidlaag:</i> in 3 deelgebieden zijn sleutelsoorten zowel in aantal als in bedekking onvoldoende aanwezig; in deelgebied 10 is de kruidlaag in een goede staat	overwegend voldoende tot goed
Faunakaracteristieken en -beoordeling	De meeste deelgebieden bezitten geen aaneengesloten oppervlakte van 150 ha nat bos. Kenmerkende vogelsoorten van nattere bostypes zoals Wielewaal, Nachtegaal (bosranden), Matkop en Boomvalk komen actueel beperkt tot broeden. Ook kenmerkende vlindersoorten zoals Kleine ijsvogelvlinder en Grote weerschijnvlinder worden momenteel niet waargenomen -> overwegend gedegradeerde staat	

Tabel 8-34. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 91E0 Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) over het volledige gebied

91E0_eu	BE2300005	
Habitatstructuur	<i>Indicator minimum structuur areaal (MSA)</i> : voor de meeste deelgebieden wordt het MSA (20 ha) niet gehaald, in deelgebied 8 Moervaart-Zuidledevallei wordt dit wel gehaald	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator verticale structuur</i> : alle vegetatielagen (boom-, struik-, kruid- en moslaag) zijn aanwezig, de struiklaag is dikwijls minder abundant	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator horizontale structuur</i> : de meeste bosbestanden van dit type hebben een voldoende structuurdiversiteit	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator groeiklassen</i> : In de meeste deelgebieden zijn er ten minste 3 groeiklassen aanwezig, maar ontbreken zeer dikke bomen (diam > 80cm).	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout</i> : Het volume dood hout is in de meeste deelgebieden lager dan 4%	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator hoeveelheid dik dood hout</i> : de hoeveelheid dik dood hout is in de meeste deelgebieden lager dan 1 ex./ha	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator bosconstantie</i> : in een de meeste beekvalleien is de bebossing permanent sinds 150 jaar	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator invasieve exoten</i> : in een aantal deelgebieden zijn invasieve exoten aanwezig, meestal gaat het hier om Gevlekte dovenetel, Japanse duizendknoop en Reuzenbalsemien, maar meestal lager dan 10%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator verruiging</i> : Gewone bramen bereiken in de meeste deelgebieden dichtheden > 30 %. Gewone braam is een atypische soort voor alluviale bostypes. De belangrijkste oorzaken van verruiging (en ruderalisering) zijn de verdroging (drainage van beken) en verontreiniging door lozing huishoudelijk afvalwater, doorslag van nutriënten via het grondwater en een verhoogde erosie/sedimentatie. Wanneer er rabatten aanwezig zijn kan op de tussenliggende hoger gelegen delen wel braam aanwezig zijn.	overal gedegradeerd
	<i>Indicator ruderalisering</i> : In de meeste deelgebieden ligt het aandeel indicatorsoorten, zoals Grote brandnetel hoger dan 30% (zeker in de zomerperiode) kan Grote brandnetel dominant worden. Een hoge presentie van Grote brandnetel duidt op de aanwezigheid van een verhoogde nutriëntenconcentratie als gevolg van eutrofiëring van oppervlakte- en/of grondwater en/of op verdroging.	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator boomlaag</i> : de sleutelsoorten in de boomlaag zijn in de meeste deelgebieden aanwezig	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator kruidlaag</i> : in de meeste deelgebieden zijn sleutelsoorten zowel in aantal als in bedekking onvoldoende aanwezig	overwegend gedegradeerd
Faunakarakteristieken en -beoordeling	Verwachtingskansen voor de aan het habitattype gebonden fauna: totale oppervlakte habitat 184 ha De meeste deelgebieden bezitten geen aaneengesloten oppervlakte van 150 ha bos. Kenmerkende vogelsoorten van nattere bostypes zoals Wielewaal, Nachtegaal (bosranden), Matkop en Boomvalk komen actueel beperkt tot broeden. Ook kenmerkende vlindersoorten zoals Kleine ijsvogelvlinder en Grote weerschijnvlinder worden momenteel niet waargenomen -> overwegend gedegradeerde staat	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het habitatype valt uiteen in verschillende subtypes, waarbij voor het SBZ volgende types belangrijk zijn:

- 91E0*-bron: Zeer waardevolle fragmenten komen echter voor in de deelgebieden 5 Burkel (Kapelleboscomplex) en 11 Bos van Ooidonkkasteel. Omwille van de beperkte oppervlakte en potentie voor dit type werd geen lokale staat van instandhouding opgemaakt.
- 91E0*-veb: De lokale actuele staat van instandhouding is gedeeltelijk aangetast door het te kleine minimum structuurareaal, onvoldoende aanwezigheid van het aandeel dood hout, de hoeveelheid dik dood hout, de sleutelsoorten van de kruidlaag en faunakaracteristieken. Vooral de verruiging met braam toont aan dat verdroging een probleem vormt.
- 91E0*-oli_meso: De lokale actuele staat van instandhouding is gedeeltelijk aangetast vooral door de verruiging met braam, hetgeen aangeeft dat verdroging een probleem vormt. De andere indicatoren zijn overwegend voldoende tot goed.
- 91E0*-eutr: De lokale actuele staat van instandhouding is gedeeltelijk aangetast door het te kleine minimum structuurareaal in een aantal deelgebieden, onvoldoende aanwezigheid van het aandeel dood hout, de hoeveelheid dik dood hout, de sleutelsoorten van de kruidlaag en fauna-karakteristieken. De verruiging met braam toont aan dat verdroging een probleem vormt; de ruderalisering toont aan dat instroom met verontreinigd oppervlaktewater dient aangepakt te worden.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 8-35. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 91E0 Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Deelgebied	3	5	8	9	10	12	Conclusie
totale opp vh deelgebied							
Habitat 91E0_veb	0,84	16,43	27,10	13,58	8,62	6,31	72,88
Oppervlakte-aandeel	1,15	22,54	37,18	18,63	11,83	8,66	100,00
Habitatstructuur							
Min. Structuurareaal	C	C	A	C	C	C	deels voldoende tot goed
Vertikale Structuur	B	B	B	B	A	B	overal voldoende tot goed
Horizontale Structuur	B	B	B	B	C	C	overwegend voldoende tot goed
Groeiklasse	B	B	B	B	B	B	overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	C	C	C	C	B	C	overwegend gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	C	C	C	C	C	C	overal gedegradeerd
Bosconstantie	B	B	A	A	A	B	overal voldoende tot goed
Verstoring							
Invasieve exoten	B	B	B	B	C	B	overwegend voldoende tot goed
Verruigd	C	C	C	C	B	C	overwegend gedegradeerd
Geruderaliseerd	C	C	B	C	C	C	deels voldoende tot goed
Vegetatie							
Sleutelsoorten Boomlaag	B	B	B	B	A	B	overal voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	C	C	C	B	B	B	deels voldoende tot goed

Deelgebied	1	3	6	10	12	Conclusie
totale opp vh deelgebied						
Habitat 91E0_oli_meso	0,69	11,39	49,18	17,19	8,87	86,63
Oppervlakte-aandeel	0,80	13,15	56,77	19,84	10,24	100,00
Habitatstructuur						
Min. Structuurareaal	C	C	A	C	C	deels voldoende tot goed
Vertikale Structuur	C	A	B	B	B	overwegend voldoende tot goed
Horizontale Structuur	C	B	B	B	C	overwegend voldoende tot goed
Groeiklasse	C	B	B	B	B	overwegend voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	C	B	B	B	C	overwegend voldoende tot goed
Hoeveelheid Dik Hout	C	B	B	B	C	overwegend voldoende tot goed
Bosconstantie	A	A	A	A	A	overal voldoende tot goed
Verstoring						
Invasieve exoten	A	B	B	B	B	overal voldoende tot goed
Verruigd	B	C	C	A	C	overwegend gedegradeerd
Geruderaliseerd	B	A	B	B	C	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie						
Sleutelsoorten Boomlaag	B	B	B	A	B	overal voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	C	B	B	B	C	overwegend voldoende tot goed

Deelgebied	5	6	8	10	11	12	Conclusie
totale opp vh deelgebied							
Habitat 91E0_eutroof	8,76	1,79	141,61	5,01	2,37	23,54	183,08
Oppervlakte-aandeel	4,78	0,98	77,35	2,74	1,29	12,86	100,00
Habitatstructuur							
Min. Structuurareaal	C	C	A	C	C	A	overwegend voldoende tot goed
Vertikale Structuur	B	B	A	B	B	A	overal voldoende tot goed
Horizontale Structuur	B	B	B	B	B	A	overal voldoende tot goed
Groeiklasse	B	B	B	A	B	B	overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	B	B	C	C	B	B	overwegend gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	C	B	C	C	B	B	overwegend gedegradeerd
Bosconstantie	B	A	A	B	A	B	overal voldoende tot goed
Verstoring							
Invasieve exoten	B	B	B	B	B	B	overal voldoende tot goed
Verruigd	C	C	C	C	C	C	overal gedegradeerd
Geruderaliseerd	C	B	B	C	C	C	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie							
Sleutelsoorten Boomlaag	2	B	B	C	B	B	overwegend voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	C	B	C	B	B	C	overwegend gedegradeerd

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling

het SBZ is zeer belangrijk voor dit habitatype in G-IHD. In tegenstelling wordt omvormingen en uitbreidingen van het subtype 91E0_oli_meso minder realistisch ingeschat en wordt eerder gemikt op herstel van de subtypes 91E0_veb en 91E0_eutro (iets voedselrijkere subtypes).

Voor alle subtypes: + 290 – 405 ha tot een totale oppervlakte van 630 à 745 ha

- 91E0_bron: behoud van huidige fragmenten

- 91E0_veb: + 120-180 ha door omvorming (85-120 ha) en uitbreiding (35- 60 ha) tot een totale oppervlakte van circa 195-255 ha.
- 91E0_oli_meso: behoud van huidige oppervlakte.
- 91E0_eutro: + 170 – 225 ha door omvorming (70-105 ha) en uitbreiding (100-120 ha) tot een totale oppervlakte van circa 350-405 ha.

Een aaneengesloten complex van minimum 150 ha 91E0 (som van alle subtypes) om een goede staat voor faunakaracteristieken te realiseren is enkel mogelijk en wordt nagestreefd in deelgebieden 8 en 9 Vallei Moervaart-Zuidlede.

Mogelijkheid tot een oppervlakteuitbreiding tot MSA van min 10 ha aaneengesloten bos is mogelijk in deelgebieden 3 het Leen; 5 Burkel (Kappelleboscomplex); 6 Stropersbos; 10 Zeverenbeek en 12 Vinderhoutse bossen.

Kwaliteitsdoelstelling

Vele bossen van dit type zijn momenteel slechts in kleine oppervlaktes en versnipperd aanwezig; ook naar structuurdiversiteit en waterhuishouding (doorwerking naar kensoorten) en faunakaracteristieken is een kwaliteitsverbetering noodzakelijk.

Er wordt gestreefd naar een goede staat van instandhouding (A) van dit bostype in deelgebied 8 en 9 Vallei Moervaart-Zuidlede tot een groot aaneengesloten alluviaal boscomplex.

Een voldoende staat van instandhouding (B) wordt nagestreefd in deelgebied 3 het Leen; 5 Burkel (Kappelleboscomplex), 6 Stropersbos; 10 Zeverenbeekvallei en 12 Vinderhoutse bossen.

Het bosbeheer wordt gericht op de verdere ontwikkeling van dit habitat: aangepaste waterhuishouding (waterkwaliteit en -kwantiteit), verhoging structuurdiversiteit met heterogene leeftijdsopbouw, boszomen en open plekken, dood hout, exotenverwijdering (aandacht voor koloniebomen van vleermuizen) en buffering tegen externe invloeden is noodzakelijk om dit habitattype in een goede staat te realiseren.

De soorten van bijlage II en III

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen soorten opgelijst en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- Het actueel voorkomen;
- De potenties voor de soort binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- De trend;
- De beoordeling van criteria en indicatoren aan de hand van de LSVI-tabellen.

Voor het actueel voorkomen van een soort wordt vertrokken van de beschikbare gegevens (zie hoger). Hierbij wordt in het rapport indicatief aangegeven, via zogenaamde kwartierhokkaarten, aangegeven waar de verschillende populaties zich bevinden. Kwartierhokkaarten geven aan dat de soort voorkomt in het aangeduide hok van 1 km op 1 km. Vlaanderen werd daartoe in een raster van dergelijk hokken opgedeeld.

Voor de potenties voor de soort binnen het gebied wordt vertrokken van de gegevens die beschikbaar zijn over het leefgebied van dergelijke soort. Vertrekkend van de ecologie van de soort wordt dan aangegeven waar verwacht wordt dat de soort in kwestie nog zou kunnen voorkomen.

De trend is de evolutie van het voorkomen van de soort in de tijd. Vaak zullen er geen monitoringsgegevens aanwezig zijn en zal een inschatting gebeuren op basis van de evolutie van het voorkomen van de ecotopen die onderdeel uitmaken van de leefgebieden van de soort.

Voor verschillende criteria zal aan de hand van bepaalde indicatoren nagegaan worden wat de leefgebiedgeschiktheid voor de soort is. De evaluatie van de criteria en indicatoren wordt per soort beschreven in voor alle leefgebieden in het habitatrictlijngebied samen. Enkel indien zulks relevant geacht wordt, worden in deze tabel specificaties van bepaalde deelgebieden opgenomen. Beoordeling van criteria en indicatoren leidt tot een conclusie aangaande de actuele staat van instandhouding.

Bepaalde soortengroepen worden samengenomen omwille van hun sterk gelijkend leefgebied (bijvoorbeeld de vleermuizen die foerageren boven water) of omdat de gegevens niet toelaten om een onderscheid toe te laten tussen de verschillende soorten (bijvoorbeeld het dwergvleermuizencomplex).

Bij het uitwerken van de bovenstaande punten wordt vertrokken van voor Vlaanderen algemeen basismateriaal. Omwille van de schaal of het detailniveau van dit basismateriaal wordt dit gecontroleerd en aangevuld door lokale experts uit onder andere het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Omwille van dit expertoordeel kunnen de conclusies afwijken van het basismateriaal, waarop ook de kaarten zijn gebaseerd.

Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de habitats vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

Drijvende waterweegbree - *Luronium natans*

Het actuele voorkomen

Deze soort kwam vroeger voor in de Kraenepoel ter hoogte van deelgebied 2 Kraenepoel en Markette bossen, maar is actueel verdwenen. De laatste waarneming dateert van 1985.

Potenties

Potentie is aanwezig in deelgebied 2 in de Kraenepoel, gezien de vroegere aanwezigheid.

De trend

De trend is negatief gezien de aanmelding van aanwezigheid en de actuele afwezigheid.

Conclusies

Drijvende waterweegbree is verdwenen uit de SBZ-H. Er bestaat twijfel of de soort spontaan kan terugkeren. De soort bezit wel een langlevende zaadbank. De dichtstbijgelegen populaties bevinden zich in de Kempen.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatiedoelstelling Niet bepaald gezien de soort geheel verdwenen is

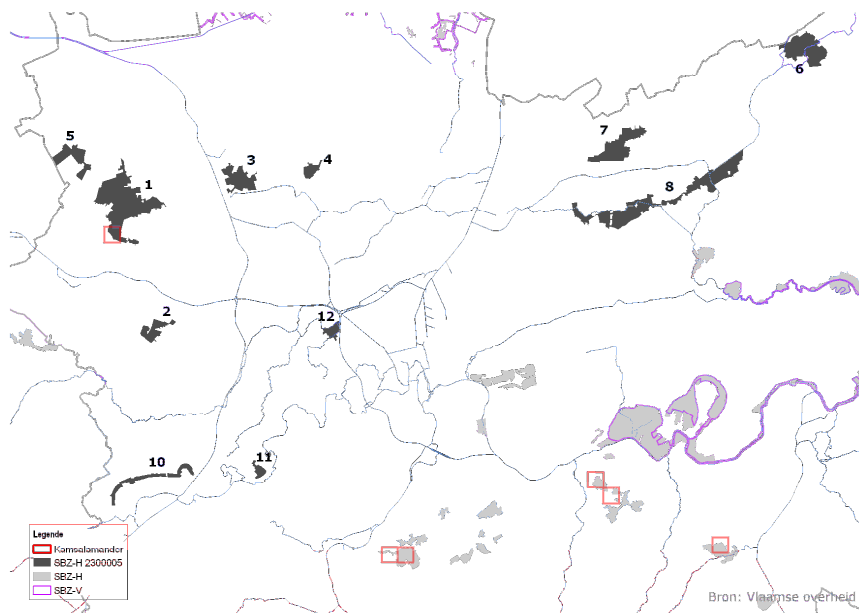
Kwaliteitsdoelstelling Indien de soort toch spontaan terug keert, zijn de kwaliteitsdoelstellingen dezelfde als voor habitatype 3130 'Mineraalarme, oligotrofe wateren', waarbij voldoende aandacht besteed wordt aan dynamische processen voor het behoud van een pioniersmilieu, waaraan de soort gebonden is.

Kamsalamander - *Triturus cristatus*

Het actuele voorkomen

De Kamsalamander komt actueel slechts voor ter hoogte van deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld in enkele poelen in het Koningsbos. Ook in de onmiddellijke omgeving van de andere deelgebieden zijn geen waarnemingen bekend.

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 8.5.1.

Figuur 8-36. Verspreiding van Kamsalamander - *Triturus cristatus*

Figuur 8-37. Verspreiding van Kamsalamander - *Triturus cristatus*

Potenties

Potentie voor de aanwezigheid van Kamsalamander in andere deelgebieden wordt zeer laag ingeschat, aangezien de verspreiding van de soort in noord Oost-Vlaanderen nooit algemeen was. De aanwezige populatie kan wel in een gunstige staat worden gebracht door het verbeteren van land- en waterbiotoop. Overleg met landbouwer en privaat eigenaar van de poelen 137.008 en 137.090 om eventueel de strook weiland en de bestaande poelen, grenzend aan het Koningsbos te verwijderen of te beheren en het graven van meerdere poelen in die strook zal kansen bieden voor de ontwikkeling van een duurzame populatie. Een andere mogelijkheid is de translocatie van de soort naar iets meer noordelijke gelegen poelen (net buiten SBZ, maar op terreinen van het ANB met nu aanwezige geschikte poelen) om risico op uitsterven te beperken en de soort meer te verspreiden over het deelgebied.

De trend

De trend is negatief gezien de bij aanmelding goede instandhouding van een niet-geïsoleerde populatie.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-38. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Kamsalamander – *Triturus cristatus*

Kamsalamander	BE 2300005	
Toestand populatie	<i>Indicator populatiegrootte:</i> Kamsalamander is in SBZ Bossen en heiden van Zandig Vlaanderen enkel vastgesteld in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld. De soort wordt er gesignaleerd in drie poelen (137008, 137503 en 137504, zie bovenstaande figuur) in het uiterste zuiden van het deelgebied, meer bepaald het Koningsbos. In poel 137504 worden de meeste dieren waargenomen. Het totaal aantal gevangen volwassen dieren tijdens de jaren 2007 t/m 2009 bedroeg amper 3.7 % van het totaal aantal gevangen watersalamanders. Ter vergelijking in een gunstige (criterium 'goed') populatie schommelt dit tussen de 18 en 35% (monitoring in NR d' Heide te Wetteren). <i>Indicator voortplanting:</i> Voortplanting van kamsalamander is tot op heden enkel vastgesteld in poel 137504. Bemonsteringen met schepnet hebben aangetoond dat het aantal larven zeer beperkt is en <20 bedraagt. <i>Indicator afstand nabije populatie:</i> Er is een historische waarneming uit 1978 in poel 137012 (niet in de SBZ) op +/- 1.6 km van de actuele populaties. De soort kon er tijdens twee bemonsteringen met net of fuik in 2005 en 2007 niet herbevestigd worden. Huidige populatie is bijgevolg hoogstwaarschijnlijk volledig geïsoleerd.	C
Habitatkwaliteit		
Waterhabitat	<i>Indicator aantal + grootte waterpartijen en vegetatie:</i> Poel 137504 voldoet slechts in beperkte mate aan de habitateisen van de soort. Zijn oppervlakte is +/- 210 m² maar de onderwater- en drijvende vegetatie is minder dan 10%. Hoewel de poel afgerasterd is en voorzien van een drinkpomp voor vee is de afrastering gebrekkig zodat de koeien soms door de omheining breken met dicht trappelen van de oevers als gevolg. Binnen een straal van 230 m van de voortplantingspoel situeren zich nog drie andere poelen, n.l. een bospoel (137503) op eigendom van ANB en twee andere poelen (137008 en 137090) op privaat eigendom. De bospoel is voor 100% bedekt met kroos en bevat veel organisch materiaal en is weinig of niet geschikt als voortplantingshabitat. Poel 137008 is bezet door tamme ganzen en is eveneens sterk beschaduwd. Poel 137090 is zeer ondiep en werd in het verleden verontreinigd door afvalwater van de nabijgelegen drukkerij.	C
Voedselrijkdom	Alle poelen kunnen als eutroof worden beschouwd	C
pH	?	X
Landhabitat	Biotoop: De poelen liggen in weiland, langs de zuidkant in directe omgeving van het Koningsbos. Vrij bosrijke omgeving, aanwezigheid van hagen eerder beperkt, wel in intensief beheerde tuin met aanplant van struiken en hagen	B

Afstand tot waterbiotoop: 300-500 m

B

Verkeerswegen/grenzend aan habitat: weg gelegen tussen poel 137007 en andere poelen, matig gebruik

C

Conclusies

Er komt momenteel slechts één populatie meer voor thv deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld. Zowel de toestand van de huidige populatie als de habitatkwaliteit is gedegradeerd.

Populatie-doelstelling

De enige populatie in SBZ is momenteel sterk achteruitgegaan en kan niet als een leefbare populatie worden beschouwd.

Uitbouwen van een duurzame populatie ter hoogte van deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld met aanwezigheid van minimum 50 adulte dieren, verspreid over min. 2 poelencomplexen (omgeving Koningsbos en meer ten noorden, net buiten SBZ)

Kwaliteitsdoelstelling

Zowel water- als landhabitat dienen in kwaliteit toe te nemen:

- minimum 2 complexen van 5 of meer permanente kleinere poelen als geschikt waterhabitat (habitattype 3150) dienen aanwezig te zijn
- ter hoogte van de direct aangrenzende landhabitat dienen structuurrijke graslanden met hagen en houtkanten aanwezig te zijn.

Vooraf het waterhabitat is momenteel in een gedegradeerde staat van instandhouding; de soort komt momenteel maar in 1 poelencomplex voor waardoor de kans op uitsterven reëel is.

Rosse vleermuis - *Nyctalus noctula*, Ruige dwergvleermuis - *Pipistrellus nathusii*, Watervleermuis - *Myotis daubentonii*, Franjestaart - *Myotis natterii*

Voor wat betreft het voorkomen werden de beschikbare data uit de INBO-databank (zomerdata tot 2003) aangevuld met recente data van Vleermuizenexperts (Jean-Pierre Nicaise & Pieter Blondé). Het is niet zinvol voor deze soorten de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die zijn vermeld in Adriaens e.a. (2008). Hiervoor is onvoldoende informatie en cijfermateriaal beschikbaar.

Het betreft allemaal soorten die gebonden zijn aan waterpartijen en moerassen als foerageergebied. Bovendien zijn de zomerverblijfplaatsen bij elk van deze soorten oude bomen met holten en spleten.

Hieruit kan worden afgeleid dat het gebied intrinsiek erg geschikt is voor deze soorten.

Dit wordt bevestigd door de beschikbare inventarisatiegegevens:

- De Rosse vleermuis heeft jachtactiviteit in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 4, 6, 7, 11 en 12. Ter hoogte van de Kraenepoel in deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen zijn er vanuit het nabijgelegen Hooggoedbos (buiten SBZ) vliegroutes die lopen naar het gebied. De soort jaagt hier vooral boven de valleigebieden. De aanwezigheid van KLE is bij deze soort minder van belang omdat de Rosse vleermuis een uitstekende jager is en ook op grotere hoogte kan vliegen. Doordat de soort overwintert in holle bomen zijn de winterverblijven heel moeilijk te lokaliseren.
- Van de Ruige dwergvleermuis is geen indicatie van reproductie gekend. Waarnemingen van de soort is beperkt tot de trekperiode in het voor- en najaar, vooral langsheen de grote waterlopen.
- De Watervleermuis komt voor in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 2 Kraenepoel en Markettebossen, 3 Het Leen, 4 Bellebargiebos (Kwadebossen), 6 Stropersbos en 8 Vallei Moer-vaart-Zuidlede. Overwintering van de soort werd vastgesteld in deelgebied 3 Het Leen in bunkers en oude munitiedepots. Andere gekende overwinteringsplaatsen bevinden zich in de SBZ forten-gordel rond Antwerpen.
- Zomerwaarnemingen van de Franjestaart zijn gedaan in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld en deelgebied 3 Het Leen. Winterverblijfplaatsen zijn aanwezig in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld (tunnels), 3 Het Leen (bunkers), 6 Stropersbos (ijskelders), 11 Bos van Ooidonkkasteel (ijskelders) en 12 Vinderhoutse bossen (in ijskelders in omliggende parken – buiten SBZ).

Aangenomen kan worden dat deze soorten voorkomen over vrijwel het volledige habitatrichtlijngebied, omdat hier in elk deelgebied waterpartijen en bossen gecombineerd voorkomen.

De belangrijkste vragen bij een feitelijke beoordeling van de staat van instandhouding stellen zich naar het voorkomen van winterverblijfplaatsen en het voorkomen van voldoende oude bomen voor de zomerverblijfplaatsen.

De meeste van de genoemde vleermuissoorten overwinteren op grote afstand van de zomerleefgebieden zodat dit geen element is dat zwaar moet doorwegen in de beoordeling. Het gegeven dat deze vleermuissoorten relatief talrijk voorkomen in het gebied is een goede indicatie dat ook voldoende zomerverblijfplaatsen aanwezig zijn.

Voor de Watervleermuis staat bekend om zijn lichtgevoeligheid (Verkem e.a., 2003), maar ingeschat wordt dat dit op dit moment geen probleem stelt.

De preciese populatiegrootte is slecht gekend, maar dalingen in zomerwaarnemingen van een aantal soorten wijzen dat de actuele staat van instandhouding minstens voor een aantal soorten aangetast is.

Doelstellingen

Populatiedoelstelling Zomerverblijven van de soorten zijn aanwezig in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 4 Bellebargie (Kwadebossen), 6 Stropersbos, 7 Heidebos, 8 en 9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei, 11 Bos van Ooidonkkasteel en 12 Vinderhoutse bossen.

Aanwezigheid van duurzame populaties van de soortengroep wordt nagestreefd.

Kwaliteitsdoelstelling Verhoging structuurdiversiteit in de bossen: behoud oude bomen, ook aandacht voor het behoud van bepaalde holle bomen bij exotendunningen, open plekken, geleidelijke bosranden i.h.b. nabij open waterpartijen in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 4 Bellebargie (Kwadebossen), 6 Stropersbos, 7 Heidebos, 8 en 9 Vallei Moervaart-Zuidlede en 12 Vinderhoutse bossen

Behoud en verbetering kwaliteit aanwezige waterpartijen. Behoud van bestaande verbindingen en waar nodig uitbreiding tussen bossen en foerageergebieden : aandacht voor verbinding tussen Het Leen en Schipdonkkanaal (bvb. gefaseerd kappen van bomenrijen tussen Het Leen en Kanaal), aanwezigheid van oevervegetatie met hoog insectenaanbod nabijgelegen waterlopen (Burggravenstroom, Brakeleike, Schipdonkkanaal, Zuidlede, kanaal van Stekene, Noord-Zuidverbinding-De Linie, Vondelbeek)

Inrichten en verbeteren van winterverblijven in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 6 Stropersbos, 8 en 9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 11 Bos van Ooidonkkasteel en 12 Vinderhoutse bossen.

Zowel zomerverblijven als foerageergebieden dienen als leefgebied een voldoende hoge kwaliteit te bezitten.

Brandt's vleermuis/Gewone baardvleermuis – *Myotis brandtii/Myotis mystacinus*, Mopsvleermuis – *Barbastella barbastellus*, Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis – *Plecotus auritus/Plecotus austriacus*

Voor wat betreft het voorkomen werden de beschikbare data uit de INBO-databank (zomerdata tot 2003) aangevuld met recente data van Vleermuizenexperts (Jean-Pierre Nicaise & Pieter Blondé). Het is niet zinvol voor deze soortengroep de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die zijn vermeld in Adriaens e.a. (2008). Hiervoor is eveneens onvoldoende informatie en cijfermateriaal beschikbaar.

Het betreft allemaal soorten die gebonden zijn aan bossen en landschappen met een belangrijk aandeel houtige vegetatie als foerageergebied. Bovendien zijn de zomerverblijfplaatsen bij elk van deze soorten oude bomen met holten en spleten (de gewone baardvleermuis en gewone grootoorvleermuis maakt ook gebruik van gebouwen voor kraamkolonies).

Hieruit kan worden afgeleid dat het gebied intrinsiek erg geschikt is voor deze soorten.

Dit wordt bevestigd door de beschikbare inventarisatiegegevens:

- Brandt's vleermuis / Gewone baardvleermuis: van beide moeilijk te onderscheiden soorten zijn geen data gekend over reproductie. Waarnemingen van jachtactiviteit zijn gekend voor deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 4, 6, 11 en 12 en net buiten deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen, het Hooggoedbos. Ook de winterverblijven van deze soorten situeren zich in de gekende objecten in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld (tunnels), 3 Het Leen (bunkers), 6 Stropers (ingerichte bunker), 8 & 9 Vallei Moervaart-Zuidlede (bunker(8) en ijskelder(9)).
- Mopsvleermuis: is slechts één keer tijdens de winter waargenomen binnen de SBZ ter hoogte van deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, in een ondergrondse tunnel. Nadien zijn er geen waarnemingen meer geweest.
- Grijze grootoorvleermuis: Eén populatie (kolonie) met enkele 10-tallen dieren is aanwezig in de Kerk van Overslag (Wachtebeke), net buiten de SBZ ten noorden van deelgebied 7 Heidebos. De soort heeft als foerageergebied structuurrijk landschap, alsook bos met een open karakter. Het Heidebos maakt deel uit van het foerageergebied van deze populatie. Vermoedelijk maakt de soort gebruik van een aantal tunnels of duikers (?) die aanwezig zijn onder de N49, maar de verlichting is een mogelijk knelpunt. Er zijn geen overwinteringsplaatsen gekend van de soort.
- Gewone grootoorvleermuis: is algemener aanwezig en wordt waargenomen in de deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 4, 5, 6, 9 en 12. Ter hoogte van deelgebied 4 Bellebargiebos (Kwadebossen) is een kolonie met een 30-tal wijfjes aanwezig. De winterverblijven situeren zich in de gekende objecten in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld(tunnels), 3 (bunkers), 8 (bunker), 9 (ijskelder), 11 (ijskelders) en 12 (in ijskelders in omliggende parken –buiten SBZ) maar ook in holle bomen. Het foerageergebied van deze soort is eveneens structuurrijk bos, dat een meer gesloten karakter mag hebben.

Aangenomen kan worden dat deze soorten, met uitzondering van de Mopsvleermuis, voorkomen over vrijwel het volledige habitatrichtlijngebied, omdat hier in elk deelgebied bossen en landschappen met een belangrijk aandeel houtige vegetatie gecombineerd voorkomen. Het voorkomen van de Grijze grootoorvleermuis lijkt beperkt tot (de omgeving van) deelgebied 7 Heidebos.

De belangrijkste vragen bij een feitelijke beoordeling van de staat van instandhouding stellen zich naar het voorkomen van winterverblijfplaatsen en het voorkomen van voldoende oude bomen voor de zomerverblijfplaatsen.

De preciese populatiegroottes zijn minder goed gekend, maar dalingen in zomerwaarnemingen van een aantal soorten wijzen dat de actuele staat van instandhouding minstens voor een aantal soorten aangetast is. De Mopsvleermuis mag als niet voorkomend in de SBZ beschouwd worden.

Doelstellingen

Populatie doelstelling Aanwezigheid van duurzame populaties van de soortengroep wordt nagestreefd. Voor de Mopsvleermuis (SBZ aangeduid in G-IHD als essentieel) werden echter geen kwantitatieve doelen opgemaakt. Er is slechts 1 winterwaarneming in de SBZ, de soort bevindt zich aan de rand van het verspreidingsgebied.

Zomerverblijven van de soorten zijn aanwezig in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 4 Bellebargiebos (Kwadebossen), 5 Burkel (Kappelleboscomplex), 6 Stropersbos, 7 Heidebos, 8 Vallei Moervaart-Zuidlede, 9 Vallei Moervaart-Zuidlede, 10 Zeverenbeekvallei, 11 Bos van Ooidonkkasteel en 12 Vinderhoutse bossen met als resultaat aanwezigheid van duurzame populaties van de soortengroep.

Kwaliteitsdoelstelling Zowel zomerverblijven als foerageergebieden dienen als leefgebied een voldoende hoge kwaliteit te bezitten. De in het habitatrictlijngebied aanwezige geschikte vleermuisverblijfplaatsen dienen zo veel mogelijk ingericht te worden in functie van verblijf van vleermuizen, o.a. bunkers, ijskelders e.a.

Verhoging structuurdiversiteit van bossen. Vooral de aanleg van mantel- en zoomvegetaties en open plekken in het bos (insectenaanbod), en het doorbreken van monotone bosbestanden zijn maatregelen die het aantal insecten positief beïnvloeden en indirect dus ook voor deze groep vleermuizen gunstig die het gebruiken als foerageergebied (in alle deelgebieden noodzakelijk).

Ook de connectiviteit van het omliggende landschap dient voldoende hoogte zijn (omgeving deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 Het Leen, 4 Bellebargiebos (Kwadebossen), 5 Burkel (Kappelleboscomplex), 6 Stropersbos, 10 Zeverenbeekvallei, 11 Bos van Ooidonkkasteel en 12 Vinderhoutse bossen) en bvb. tussen kerk Overslag en deelgebied 7 Heidebos.

Het instandhouden van insectenrijke hooilanden is belangrijk met het oog op een voldoende voedselaanbod.

Winterverblijven (tunnels, bunkers, ijskelders) dienen een voldoende kwaliteit te bezitten voornamelijk op vlak van stabiliteit temperatuur, hoge luchtvochtigheid en een minimale verstoring. Specifiek voor de Mopsvleermuis is de aanwezigheid van voldoende dood staand hout en holle bomen noodzakelijk. De soort overwintert in eerste instantie in spleten en scheuren van holle loofbomen, in tweede instantie (zeer koude winters) overwintert de soort ook in forten, bunkers en ijskelders.

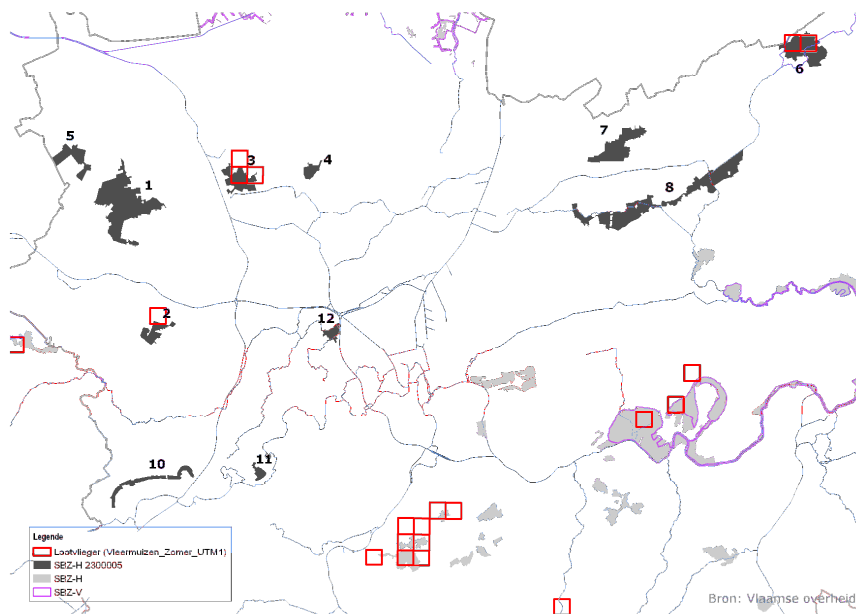
Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

Het actuele voorkomen

Dit is een algemene soort in Vlaanderen.

De laatvlieger kan beschouwd worden als een iets algemenere soort en heeft zijn foerageergebied in deelgebieden 1 Drongengoed, 2 Kraenepoel en Markettebossen, 3 Het Leen, 6 Stropersbos, 9 Vallei Moervaart-Zuidlede, en 12 Vinderhoutse bossen, waarbij het foerageergebied niet zozeer bossen zijn, maar open tot halfopen landschappen met veel KLE. Zomerkolonies bevinden zich in gebouwen en zijn dikwijls buiten SBZ gelegen: nabij deelgebied 2 Kraenepoel en Markettebossen bevindt zich de kolonie in de kerk van Maria-Aalter, nabij deelgebied 3 Het Leen bevindt zich de kolonie ter hoogte van de school (met leistenen dak) in het stadscentrum van Eeklo. Nabij deelgebied 12 Vinderhoutse bossen bevindt zich de kolonie in het Jongenstadpark (gebouw).

Ook hier zijn de data te beperkt om de lokale staat van instandhouding te kunnen inschatten.

Figuur 8-43. Verspreiding van Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

Potenties

Aangezien het hier gaat om een groep die kolonies maakt in gebouwen en zijn foerageergebied heeft in eerder open tot halfopen landschap is de potentie van deze groep niet direct gebonden aan de aanwezigheid van bos, maar eerder aan de connectiviteit die het landschap biedt om gemakkelijk van zomerverblijf tot jachthabitat te geraken.

De trend en beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Door de beperkte data is de inschatting van de lokale staat van instandhouding niet mogelijk.

Conclusies

Vooraf de connectiviteit in het landschap via kleine landschapselementen is belangrijk om de soort te bestendigen.

Doelstellingen

**populatie-
doelstelling** Behoud en uitbreiding van de bestaande populaties

**kwaliteits-
doelstelling** Behoud van de bestaande kwaliteit van de leefgebieden

Behoud en verbeteren van de connectiviteit in het landschap.

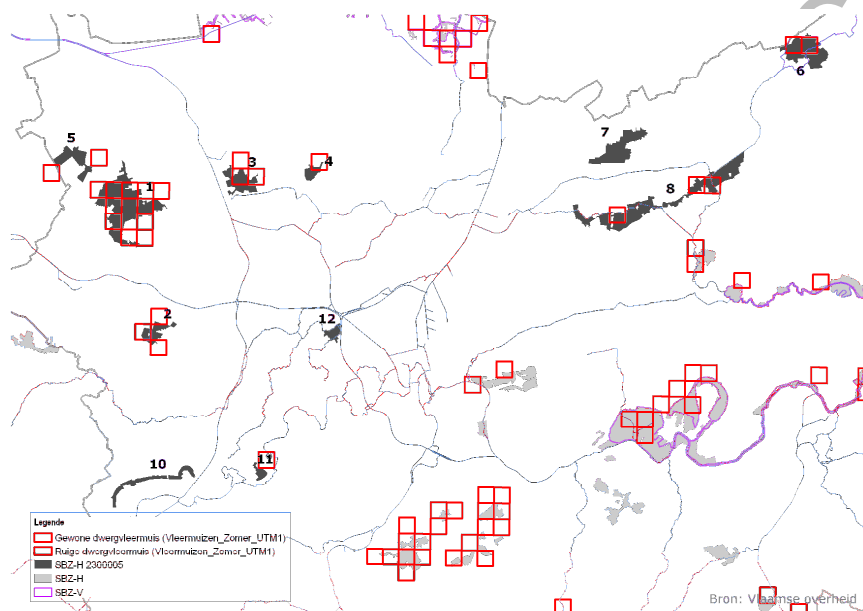
INFORMATIEF DOCUMENT

Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - *Pipistrellus* species

Het actuele voorkomen

De Gewone dwergvleermuis is tijdens de zomer de meest algemeen voorkomende vleermuissoort in Vlaanderen. Het merendeel van de kolonies wordt aangetroffen in woningen. Ze overwintert in gebouwen op ontoegankelijke plaatsen voor onderzoekers, en wordt daarom zelden en eerder toevallig opgemerkt. De Gewone dwergvleermuis is een cultuurvolger die er een netwerk van verblijfplaatsen op na houdt op allerlei beschutte plaatsen in gebouwen, zoals spouwmuren, zolders, onder dakbedekking en achter vensterluiken. De kolonies kunnen zich in de loop van de zomer regelmatig verplaatsen. 's Winters worden meestal vorstvrije, wat warmere en relatief droge plaatsen opgezocht.

De soort jaagt in zeer diverse milieus, zolang het landschap maar niet te open is. Ook in residentiële woonwijken en in grote steden kan de soort jagend aangetroffen worden in tuinen, rond huizen, langs wegen en in parken. Vliegroutes liggen zo veel mogelijk langs goed aaneengesloten, lijnvormige landschapsstructuren. De soort is in bijna alle deelgebieden aanwezig. Door de afwezigheid van een goed monitoringssysteem is een uitspraak over de lokale staat van instandhouding niet mogelijk.

Figuur 8-44. Verspreiding van Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - *Pipistrellus* species

Potenties

Aangezien het hier gaat om een groep die kolonies maakt in gebouwen en zijn foerageergebied heeft in eerder open tot halfopen landschap is de potentie van deze groep niet direct gebonden aan de aanwezigheid van bos, maar eerder aan de connectiviteit die het landschap biedt om gemakkelijk van zomerverblijf tot jachthabitat te geraken.

De trend en beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Door de beperkte data is de inschatting van de lokale staat van instandhouding niet mogelijk.

Conclusies

Vooraf de connectiviteit in het landschap via kleine landschapselementen is belangrijk om de soort te bestendigen.

Doelstellingen

Populatiedoelstelling Behoud en uitbreiding van de bestaande populatie

Kwaliteitsdoelstelling Behoud van de bestaande kwaliteit, behoud en uitbreiding van connectiviteit tussen de gebieden.

Winterverblijfplaatsen zijn onvoldoende gekend

INFORMATIEF DOCUMENT

De Vogelsoorten van Bijlage I

Onderstaande soorten zijn niet aangemeld voor het gebied en zijn ook niet naar voren geschoven vanuit de G-IHD. De soorten die besproken worden zijn typische soorten voor bepaalde goed ontwikkelde habitats. Deze habitattypische soorten worden gebruikt bij de beoordeling van het faunacriterium van het overeenstemmend habitatype. De aan- of afwezigheid van een habitattypische soort geeft immers een goede indicatie van de actuele staat van een instandhouding van een bepaald habitatype.

Volgende soorten van de Bijlage I van de Vogelrichtlijn komen als broedvogel voor in deze SBZ:

- Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*)
- Boomleeuwerik (*Lullula arborea*)
- Wespendif (*Pernis apivorus*)
- Zwarte specht (*Dryocopus martius*)
- IJsvogel (*Alcedo atthis*)
- Blauwborst (*Luscinia svecica*)

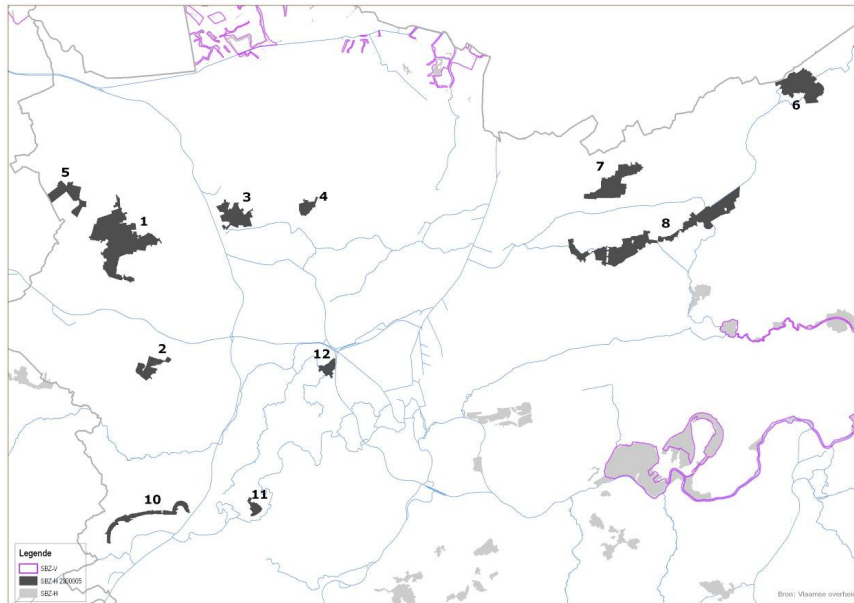
Doortrekkende en overwinterende vogels worden nergens in het SBZ-H in internationaal belangrijke aantallen waargenomen.

Nachtzwaluw – *Caprimulgus europaeus*

Het actuele voorkomen

Aanwezigheid van Nachtzwaluw werd vastgesteld in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld ter hoogte van Maldegemveld (2 territoria in 2007 en 2008, geen zekere broedgevallen). In deelgebied 7 Heidebos waren van 2002 – 2006 2 broedparen aanwezig, echter de laatste 3 jaar niet.

De SBZ-H is niet aangemeld voor deze soort. Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 8.45.

Figuur 8.45. Verspreiding van de Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*)

Potenties

De Nachtzwaluw heeft een duidelijke voorkeur voor overgangszones tussen verschillende habitats of mozaïeklandschappen zoals open bosgebieden en bosranden, kapvlakten, structuurrijke heide-terreinen en zandverstuivingen met gediversifieerde overgangen naar open bos.

Een verderzetting van de reeds gestarte inrichting van deelgebied 1, 6 en 7 voor het herstel van heidevegetaties (met inbegrip van zandige open plekken en paden) en maatregelen voor structuurrijke bossen maken van deze gebieden een verder potentieel leefgebied voor de soort. Bijkomende winst kan geboekt worden door open zandige plaatsen in te richten en de bosranden zodanig in te richten dat er zachtere overgangen ontstaan van bos naar heide. Onderzoek naar invloed van de vliegactiviteiten in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld is aangewezen.

Tabel 8-46: Actuele populatie (broedparen) en potenties van Nachtzwaluw

Nachtzwaluw	actuele populatie	Aanmelding	Potenties
SBZ-H	(mogelijk) enkele koppels in SBZ-H		aanwezig in de grotere heideboscomplexen van deelgebieden 1,6 en 7
Totaal		niet aangemeld	

Trend

Nachtzwaluw wordt sinds 1990 onregelmatig waargenomen. De trend in de SBZ-H is eerder negatief.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-47- Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Nachtzwaluw

Nachtzwaluw	BE2300005	
Toestand populatie	<i>Indicator populatiegrootte</i> : enkele koppels binnen de SBZ-H	gedegradeerd
Habitatkwaliteit	<i>Indicator biotoop</i> : kapvlaktes in (dennen)bossen (lokaal door herstelprojecten terug heidelandschappen)	voldoende (goed)
	<i>Indicator vegetatie(structuur)</i> : weinig bomen en struiken in heidevelden; weinig of geen open plekken of $\geq 50\%$ boombekking; gesloten biotoop met te weinig kale plekken ($<10\%$ van het terrein)	gedegradeerd
	<i>Indicator vegetatiehoogte</i> : bepaalde delen van de kruidlaag < 60 cm hoog in het gebied	voldoende-goed
	<i>Indicator randzone</i> : onvoldoende bufferzone tussen bos- en heidegebied (< 20 m breed en over $< 30\%$ van de rand van het broedgebied)	gedegradeerd
	<i>Indicator oppervlakte</i> : ≥ 50 ha mozaïek van heide en naaldbossen (met brede zandpaden) per broedpaar	goed
	<i>Indicator verstoring</i> : voornamelijk zachte recreatie (fietsen, wandelen, ...) in de wijde omgeving van de nestplaats. In de bossen worden niet overal even intensief gerecreëerd, hoewel een toename van recreatiedruk dient vastgesteld te worden	voldoende

Conclusie actuele staat van instandhouding

De soort verkeert in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding, door een gedegradeerde toestand van de populatie, vegetatie(structuur) en randzone.

Ecologische doelstellingen

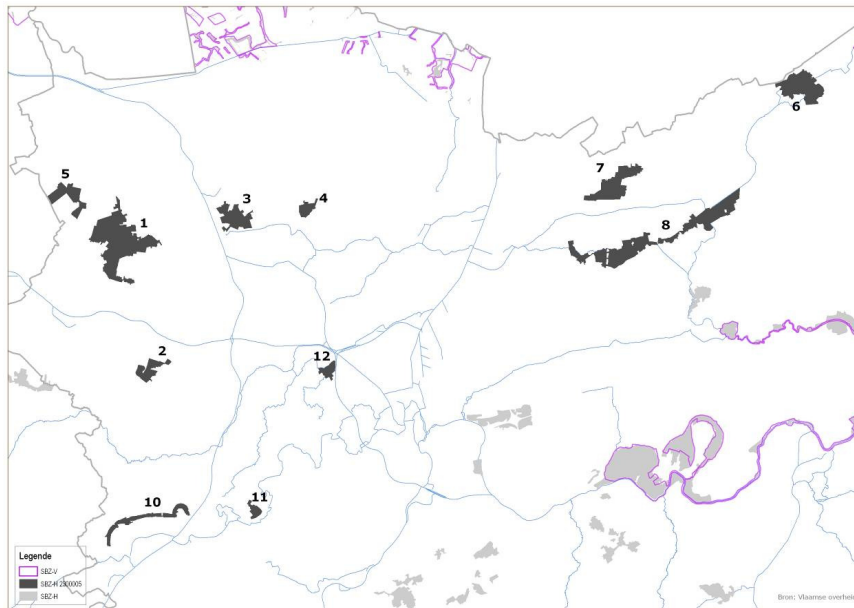
Populatie-doelstelling De soort zal meeliften door realisatie van doelen voor de heide- en boshabitats (broed- en foerageergebied) in de grotere heide-boscomplexen in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos.

Kwaliteits-doelstelling Voldoende tot goede staat van instandhouding met betrekking tot habitatkwaliteit

Boomleeuwerik – *Lullula arborea*

Actueel voorkomen

Broedgevallen (9 koppels in 2009) van Boomleeuwerik werd vastgesteld in deelgebied 7 Heidebos; baltzend/zingend gedrag van de soort wordt er jaarlijks vastgesteld. In deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld werden reeds meerdere jaren kleine groepjes Boomleeuwerik tijdens voor- en na-jaar (2 ex. in 2002 tot 76 ex. in 2006, ook in 2010) vastgesteld, echter nog geen broedparen. De SBZ-H is niet aangemeld voor deze soort. Voor de verspreidingsgegevens geeft de databank van het INBO nog niet de aanwezigheid van de soort weer, zie figuur 8-46.

Figuur 8-48. Verspreiding van de Boomleeuwerik (*Lullula arborea*)

Potenties

Boomleeuwerik vereist zandige terreinen met allerlei opslag [heiden, kapvlakten, voldoende grote (3-7 ha) open plaatsen in bos]. Een verderzetting van de reeds gestarte inrichting van deelgebied 1, 6 en 7 voor het herstel van heidevegetaties (met inbegrip van zandige open plekken) en maatregelen voor structuurrijke bossen maken van deze gebieden een verder potentieel broed- en leefgebied voor de soort. Bijkomende winst kan geboekt worden door open zandige plaatsen in te richten en de bosranden zodanig in te richten dat er zachtere overgangen ontstaan van bos naar heide.

Tabel 8-49: Actuele populatie (broedparen) en potenties van Boomleeuwerik

Boomleeuwerik	actuele populatie	Aanmelding	Potenties
SBZ-H	(mogelijk) 10-tal koppels in SBZ-H		aanwezig in de grotere heideboscomplexen van deelgebieden 1,6 en 7
Totaal		niet aangemeld	

Trend

Boomleeuwerik wordt sinds de aanwijzing bijna jaarlijks waargenomen als broedvogel in deelgebied 7 Heidebos van de SBZ-H, de trend is eerder positief.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-50. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de Boomleeuwerik (*Lullula arborea*)

Boomleeuwerik	BE2300005
Toestand populatie	<i>Indicator populatiegrootte:</i> In het SBZ-H zijn mogelijk een tiental broedkoppels aanwezig gedegradeerd
Habitatkwaliteit	<i>Indicator biotoop:</i> verboste en ruige heide, bossen met plaatselijk open plekken, recente meerdere plagplekken in het kader van heideherstel; vooral de aanwezigheid van open zand is een belangrijke factor; nog onvoldoende aanwezig Gedegradeerd tot voldoende
	<i>Indicator vegetatie(structuur):</i> weinig of geen afwisseling van kale plekken, lage en hogere vegetatie; nog veel jonge heide; wel relatief aanwezig in deelgebied 7 Heidebos (mix van korte graszoden, hogere vegetatie en kale plekken) Gedegradeerd tot voldoende
	<i>Indicator oppervlakte:</i> < 5 ha geschikt habitat per broedpaar gedegradeerd
	<i>Indicator verstoring:</i> enkel zachte recreatie voldoende
	<i>Indicator beheer:</i> beperkte begrazing aanwezig voldoende

Conclusie actuele staat van instandhouding

De soort verkeert in een gedeeltelijk aangestaste actuele staat van instandhouding, door een gedegradeerde toestand populatie, indicator biotoop, vegetatiestructuur en oppervlakte.

Ecologische doelstellingen

Populatie-doelstelling De soort zal meeliften door realisatie van doelen voor de heide- en boshabitats (broed- en foerageergebied) in de grotere heide-boscomplexen in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 6 Stropersbos en 7 Heidebos.

Kwaliteits-doelstelling Voldoende tot goede staat van instandhouding met betrekking tot habitatkwaliteit

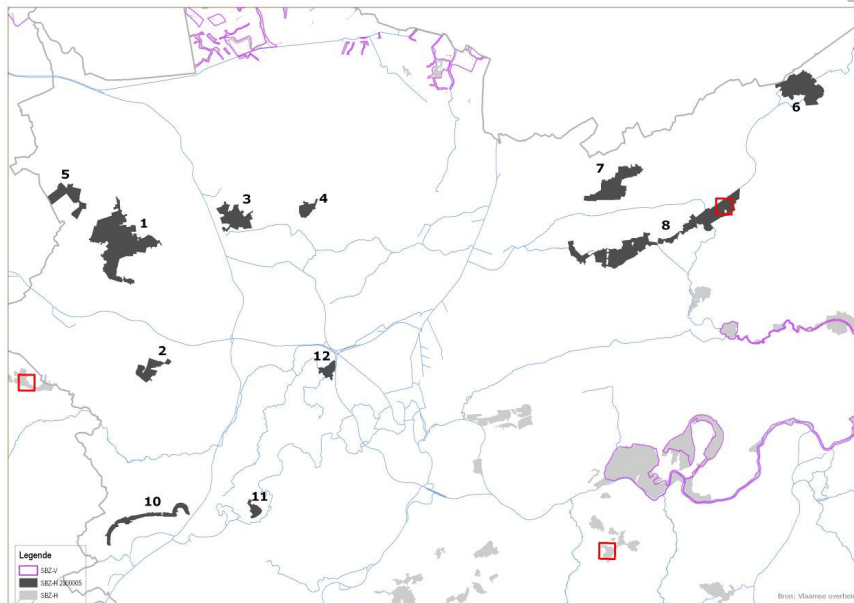
Wespendief (*Pernis apivorus*)

Actueel voorkomen

Volgens de inbo-databank is er slechts één waarneming van Wespendief in deelgebied 8 Vallei Moervaart-Zuidlede (2004-2005, broedgeval). Uitgebreidere navraag levert echter waarnemingen op van broedgevallen in volgende gebieden:

- deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld: 1 koppel in 2005 tot 2007, 2 koppels in 2008 en 2009;
- deelgebied 2 Kraenepoel & Markettebossen: 1 koppel van 2005 tot 2009;
- deelgebied 4 Bellebargiebos: onregelmatige broedvogel;
- deelgebied 6 Stropersbos: vermoedelijke broedvogel, enkel een zeker broedgeval in 2008
- deelgebied 7 Heidebos: 2 broedparen in periode 2003-2006 (geen recentere gegevens);
- deelgebied 9 vallei Moervaart-Zuidlede;
- deelgebied 11 Bos van Ooidonk: 1 koppel van 2005 tot 2009
- deelgebied 12 Vinderhoutse bossen: 1 koppel van 2006 tot 2009, (maar nog nooit jongen waargenomen)

De SBZ-H is niet aangemeld voor deze soort. Voor de verspreidingsgegevens geeft de databank van het INBO deels de aanwezigheid van de soort weer, zie figuur 8-51.

Figuur 8.51. Verspreiding van de Wespendief (*Pernis apivorus*)

Potenties

De Wespendief is een broedvogel van grote, vaak oudere bosgebieden met open stukken, bij voorkeur met veel gevarieerd loofhout. Open habitats zijn nodig om dat het net daar is dat de soort zijn voedsel, wespen en bijen zoekt; die open gebieden kunnen zowel in het bos liggen als er op aansluiten. Ideaal in dat geval zijn oude hoogstamboomgaarden, graslanden en ruigten met een voorkeur voor de vochtige types waar de hoogste dichtheden worden bereikt.

Potenties zijn aanwezig in alle grotere boscomplexen van de SBZ-H in combinatie met meer open landschappen. Deelgebieden met grotere boscomplexen komen in aanmerking als broedlocatie. Het is een roofvogel van grote, vaak oudere bosgebieden met open stukken, bij voorkeur met veel gevarieerd loofhout. Sparreplanten worden gemeden, maar de soort komt plaatselijk wel voor in dennenbossen met heideondergroei. Op trek pleistert de Wespendief wel in meer open omgevingen. Het voedsel bestaat grotendeels uit wespen- en bijenlarven waarvan de holen uitgegraven worden. Hij vangt echter ook amfibieën, reptielen en kleine tot middelgrote vogels en zoogdieren. Het relatief kleine nest wordt hoog in een vork van de stam gemaakt, op een rustige plek.

Tabel 8- 52: Actuele populatie (broedparen) en potenties van Wespendif

Wespendif	actuele populatie	Aanmelding	Potenties
SBZ-H	enkele koppels in SBZ-H		aanwezig in alle grotere boscomplexen (deelgebieden 1, 6, 7 en 8)
Totaal		niet aangemeld	

Trend

Wegens de moeilijkheid om broedlocatie van deze soort op te sporen is het niet mogelijk om een trend te geven van de Wespendif sedert de aanmelding. Vermoedelijk is er echter een licht positieve trend, gelijklopend met de rest van Vlaanderen.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8-52 Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Wespendif

Wespendif	BE2300007	
Toestand populatie	<i>Indicator populatiegrootte:</i> In de SBZ-H komen slechts enkele koppels tot broeden	gedegradeerd
Habitatkwaliteit	<i>Indicator landschap:</i> mozaïeklandschap van bos in open landschap aanwezig (30-60% bos bedekking binnen 2,5 km ²)	voldoende
	<i>Indicator biotoop:</i> [Nestplaats] grote, oude (≥ 40 jaar) bossen (eik, beuk, gemengd bos of populierenaanplanten maar nog veel naaldhout aanwezig)	voldoende - goed
	[Foerageergebied] mozaïek van grote bossen met landbouwgrond en enkele grachten of vijvers	
	<i>Indicator vegetatie(structuur):</i> de bossen zijn vaak nog aaneengesloten, dichte bossen met weinig of geen open plekken (waar de boombedekking nog meer dan 50% bedraagt), hoewel door toepassing van CDB en herstelprojecten heide de laatste jaren verhoging van vegetatiestructuur vastgesteld wordt	gedegradeerd
	<i>Indicator vegetatiehoogte:</i> merendeel van bomen tijdens broedseizoen meer dan 8 meter	goed
	<i>Indicator oppervlakte:</i> [Broedgebied] 30-100 ha geschikt aaneengesloten bos per broedpaar [foerageergebied] <1.500 ha geschikt fourageergebied per broedpaar	gedegradeerd
<i>Indicator verstoring:</i> voornamelijk zachte recreatie (fietsen, wandelen, ...) in de wijde omgeving van de nestplaats. In de bossen worden niet overal even intensief gerecreëerd, hoewel een toename van recreatiedruk dient vastgesteld te worden; in hoeverre de vliegactiviteiten in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld een versturende invloed kunnen hebben dient onderzocht te worden	voldoende	

Conclusie actuele staat van instandhouding

De soort verkeert in een gedeeltelijk aangestaste actuele staat van instandhouding, door een gedegradeerde toestand van de populatie, vegetatiestructuur en onvoldoende beschikbaar broed-, en fourageergebied.

Ecologische doelstellingen

**Populatie-
doelstelling** De soort zal meeliften door realisatie van doelen voor de boshabitats (broed- en foerageergebied), het moeras- en graslandlandschap (foerageergebied)

**Kwaliteits-
doelstelling** Voldoende tot goede staat van instandhouding met betrekking tot de habitatkwaliteit

INFORMATIEF DOCUMENT

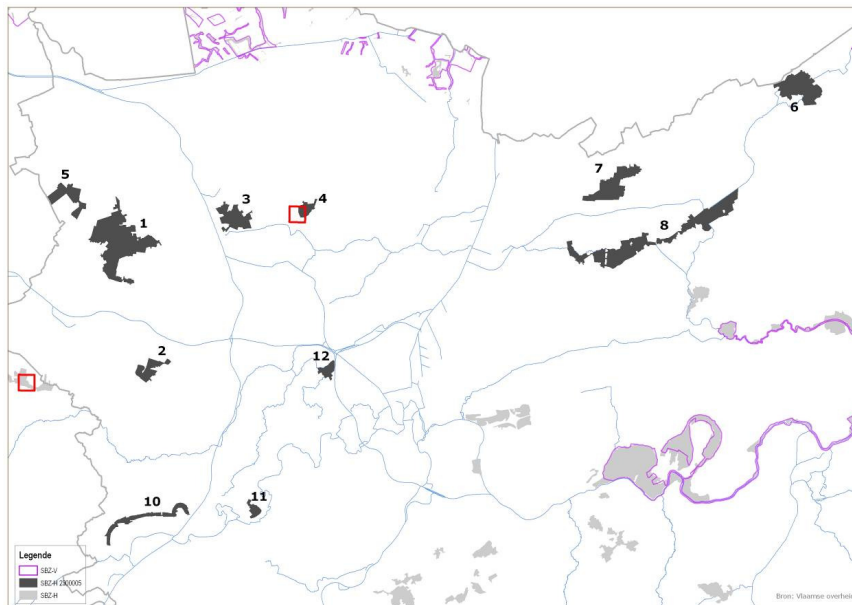
Zwarte specht (*Dryocopus martius*)

Actueel voorkomen

Volgens de inbo-databank is er slechts één waarneming van Zwarte specht in deelgebied 4 Bellebargiebos. Uitgebreidere navraag levert echter waarnemingen op van broedgevallen in volgende gebieden:

- deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld: 1 koppel van 2005 tot 2009;
- deelgebied 2 Kraenepoel & Markettebossen: 1 koppel van 2005 tot 2009;
- deelgebied 3 Het Leen : onregelmatige broedvogel (schr. med. Provincie Oost-Vlaanderen)
- deelgebied 4 Bellebargiebos: sinds 2000 jaarlijkse broedvogel;
- deelgebied 6 Stropersbos: vermoedelijke broedvogel, maar niet bewezen.
- Deelgebied 7 Heidebos: kleine broedpopulatie 1-5 broedparen

De SBZ-H is niet aangemeld voor deze soort. Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 8-53.

Figuur 8-53 Verspreiding van Zwarte specht in uurhokken

Potenties

De Zwarte specht leeft in oude, grote, zowel naald- en loofbossen, als gemengde bossen met veel beuken, afgewisseld met open plekken. Het voedsel bestaat in de zomer hoofdzakelijk uit mieren en hun broed. Verder eten ze ook andere insecten, rupsen, spinnen, kleine slakken en in geringe mate ook plantaardig voedsel. Buiten het broedseizoen wordt de Zwarte specht ook aangetroffen in schaars beboste tot open landschappen met alleen bomenrijen. Met de krachtige snavel worden in grote, zelfs levende, bomen als eiken en beuken een nestholte uitgehakt. Belangrijk is dat er een vrije aanvlucht is naar het hol. Daarom gaat de voorkeur naar open plekken in niet te dichte bossen.

Geschikte nestplaatsen en habitatstructuur is reeds aanwezig in de bossen binnen de SBZ. Indien gewerkt wordt aan het de uitbreiding van bestaande boscomplexen tot voldoende grote entiteiten, kan de SBZ zeker een kernpopulatie bezitten.

Tabel 0- 1: Actuele populatie (broedparen) en potenties van Zwarte specht

Zwarte specht	actuele populatie	Aanmelding	Potenties
SBZ-H	3-7-tal broedparen in SBZ-H		20-30 broedparen in SBZ-H
Totaal		niet aangemeld	

Trend

Vermoedelijk toenemend (positieve trend).

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 8- 54. Globale beoordeling van de staat van instandhouding van de Zwarte specht

Zwarte specht	BE2300005
Toestand populatie	<i>Indicator populatiegrootte:</i> versnipperde toestand van de boscomplexen in SBZ laten een stabiele kernpopulatie (nog) niet toe (<20 broedparen) gedegradeerd
Habitatkwaliteit	<i>Indicator biotoop:</i> grote, oude bossen met beuken maar veel dennen, lorken, afgewisseld met open plekken (kapvlekken, brandwegen, heide) voldoende-goed
	<i>Indicator vegetatie(structuur):</i> mengeling van niet te dicht beuken- en naaldbos met open plekken en voldoende hoge bomen met gladde stam (beuk, eik, den, es, els) die tot 4 à 10 m vrij zijn van takken (voor vrije aanvucht naar nestholte) goed
	<i>Indicator aanwezigheid soorten:</i> beuken en andere boomsoorten (inclusief NH) van 40 tot 150 cm dik voldoende
	<i>Indicator oppervlakte:</i> boscomplexen (loofbos en/of gemengd bos) zijn steeds 200-400 ha voldoende
	<i>Indicator pesticiden:</i> gebruik (gekend) van pesticiden in het bos (bestrijding Amerikaanse vogelkers) gedegradeerd
	<i>Indicator verstoring:</i> voornamelijk zachte recreatie (fietsen, wandelen, ...) in de wijde omgeving van de nestplaats. In de bossen worden niet overal even intensief gerecreëerd, hoewel een toename van recreatiedruk dient vastgesteld te worden; in hoeverre de vliegactiviteiten in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld een versturende invloed uitoefenen dient verder onderzocht te worden voldoende

Conclusie actuele staat van instandhouding

De soort verkeert in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding, door een gedegradeerde populatiegrootte en gebruik pesticiden.

Ecologische doelstellingen

Populatie-doelstelling De soort zal meeliften door realisatie van doelen voor de boshabitats met realisatie van grote boskernen

Kwaliteits-doelstelling Voldoende tot goede staat van instandhouding met betrekking tot de habitatkwaliteit

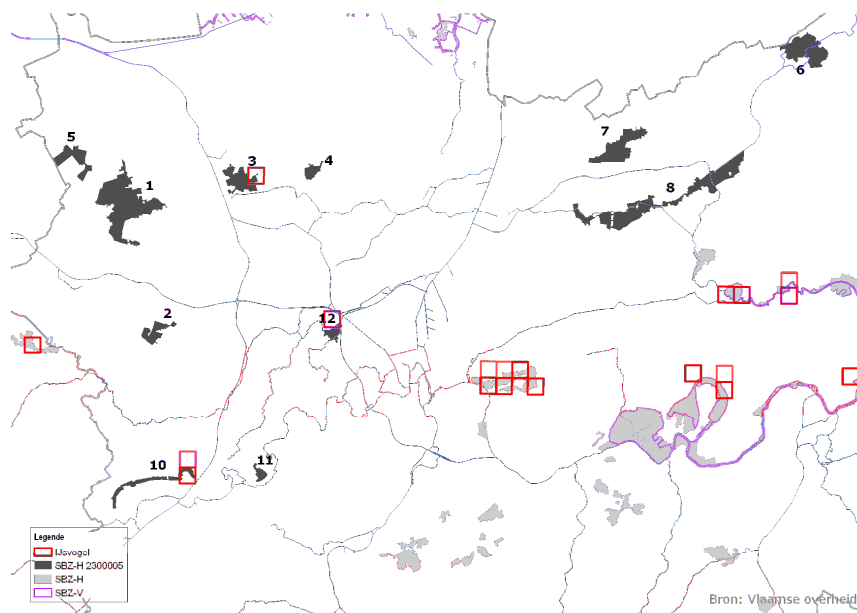
Ijsvogel (*Alcedo atthis*)

Actueel voorkomen

Het aantal broedparen in de SBZ wordt op een 5-8 -tal paren geschat. De soort komt met zekerheid voor in deelgebied 4 Bellebargiebos, deelgebied 8&9 vallei Moervaart-Zuidlede, deelgebied 10 Zeverenbeekvallei en deelgebied 12 Vinderhoutse bossen.

De data zijn echter onvolledig om een goede inschatting te kunnen maken van de populatie. Binnen de SBZ schatten we de broedpopulatie op minimum 5, en maximum 10 koppels. De aantallen van deze soort kunnen van jaar tot jaar sterk schommelen, vooral na strenge winters, en moeten bijgevolg over lange periode bekeken en geëvalueerd worden.

De SBZ-H is niet aangemeld voor deze soort. Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 8-55.

Figuur 8-55 Verspreiding van Ijsvogel in uurhokken

Daarnaast is Ijsvogel ook in deelgebied 8 (Moervaartvallei) en 9 (Domein Puyenbroek) een jaarlijkse broedvogel (schr. med. Provincie Oost-Vlaanderen)

Potenties

De Ijsvogel is strikt gebonden aan vrij zuiver, ijsvrij, visrijk, traag stromend water. Steile, zandige natuurlijke oeverwanden of wortelgestellen van omgevallen bomen langs beken, rivieren en in mindere mate langs vijvers vormen de favoriete broedhabitat. Hier nestelt de soort in een verticale zand- of zandleemwand, of in het wortelgestel van een omgevallen boom. Er wordt een lange gang van ongeveer één meter uitgegraven met op het einde een rond nesthol, waarin de jongen op een bedje van visgraten grootgebracht worden. Het broeden begint al zeer vroeg op het jaar, waardoor in sommige jaren tot 3 legfels kunnen worden grootgebracht. Overhangende takken zijn essentieel als uitvalsbasis bij het foerageren. Het vissen gebeurt meestal van op een tak boven het water, van waar loodrecht tot onder het wateroppervlak naar prooien gedoken wordt. Het voedsel bestaat vooral uit allerlei visjes zoals stekelbaars, alver, blei en voorn, maar ook libellenlarven, watertorren, kokerjuffers, kleine amfibieën en zoetwatergarnalen staan op het menu. Het broed- en jachtterrein kunnen tot enkele kilometers uit elkaar liggen.

Actueel aanwezige rivieren en beken met hun valleien en broekbossen vormen een potentieel leefgebied voor de soort. Van essentieel belang zijn steile oevers of wortelgestellen van omgevallen bomen langs beken, rivieren en in mindere mate langs vijvers & zuiver, stromend water.

Tabel 0- 2: Actuele populatie (broedparen) en potenties van Ijsvogel

<i>Ijsvogel</i>	<i>actuele populatie</i>	<i>Aanmelding</i>	<i>Potenties</i>
SBZ-H	5-10 koppels		min. 10-20 koppels in deelgebieden 2, 3, 6, 8, 9, 10 en 12
Totaal		niet aangemeld	

Trend

Status quo tot mogelijk positieve trend, hoewel door de strenge winters van 2008-2009 en 2009-2010 de populatie mogelijk recent achteruit gegaan is. Door verschillende auteurs wordt erop gewezen dat langetermijntrends moeilijk in te schatten zijn ten gevolge van grote schommelingen van de soort met klimatologische oorzaken.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0- 38. Globale beoordeling van de staat van instandhouding van de Ijsvogel

<i>Ijsvogel</i>	<i>BE230007</i>	
Toestand populatie	<i>Indicator populatiegrootte:</i> De ijsvogel is aanwezig in de SBZ in de vallei-gebieden, maar de aanwezigheid van de soort is onvoldoende gekend om een juiste populatieanalyse te kunnen maken. Binnen SBZ 5-10.	gedegrad
Habitatkwaliteit	<i>Indicator biotoop:</i> vijvers, meren, beken, rivieren met combinatie van geschikte nestgelegenheid (steile, natuurlijke oevers of wortelgestellen van omgevallen bomen) langs geschikte foerageergebieden (visrijke waterhabitats) zijn onvoldoende aanwezig in de SBZ-H	gedegrad
	<i>Indicator waterkwaliteit:</i> voldoende helder water is niet overal aanwezig	gedegrad
	<i>Indicator voedselaanbod:</i> kleine vissen en insecten zijn aanwezig, maar mogelijk onvoldoende door plaatselijk ongunstige waterkwaliteit	gedegrad (voldoende?)
	<i>Indicator oppervlakte:</i> binnen de SBZ liggen geschikte waterlopen zoals de Zuidlede, Zeverenbeek, Linie, Moervaart, Gavergracht,... Er kan van uitgegaan worden dat er voldoende oevers aanwezig zijn, maar niet altijd geschikt	voldoende
	<i>Indicator verstoring:</i> weinig verstoring nabij de nestplaats tijdens het broedseizoen (kajak op Zuidlede niet toegestaan tijdens broedseizoen tussen 1 april en 30 juni)	voldoende tot goed
	<i>Indicator beheer:</i> inrichting, herstel of behoud van natuurlijke oevers, met plaatselijk steile, bij voorkeur zandige wanden van ≥ 80 cm hoog en ≥ 5 m lang	voldoende tot goed

Conclusie actuele staat van instandhouding

De soort verkeert in een gedeeltelijk aangestaste actuele staat van instandhouding, door een gebrek aan een natuurlijke structuur van de waterlopen, (plaatselijk?) gedegradeerde waterkwaliteit en voedselaanbod.

Ecologische doelstellingen

Populatie-doelstelling Aanwezig in alle grotere waterlopen Zuidlede, Zeverenbeek, Linie, Moervaart, Gavergracht (Merebeek), Splenterbeek, Burggravenstroom, ...

Kwaliteits-doelstelling Voldoende tot goede staat van instandhouding met betrekking tot de habitatkwaliteit

Blauwborst - *Luscinia svecica*

Het actuele voorkomen

Blauwborst broedt enkel in deelgebieden 8&9 vallei Moervaart-Zuidlede.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Potenties

Blauwborst is een typische soort voor de latere successiestadia van open moeras naar bos. Deze fase blijft alleen beschikbaar door menselijk ingrepen of door een gebrek aan beheer van de resterende open moerassen (niet wenselijk).

Trend

Onvoldoende data om trend te kunnen bepalen.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.52. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor de Blauwborst - *Luscinia svecica*

Blauwborst (Luscinia svecica) BE2300005		
Toestand populatie		
Populatiegrootte	<50 broedparen per kernpopulatie (een kernpopulatie is niet mogelijk in dit gebied)	gedegradeerd
Habitatkwaliteit		
Biotoop	Moerasgebieden: Vochtige tot relatief droge, lage ruigtes, rietvelden en modderstroken van beek- en vijverranden, rijk aan insecten en andere kleine diertjes. Boorden van waterlopen met ruige vegetatie, laagveenmoerassen met wat struweel, verlandingszones van vijvers; Valleigebieden: Drogere, brede ruigtes (met vegetatie van geschikte hoogte); drogere bermen met ruige vegetatie	voldoende
Vegetatie (structuur)	Plaatselijk 30-50 % struiken per ha. Open plekken (met slik) tussen vegetatie. Struiken (vooral wilgen of elzen) van 1 tot 2 m hoog; complete afwezigheid van hogere bomen	voldoende
Vegetatie (hoogte)	Plaatselijk vegetatie tussen de 50 cm en 2 m	voldoende
Waterniveau	niet gekend	niet gekend
Oppervlakte	< 1.5 ha rietland of moerassige vegetatie of graslanden met smalle rietkragen (< 2 m)	gedegradeerd
Verstoring	Binnen 50 m van nestplaats geen menselijke verstoring tijdens de broedperiode. Soms is de afstand minder maar zonder beduidende hinder. In bredere omgeving geen grote verstoring (bv. jacht, veldkanonnen, intensieve recreatie, geen kajak toegelaten op Zuidlede tijdens broedseizoen)	goed
Beheer	Moerasgebieden: Cyclisch en pleksgewijs beheer om geschikte verlandingsstadia in stand te houden, bv. maaien van riet tijdens de winter, met minstens 30 % van rietbed ongemeaid en 70 % van rietveld niet ouder dan 6 jaar, hakken van wilgenopslag (grienden), bosopslag verwijderen Valleigebieden: Extensieve begrazing (verandering van klassiek graslandbeheer naar natuurbeheer)	voldoende

Conclusies

De soort is in een gedegradeerde toestand. In het SBZ-V zijn een aantal plaatsen met goed habitat maar te weinig voor kernpopulatie.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

**Populatie-
doelstelling** Soort zal meeliften met doelstelling voor moeras- en graslandcomplex in deelgebied 8 vallei Moervaart-Zuidlede

**Kwaliteits-
doelstelling** Behoud of ontwikkeling van optimaal broed- en leefgebied, zo aaneengesloten mogelijk.

INFORMATIEF DOCUMENT

Regionaal belangrijke biotopen

Regionaal belangrijk biotopen zijn vegetaties of biotopen die weliswaar Europees niet beschermd zijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud. Deze vegetaties worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin.

Voor deze vegetatietypen worden op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze liggen en er bij het formuleren van doelen rekening mee te kunnen houden. Bovendien zijn deze regionaal belangrijke biotopen vaak een leefgebied van een Europees te beschermen soort.

In onderstaande tabel wordt de actuele oppervlakte van de regionaal belangrijke biotopen weergegeven, wordt aangegeven voor welke Europees te beschermen soorten dit biotoop deel uitmaakt van het leefgebied en de potentiële oppervlakte ervoor is in het gebied.

Tabel 0- 4. Samenvattende tabel met het voorkomen van de regionaal belangrijke biotopen, de Europees te beschermen soorten waarvoor dit biotoop leefgebied is en de potentiële oppervlakte ervoor.

RBB's	actuele opp. (ha)	leefgebied voor (bijlagesoorten en habitattypische soorten):	potenties ⁵⁰ (ha)
Dottergrasland	14,0 ha	kwartelkoning, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis	200 (zie potenties 91E0_meso)
kamgrasland ⁵¹	max. 66	gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, geelgors & wespandief (foerageergebied), vinpootsalamander, bruin blauwtje	147 (zie potenties 6510_hu)
Rietlandvegetaties	6,3	franjestaart, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ijsvogel, wespandief (foerageergebied), blauwborst	?
grote zeggenvegetaties	4,8	idem	200 (zie potenties 91E0_meso)
Doornstruweel	0,2	franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone / grijze grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, watervleermuis, geelgors, havik, hazelworm, kamsalamander, vinpootsalamander, kleine ijsvogelvinder	?
moerasbos van breedbladige wilg (wilgenstruweel)	17,3	franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone / grijze grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, watervleermuis, ijsvogel, kamsalamander, vinpootsalamander, grote vos	?

Regionaal belangrijke soorten (RBS)

Regionaal belangrijk soorten zijn soorten waarvoor geen doelstellingen zijn opgenomen in de Vogel- of Habitatrictlijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud omdat hun aan-

⁵⁰ Voor de potenties van de RBB's wordt verwezen naar de potenties, berekend voor de habitattypes van bijlage I. Vaak zijn de potenties gelegen op vergelijkbare of dezelfde standplaatsen, maar dient uiteraard een ander beheer toegepast worden.

⁵¹ Kamgraslanden kunnen niet ondubbelzinnig uit de BWK-habitatkartering worden afgeleid. Alle bwk-eenheden met hp* en hpr* kunnen hieraan voldoen. De maximale oppervlakte bedraagt 1.140 ha. De werkelijke oppervlakte is vermoedelijk echter (veel) kleiner.

tallen teruglopen de laatste jaren of decennia of omdat ze kwetsbaar, bedreigd of zeldzaam zijn. De meeste worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin.

Voor deze soorten zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze voorkomen en er bij het formuleren van doelen rekening mee te kunnen houden. Bovendien hebben deze regionaal belangrijk soorten vaak als leefgebied een Europees te beschermen habitat.

Volgende relevante Rode Lijstcategorïeën (op Vlaamse schaal : U= uitgestorven, UB = met uitsterven bedreigd, B=bedreigd, K=kwetsbaar, alsook de soorten die behoren tot de categorie Zeldzaam, zonder dat dit evenwel Rode Lijstsoorten zijn), Vlaams beschermde soorten en/of beschermd via de Conventie van Bern ° komen voor :

Vogels

Boompieper – *Anthus trivialis* (RL Bedreigd, Vlaams beschermde soort)

Broedgevallen zijn gekend in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld (2010, mogelijk 2 koppels) en 7 heidebos (in dit laatste gebied 5 à 9 paren in periode 2005-2006). Geen recente waarnemingen gekend in deelgebied 6 Stropersbos.

De trend is onduidelijk.

Fluiter – *Phylloscopus sibilatrix* (momenteel niet bedreigd, Vlaams beschermde soort)

Fluiter is in Vlaanderen een vrij schaarse broedvogel. In de SBZ zijn enkel broedgevallen bekend in deelgebied 11 bos van Ooidonkkasteel.

De trend is negatief.

Geelgors – *Emberiza citrinella* (RL bedreigd, Vlaams beschermde soort)

Geelgors kent een areaalsinkrimping, gepaard met een sterke populatieafname. Eertijds was Geelgors een schaarse broedvogel voor de SBZ, maar verdwijnt geleidelijk aan uit alle deelgebieden (o.a. laatste zangpost in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld in 2003).

De trend is negatief.

Gekraagde roodstaart – *Phoenicurus phoenicurus* (RL kwetsbaar, Vlaams beschermde soort)

In de SBZ komt de soort tot broeden in o.m. 1 Drongengoed-Maldegemveld, 2 Kraenepoel-Markettebossen, 4 Bellebargiebos (sinds 2002 echter vermoedelijk verdwenen), 6 Stropersbos, 7 Heidebos en enkele zangposten in 8&9 vallei Moervaart-Zuidlede.

De trend is vermoedelijk negatief.

Goudvink – *Pyrrhula pyrrhula* (RL bedreigd, Vlaams beschermde soort)

De soort broedde in deelgebieden 7 Heidebos en 8 vallei Moervaart-Zuidlede (Heirnisse), maar is vermoedelijk verdwenen.

De trend is negatief.

Graspieper – *Anthus pratensis* (RL bedreigd, Vlaams beschermde soort)

Zowel het areaal als het aantal broedende graspiepers neemt alarmerend af in Vlaanderen. We vinden de soort nog in een beperkt aantal deelgebieden.

De trend is vermoedelijk negatief.

Matkop – *Parus montanus* (RL kwetsbaar, Vlaams beschermde soort)

Broedgevallen zijn gekend in de deelgebieden 2 Drongengoed-Markettebossen (2003), 4 Bellebargiebos, 6 Stropersbos en 8 vallei Moervaart-Zuidlede.

De trend is (vermoedelijk) negatief.

Nachtegaal – *Luscinia megarhynchos* (RL kwetsbaar, Vlaams beschermde soort)

Nachtegaal is in de SBZ tegenwoordig nog slechts een onregelmatige broedvogel, met sporadisch nog broedgevallen in 6 Stropersbos, 7 Heidebos en 8&9 vallei Moervaart-Zuidlede.

De trend is negatief.

Rietgors – *Emberiza schoeniclus* (RL bedreigd, Vlaams beschermde soort)

De soort komt voor in nattere biotopen in rivier- en beekvalleien, met zekere broedgevallen in 2 Kraenepoel-Markettebossen en 6 Stropersbos en vermoedelijk ook in andere deelgebieden.

De trend is onduidelijk.

Wielewaal – *Oriolus oriolus* (RL bedreigd, Vlaams beschermde soort)

Het aantal broedende wielewalen lijkt, ondanks variaties van jaar tot jaar, geleidelijk aan verder te dalen. De soort komt soms nog tot broeden in deelgebieden 2 Kraenepoel-Markettebossen (2003), 3 het Leen, 6 Stropersbos en 8&9 vallei Moervaart-Zuidlede (zeker tot 2005). Recent is de soort verdwenen in 4 Bellebargiebos en 10 Zeverenbeekvallei.

De trend is negatief.

Zomertortel – *Streptopelia turtur* (RL bedreigd, Vlaams beschermde soort)

In deelgebieden 3 het Leen en 8&9 vallei Moervaart-Zuidlede zijn er mogelijks nog enkele broedgevallen van de soort, ondanks een afname. De soort is (recent) verdwenen als broedvogel in o.a. 4 Bellebargiebos (sinds 2000).

De trend is negatief.

Zomertaling – *Anas querquedula* (RL bedreigd, Vlaams beschermde soort)

Broedgevallen zijn gekend in deelgebied 2 Kraenepoel-Markettebos (periode 2001-2006) en in 6 Stropersbos. Mogelijk broedt de soort ook in 10 Zeverenbeekvallei.

De trend is onduidelijk.

Amfibieën en reptielen

Levendbarende hagedis – *Lacerta vivipara* (RL Zeldzaam, Vlaams beschermde soort)

Waarnemingen zijn gekend voor de deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 2 Kraenepoel-Markettebossen, 3 het Leen en 7 Heidebos. Historische waarnemingen zijn gekend voor deelgebied 6 Stropersbos (1990).

De trend is niet gekend.

Hazelworm – *Anguis fragilis* (RL Zeldzaam, Vlaams beschermde soort)

De soort komt voor in deelgebieden 3 het Leen en 7 Heidebos. De laatste waarneming in 6 Stropersbos dateert van 1976.

De Hazelworm is een moeilijk te inventariseren soort en komt wellicht voor in de meeste deelgebieden. Het lage aantal meldingen op de meeste vindplaatsen is te wijten aan de verborgen levenswijze.

De trend is niet gekend.

Vinpootsalamander – *Triturus helveticus* (RL Zeldzaam, Vlaams beschermde soort)

In de deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 3 het Leen werd Vinpootsalamander in poelen waargenomen.

De trend is niet gekend. In deelgebied 1 werd na herinrichting van de poel wel een stijging vastgesteld.

Libellen

Koraaljuffer – *Ceragrion tenellum* (RL Zeldzaam)

De soort is waargenomen in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld.

De trend is niet gekend wegens de moeilijkheid om deze soort waar te nemen en het gebrek aan voldoende oude gegevens.

Tangpantserjuffer – *Lestes dryas* (RL Kwetsbaar)

De soort is waargenomen in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld.

De trend is niet gekend wegens de moeilijkheid om deze soort waar te nemen en het gebrek aan voldoende oude gegevens.

Tengere pantserjuffer – *Lestes virens* (RL Zeldzaam)

De soort is waargenomen in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld.

De trend is niet gekend wegens de moeilijkheid om deze soort waar te nemen en het gebrek aan voldoende oude gegevens.

Dagvlinders

Aardbeivlinder – *Pyrgus malvae* (RL bedreigd)

De aardbeivlinder was vroeger zeldzaam, maar is momenteel zeer zeldzaam. Er zijn in Vlaanderen nog een 4-tal gekende populatie, waaronder in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld, met in 2010 18 waargenomen exemplaren.

Trend onduidelijk.

Bruin blauwtje – *Aricia agestis* (RL kwetsbaar)

Het bruin blauwtje was vroeger vrij zeldzaam, maar vooral de laatste jaren lijkt ze zich sterk uit te breiden. De soort werd waargenomen in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld, 2 Drongengoed-Markettebossen, 3 het Leen, 6 Stropersbos, 7 Heidebos en 12 Vinderhoutse bossen. In de SBZ lijkt de soort zich uit te breiden.

Trend onduidelijk, maar vermoedelijk positief.

Bruine eikenpage – *Satyrion ilicis* (RL kwetsbaar)

De bruine eikenpage was vroeger vrij zeldzaam, maar is momenteel zeldzaam. De soort komt nog voor in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld.

Trend onduidelijk.

Groentje – *Callophrys rubi* (RL kwetsbaar)

De soort werd in het verleden waargenomen in 1 Drongengoed-Maldegemveld. Recente waarnemingen zijn echter niet gekend.

Trend onduidelijk (verdwenen?).

Kleine ijsvogelvlinder – *Aricia agestis* (RL kwetsbaar)

Vroeger werd de Kleine ijsvogelvlinder in verscheidene bosgebieden verspreid over Vlaanderen waargenomen, zo ook in de SBZ. De soort werd recent ook waargenomen in deelgebieden 1 Drongengoed-Maldegemveld (2010), 3 het Leen (2010) en 6 Stropersbos (2000). In deelgebied 1 is vermoedelijk een vaste populatie aanwezig.

Trend onduidelijk.

Rouwmantel – *Nymphalis antiopa* (RL uitgestorven)

In 2007 werd de soort waargenomen in deelgebied 3 het Leen. Het betrof hoogst waarschijnlijk een zwerver. Waarnemingen zijn ook gekend in deelgebied 1 Drongengoed-Maldegemveld. Voortplanting van de soort in de SBZ is niet gekend.

Geen trend bepaald.

INFORMATIEF DOCUMENT

Onderstaand overzicht koppelt Rode Lijst en beschermde soorten in de SBZ-H zo goed als mogelijk aan bepaalde (delen van) habitattypes.

Om het overzicht te interpreteren moet men beseffen dat habitattypes deel uitmaken van grotere natuur- of bosentiteiten met specifieke (regionale) kenmerken. Het biotoop van bepaalde diersoorten bestaat uit een lappendeken van habitattypes en regionaal belangrijke types. Dieren zijn voor hun leefgebied eerder afhankelijk van landschapsstructuren (kan verschillen in functie van voortplantings-, schuil- of foerageergebied) dan van individuele habitattypes. Om die reden kan een soort bij meerdere habitats geplaatst worden, of is het mogelijk dat de koppeling in eerste instantie vreemd overkomt. Zo werden bijvoorbeeld enkele soorten bij de mesofiele bossen (9120, 9130, 9160) geplaatst met het achterliggende idee dat hiertoe ook de intrinsieke open plekken, bosranden, lichtrijke corridors etc. (boslandschap) moeten gerekend worden. Eenzelfde redenering kan natuurlijk ook opgebouwd worden voor de grazige en moerasgemeenschappen. Voor de volledigheid werden ook de Europees beschermde soorten in vet aangeduid. Deze worden in onderstaande paragrafen niet meer verder behandeld aangezien ze al werden behandeld in voorgaande paragrafen

Soorten van aanwezige habitattypes in BE2300007

- 2330, 4010, 4030 & 6230 (heidevegetaties & heischrale graslanden met struweel- en bosvorming): Aardbeivlinder, Groentje, Keizersmantel, Bruin blauwtje, Veldkrekkel, Levendbarende hagedis, Hazelworm, Boompieper, Graspieper, **Boomleeuwerik, Nachtzwaluw**, Sprinkhaanzanger, Roodborsttapuit
- 3130: Variabele waterjuffer, Tengere grasjuffer, Tengere pantserjuffer, Grote roodoogjuffer
- 6410 & 6510: Graspieper, Paapje, **Kamsalamander, Kwartelkoning**
- 9120, 9190 & 6430_bz (droge bostypes en -zomen): Rouwmantel, Grote vos, kleine ijsvogelvlinder, boswitje, grote weerschijnvlinder, Hazelworm, Boomvalk, Glanskop, houtsnip, glanskop, Nachtegaal, Appelvink, Fluitier, Havik, Boomvalk, **Wespendief, Zwarte specht, Baard/Brandt's vleermuis, Franjestaart, Gewone/Grijze grootoorvleermuis, Rosse vleermuis**
- 9160, 91^{F0} & 6430_hf (vochtige tot natte bostypes & natte ruigte): Matkop, Wielewaal, Boomvalk, Kleine ijsvogelvlinder, Grote weerschijnvlinder, Sprinkhaanzanger, Rietgors, Blauwborst; **Wespendief, Zwarte specht, Middelste bonte specht, Ingekorven vleermuis, Baard/Brandt's vleermuis, Franjestaart, Gewone/Grijze grootoorvleermuis, Rosse vleermuis**

Soorten van mogelijks voorkomende habitattypes (kennislacune) in BE2300007

- 3150: **Kamsalamander, Blauwborst, IJsvogel, Meervleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis**, Vinpootsalamander, Waterspitsmuis

Bijlage 3 – De aanmeldingsgegevens

Artikel 8, §1, eerste lid 2° van het besluit dat de procedure regelt, stelt dat er bij de bepaling van de actuele staat van instandhouding rekening moet worden gehouden met de aan de Europese Commissie aangemelde gegevens bij de eerste vaststelling.

De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrichtlijn-gebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Het gaat hierbij om de gegevens die, ten gevolge van de beslissing van de Vlaamse Regering op 4 mei 2001, werden aangemeld bij de Europese Commissie als in aanmerking komend als speciale beschermingszone. De commissie wil dat deze gegevens bij de definitieve aanwijzing van het gebied als speciale beschermingszone, in de praktijk dus op basis van het IHD-proces, worden geüpdate.

In deze bijlage wordt eerst de aanmeldingsgegevens zelf aangegeven, waarbij in dezelfde tabel de nieuwe gegevens voor de aanmelding aan de commissie worden beschreven. Daarna wordt dieper ingegaan op de betekenis, rol en interpretatie van deze gegevens.

De habitats van bijlage I

2330	Open grasland met Corynephorus- en Agrostisoorten op landduinen	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	Nee	Nee
Oppervlakte	ca 1%	< 0,1 %
Rel. oppervlakte	2% \geq p > 0%	?
Behoud	uitstekende instandhouding	Verminderde instandhouding, potentie voor herstel
Representativiteit	goede representativiteit	Aanwezig maar verwaarloosbaar
Algemeen	waardevol	Beduidend

3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojuncea	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	Ja
Oppervlakte	ca 1%	0,6 %
Rel. oppervlakte	15% \geq p > 2%	?
Behoud	uitstekende instandhouding	Goede instandhouding (gedeeltelijk aangetaste structuur, potentie voor herstel)
Representativiteit	Goede representativiteit	?
Algemeen	uiterst waardevol	Uiterst waardevol

3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	Nee	Nee
Oppervlakte	ca 1%	?
Rel. oppervlakte	2% \geq p > 0%	?
Behoud	Goede instandhouding	?
Representativiteit	Goede representativiteit	?
Algemeen	waardevol	?

4010 Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	Nee	Nee
Oppervlakte	ca <1%	0,3 %
Rel. oppervlakte	2% \geq p > 0%	
Behoud	Goede instandhouding	Goede instandhouding (gedeeltelijk aangetaste structuur, potentie voor herstel)
Representativiteit	beduidende representativiteit	?
Algemeen	waardevol	Waardevol

4030 Droge Europese heide		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	Nee
Oppervlakte	ca <1%	Ca 1 %
Rel. oppervlakte	2% \geq p > 0%	
Behoud	uitstekende instandhouding	Goede instandhouding (gedeeltelijk aangetaste structuur, potentie voor herstel)
Representativiteit	goede representativiteit	?
Algemeen	uiterst waardevol	Uiterst waardevol

6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	-	Ja
Oppervlakte	-	0,2 %
Rel. oppervlakte	-	
Beschermingsstatus	-	Goede instandhouding, (gedeeltelijk aangestaste structuur, potentie voor herstel)
Representativiteit	-	?
Algemeen	-	Uiterst waardevol

6410 Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	Nee
Oppervlakte	ca <1%	< 0,1 %
Rel. oppervlakte	15% \geq p > 2%	
Behoud	goede instandhouding	Verminderde instandhouding (gedeeltelijk aangestaste structuur, gemiddelde herstel mogelijkheden)
Representativiteit	goede representativiteit	?
Algemeen	waardevol	Waardevol

6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	Nee
Oppervlakte	ca 10%	?
Rel. oppervlakte	15% \geq p > 2%	
Behoud	passabele of verminderde instandhouding	Goede instandhouding (gedeeltelijk aangestaste structuur, potentie voor herstel)
Representativiteit	goede representativiteit	?
Algemeen	waardevol	Waardevol

6510 Laaggelegen schraal hoiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	-	Nee
Oppervlakte	-	Ca 1%
Rel. oppervlakte	-	
Beschermingsstatus	-	Goede instandhouding (gedeeltelijk aangetaste structuur, potentie voor herstel)
Representativiteit	-	?
Algemeen	-	Waardevol

9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion roburi-petraeae of Ilici-Fagenion)		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	Nee
Oppervlakte	ca 13%	Ca 22 %
Rel. oppervlakte	15% \geq p > 2%	
Behoud	passabele of verminderde instandhouding	Goede instandhouding (gedeeltelijk aangetaste structuur, potentie voor herstel)
Representativiteit	goede representativiteit	?
Algemeen	beduidend	Uiterst waardevol

9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	Nee
Oppervlakte	ca <1%	0,3 %
Rel. oppervlakte	2% \geq p > 0%	
Behoud	uitstekende instandhouding	Goede instandhouding (gedeeltelijk aangetaste structuur, potentie voor herstel)
Representativiteit	uitstekende representativiteit	

Algemeen	uiterst waardevol	Waardevol

91E0 Alluviale bossen met <i>Alnion glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Padion, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	ja	Ja
Oppervlakte	ca 13%	
Rel. oppervlakte	15% \geq p > 2%	
Behoud	uitstekende instandhouding	Goede instandhouding (gedeeltelijk aangetaste structuur, potentie voor herstel)
Representativiteit	uitstekende representativiteit	
Algemeen	uiterst waardevol	Uiterst waardevol

De soorten van bijlage II

Drijvende waterweegbree - <i>Luronium natans</i>		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Populatie	-	Afwezig
Bescherming	-	-
Algemeen	-	-

Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i>		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Populatie	ca 15% \geq p > 2%	?
Behoud	goede instandhouding	Minder goed bewaard
Isolatie	niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie	Geïsoleerde populatie

Mopsvleermuis - <i>Barbastella barbastellus</i>		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Populatie	-	?

Bescherming	-	?
Algemeen	-	?

Het criterium voor isolatie is bij alle soorten hetzelfde, meer bepaald 'niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie'. Let wel, dit criterium betreft de mate van isolatie van de populatie ten opzichte van het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort in Europa en niet op lokale versnipperingsverschijnselen.

Interpretatie van de aanmeldingsgegevens

De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrictlijngebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Vlaanderen heeft hierbij verkozen de voor de betreffende Habitatrictlijngebied belangrijkste habitattypen en soorten aan te melden.

Habitats

Oppervlakte (gegeven in % ten opzichte van de totale oppervlakte van de SBZ-H)

Relatieve oppervlakte (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische oppervlakte)

Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde drempelwaarden gehanteerd worden is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in de IHD gehanteerde percentage ten opzichte van het Vlaamse grondgebied is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van het totale Belgische grondgebied en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brusselse Hoofdstedelijk gewest ingeschatte oppervlakten.

Mogelijke relevante verschillen of overeenkomsten, dit wil zeggen deze die enkel zouden verklaard moeten worden op basis van de situatie in Vlaanderen, zijn reeds geduid onder oppervlakte.

Behoud

Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving "**beschermingsstatus**" en wordt verkregen door de integratie van drie subcriteria:

- mate van instandhouding van de structuur (te vergelijken met lokale staat van instandhouding); deze kan "uitstekend", "goed bewaard" of "passabel of gedeeltelijk aangetast" zijn;
- de vooruitzichten (potenties en slaagkans) voor de instandhouding van de structuur; deze kan "uitstekend", "goed" of "passabel/gedegradeerd" zijn;
- de herstelmogelijkheid; deze kan "gemakkelijk", "mogelijk zonder buitensporige inspanningen" of "moeilijk of onmogelijk" zijn.

Verder is de officiële weergaven van de beoordeling verwarrend door verwijzing naar de term "instandhouding", gezien deze in een andere regeling (de verplichte zesjaarlijkse rapportage van de regionale staat van instandhouding van de habitattypen en habitatrictlijnsoorten) een andere betekenis heeft.

Hou bij de interpretatie van de beoordeling in de aanmeldingsgegevens rekening met de reële betekenis ervan, met name:

- **uitstekende "instandhouding"** = uitstekende beschermingsstatus:
 - o uitstekende structuur, ongeacht de vooruitzichten of de herstelmogelijkheden; of
 - o goed bewaarde structuur en uitstekende vooruitzichten, ongeacht de herstelmogelijkheden
- **goede "instandhouding"** = goede beschermingsstatus:

- o goed bewaarde structuur en goede vooruitzichten, ongeacht de herstelmogelijkheden; of
 - o goed bewaarde structuur en passabele/gedegradeerde vooruitzichten, waarbij herstel gemakkelijk of zonder buitensporige inspanningen mogelijk is; of
 - o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur, goede vooruitzichten en gemakkelijk herstel;
- Een goede beschermingsstatus is dus mogelijk met een slechte structuur (slechte lokale staat van instandhouding) zolang de vooruitzichten **of** de herstelmogelijkheden maar gemiddeld tot goed zijn.
- **passabele of verminderde "instandhouding"** = passabele of verminderde beschermingsstatus:
 - o goed bewaarde structuur, maar passabele/gedegradeerde vooruitzichten **en** herstel moeilijk of onmogelijk; of
 - o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur met gemiddelde tot slechte vooruitzichten **en** gemiddelde tot slechte herstelmogelijkheden.

Bij de aanmelding is in Vlaanderen vooral gekeken naar de vooruitzichten en de herstelmogelijkheden. Bij gemakkelijk herstel en goede tot uitstekende vooruitzichten is dan, onafhankelijk van de toestand van de structuur gekozen voor een uitstekende instandhouding (ondanks bovenvermelde richtlijn).

Ermeë rekening houdende dat in de instandhoudingsdoelstellingen herstel vooropgesteld wordt voor de meeste habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens conform met de huidige bevindingen.

Representativiteit

Mogelijke waarden zijn: uitstekende, goede of beduidende representativiteit en "aanwezig maar verwaarloosbaar". Deze laatste categorie slaat dan op een kwantitatief aspect.

Dit criterium geeft weer in hoeverre er overeenstemming is met de, zij het zeer globale, omschrijving in de interpretatiegids van de Europese Commissie (European Commission, DG Environment (1999)). Gezien het globale karakter van die interpretatiegids, het zeer onvolledig zijn op vlak van regionale variatie van een habitatype, ... telt in de beoordeling ervan de mate van instandhouding van de structuren (en dus de lokale staat van instandhouding) mee. Gezien dit overlapt met het vorige criterium wordt ermeë niet verder rekening gehouden in de instandhoudingsdoelstellingen.

In de aanmelding is dit gegeven vooral belangrijk omwille van de beoordelingscategorie "aanwezig maar verwaarloosbaar", omdat dan de overige criteria (oppervlakte, relatieve oppervlakte, behoud niet beoordeeld worden).

Algemeen (Algemene beoordeling)

Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

Soorten

Populatie (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische populatie)

Mogelijke waarden: $100\% \geq p > 15\%$, $15\% \geq p > 2\%$; $2\% \geq p > 0\%$; populatie verwaarloosbaar.

Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde drempelwaarden gehanteerd worden, is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in de instandhoudingsdoelstellingen gehanteerde percentage ten opzichte van de totale Vlaamse populatie is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van de totale Belgische populatie en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brusselse Hoofdstedelijk gewest ingeschatte populaties.

Behoud

Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving "**bescherming**" en wordt verkregen door de integratie van 2 subcriteria:

- mate van instandhouding van de elementen van de habitat die van belangrijk zijn voor de betrokken soort; mogelijke waarden zijn "elementen volkomen gaaf", "elementen goed geconserveerd" en "elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast"
- herstelbaarheid; deze kan "gemakkelijk", "mogelijk zonder buitensporige inspanningen" of "moeilijk of onmogelijk" zijn.

Het "*behoud*" of de bescherming is:

- **uitstekend bewaard:**
 - o elementen volkomen gaaf, ongeacht de beoordeling van de herstelbaarheid
- **goed bewaard:**
 - o elementen goed geconserveerd, ongeacht de beoordeling van de herstelbaarheid; of
 - o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel gemakkelijk;
- **matig of minder goed bewaard:**
 - o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel mogelijk zonder buitensporige inspanningen of herstel moeilijk of onmogelijk

Bij gemakkelijk herstel, wat vaak is vooropgesteld bij de aanmelding is de bescherming per definitie goed of zelfs uitstekend, onafhankelijk van mate van instandhouding van de elementen.

Ermeë rekening houdende dat in de S-IHD herstel vooropgesteld wordt voor alle/de meeste habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens conform met de huidige bevindingen.

Isolatie

Mogelijke waarden zijn: "(vrijwel) geheel geïsoleerde populatie" (hoogste score!); "niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal"; "niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie".

Dit criterium is een manier om bij benadering zowel de kwetsbaarheid van de beschouwde populatie als de bijdragen van die populatie aan de genetische diversiteit van de soort te bepalen. Sterk vereenvoudigd kan men stellen dat hoe meer een populatie geïsoleerd is, hoe belangrijker haar bijdrage tot de genetische diversiteit van die soort. De term slaat zowel op soorten (endemen, ondersoorten, variëteiten en rassen) zelf, als op deelpopulaties van een metapopulatie.

Algemeen (Algemene beoordeling)

Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

Referenties

- Decler, K. (red.), 2007. *Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel van de Noordzee. Habitattypen, Dier- en plantensoorten. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.M.2007.01, Brussel, 584 p.*
- European Commission, DG Environment (1999). *Interpretation manual of European union habitats EUR 15/2*
- Europese Commissie, 1996, *beschikking van de Commissie van 18 december 1996 betreffende het informatieformulier voor als natura2000-gebieden voorgestelde gebieden (97/266/EG), Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*
- Paelinckx D., Adriaens D., Louette G. & Hoffmann M., 2009. *Vergelijking van de gegevensbank habitatrichtlijngebieden met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD). Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.A.2009.66. Brussel, 53 pp.*

Bijlage 4 –De expertgroep

Voor het aanboren van de lokale ecologische kennis binnen de Vlaamse overheid en wetenschappelijke instellingen werd een expertgroep opgericht. Deze expertgroep werd samengesteld uit leden van het Agentschap voor Natuur en Bos, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en andere administraties en instellingen. Deze experts beschikken over kennis over het gebied, de daar voorkomende soorten en habitats en ecologische kennis in het algemeen, noodzakelijk voor de correcte opmaak van dit rapport.

Samenstelling

- Thomas Defoort; Agentschap voor Natuur en Bos Oost-Vlaanderen (Provinciaal directeur)
- Tom Maes; Agentschap voor Natuur en Bos Oost-Vlaanderen (regiobeheerder)
- Marc Spanhove; Agentschap voor Natuur en Bos Oost-Vlaanderen (boswachter)
- Kurt Van Poecke; Agentschap voor Natuur en Bos Oost-Vlaanderen (boswachter)
- Jean-Pierre Nicaise; Agentschap voor Natuur en Bos Oost-Vlaanderen (boswachter)
- Tim Audenaert; Agentschap voor Natuur en Bos Centrale Diensten
- Tom Neels; Agentschap voor Natuur en Bos Centrale Diensten
- Paul Van den Bremt; Onroerend erfgoed
- Lode De Beck; Instituut voor Natuur en Bos Onderzoek
- Robert Joris; Amfibiën- en reptielenwerkgroep Hyla

Bijlage 5 – Kaartenbijlage

SITUERINGSKAART

Kaart 2.1: Situering van het SBZ en zijn deelgebieden

HABITATKAARTEN

5.1 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 1

5.2 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 2

5.3 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 3

5.4 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 4

5.5 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 5

5.6 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 6

5.7 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 7

5.8 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 8

5.9 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 9

5.10 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 10

5.11 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 11

5.12 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen in deelgebied 12

POTENTIEKAARTEN

5.13 Indicatieve potenties van het habitat 2330 Open grasland met Coynephorus- en Agrostissoorten op landduinen

5.14 Indicatieve potenties van het habitat 4010 Noort-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix

5.15 Indicatieve potenties van het habitat 4030 Droge Europese Heide

- 5.16 Indicatieve potenties van het habitat 6230_droog Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden
- 5.17 Indicatieve potenties van het habitat 6230_nat Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden
- 5.18 Indicatieve potenties van het habitat 6410_basenrijk Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem
- 5.19 Indicatieve potenties van het habitat 6410_veldrus Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem
- 5.20 Indicatieve potenties van het habitat 6430_bos Voedselrijke zoom- vormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
- 5.21 Indicatieve potenties van het habitat 6430_nat Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane alpiene zones
- 5.22 Indicatieve potenties van het habitat 6510_glanshaver Laaggelegen schraal hooiland
- 5.23 Indicatieve potenties van het habitat 6510_vossenstaart Laaggelegen schraal hooiland
- 5.24 Indicatieve potenties van het habitat 9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei
- 5.25 Indicatieve potenties van het habitat 9160 Sub-Atlantische en midden Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeuken bossen behorend tot het Carpinion-betuli
- 5.26 Indicatieve potenties van het habitat 9190 Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten
- 5.27 Indicatieve potenties van het habitat 91eO_eutroof Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior
- 5.28 Indicatieve potenties van het habitat 91eO_mesotroof Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior
- 5.29 Indicatieve potenties van het habitat 91eO_oligotroof Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior
- 5.30 Indicatieve potenties van het habitat 91eO_vogelkersessenbos Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior
- 5.31 Indicatieve potenties van het habitat 91eO_Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior

BESCHRIJVING VAN DE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT

- 6.1.1 Ruimtelijke bestemmingscategorieën
- 6.1.2 Ruimtelijke bestemmingscategorieën
- 6.2.1 VEN-IVON
- 6.2.2 VEN-IVON
- 6.3 Oppervlaktedelfstoffenplannen
- 6.4.1 Onroerend erfgoed

6.4.2 Onroerend erfgoed

6.5.1 Eigendomssituatie

6.5.2 Eigendomssituatie

6.6.1 Bostypen

6.6.2 Bostypen

6.7.1 Eigendomssituatie Bos

6.7.2 Eigendomssituatie Bos

6.8.1 Drinkwaterwinningen – vergunde waterwinningen

6.8.2 Drinkwaterwinningen – vergunde waterwinningen

6.9.1 Drinkwaterleidingen

6.9.2 Drinkwaterleidingen

6.10.1 Recreatief gebruik

6.10.2 Recreatief gebruik

6.11.1 Wonen

6.11.2 Wonen

6.12.1 Industrie

6.12.2 Industrie

6.13.1 Transportinfrastructuur

6.13.2 Transportinfrastructuur

6.14.1 Nutsleidingen

6.14.2 Nutsleidingen

PRIORITEITENKAART

8.1 Prioriteitenkaart

Bijlage 6 – Rapportage landbouwgevoeligheidsanalyse

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 7 – Methodiek waardering drinkwaterwinnings voor de openbare drinkwatervoorziening

Het betreft enerzijds oppervlaktewaterwinnings en anderzijds grondwaterwinnings die instaan voor de openbare drinkwatervoorziening. Particulier vergunde winnings worden niet meegenomen in de analyse.

Voor oppervlaktewaterwinnings zijn de percelen waarop de installaties zijn gelegen, inclusief de watervangens, infiltratievoorzienings en waterbekkens, van waarde. De waarde voor de percelen waarop deze installaties staan wordt vastgesteld op 5.

Voor grondwaterwinnings zijn niet alleen de percelen met installaties van belang, maar ook de percelen die bijdragen aan de kwantiteit en kwaliteit van het opgepompte water. Percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzienings en waterbekkens krijgen de waarde 5. Concreet betekent dit dat alle percelen binnen de beschermingszone I een waarde 5 krijgen aangevuld met percelen met installaties gelegen buiten zone I.

Voor grondwaterwinnings speelt ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinnings is van de bovenste watervoerende laag de afpompingskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpompings dragen veel bij aan de winning en zullen een hogere waarde krijgen. Percelen met een lage afpompings krijgen een lagere waarde. Afpompingskegels worden berekend op basis van het vergund jaardebiet.

Het kan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen van het gebied bijdragen tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning. Ook van deze waterwinnings wordt de afpompingskegel bepaald zodat de overlap met het gebied inzichtelijk gemaakt kan worden. Er wordt van uitgegaan dat voor artesische winning de bijdrage van de omliggende percelen gering zal zijn gezien die weinig of niet bijdragen aan de winning. Toch zal voor de volledigheid ook hiervan de afpompingskegel bepaald worden.

Wardeschaal grondwaterwinnings

Waarde = 5 voor de percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzienings en waterbekkens, de percelen gelegen binnen beschermingszone I en voor de percelen met een afpompings > 1m

Waarde = 4 voor de percelen met een afpompings > 0.75 m en < 1 m

Waarde = 3 voor de percelen met een afpompings > 0.50 m en < 0.75 m

Waarde = 2 voor de percelen met een afpompings > 0.20 m en < 0.50 m

Waarde = 1 voor de percelen met een afpompings > 0.10 m en < 0.20 m

Afpompingskegels van verschillende winnings kunnen overlappen. De mogelijke impact en waarde op de overlappende percelen kan hierdoor hoger zijn. Het gecumuleerde effect/waarde' wordt bepaald door een "som" te maken van de afzonderlijke waarden van de afpompingskegels van de verschillende betrokken winnings. Aan deze "som" wordt de waarde toegekend die zo goed mogelijk overeenkomt met de afpompingsrange zoals hierboven bepaald en met een maximum score van 5. Twee overlappende zones met waarde 1 (= afpompings > 0.10 m en < 0.20 m), geven bijvoorbeeld een gecumuleerde waarde 2 (= afpompings > 0.20 m en < 0.50 m) voor die overlappende zone)

Overzicht van de vergunde waterwinningen binnen de Europees te beschermen gebieden

Deel- gebied	Code	Omschrijving activiteit via NACEBEL	klasse	gemeente	Ligging	Begindatum vergunning	Einddatum vergunning	Vergund dagdebiet (m ³)	Vergund jaardebiet (m ³)	grondwater	regime
1	OVL-GW2257	Veeteelt	A	Knesselare	Knellesare	5/09/1994	5/09/2014	18	2.500	Ledo-Paniseliaan Aquifersysteem, gespannen	niet-freatisch
5	OVL-5401	Rundveehouderij	A	Maldegem	Burkeldreef 2	29/03/1999	29/03/2019	-	538	Ledo-Paniseliaan Aquifersysteem, gespannen	onbekend
7	80384	Winning, zuive- ring en distributie van water	1	Moerbeke (Waas)	Keizershoek - "Heidebos" 26	19/08/2005	19/08/2025	6.000	1.950.000	Pleistoceen afzettin- gen, freatisch	freatisch
8	OVL-3248	Rundveehouderij	A	Moerbeke (Waas)		10/06/1997	10/06/2017	3	1.050	Ledo-Paniseliaan Aquifersysteem, gespannen	niet-freatisch
10	74530	Vervaardiging van plantaardige en dierlijke oliën en vetten	1	Deinze	Grijsbulck- straat 48	30/11/2006	30/11/2026	-	1.500	Pleistoceen afzettin- gen, freatisch	freatisch

Bijlage 8

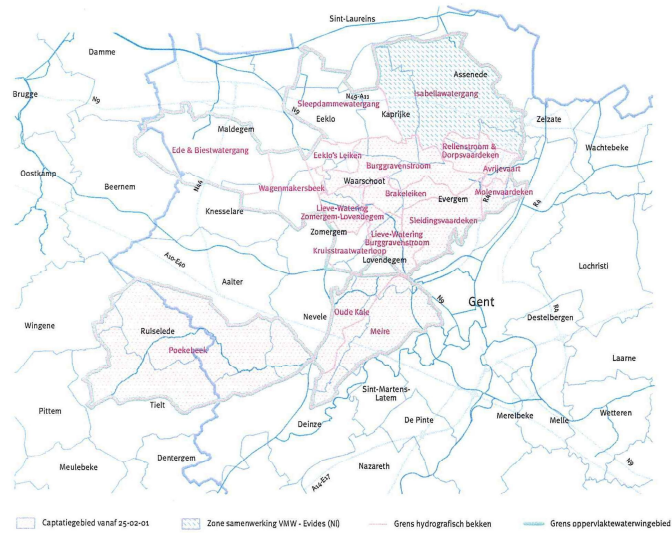

Fig. 5: waterwingebied van het waterproductiecentrum Kluizen

Bijlage 9 - Landschapsecologie: theorie en principes

De landschapsecologie richt zich op de studie van de samenhang tussen enerzijds de abiotische en biotische processen op landschapsniveau en anderzijds de manier hoe de mens dit landschap mee vorm heeft gegeven.

De landschapsecologie integreert verschillende wetenschappelijke disciplines: de fysische geografie en de ecologie.

De fysische geografie bestudeert de niet-levende wereld: geologie, geomorfologie, bodemkunde en de waterhuishouding van het landschap. De ruimtelijke verspreiding van deze verschijnselen is een belangrijk onderzoeksonderwerp. Deze verschillende abiotische kenmerken en hun ruimtelijke configuraties stellen een eerste belangrijke basisvoorwaarde voor het functioneren van een habitat.

De ecologie bestudeert het geheel aan levenloze en levende natuur en bijhorende processen. De nadruk wordt gelegd op de functies die de verschillende componenten voor elkaar vervullen.

De landschapsecologie integreert de ruimtelijke benadering van de fysische geografie met de functionele benadering van de ecologie.

Een belangrijke ontwikkeling in de landschapsecologie was de aandacht voor versnippering van populaties in het landschap en dit geïnspireerd door de 'eilandtheorie'. Een wetmatigheid die vanuit deze theorie naar voren werd geschoven luidt: 'hoe groter het eiland, des te groter het aantal soorten' en 'hoe geïsoleerder het eiland des te kleiner het aantal soorten'. De eilandtheorie werd overgeheveld naar het vasteland, waar habitatplekken als eilanden in een voor een soort niet geschikte matrix ('zee') werden beschouwd.

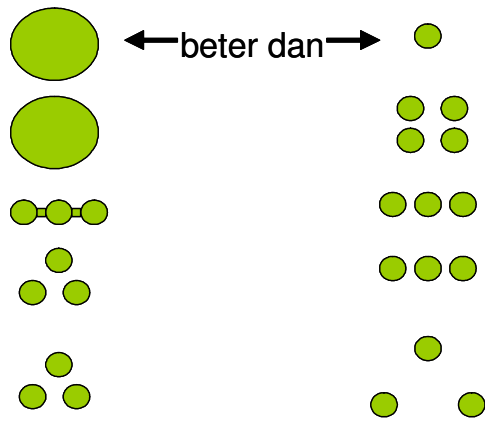
Een belangrijk begrip is ook de 'netwerkpopulatie'. Verscheidene habitatplekken die voor de individuen van een welbepaalde soort onderling overbrugbaar zijn vormen samen een netwerk. Of habitatplekken onderling overbrugbaar zijn is soortafhankelijk. In dat verband wordt gesproken over de 'dispersieafstand'. Een individu van een soort met een kleine dispersieafstand kan enkel habitatplekken bereiken op korte afstand van de habitatplek waar het leeft.

In een netwerk zijn grotere en kleinere habitatplekken gelegen. Het voorkomen van één of enkele grote plekken, groot en goed genoeg voor een zogenaamde 'kernpopulatie', die slechts een geringe kans heeft om uit te sterven, verhoogt de overlevingskans van de totale netwerkpopulatie van de soort.

1) Basiswetmatigheden in de landschapsecologie

In de landschapsecologie wordt vertrokken van bepaalde wetmatigheden (zie onderstaande figuur) zoals:

- Een grote habitatplek is beter dan een kleine habitatplek;
- Een grote habitatplek is beter dan vele kleine habitatplekken;
- Onderling verbonden habitatplekken zijn beter dan niet verbonden habitatplekken;
- De configuratie van habitatplekken is des te beter naarmate de habitatplekken nauwer op elkaar aansluiten en onderling makkelijker bereikbaar zijn.

Figuur 0- 5 Wetmatigheden in de landschapsecologie.

2) Metapopulatietheorie

Heel wat soorten en soortgroepen functioneren in West-Europa en in Vlaanderen in metapopulatieverband. Een metapopulatie van een soort is een verzameling van populaties, waarbij de onderlinge uitwisseling tussen de populaties de kans op uitsterven van de totale metapopulatie op lange termijn tot een minimum beperkt.

Vaak wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen kernpopulaties en satelietpopulaties. Een kernpopulatie komt voor waar een ruime oppervlakte aanwezig is van het geschikte leefgebied van de soort. Kernpopulaties zijn de grootste populaties in een netwerk en de soort kan er elk jaar worden aangetroffen.

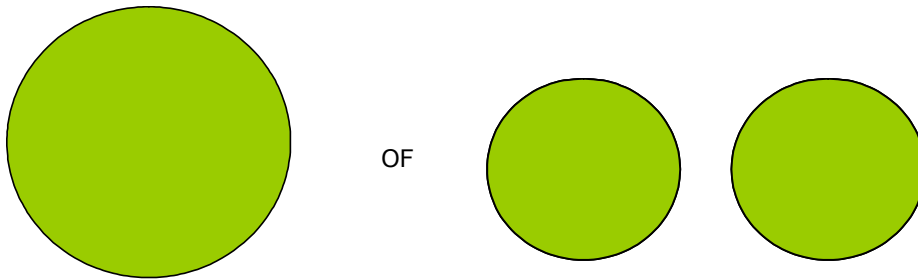
De satelietpopulaties zijn veel kleinere populaties, die niet afzonderlijk kunnen blijven bestaan op lange termijn. De habitat is er immers te klein om lange termijn garanties te bieden voor het voortbestaan van de soort. Doordat zij echter in verbinding staan met andere sateliet- en kernpopulaties, kunnen zij na een tijdelijk verdwijnen van de soort opnieuw gekoloniseerd worden. Omgekeerd kunnen zij na jaren van succesvolle voortplanting zorgen voor populatiegroei in andere satelietpopulaties of kernpopulaties. Essentieel voor het functioneren van een metapopulatie is dat de onderlinge uitwisseling tussen de kern- en de satelietpopulaties steeds mogelijk blijft. Dit kan doordat de kwaliteit van het tussenliggende landschap geleidelijke migratie toelaat tussen de populaties (via verbindingen en stapstenen) of doordat de afstand tussen de populaties direct overbrugbaar is voor de soort, zonder gebruik van stapstenen en verbindingslementen.

In het bijzonder in een zeer sterk versnipperd landschap, zoals in de meeste regio's van Vlaanderen het geval is, is het van belang om bij het formuleren van doelen, rekening te houden met de randvoorwaarden voor het functioneren van metapopulaties van soorten.

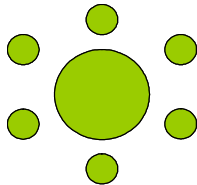
3) Landschapsecologisch functioneren van soorten en soortgroepen, nuances op vlak van mobiliteit en schaalniveau

Het dient wel opgemerkt te worden dat soorten en soortgroepen onderling verschillen vertonen. Sommige soorten zijn meer gebaat bij het voorkomen van meerdere habitatplekken i.p.v. één grote habitatplek. Dit geldt bij voorbeeld in het bijzonder voor soorten die op microschaal van een heel complexe combinatie van abiotische en ecologische randvoorwaarden afhankelijk zijn. De kans dat op deze schaal – zelfs op natuurlijke wijze – iets fout loopt en het lokale uitsterven tot gevolg heeft is immers erg groot (vb vroegtijdige droogte, laattijdige vorst, nauwelijks bloeien van een waardplant, etc...). Ook de behoefte aan onderlinge verbondenheid van habitatplekken verschilt van soort tot soort. Over de grond kruipende soorten hebben meer behoefte aan continue corridors waarlangs andere habitatplekken kunnen worden bereikt. Vliegende soorten – zoals vlinders – behoeven eerder kleine habitatplekken tussen de grotere leefgebieden. Deze worden dan in het vakjargon 'stapstenen' genoemd. Vogelsoorten behoeven op het eerste zicht helemaal geen stapstenen noch corridors, alhoewel alles weer afhangt van de schaal van het landschap dat we beschouwen. Op een grote schaal behoeven alle soorten tussenliggende leefgebieden.

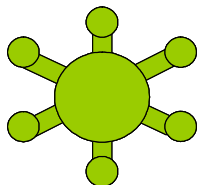
Hieronder trachten we dit te illustreren met figuren die verschillende modellen voorstellen naargelang de beschouwde ideaaltypische soort.

(a) Leefgebiedmodel voor soorten met grote territoria die zeer mobiel zijn: vogels; 1 of enkele grote kerngebieden.

(b) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere ruimtebehoefte, kan zich verplaatsen over kleine afstanden door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele vlindersoorten; kernpopulatie en meerdere satelietpopulaties. Wanneer dit model op een heel ruime landschapsschaal wordt toegepast (bv. schaal van een hele ecoregio), geldt dit type model ook voor bepaalde diersoorten met vrij grote territoria zoals een Kwartelkoning of Roerdomp.

(c) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere ruimtebehoefte, kan zich moeilijk of niet verplaatsen door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele amfibieënsoorten; kernpopulatie en meerdere satelietpopulaties, onderling verbonden

Uit hoger staande tekst blijkt duidelijk dat het denken rond soorten een belangrijke plaats inneemt binnen de landschapsecologie. Niettemin zijn de principes die naar voren worden gedragen evengoed nuttig wanneer doelen worden geformuleerd op niveau van Europese habitattypes. Het is immers duidelijk dat het streven naar een goede of uitstekende staat van instandhouding voor het habitatype ook rekening moet houden met de soorten die aan het habitatype verbonden zijn (de habitattypische soorten).

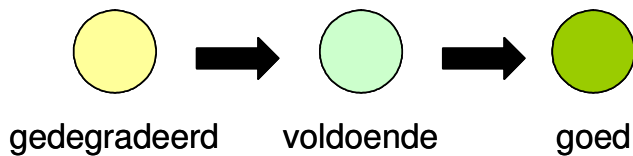
4) Concrete invulling van de verbeteropgaven op basis van de landschapsecologische principes en kenmerken van de habitattypische soorten.

Als in een IHD-rapport tot de conclusie wordt gekomen dat habitattypes of soorten voor een verbeteropgave staan, dan helpen landschapsecologische overwegingen om te bepalen HOE en WAAR deze versterking dient te worden gerealiseerd.

De manier HOE in de behoefte van versterking moet worden voorzien, kan worden gespecificeerd via de drie V-termen:

1. Verbeteren (= werken aan kwaliteit);
2. Versterken (=uitbouwen van bestaande kernen);
3. Verbinden.

'Verbeteren' refereert naar het werken aan de kwaliteit van bestaande ecotopen. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

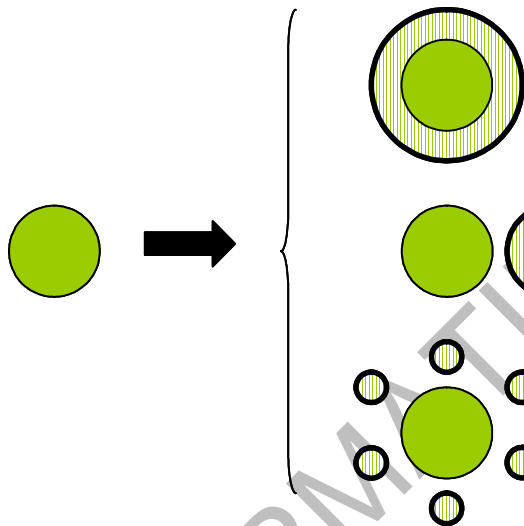

Omvorming is een term die in dit verband gebruikt wordt en waarbij specifiek wordt bedoeld dat niet habitatwaardige ecotopen door gericht beheer worden omgezet in Europese habitattypes. Voorbeelden zijn:

- Gericht beheer van Pijpestrootjesgraslanden om natte heiden te realiseren;
- Gericht beheer om populierenbossen om te vormen tot elzenbroekbossen.

Verbeteren is ook een belangrijk issue wanneer habitatvlekken of leefgebieden belangrijke vormen van verstoring vanuit hun omgeving zouden ondervinden (eutrofiëring, verdroging, geluidsverstoring, visuele verstoring, ...). Bufferstroken omheen habitatvlekken kunnen bijdragen aan verbetering.

'Versterken' refereert naar de effectieve uitbreiding van bestaande habitatvlekken van Europese habitattypes of leefgebieden van soorten door aansluitend op deze gebieden actief nieuwe ecotopen te gaan creëren die resp. als habitattype of leefgebied gelden. 'Versterken' kan verschillende vormen aannemen. Naast het vergroten van een bestaande habitatvlekken kan ook een habitatvlek worden bijgemaakt of kunnen rond een habitatvlek kleine nieuwe habitatvlekken worden gerealiseerd. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

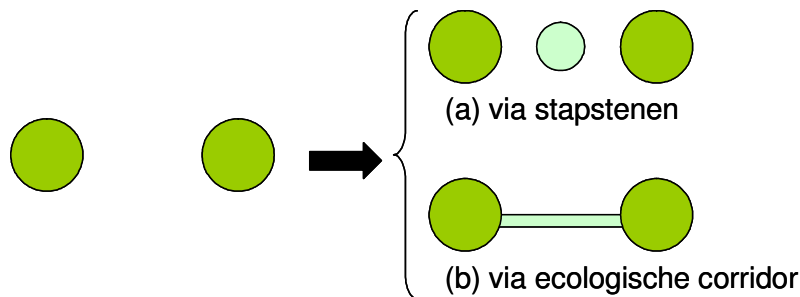

Vergroten is bijvoorbeeld een voor de hand liggende optie wanneer geïsoleerde boskernen – ingebed in een intensief landbouwlandschap - steeds kleiner blijken te zijn als het Minimum Structuur Areaal, dat het voorkomen van natuurlijke processen kan garanderen.

'Verbinden' refereert naar het overbrugbaar maken van naburige habitatvlekken / leefgebieden. Hierin kunnen twee verschillende mogelijkheden worden onderscheiden;

- a. Werken met stapstenen;
- b. Realisatie van ecologische corridors.

Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

Het werken met stapstenen impliceert dus het overbrugbaar maken van habitatvlekken (leefgebieden) door in het weefsel tussen bestaande habitatvlekken nieuwe habitatvlekken te gaan realiseren. Werken met stapstenen is relevant wanneer in een richtlijngebied habitatvlekken voorkomen waar habitattypische vlindersoorten voorkomen (bv. Gentiaanblauwtje, Aardbeivlinder) die echter op een te grote afstand van elkaar gelegen zijn om overbrugd te kunnen worden.

De realisatie van ecologische corridors betekent dat er in het landschap duidelijk herkenbare, lijnvormige elementen tussen bestaande habitatplekken (leefgebieden) worden gerealiseerd. Aanleg van houtkanten of houtwallen om bossen met elkaar te verbinden doorheen een open landschap zijn het klassieke voorbeeld. Omgekeerd kunnen ook open corridors worden gerealiseerd in bossen om open landschappen (met habitattypes/leefgebieden van Europese soorten) met elkaar te verbinden.

De vraag WAAR versterking dient te worden voorzien hangt van verschillende factoren af:

1. Het ecologisch doel dat wordt nagestreefd en zijn ecologische en abiotische kenmerken/randvoorwaarden;
2. Maatschappelijke afwegingen.

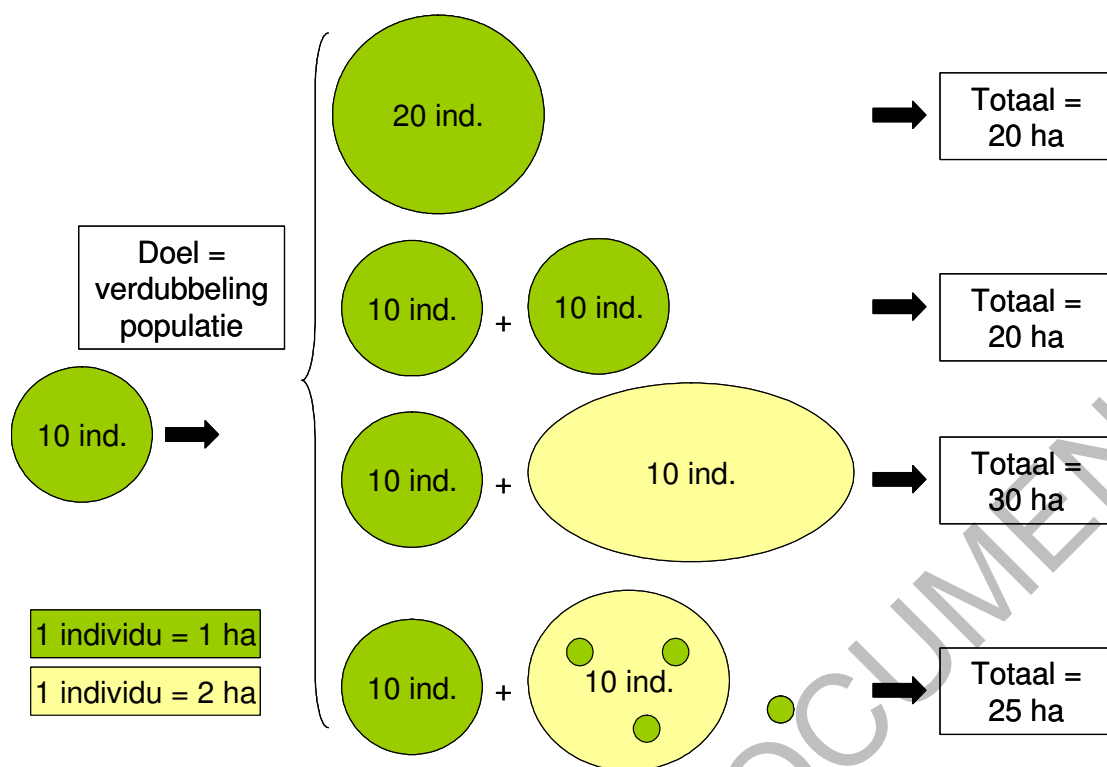
Het ecologisch doel:

Als het ecologisch doel is om de laatste populatie – vaak relictpopulatie genoemd - van een zeldzame amfibieënsoort te versterken dan spreekt het voor zich dat dit in de nabijheid dient te gebeuren van deze relictpopulatie. Zouden nieuwe leefgebieden vele kilometers van de relictpopulatie gerealiseerd worden, dan zouden deze niet bereikt kunnen worden. De eigenheid van de tot doel gestelde soort determineert dus al in hoge mate WAAR actie ondernomen dient te worden.

Ook de abiotiek van een gebied determineert in hoge mate WAAR welke habitattypes of leefgebieden tot stand kunnen komen. In feite hebben we het hier over de fysisch geografische component van de landschapsecologie. Nemen we als voorbeeld een vallei die omgeven wordt door heuvels met op de koppen arme zandgronden en met op de hellingen een lemige ondergrond. Het spreekt dan voor zich dat versterking van uitgebreide natte ecotopen (broekbossen, moerassen, ...) nergens kan gelocaliseerd worden dan in de vallei. Eiken-haagbeukenbossen worden bereikt op de hellingen van de heuvels. Voor eiken-berkenbossen en eiken-beukenbossen dienen de kansen gezocht op de koppen van de heuvels.

Maatschappelijke afwegingen

Vaak zijn er – gegeven een welbepaald ecologisch doel - verschillende ruimtelijke keuze mogelijkheden waarop de verbeteropgave kan worden ingevuld. Belangrijk is te noteren dat de keuzes die worden gemaakt sturend kunnen werken op het ruimtebeslag dat samenhangt met het gestelde doel. In onderstaande figuur trachten we dit te illustreren.

In de figuur wordt gewerkt met het hypothetisch voorbeeld van een soort die 1 ha behoeft voor 1 individu. 20 individuen worden voor het gebied tot doel gesteld, er zijn er nu 10. Om het doel te bereiken kan een leefgebied worden vergroot of er kan één worden bijgemaakt. Dit betekent al dat er verschillende ruimtelijke mogelijkheden, met elk hun ruimtelijke repercussies, zijn. Er kan ook voor gekozen worden om een deel van de doelstelling te realiseren in voor de soort suboptimale ecotopen of gebieden. Gezien hier echter lagere dichtheden worden bereikt (1 individu behoeft 2 ha i.p.v. 1 ha) is de ruimtebehoefte groter. Dit zou bv. het geval kunnen zijn als beslist wordt dat een deel van de doelstelling gerealiseerd wordt in een gebied met een andere hoofddoelstelling dan natuur (dus in multifunctionele ruimten).

Zoals duidelijk zal worden in de doelenformulering in dit hoofdstuk zullen ruimtelijke keuzes voor het bereiken van doelen niet altijd worden gemaakt. Doelen worden gelocaliseerd indien:

- Er geen andere ruimtelijke mogelijkheden zijn om het doel te realiseren;
- Er een voor de hand liggende verkiesbare mogelijkheid is om het doel te realiseren.

Voor andere doelen zullen verschillende mogelijke ruimtelijke scenario's naar voren worden gedragen. Hierop kan worden aangegrepen in het maatschappelijk debat over de vraag waar doelen gerealiseerd zullen worden.

Bijlage 10 - Afkortingen- en begrippenlijst

Afkortingen:

SBZ: Speciale Beschermingszone

N2000: Natura-2000

SBZ-H: Habitatrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn

SBZ-V: Vogelrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn

VEN: Vlaams Ecologisch Netwerk

IVON: Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk

GEN: Grote Eenheden Natuur

GENO: Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling

NVWG: Natuurverwevingsgebieden

NVBG: Natuurverbindingsgebieden

ANB: Agentschap Voor Natuur en Bos

RBB: Regionaal Belangrijke Biotopen

BBP: Bekkenbeheerplan

Begrippenlijst:

Agentschap Voor Natuur en Bos: Het Agentschap voor Natuur en Bos is het Agentschap van de Vlaamse Overheid dat instaat voor het beleid, het duurzaam beheren en versterken van natuur, bos en groen in Vlaanderen, samen met alle partners

Bekkenbeheerplan: Het bekkenbeheerplan bepaalt het integraal waterbeleid voor het desbetreffende bekken. Het is een beleidsplan dat tevens de voorgenomen acties, maatregelen, middelen en termijnen bepaalt om de doelstellingen ervan te bereiken. Het geeft nadere uitvoering aan de waterbeleidsnota en, in voorkomend geval, het toepasselijke stroomgebiedbeheerplan

Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk: Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden. Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden natuurverbindingsgebieden afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

Grote Eenheden Natuur: Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met hoge biologische waarde en hoge biologische potentie, waar de natuurfunctie bovengeschied is aan de andere functies. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling' het Vlaams Ecologisch Netwerk

Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling: Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met minder hoge biologische waarde of een sterk versnipperde natuur met hoge waarde, maar steeds met een hoge biologische potentie. De natuurfunctie is bovengeschiedt is aan de andere functies. Door geschikt beheer kan dit gebied evolueren naar een gebied met hoge biologische waarde. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur' het Vlaams Ecologisch Netwerk

Habitatrichtlijn: Richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

Deze richtlijn is gericht op het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie.

Aan de lidstaten wordt opgelegd om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde habitats en soorten van communautair belang, die worden opgesomd in de Bijlagen I en II van de richtlijn. Deze zones worden Habitatrichtlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-H (speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn)

Habitatrichtlijngebied: Zie Habitatrichtlijn

Habitats van de Bijlage I: Dit zijn de natuurlijke habitats van Bijlage I van het decreet Natuurbehoud waarvoor de aanwijzing van speciale beschermingszones vereist is (= Bijlage I van de Habitatrichtlijn)

Natura-2000: Alle speciale beschermingszones (SBZ) samen vormen een Europees ecologisch netwerk, 'Natura 2000' genaamd. In deze Speciale Beschermingszones moeten deze Europees te beschermen soorten en habitats op een duurzame manier in stand gehouden worden, zo mogelijk in harmonie met de traditionele vormen van landgebruik waaraan hun aanwezigheid niet zelden te danken is. In Vlaanderen werden 104.888 ha speciale beschermingszone op basis van de Habitatrichtlijn en 98.423 ha op basis van de Vogelrichtlijn aangemeld bij Europa. Door de overlap vormt dit samen een netwerk van 166.187 ha

Natuurverbindingsgebieden: De natuurverbindingsgebieden worden aangeduid in die gebieden die van belang zijn voor de migratie van dieren en zelfs planten tussen de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Vaak zijn ze lijnvormig of strookvormig. Ze bestaan vooral uit een aaneenschakeling van kleine landschapselementen zoals houtkanten en hagen, beken en poelen. Vleermuizen bijvoorbeeld volgen netwerken van hagen, bomenrijen en dergelijke terwijl ze 's nachts van hun slaapplekken naar hun jachtterreinen vliegen.

Het beleid van de overheid is er dan ook vooral opgericht om die verbindingfunctie te bewaren en te verbeteren. Zo kan ze stimulerende maatregelen treffen om die kleine landschapselementen en kleine natuurelementen beter te onderhouden, te herstellen of opnieuw aan te leggen.

De afbakening en invulling van deze natuurverbindingsgebieden is de verantwoordelijkheid van de provincies

Natuurverwevingsgebieden:

In natuurverwevingsgebieden kan de natuur duurzaam in stand gehouden worden zonder dat dit zware gevolgen heeft voor andere functies zoals landbouw, bosbouw of recreatie. Deze functies verdringen op hun beurt de bestaande natuurwaarden niet. In natuurverwevingsgebieden is de natuur dus evenwaardig aan de andere functies. Voorbeelden hiervan zijn recreatiebossen, overstromingsgebieden, weidevogelgraslanden en kleinschalige landbouwlandschappen met verspreide, meestal kleinere natuurgebieden.

Vaak sluiten deze natuurverwevingsgebieden aan op de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Door hun ligging vormen ze dan een buffer tegen nadelige invloeden van buitenaf voor de belangrijkste en/of kwetsbaardere gebieden van het VEN.

De natuurverwevingsgebieden vormen samen met de natuurverbindingsgebieden het Integraal Verwevend en Ondersteunend Netwerk (IVON)

Regionaal Belangrijke Biotopen: Biotopen die niet opgenomen zijn in de Bijlage I van de habitatrichtlijn maar die in Vlaanderen wel een bescherming genieten, ondermeer via de regelgeving rond het verbod en de vergunningsplicht voor vegetatiewijziging

Soorten van de Bijlage II: Dit zijn de dier- en plantensoorten van Bijlage II van het decreet Natuurbehoud die voorkomen in Vlaanderen (= Bijlage II van de Habitatrichtlijn)

Soorten van de Bijlage III: Dit zijn de Europees bedreigde plant- en diersoorten van Bijlage III van het decreet Natuurbehoud die over het hele grondgebied moeten worden beschermd (= soorten uit de bijlage IV van de habitatrichtlijn)

Soorten van de Bijlage IV: Vogelsoorten van Bijlage IV van het decreet Natuurbehoud waarvoor speciale beschermingszones moeten worden aangewezen (=Vogelsoorten uit de Bijlage I van de Vogelrichtlijn)

Speciale Beschermingszone: Zie Natura-2000

Vlaams Ecologisch Netwerk: De Vlaamse overheid neemt op dit moment tal van initiatieven voor het behoud en de ontwikkeling van onze omgeving. Om de open ruimte in de toekomst veilig te stellen, wordt door de Vlaamse overheid onder meer een Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) uitgetekend. Een geheel van de mooiste plekjes natuur in Vlaanderen waar de natuur extra beschermd wordt en gebruikers en eigenaars bijkomende middelen en mogelijkheden krijgen om mee te bouwen aan een natuur- en mensvriendelijke omgeving.

Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO)

Vogelrichtlijn: Richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand.

In 1979 zag een eerste Europese richtlijn inzake natuurbehoud het levenslicht: de Vogelrichtlijn. Deze richtlijn is gericht op de instandhouding van alle vogelsoorten die natuurlijk in het wild voorkomen op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Zij heeft betrekking op de bescherming, het beheer, de regulering en de exploitatie van deze soorten.

Europa legt haar lidstaten op om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde soorten die worden opgesomd in Bijlage I van de richtlijn. Deze zones worden Vogelrichtlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-V (speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn)

Vogelrichtlijngebied: Zie Vogelrichtlijn

Bijlage 11 Referentielijst

- Adriaans, D. , Adriaans T., Ameeuw G. (2008). Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrichtlijnsoorten. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2008 (35), Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel
- Ameeuw G., Adriaans P., Devos K., Adriaens D., Anselin A., & Spanoghe G. (2008). Biotoopomschrijving en densiteiten van enkele oppervlaktebehoevende Europese Richtlijnsoorten in Vlaanderen. Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek INBO.A.2008.191 15 pp
- Anselin A. & Bauwers D. (2003). Basisdocumentatie voor de fiches van Bijlage IV soorten van de Europese Habitatrichtlijn. Advies Instituut voor Natuurbehoud, Brussel
- Baeté H., Christiaens B., De Keersmaker L., Esprit M., Van de Kerckhove P., Vandekerckhove K. & R. Walley. 2004. Bosreservaat De Heirnisse – Basisrapport Monitoring Vlaamse bosreservaten. Rapport Instituut vr Bosbouw en Wildbeheer IBW Bb R 2004.018
- Bauwers D. & Claus K. (1996). Verspreiding van amfibieën en reptielen in Vlaanderen. De Wielewaal, Turnhout
- Belconsulting. Inrichting en beheer van de Kraenepoel. Ontwikkeling van hydrologie en hydrogeologie na herstelmaatregelen. Eindrapport, studie in opdracht van AMINAL afd Natuur afd Oost-Vlaanderen isw met Geolab bvba
- Coppens & Van den Berghe. 2007. Aanvraag tot erkenning vh NR: vallei van de Zeverenbeek (Deinze, E-063), NP vzw
- Coppens X. & B. Vandevoorde. 2003. Een fytosociologische verkenning van het mesotroof elzenbroekbos bij Kauwe in de vallei van de Zeverenbeek te Deinze. Rapport INBO 2003.05, Brussel
- Coppens X., Van den Berghe J. & D'Haeseleer Carlos. 2007. Aanvraag tot erkenning vh natuurreservaat Zeverenbeekvallei (Deinze) (3de uitbreiding). Natuurpunt vzw
- Criel D., Vanden Borre J. & Van den Balck E. 2008. Uitgebreid bosbeheerplan Provinciaal Domein 'Puyenbroeck' te Wachtebeke, Oostvlaanderen. Opdrachtgever: Provincie Oost-Vlaanderen.
- D'Haeseleer Carlos & Struyve T. 2008. Tweede monitoringsrapport vh natuurreservaat Vallei van de Zeverenbeek (Deinze). Natuurpunt vzw
- De Becker P., Jochems H., Huybrechts W. (2004). Onderzoek naar de abiotische standplaatsvereisten van verschillende beekbegeleidende alno-padion & alnion incanae-gemeenschappen. Verslag van het Instituut voor Natuurbehoud, 2004(17). Instituut voor Natuurbehoud: Brussel: Belgium. 165 pp.
- De Beelde T. 2000. Aanvraag tot erkenning van het natuurreservaat Torrebos-Burkel te Maldegem. Natuurpunt vzw
- De Beelde T. 2003. Erkenningsdossier Maldegemveld (3de uitbreiding). Natuurpunt vzw
- De Beelde T. i.s.m. beheerteam. 2006. Aanvraag tot erkenning vh natuurreservaat Heidebos (E-147, Wachtebeke, Moerbeke), zesde uitbreiding. Natuurpunt vzw
- De Beelde T. i.s.m. beheerteam. 2006. Heidebos (E-147, Wachtebeke, Moerbeke). Tweede monitoringsrapport. Natuurpunt vzw
- De Beelde T. i.s.m. beheerteam. 2006. Maldegemveld (E-141, Maldegem). Tweede monitoringsrapport. Natuurpunt vzw

- De Beelde T. i.s.m. beheerteam. 2007. Turfmeersen (E-083, Moerbeke). Tweede monitoringsrapport. Natuurpunt vzw
- De Beelde T. i.s.m. beheerteam. 2008. Aanvraag tot erkenning van natuureservaat Maldegemveld (E-141, Maldegem), vierde uitbreiding. Natuurpunt vzw
- De Somviele B. & Vanderheijden I. 2003. Studie Bosuitbreiding Meetjesland. Studie in opdracht van AMINAL, Afd. Bos en Groen, Provincie Oost-Vlaanderen en Streekplatform Meetjesland, uitgevoerd door de Vereniging voor Bos in Vlaanderen en Aeolus, + kaartenbijlage (deel II)
- Decler K., Devriese H., Hofmans K., Lock K., Barenburg B. & Maes D. (2000). Voorlopige atlas en Rode Lijst van de sprinkhanen en krekels van België. Werkgroep Saltabel i.s.m. IN en KBIN, Brussel
- Decler, L. (2007). Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel van de Noordzee, INBO
- Devlaeminck R., Houthaeve R., Verhoestraete D., Coorevits L., Anthierens A., Cornelis J. & K. Piesens. 2008. Studie naar bos, natuur en recreatie in het complex Drongengoed. Naar een kwaliteitsvolle recreatie in het grootste bos- en natuurgebied van Oost-Vlaanderen. Studie uitgevoerd door Grontmij Vlaanderen, in opdracht van het ANB Afdeling Oost-Vlaanderen
- Devos K. (2004). Patrijs (*Perdix perdix*). In: Vermeersch, G., Anselin A., Devos K., Herremans M., Stevens J., Gabriëls J. & Van Der Krieken B. (2004). Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel, p. 178-179.
- Devos K., Anselin A. & Vermeersch G. (2004). Een nieuwe Rode Lijst van de broedvogels in Vlaanderen (versie 2004). In: Vermeersch G., Anselin A., Devos K., Herremans M., Stevens J., Gabriëls J. & Van Der Krieken B. (2004). Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel, p. 60-75.
- Dienstencentrum voor Bosbouw, 2010. Uitgebreid bosbeheerplan Provinciaal Domein het Leen. Versie 3/5/2010, Ontwerptekst. Opdrachtgever: Provincie Oost-Vlaanderen.
- Dienstencentrum voor Bosbouw. 2002. Beheerplan bosreservaat De Heirnisse. Studie in opdracht van AMINAL – Afdeling Bos & Groen.
- Dumortier M., De Bruyn L., Peymen J., Schneiders A., Van Daele T., Weyembergh G., van Straaten D. & Kuijken E., 2003. Natuurrapport 2003. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud nr. 21, Brussel.
- Dumortier, M. et al. (2005). Vermesting, in: Dumortier, M. et al. (Ed.) (2005). Natuurrapport 2005 : toestand van de natuur in Vlaanderen : cijfers voor het beleid. Mededeling van het Instituut voor Natuurbehoud, 24: pp. 188-203
- Durme VZW. 2005. De Eénbes (E-084, Moerbeke). Eerste monitoringsrapport. Durme vzw
- Durme VZW. 2006. De Linie (E-130, Eksaarde). Tweede monitoringsrapport. Durme vzw
- Durme VZW. 2007. Fondatie van Boudelo (E-151, Sinaai). Tweede monitoringsrapport. Durme vzw
- Durme VZW. 2009. Aanvraag tot erkenning van natuureservaat de Linie (E-130, Lokeren), zesde uitbreiding. Durme vzw
- Gemeentebestuur Aalter. 2009. Landschapsbeheerplan voor de Kraenepoel en onmiddellijke omgeving. Beheerplan kraenepoel. Studie in opdracht van het gemeentebestuur Aalter, uitgevoerd door Haskoning Belgium bvba
- Grontmij 2009. Plan-MER R43 – Doortrekking Ring rond Eeklo. Uitgevoerd door Grontmij Vlaanderen in opdracht van de Vlaamse overheid, Agentschap Wegen en Verkeer, Wegen en Verkeer Oost-Vlaanderen

Grontmij, in opmaak. Plan-MER de opmaak van het RUP voor de herinrichting van de R44 en R44a In uitvoering door Grontmij Vlaanderen in opdracht van de Vlaamse overheid, Agentschap Wegen en Verkeer, Wegen en Verkeer Oost-Vlaanderen

Grontmij, in opmaak. Streefbeeldstudie voor de N44 en N44a. In uitvoering door Grontmij Vlaanderen in opdracht van de Vlaamse overheid, Agentschap Wegen en Verkeer, Wegen en Verkeer Oost-Vlaanderen

Herbos K., Vanderhaeghe F, Van Den Broeck S., Vercoetere B & W. Vandekerckhove. 2008. Ecohydrologisch onderzoek in de depressie van de Moervaart en Zuidlede: verkenning van de potenties voor natuur. Studie uitgevoerd door Haskoning Belgium bvba, in opdracht van het ANB Afdeling Oost-Vlaanderen

Jannsens B., Kongs T. & D. Van Eykeren. 2003. Stroomgebied van de Oude kale: ecologische inventarisatie en visievorming in het kader van integraal waterbeheer. Studie in opdracht van AMINAL afdeling Water uitgevoerd door Haskoning Belgium bvba

Lambinon J., De Langhe J.-E., Delvosalle L. & Duvigneaud J. (1998). Flora van België, het Groot-hertogdom Luxemburg, Noord-Frankrijk en de aangrenzende gebieden (Pteridofyten en Spermato-fyten). Uitgave van het Patrimonium van de Nationale Plantentuin van België.

Maes D. & Van Dyck H. (1999). Dagvlinders in Vlaanderen. Ecologie, Verspreiding en behoud. Stichting Leefmilieu/Antwerpen ism IN en Vlaamse Vlinderwerkgroep/Brussel

Opstaele B., Martens L. & Jacobs M., 2009. Beheerplan bosreservaat Bellebargiebos. Opdrachtgever: Agentschap voor Natuur en Bos.

Overloop S., Bossuyt M., Ducheyne S., Dumortier M., Eppinger R., Van Gijsegem D., Van Hoof K., Vogels N., Vanden Auweele W., Wustenberghs H., D'hooghe J., MIRA (2007) Milieu- en natuurrapport Vlaanderen, Achtergronddocument 2007 Vermesting.Vlaamse Milieumaatschappij, www.milieurapport.be

Paelinckx D. et al. (2009). Gewestelijke doelstellingen voor de habitats en soorten van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn voor Vlaanderen – versie van 07/08/2009 afgedrukt ten behoeve van de advisering door de adviesraden

Palmaerts W., Piessens K., Stieperaere H. & Hermy M., 2004. Ontwerp-ecosysteemvisie: Potentie-verkenning voor heiden en bossen in Zandig Vlaanderen. Onderzoeksopdracht MINA/105/00/02

Panis J. (2009). Methodiek voor het opstellen van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor een Speciale Beschermingszone. Nota Agentschap voor Natuur en Bos, Brussel

Poelman E., 2009. Overleg m.b.t. de waterhuishouding in het provinciaal domein Het Leen - Resultaten peilmetingen december 2003-oktober 2009. Powerpoint presentatie, Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek.

Rutten J. (2004). Geelgors (*Emberiza citrinella*). In: Vermeersch G., Anselin A., Devos K., Herremans M., Stevens J., Gabriëls J. & Van Der Krieken B. (2004). Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel, p. 446-447

Sevenant M., Menschaert J., Couvreur M., Ronse A., Antrop M., Geypens M., Hermy M. & De Blust G. (2002). Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten. Studieopdracht in het kader van actie 134 van het Vlaams Milieubeleidsplan 1997-2001. In opdracht van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie Milieu, Natuur, Land- en Waterbeheer.

Sterckx G. en Paelinckx D. (2003). Beschrijving van de Habitattypen van Bijlage I van de Europese Habitatrichtlijn. Advies Instituut voor Natuurbehoud, Brussel

Sterckx G., Paelinckx D., Declerck K. & De Saeger S. (2007). Habitattypen bijlage I Habitatrichtlijn. In: Declerck, K. (red.), Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch gedeelte van de Noordzee. Habitattypen | Dier- en plantensoorten. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek INBO.M.2007.01, Brussel, pp. 59-359.

Stevens J. (2004). Veldleeuwerik (*Alauda arvensis*). In: Vermeersch G., Anselin A., Devos K., Herremans M., Stevens J., Gabriëls J. & Van Der Krieken B. (2004). Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel, p. 446-447

T'jollyn F., Bosch H., Demolder H., De Saeger S., Leyssen A., Thomaes A., Wouters J., Paelinckx D. & Hoffmann M. (2009). Criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de NATURA 2000-habitattypen, versie 2.0. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2009 (46). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Tack G., Van Den Brempt P. & Hermy M. (1993). Bossen van Vlaanderen. Een historische ecologie. Davidsfonds, Leuven

Van Avermaet P., Van Hooste H., Overloop S. MIRA (2006) Milieurapport Vlaanderen, Achtergrond-document 2006, Verzuring, Vlaamse Milieumaatschappij, www.milieurapport.be

Van Gijsegem D., Van Hoof K., Wustenberghs H., D'hooghe J., Fernagut B., Eppinger R., Desimpelaere, K. & S. Overloop. 2005, Bijkomende inspanningen nodig om waterkwaliteit te verbeteren. Synthesetekst 07, MIRA-T, Vermesting, <http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/milieuthemas/vermesting/>

Vandelannoote A., Yseboodt R., Bruylants B., Verheyen R. & al. (1998). Atlas van de Vlaamse Beek- en Riviervissen, Water-Energik-Vlario, Wijnegem

Vanderhaeghe F, Waumans F., Loose Stijn, Geudens G., Carron T., Vercoutere B. & S. Van Den Broeck S. 2007. Geïntegreerd bos- en natuurbeheerplan Stropers. Studie uitgevoerd door Haskoning Belgium bvba, in opdracht van VLM Oost-Vlaanderen

VANWICHELEN J., DECLERCK S., LOUETTE G., HOSTE I., DENAYER S., DENYS L., DE MEESTER L. & W. VYVERMAN. 2008. Grootschalig natuurherstel in de Kraenepoel, een geëutrofiëerd ondiep meer te Aalter (Oost-Vlaanderen). Natuurpuntfocus, jrg 7, nr 2, p. 46-53

Verkem S. & Verhagen R. (2000). Bescherming Vleermuizen, RUCA

Verkem S., De Maeseneer J., Vandendriessche B., Verbelen G. & Yskout S. (2003). Zoogdieren in Vlaanderen. Ecologie en verspreiding van 1987 tot 2002. Natuurpunt Studie & JMM-Zoogdierwerkgroep, Mechelen & Gent

Vermeersch G., Anselin A., Devos K., Herremans M., Stevens J., Gabriëls J. & Van Der Krieken B. (2004). Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud, Brussel

VMW. 2009. Ontheffing MER Spaarbekkens Kluizen. Directie Techniek, afdeling Winning en Leefmilieu, 51 p.

Wamelink G.W.W., van Wijk M.N., van Dobben H.F. & de Jong J.J. 2003. De natuurbaten van het verzuringsbeleid. Een methode om de natuurbeheerskosten die kunnen worden uitgespaard ten gevolge van het bestrijden van atmosferische depositie, in beeld te brengen. Alterra, Wageningen, Nederland. Alterra-rapport 713.

WES. 2007. Onderzoek Ruimte voor toerisme en recreatie in Vlaanderen. Uitgevoerd door het WES in opdracht van Toerisme Vlaanderen